

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

FELSEFE

tyt

KONSANTRASYON
SORU BANKASI

HOCALARA GELDİK

Bu ürünün bütün hakları
HOCALARA GELDİK markasına aittir.
Tamamının ya da bir kısmının ürünü yayımlayan HOCALARA GELDİK'in
önceden izni olmaksızın fotokopi ya da elektronik, mekanik
herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılması, yayımlanması ve
depolanması yasaktır.

Yayıncı

Hocalara Geldik

Yayın Koordinatörü

İlker DEMİREL

Yazarlar

Kapak Tasarım

Ali Cevat ÜLGER

İç Düzen

Hocalara Geldik Dizgi Birimi

ISBN

Baskı Tarihi

2020

Baskı Yeri

Yeni Devir Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.
Cemal Ulusoy Cad. No: 35/1 (Milsan Tesisleri) Bahçelievler/İstanbul

Matbaa Sertifika No

41910

HOCALARA GELDİK

TÜKENMEZ EĞİTİM YAYIN YAPIM PAZARLAMA TİC. LTD. ŞTİ.
www.hocalarageldik.com bilgi@hocalarageldik.com
www.basarimerkezleri.com

önsöz

Hocalara Geldiniz Hoş Geldiniz!

Kaliteli eğitim, her öğrencinin hakkıdır bilinciyle öğrenci odaklı içerikler üretmeye devam eden ve öğrencileriyle birlikte büyüyen bir marka Hocalara Geldik.

Videolar, internet sitesi, uygulamalar, dijital içerikler ve birbiriyle uyumlu, birbirini destekleyen güncel soru bankalarımızla da yanınızdayız!

TYT Felsefe konsantrasyon soru bankamız, MEB Talim Terbiye Kurulunun kazanımları ve ÖSYM soru mantığı doğrultusunda güncel müfredata uygun olarak hazırlandı. Testlerdeki sorular kolaydan başlayıp orta ve zor seviyeye doğru olacak şekilde düzenlendi. Soruların yazım dili ve şekillerinin ÖSYM formatında olmasına dikkat edildi, böylece sınavda aşinalık sağlanması hedeflendi.

Kitabı, Youtube kanalımızdaki anlatım videolarımızla paralel şekilde de kullanabilirsiniz. Ayrıca kitabın tamamının soru çözümleri de mevcut olup sizlere çalışmanız esnasında ciddi destek sağlayacaktır. Titiz ve ciddi bir çalışmanın sonucu olan kitabın fayda sağlayacağına inanıyor tüm öğrenci arkadaşlarımıza başarılar diliyoruz.

Hocalara Geldik

İÇİNDEKİLER

Felsefeyle Tanışma

Felsefeyle Tanışma - Test 1	7
Felsefeyle Tanışma - Test 2	9
Felsefeyle Tanışma - Test 3	11
Felsefeyle Tanışma - Test 4	13
Felsefeyle Tanışma - Test 5	15
Felsefeyle Tanışma - Test 6	17
Felsefeyle Tanışma - Test 7	19

Felsefe ile Düşünme

Felsefe ile Düşünme - Test 1	23
Felsefe ile Düşünme - Test 2	25
Felsefe ile Düşünme - Test 3	27

Felsefenin Temel Konuları ve Problemleri

Varlık Felsefesi - Test 1	31
Varlık Felsefesi - Test 2	33
Varlık Felsefesi - Test 3	35
Varlık Felsefesi - Test 4	37
Varlık Felsefesi - Test 5	39
Bilgi Felsefesi - Test 1	41
Bilgi Felsefesi - Test 2	43
Bilgi Felsefesi - Test 3	45
Bilgi Felsefesi - Test 4	47
Bilgi Felsefesi - Test 5	49
Bilgi Felsefesi - Test 6	51
Bilim Felsefesi - Test 1	53
Bilim Felsefesi - Test 2	55
Bilim Felsefesi - Test 3	57
Bilim Felsefesi - Test 4	59
Ahlak Felsefesi - Test 1	61
Ahlak Felsefesi - Test 2	63
Ahlak Felsefesi - Test 3	65
Ahlak Felsefesi - Test 4	67
Ahlak Felsefesi - Test 5	69
Din Felsefesi - Test 1	71
Din Felsefesi - Test 2	73
Din Felsefesi - Test 3	75
Din Felsefesi - Test 4	77
Siyaset Felsefesi - Test 1	79
Siyaset Felsefesi - Test 2	81
Siyaset Felsefesi - Test 3	83
Siyaset Felsefesi - Test 4	85

Sanat Felsefesi - Test 1	87
Sanat Felsefesi - Test 2	89
Sanat Felsefesi - Test 3	91
Sanat Felsefesi - Test 4	93

Felsefi Okuma ve Yazma

Felsefi Okuma ve Yazma - Test 1	97
Felsefi Okuma ve Yazma - Test 2	99

MÖ 6. Yüzyıl - MS 2. Yüzyıl (İlk Çağ) Felsefesi

İlk Çağ Felsefesi - Test 1	103
İlk Çağ Felsefesi - Test 2	105
İlk Çağ Felsefesi - Test 3	107
İlk Çağ Felsefesi - Test 4	109
İlk Çağ Felsefesi - Test 5	111

MS 2. Yüzyıl - MS 15. Yüzyıl (Orta Çağ) Felsefesi

Orta Çağ Felsefesi - Test 1	115
Orta Çağ Felsefesi - Test 2	117
Orta Çağ Felsefesi - Test 3	119
Orta Çağ Felsefesi - Test 4	121
Orta Çağ Felsefesi - Test 5	123

15.-17. Yüzyıl Felsefesi

15.-17. Yüzyıl Felsefesi - Test 1	127
15.-17. Yüzyıl Felsefesi - Test 2	129
15.-17. Yüzyıl Felsefesi - Test 3	131
15.-17. Yüzyıl Felsefesi - Test 4	133

18.-19. Yüzyıl Felsefesi

18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 1	137
18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 2	139
18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 3	141
18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 4	143
18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 5	145
18.-19. Yüzyıl Felsefesi - Test 6	147

20. Yüzyıl Felsefesi

20. Yüzyıl Felsefesi - Test 1	151
20. Yüzyıl Felsefesi - Test 2	153
20. Yüzyıl Felsefesi - Test 3	155
20. Yüzyıl Felsefesi - Test 4	157
20. Yüzyıl Felsefesi - Test 5	159

FELSEFEYLE TANIŞMA

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Felsefenin anlamını
- ▶ Felsefi düşüncenin özellikleri
- ▶ Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolü

1. Felsefe henüz bilinmeyen konular üzerinde durarak hem görüş açımızı geliştirir hem de bilinenlere dayanarak ve onlara bağlı olarak bilimlerin uzantısı görevini üstlenir. Bilim elde ettikleri hakkında doğru ya da yanlış diye değerlendirmede bulunurken, felsefe ise elde edileni birey ve toplum açısından değerlendirir.

Parçada vurgulanan konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin Konusu
- B) Felsefe - Metafizik ilişkisi
- C) Felsefe - Varlık ilişkisi
- D) Felsefe - Bilim ilişkisi
- E) Felsefe - Etik ilişkisi

2. Filozof ele aldığı konular hakkında soru sorar, varlıkları sorgular. Ama bu filozofun yalnızca soru sorduğu, bunları tutarlı, sistemli bir biçimde yanıtlamaya çalışmadığı anlamına gelmez. Filozof üzerinde düşündüğü her şey hakkında sorduğu soruları yanıtlar; bu yanıtları akla dayanarak, tutarlı, sistemli bir şekilde temellendirmeye çalışır.

Bu parçaya göre felsefe için aşağıdakilerden hangisinden söz edilemez?

- A) Mantık ilkelerine uygun olması
- B) Olgulara dayalı olması
- C) Çelişkilere yer vermemesi
- D) Temellendirmeye dayalı olması
- E) Soru sormanın önemli olması

3. Her felsefe görüşü, diğer felsefi sistemleri sorguladığı gibi, kendi anlayışındaki sistemi de sorgulayarak, yeniden bir sistem ortaya koyma amacını güder. İnsanın düşünme ufkuunu genişleten yeni bir bakış açısı geliştirir.

Bu parçada felsefe bilgisinin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Yığılan bir bilgidir.
- B) Evrenseldir.
- C) Kişisel ve yaratıcıdır.
- D) Eleştirelidir.
- E) Düzenli ve sistemlidir.

4. Hangi yolla olursa olsun ister düşünce, ister deneme yoluyla felsefenin varmak istediği tek şey her türlü çıkarın dışında yalnızca bilmek için bilmektir.

Bu parçaya göre, felsefenin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe gerçeğe varmak için uğraşır, eldekileri amacına uygun ayıklar, eleştirel bir süzgeçten geçirir.
- B) Felsefe, diğer bilimler gibi belli olay gruplarını kendisine konu olarak alır, bunların nedenlerini gözler ve kanunlarını bulma amacını güder.
- C) Felsefe, belli metodlar gereğince, ayrı ayrıymış gibi görünen olayların aynı nedene, aynı kanuna bağlı olduklarını ortaya koyan bir bilgi çeşididir.
- D) Felsefe toplumun kurallarına ve dinin gereklerine uyma çabası içindedir.
- E) Felsefe her zaman ve her insan için ortak gerçekleri bulma çabasında değildir.

5. Felsefenin bittiği yer, insanın kendisiyle ve yaşamla ilişkisinin kesildiği yerdir. İnsanoğlu, baştan beri en temel sorunlarını felsefede tartışmıştır. Stoanın büyük filozofu imparator Marcus Aurelius (Markus Aurelyus) şöyle diyor: "İnsanın yaşam süresi bir andır. İnsanın varlığı geçicidir, duyumları belirsizdir. Tüm bedeninin parçaları basit bir ayrışım"dır. Ruhu bir girdaptır, yazgısı güç kestirilebilir cinstendir. Ünü boş bir görüştür. Tek sözcükle söylersek onun bedeninde var olan her şey akan bir sudur. Ruhunda var olan her şey bir düş ve dumandır. Yaşamı bir savaştır, yabancı bir toprakta bekleyiştir. Kalan ünü bir unutuluştur. Öyleyse bizi yönetecek olan nedir? Bir tek şey: felsefedir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefe merak ve hayretten doğmuştur.
- B) Felsefe uygun sosyal ortamda oluşmuştur.
- C) Felsefenin problemleri çağa göre değişir.
- D) Felsefe insanın yaşamına anlam katar.
- E) Felsefe ikinci dereceden, bilgi üstüne bilgidir

6. "Diğer filozofların yaptığı gibi zihnimde bir dünya tasarlamaktansa var olan dünyayı dikkatle araştırmayı amaçlıyorum."

Yukarıdaki parçada Telesio'nun diğer filozoflardan farklı hangi yönüne değinilmiştir?

- A) Akıl yerine deneyimlere güvenmiş olduğuna
B) Soyut ve kurgusal sorunlarla uğraşıyor olduğuna
C) Dünyayı anlama ve açıklamaya yöneldiğine
D) Tutarlı açıklamalar yaptığına
E) Araştırmalarda nesnel olduğuna

7. "Bilinmeyecek olanı bilmek için boşuna uğraşıp durmuşlar işte." diyen bir kişi felsefeyi reddederken farkında olmadan felsefe yapmıştır.

Bu parçada dile getirilmek istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefenin öznelliği
B) Felsefenin yararsızlığı
C) Felsefenin soyutluğu
D) Felsefenin mantıksallığı
E) Felsefenin kaçınılmazlığı

8. A. Comte'a göre: "Tüm felsefe metafiziktir." O hâlde felsefeyi tıpkı bilimler gibi olgusal bir etkinlik hâline getirmek ve onu hem mitolojiden hem de metafiziksel kavram ve teorilerden uzaklaştırmak gerekir.

Comte'a göre felsefe hangi özelliğe sahip olmalıdır?

- A) İnançlarla çelişen yargılardan kaçınılmalıdır.
B) Şüpheli felsefenin metodu olarak kullanılmalıdır.
C) Yöneticileri filozof olacak şekilde yetiştirmelidir.
D) Filozofların sadece metafizikle ilgilenmelidir.
E) Bilimsel ve olgusal bir nitelik kazanmalıdır.

9. Filozof, başkalarının vermiş olan yanıtların asla yeterince düşünülmüş olduğuna inanmadığı için onlar üzerinde yenden düşünen insandır.

Buna göre, filozoflarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Soru sormayı ve yanıt aramayı severler.
B) Dogmatik bir tavırları vardır.
C) Her zaman şüpheci ve sorgulayıcıdır.
D) Araştırmacı kimliklerini daima korurlar.
E) Eski sorulara kendilerine göre yanıt ararlar.

10. "Gerçek bir filozofun ne kutsal kitaplara, ne tartışmasız doğrulara, ne yanılmaz ve hatasız önderlere, ne de değişmez kural ve kurumlara körü körüne bağlanması söz konusu olabilir."

Buna göre filozoflarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İçinde doğdukları toplumdan ve yaşadıkları çağdan etkilendikleri
B) Dogmatizmin her türüne karşı çıkarak otoritelerden bağımsız oldukları
C) Bilgi - varlık ve değerlerle ilgili sorulara öncelikle eğildikleri
D) Evreni ve hayatı bir bütünlük içinde anlamak istedikleri
E) Kendi içinde tutarlı ve çelişkisiz açıklamalara ulaşmak istedikleri

11. Bir kuşun ötüşü, Güneşin batışı bir şelale bizde hoş ve güzel duygular uyandırabilirdiği gibi bir saz semaisi, Dede Efendi'nin bir bestesi, Mimar Sinan'ın bir eseri de bizde benzer duygular uyandırabilir. Dolayısıyla güzellik sanat eserleriyle sınırlı değil doğayı da kapsamaktadır.

Bu parçada ele alınan konu felsefenin hangi disiplinine aittir?

- A) Etik B) Ontoloji C) Metafizik
D) Estetik E) Epistemoloji

1. İnsan, çoğu kez mantığı ve duyguları arasında savaş verir. Tutkular, yaşamımızı zenginleştirir ama onları iyi şeylerle yönlendirmeniz gerekir. Bunu yapmazsak yaşamımız alt üst olur. İşte bu noktada felsefi bilgiler işe karışarak tutkularımızın dizginlerini mantığımızın tutmasını sağlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefe yapmanın hayatımızdaki gerekliliği
- B) Felsefe yapabilmek için hoşgörünün önemi
- C) Felsefenin tanımını yapmanın güçlüğü
- D) Felsefe ile ilgilenmenin zorluğu
- E) Akıl ve mantık ilkelerine bağlılığın önemi

2. Felsefe ele aldığı konularla ilgili yalnızca olan durumu değil, olması gerekeni de ortaya koyan, varlık, bilgi ve değerler ile ilgili akla dayalı ve sorgulayıcı bir düşünmedir. Bu açıdan felsefe olgulardan öte amaç, değer ve ideallere yönelik bir etkinliktir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefenin cevap aradığı sorulardan birisi değildir?

- A) Bilimsel bilgi nasıl elde edilir?
- B) İnsan gerçeği tümüyle kavrayabilir mi?
- C) Hangi davranış daha insanca ve erdemlidir?
- D) Maddelerin yapıları birbirinden farklı mıdır?
- E) Hukuk sistemlerinin dayandığı temel nedir?

3. Felsefenin sorduğu soruları cevaplamak için eylemde bulunmak gerekmez. Felsefenin sorularına, akıl gücü ile cevaplar aranır. Bu sorular pratikteki yönelmelerin ötesinde yer alan sorulardır. "Niçin ahlaklı olmalıyım?" sorusuna cevap vermek için bir şey yapmak ya da yaptırmak boşunadır. Gereken, yapıp etmelerin ötesinde düşünmek, düşünceleri temellendirmektir.

Buna göre aşağıdaki sorulardan hangisi felsefe sorularının niteliklerinden değildir?

- A) Anlamaya yöneliktir.
- B) Düşünceye dayanır.
- C) Temelinde filozofların sorgulaması vardır.
- D) Birey eyleme yönlendirir.
- E) Varlığı derinlemesine irdeler.

4. Felsefenin temelinde insanın var olanlara ilişkin merak duyması, onlara ilişkin soru sorabilmesi vardır. İnsanın evren karşısındaki merak ve şaşkınlığı onu soru sormaya yöneltmiştir. Filozof eleştirel ve sorgulayan bir kişi olarak soru tutkunudur. Bir ödevi yerine getirmenin verdiği hazla soru sorar. Her bir soru belli bir boyut açar. İnsanı yeni bir yöne bakmaya yöneltir.

Buna göre felsefe için aşağıdakilerden hangisini söyleyebiliriz?

- A) Temelinde soru sorma isteği vardır.
- B) Elverişli ortamlarda ortaya çıkar.
- C) Kesin cevaplardan uzaktır.
- D) Metafiziksel konuları ele alır.
- E) Sınırlı bir çalışma alanı vardır.

5. Felsefe;

- Neyi bilmediğini bilmektir.
(Sokrates)
- Doğuştan akılda var olanlardır.
(Platon)
- İlk nedenleri bilmektir.
(Aristoteles)
- Tanrıyı bilmektir.
(Augustinus)

Yukarıda verilen görüşlere dayanarak felsefeye ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnançların akla dayalı sorgulanmasıyla ortaya çıkmıştır.
- B) Doğa felsefesiyle başlayıp bilgiye ve kültüre kadar yayılmıştır.
- C) Ticaretin geliştiği zengin kentlerde ortaya çıkmıştır.
- D) Anlam ve amacı filozoflara göre değişir.
- E) İlk çağlarda bilimle aynı şey olarak görülmüştür.

6. “Gereken nitelikte bir felsefe eğitimi kadar hiçbir şey bilgi üretimine katkıda bulunamaz.” **görüşünü dile getiren bir düşünürün aşağıdaki yargılardan hangisini savunması beklenebilir?**

- A) Felsefenin sonuçları, bilimin sonuçları ile çelişemez.
- B) Bilgi üretmek için felsefeye ihtiyaç vardır.
- C) Filozof olmak için bilgiyi sevmek ve aramak gerekir.
- D) Bilim de en az felsefe kadar bilgi üretiminde gereklidir.
- E) Felsefe bilimden, bilim de felsefeden kopamaz.

7. Eski Yunan’da felsefe (philosophia) sözcüğü, “bilgelik sevgisi” anlamına gelmektedir. Sokrates’e göre filozoflar her zaman az şey bilir ve gerçek bilgiye ulaşmak için çabalarlar.

Sokrates’e göre filozofun temel amacı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Doğa olaylarını kontrol altına alma
- B) Toplumun gereksinim duyduğu konulara öncelik verme
- C) Bilgeliğe ulaşmaya çalışma
- D) Otoriteye karşı çıkma
- E) Yaşamla ilgili temel ihtiyaçları karşılama

8. Her insan bir toplum içinde doğar, büyür ve toplumun bir bireyi olur. Filozof da toplumun bir bireyi olduğuna göre, o da içinde doğup büyüdüğü eğitimini aldığı, dilini konuştuğu, dinine bağlandığı, hukuk ve ahlak kurallarına uyduğu belli bir toplumun parçasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Felsefi düşüncesin temelleri ve kaynağı, o felsefi düşünüşün içinde doğduğu toplumdur.
- B) Toplum, din, dil, örf ve adetleriyle felsefi düşünceye etki yapar.
- C) Toplumda ortak olarak bulunan duygu ve düşünceler, o toplumun felsefesini etkiler.
- D) Kişisel düşünceler, toplumsal değerlerden etkilenmeden oluşur.
- E) Toplumsal bilinç, bireysel bilinci etkiler.

9. Felsefi bilgilerin, doğruluğunun araştırılması söz konusu değildir. Çünkü felsefi bilgi kişisel değerlendirmelerle yapılır, bu yüzden kesin bir doğruluk değeri içermez.

Parçada felsefi bilginin hangi özelliği anlatılmaktadır?

- A) Evrensel olması
- B) Düzenli ve sistematik olması
- C) Birleştirici olması
- D) Kendi içinde tutarlı bilgiler içermesi
- E) Sonuçlarının öznel olması

10. Felsefe, sorularla doğar, büyür ve gelişir. Sorular adeta yaşayan, canlılık taşıyan bir felsefi hareketin kalbi, onun dinamizmini sağlayan can damarları durumundadır. Thales evren karşısında duyduğu şaşkınlığı anlamak için soru sormasaydı felsefe olur muydu? Elbette olmazdı. Çünkü felsefe sorularla vardır. Sorunun olduğu yerde araştırma, düşünme, öğrenme isteği vardır. Nitekim felsefe de anlamak ve bilmek isteyen zihinlerin sorduğu sorularla ve bunlara verilen cevaplarla doğup gelişmiştir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe ile bilim aynı amaca hizmet etmektedir.
- B) İnsan kesin cevaplara ulaşınca soru sormaktan vazgeçer.
- C) Felsefe uygun sosyal ortamda doğup gelişmiştir.
- D) Felsefe insanın bilme ve anlama isteğinin sonucudur.
- E) Felsefede üretilen bilgiler kesinlik taşımaz.

11. Felsefe tarihini irdeleyen bir kişi “aynı şey hakkında ne çok düşünce var ve her biri diğerinden başka” demekten kendisini alamaz. Felsefe geçmişte nasılsa bundan sonra da öyle olmaya devam edecektir. Felsefenin bu çoğulcu niteliği, insanın mutlak bilgiyi elde edemeyeceğinin bir delilidir. Bu da insanın dogmatik ve fanatik olmaması gerekliliğini telkin eder. Böyle bir telkin, insanda hoşgörü duygusunun doğmasının en önemli amilidir.”

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe meraktan doğmuştur.
- B) Felsefe bakış açımızı genişletir.
- C) Felsefe bireyi bağnazlıktan kurtarır.
- D) Felsefe üst zihinlerin işidir.
- E) Felsefe yapmak soru sormasını bilmektir

1. Filozof, bileni değil, bilmek isteyen; amacı değil ona giden yolu gösteriyor. Bu nedenle de felsefe Yunanca'da "bilgelik sevgisi" anlamına geliyor. Aynı, yolun kenarında duran hanın, ona giden yol kadar ilginç olmadığını söyleyen Cervantes'in anlatmaya çalıştığı gibi...

Buna göre felsefe hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefede olaylar olduğu gibi aktarılır.
- B) Felsefe sistemli bir bilgi dalıdır.
- C) Felsefede bilgiye sahip olmak temel amaçtır.
- D) Felsefe belli bir amaca ulaşınca kadardır.
- E) Felsefe daima yolda olmak ve araştırmaktır.

2. Felsefe düşünmeye ve sorgulamaya istekli insanların aralarında karşılıklı tartışmalarla ortaya çıkan dinamik bir olgudur. Felsefe, cansız soyut kelimeler yığını olmaktan ziyade, düşünen, fikir üreten, bu ürettiği fikirlerini birbirine aktaran insanların birlikte ortaya koyduğu bir etkinliktir.

Bu parçaya göre felsefe için aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Gözlem, deney ve tecrübelerle dayalıdır.
- B) Düşünmeyi ve sorgulamayı temel alır.
- C) Günlük deneyimlerin sonucunda ortaya çıkmıştır.
- D) Somut ve soyut kavramları açıklamaktan ibarettir.
- E) İnsanlar arasında tartışmalara sebep olmuştur.

3. Bu güne kadar annem, babam, öğretmenlerim ve çevremdekiler bana birçok şey öğrettiler. Acaba öğrettikleri şeyler doğru mu, değil mi veya ne kadarı doğru? Benim bütün bunlardan kuşulanmam ve temelden gözden geçirmem gerekiyor.

Bu sözler, felsefe yapmada gerekli olan aşağıdaki niteliklerden hangisinin göstergesi olabilir?

- A) Felsefi düşüncelerin özünü öğrenme
- B) Bilgi birikimine sahip olma
- C) Soruların çözülmesini sağlama
- D) Eleştirel bakış açısına sahip olma
- E) Tutarlı görüşler ortaya koyma

4. Felsefe ile uğraşanlara, büyük filozofların düşüncelerinin içine girmeleri ve onların önemli yapıtlarını okumaları öğütlenir. Amaç, yeni yetişen felsefeciyi böyle bir düzeye ulaştırmaktır. Yoksa iki bin beş yüz yıllık felsefeyi kuşaktan kuşağa aynı şekilde yineleyip aktarmak değildir. Yeni yetişen felsefeciler, belli bir bilgi malzemesi edindikten sonra felsefenin bazı alanları üzerinde düşünceler ortaya koya-bilirler.

Bu parçada felsefe ile ilgilenenlere aşağıdakilerden hangisini yapmaları önerilmektedir?

- A) Herkesi ilgilendiren konularla ilgilenmeleri
- B) Ayırt etmeksizin tüm filozofların görüşlerini öğrenmeleri
- C) Felsefe yapmak için büyük düşünürlerin görüşlerini öğrenmeleri
- D) Felsefe öğretiminde tarafsızlıktan ayrılmamaları
- E) Her bilgiyi eleştiri ve şüphe ile karşılamaları

5. "İnsanlık için tehlike ne atom bombasından ne de hidrojen bombasından gelir; tehlike filozoftan gelmektedir. Bakınız, dünya Batı - Doğu diye iki düşman kampa ayrılmış ve bunlar birbirini yok etme hazırlığı içindedirler. Arada asıl çarpışan filozofların fikirleridir. Bir tarafta Volter'ler Rousseu'lar diğer tarafta Marks'lar... Büyük kitleler bu filozofların adını bile duymadan onların fikirlerinin peşinde koşup düşman kamplara ayrılıyorlar. Demek ki bugün insanlığın içinde bulunduğu tehlike filozoftan geliyor. O hâlde kurtuluşu da ondan beklemek lazım." **diyen bir düşünürün göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?**

- A) Filozoflar insanlık tarihinde hem tehlike hem de kurtuluş olmuşturlardır.
- B) Kitleleri harekete geçiren onlara yön veren filozofların fikirleridir.
- C) Filozofların fikirleri her zaman insanları düşmanlığa itmektedir.
- D) Doğu - Batı kampına bölünen dünya girdiği mücadelede çoğu zaman fikir babalarından habersizdir.
- E) Filozofların fikirlerinin yansıması, insanların birbiriyle girdiği mücadeledir.

6. “Bilimler kendi alanlarında etkinlik taşıyan, kesin ve genellikle benimsenen bilgileri ürettiği hâlde, filozofların binlerce yıllık çabalarına karşın, felsefe böyle bir başarı sağlamadı. Bu nedenle felsefi bilginin genelgeçerliliği yoktur demek, yanlış değildir.” diyen K. Jaspers felsefi bilginin hangi özelliğini vurgulamıştır?

A) Yaratıcıdır.
B) Kesin değildir.
C) Evrenseldir.
D) Bütün hâlinedir.
E) Her alanda soru üretir.

7. İnsan hiç beklemediği bir anda kendisini ıssız bir adada bulsa: “Burası neresi?”, “Beni kim buraya getirdi?”, “Bu adanın sahibi var mı?” gibi soruları sormak zorunda kalacaktır. Bu örnekte olduğu gibi geçmişte pek çok insan kendi kendine varlık, hayat, öte dünya ve değerlerle ilgili sorular sormuştur. İşte bu soruları sorarak, cevaplar aramaya başlayan insan felsefenin içine girmiş demektir.

Bu parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Yığılarak ilerlemesi
B) Merakla sorular sorulması
C) Sistemli ve düzenli olması
D) Olması gerekeni belirlemesi
E) Toplumsal sorunlara çözüm bulması

8. Felsefede amaç her şeyi öğrenmek değildir. Herhangi bir bilgiye sahip olmaksızın onu aramak esastır. Bu nedenle felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir.

Yukarıdaki ifade aşağıdakilerden hangisinin bir açıklaması niteliğindedir?

A) Düşünce en gerçek olandır.
B) Her şey sürekli değişir.
C) Felsefede amaç doğa olaylarını kontrol etmektir.
D) Felsefe sürekli bilgi arayışı içinde olan bir etkinliktir.
E) İnsan her şeyin ölçüsüdür.

9. Felsefe evreni, bilimler gibi parçalara ayırarak değil, bir “bütün” olarak kavramaya ve açıklamaya çalışır. Felsefede çelişkili yargılara, kendi aralarında tutarsız görüşlere yer vermemek için özen gösterilir.

Yukarıdaki parçada felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Felsefe bilgisi sistemli, düzenli, birleştirilmiş bir bilgidir.
B) Felsefe bilgisinin bilimlerdeki gibi öğrenilecek doğruları yoktur.
C) Felsefede filozofun kişiliği önemli rol oynar. Bu bakımdan felsefe bilgisi öznel bir özellik taşır.
D) Felsefe metinleri sorulara çok yer vermesi, sürekli sorular içermesi ile diğer metinlerden ayrılır.
E) Felsefenin açıklamalarında “kesinlik” ya da “bitmişlik” yoktur. Felsefe hiçbir konuda “son sözü” söylemez.

10. Günlük hayatımızda felsefeyi yücelten deyişlere rastladığımız gibi hafife alan, küçümseyen söylemlerle de karşılaşırız. Örneğin ‘felsefe akıl ve düşünce işidir’ derken felsefenin yüce bir uğraş olduğu dile getirilir ve bu nedenle filozofa büyük saygı duyulur. Fakat en çok bilinen örneğiyle ‘lügat parçalama!’, ‘felsefe yapma!’ denir halk arasında. Bu, felsefeyi ve felsefe yapmayı temel bir uğraş haline getirmeyi küçümsemek, hatta belki de aşağılamak amacıyla söylenir. Fakat hangi açıdan bakılırsa bakılsın, ister olumlu anlamda alınsın isterse olumsuz anlamda alınsın, her iki bakışta felsefenin düşünceyle ilgili bir uğraş olduğu kabul edilmektedir.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefe boş insanların işidir.
B) Felsefe toplumun aynasıdır.
C) Felsefe düşünme, düşünce işidir.
D) Felsefe yapmak herkesin işi değildir.
E) Felsefesiz yaşam, sorgusuz yaşamdır.

1. Felsefe:

- Varlığın ne olduğunu, yapısını, ana maddesini ve prensiplerini anlamak üzere ortaya konan düşünceler bütünüdür.
- Bilginin ne olduğu, kaynağı, nasıl elde edilebileceği, imkanı ve değerini sorgular.
- Kimi zaman doğrunun ve yanlışın ne olduğunu sorgularken, kimi zaman da iyinin ve kötünün, güzelin ve çirkinin ne olduğunu, insanın hayata bakışını ve evrendeki yerini ifade edebilecek değerler sorunudur.

Bu parçaya göre felsefenin konuları, aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

- A) Aksiyoloji - Epistemoloji - Ontoloji
- B) Epistemoloji - Ontoloji - Etik
- C) Ontoloji - Epistemoloji - Aksiyoloji
- D) Ontoloji - Aksiyoloji - Estetik
- E) Epistemoloji - Aksiyoloji - Teoloji

2. Bilgi, düşünme sonucunda elde edilen bir üründür. Her bilgi bir açıklamadır. Her açıklama, bir şeyin ne olduğunu söylerken ne olmadığını da söylemeyi içerir. Düşünmenin sağladığı bu ayırt edebilme özelliği insanın bilincini oluşturur. Bilinç, insanın kendi ve dışındakileri fark edebilmesidir. Kişinin bilinci üzerine düşünmesi ve düşüncelerinde nelerin etkili olduğunu sorgulaması öz bilinç durumudur. Bir dersin konularının öğrenilmesi bilincin işlevidir. İnsanın nasıl öğrendiğini öğrenmesi ise öz bilince geçiştir. Öz bilinç, sorgulayıcı zihin durumudur. Bilgi edinmenin yanı sıra bilginin nasıl elde edileceğinin cevabını bulmaya ve tüm bunların eleştirisini yapmaya çalışır.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Düşünme olmadan bilgi olmaz.
- B) Düşünme bir bilinç işidir.
- C) Bilinç farkındalıktır.
- D) Öz bilinç içe dönük sorgulamadır.
- E) Dil düşünmenin aracıdır.

3. Felsefede, bilimlerde olduğu gibi herkes tarafından kabul edilen doğru, kesin bilgiler söz konusu değildir. Örneğin matematikte bir teoremi, fizikte bir doğa yasasını, tarih bilminde geçmiş toplulukların hayatlarını öğrenirsiniz. Felsefede karşımıza çıkan ise, filozofların çeşitli konularda ileri sürmüş oldukları, çoğu kez birbirine aykırı olan görüşler ve sistemlerdir. Bir bilim insanının, bir başka bilim insanının bilimsel bir görüşünü paylaşmak zorunda olmasına karşılık, filozoflar için aynı şey geçerli değildir.

Buna göre felsefe ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefe ile ulaşılan sonuçlar kesin değildir.
- B) Felsefe, sadece akla dayalı bir düşünme etkinliğidir.
- C) Felsefi görüşler öznelidir.
- D) Felsefenin yöntemi doğrulamaya dayalıdır.
- E) Felsefe eleştirici ve sorgulayıcıdır.

4. Günlük yaşamda bizi meşgul eden sorulardan kendimizi sıyırıp, bütün bunların ne anlama geldiğini düşündüğümüzde veya olağan durumlarda hiç sormadığımız soruları sormaya başladığımızda felsefenin kapısını aralıyoruz demektir. Politikada sıkça duyduğumuz eşitlik, özgürlük, adalet söylemleri karşısında: "İyi ama adaletten ne anlıyoruz?", "Eşitlik derken neyi kastediyoruz?" soruları felsefede baş edilmesi zor sorgulamalar hâline gelir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşabiliriz?

- A) Felsefede cevaplar sorulardan daha önemlidir.
- B) Felsefi sorular insanın merak ve hayretinin belirtisidir.
- C) Felsefe sorularının cevabı doğrudan eylem gerektirir.
- D) Felsefe toplumu etkiler ve toplumdan etkilenir.
- E) Felsefe değil felsefe yapmak önemlidir.

5. İnsanın bu dünyadaki durumu bir şişe içindeki sineğin durumuna benzer. Şişenin içine sıkışmış olan sinek şişeden dışarı çıkmak ister fakat bunu nasıl başarabileceğini bilmez. Felsefenin işlevi ve amacı sineğe şişeden nasıl çıkacağını göstermektir. Biz, bu dünyadaki yaşamımız sırasında, zaman zaman kendimizi kapana kısıtlanmış hissederek ve yolumuzu bulmakta güçlük çekeriz. İşte felsefe, kapana kısıtlanmışlık duygusundan kurtulmamızı sağlayarak, bize yönümüzü bulmamıza yardım eder.

Parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Bireye yaşamı ile ilgili konularda yol gösterdiği
- B) Sonuçtan çok bir soru sorma biçimi olduğu
- C) Alanının diğer disiplinlerden geniş olduğu
- D) Eleştireci bir bakış açısına sahip olduğu
- E) Evrene ait tümel açıklamalarda bulunduğu

6. Felsefe, varlığı bir yönüyle veya belli bir bakımdan ele alan özel bilimlerden farklı olarak varlığın bütününe yönelir. Bu nedenle felsefe bilgisi, varlığın herhangi bir alanına, cephesine veya görüntüsüne ait olmaktan çok onun bütününe ilişkin tümel bir bilgidir. Aristoteles'in deyişiyle felsefe: "Varlık olmak bakımından varlığı inceler."

Parçada felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Eleştirel bir tavrın sonucunda elde edilmesi
- B) Genelleyici açıklamalar yapması
- C) Akla dayalı bilgiler içermesi
- D) Kesin sonuçlara varılamaması
- E) Sistemli ve düzenli olması

7. Çeşitli bilimlerden kendisine sağlanan veriler üzerine de düşünebilir, bunların gerçeklik derecelerini ve sınırlarını soruşturabilir. Bu özelliği ile felsefe, bilginin bilgisi veya refleksif bir düşünce faaliyetidir. Refleksiyon kendi üzerine dönme anlamına gelir.

Buna göre felsefenin refleksif bir düşünce olması aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Sorunları bütünlü yaklaşımıyla ele alması
- B) Metafizik alanla da ilgilenmesi
- C) Bilimlerin oluşumuna kaynaklık etmesi
- D) Kesin sonuca uzun uğraşlardan sonra ulaşması
- E) Var olan bilgiler üzerine yeniden düşünmesi

8. Felsefe, hedef veya sonuca ulaşmış olmaktan çok Jaspers'in deyişiyle: "Daima yolda olmaktır." Buna bağlı olarak felsefede yeni ve özgün bir felsefi sorun ortaya atmanın, en alt düzey bir felsefi soruna yeni bir cevap vermek kadar değerli olduğundan söz edilebilir. Hatta birçok filozof için birincisi, ikincisinden daha önemlidir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) İnsanlardaki merak ve hayret güdüsü var oldukça, felsefe de var olmaya devam edecektir.
- B) Felsefe insanın doğaya egemen olma yollarını araştıran bir disiplindir.
- C) Felsefenin ilgi alanı, belirli dönemlerde belli konular üzerinde yoğunlaşmıştır.
- D) Felsefe kendisinden önceki sistemlerin sorgulanmasıyla oluşturulan özgün bir etkinliktir.
- E) Felsefede kesinlik olmadığından, cevaplardan çok sorular daha önemlidir.

9. Felsefenin "teoria" olarak ortaya çıkmasına Mısır ve Sümer Medeniyetlerindeki destanları, matematik, geometri, astronomi gibi alanlardaki bilgilerin; Eski Çin, Hint, İran medeniyetlerindeki inanç, bilgelik, doğru yaşama yönelik öğretileri kaynaklık etmiştir. Bu kaynaklardan beslenen Antik Yunan filozoflarının birleştirici, sentezleyici özellikleri ile felsefe sistemli hâle gelmiştir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Antik Yunan düşüncesinden önce felsefeden söz edilemez.
- B) Felsefenin anlamı filozoflara göre değişmektedir.
- C) Felsefe ilk olarak Doğu medeniyetlerinde ortaya çıkmıştır.
- D) Felsefe farklı medeniyetlerin bilgi birikiminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.
- E) Felsefe Batı düşüncesi ile Doğu düşüncesinin çatışmasının sonucudur.

1. Çin ve Hint düşüncesi çoğunlukla dini düşünceyle karışmış olup zaman zaman da pratik bir nitelik göstermekteydi. Oysa, Yunan'da felsefe, dini ya da mitolojik düşünceden kopuşun sonucunda, doğal olayların, doğaüstü nedenlerle değil de, doğal nedenlerle açıklanması gerektiği inancıyla, insan aklına dayanan bağımsız bir faaliyet olarak başlamıştır. Ayrıca Yunanlılar doğaya çıkar gözetmek-sizin, bilmek amacıyla bilmek için yönelmiş, tek tek örnek ve olgularda kalmayıp genel olana ve "teori"ye yükselmişlerdir.

Buna göre felsefenin doğuşunda aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A) Felsefenin fayda amacı güdülmeden yapılması
- B) Genelleyici açıklamalar yapılması
- C) Bilme ve anlama ihtiyacıyla felsefe yapılması
- D) Evrenin akılcı çabalarla açıklanması
- E) Dini ve mitoloji geleneklerin devam ettirilmesi

3. İnsanlar: "Felsefe insanın ne işine yarar?" diye felsefeyi küçümsemektedirler. Konuya bir işe yaramak açısından baktığımızda en çok işe yaradığı düşünülen etkinliklerimiz, örneğin bilim bile çoğu kez bir işe yaramaz. Tıp bilimi sayesinde hastalıklarımızı iyileştirip acılarımızı azalttığımız bir gerçektir, yani tıp bu açıdan faydalıdır. Peki evrenin nasıl meydana geldiğini, uzayda nerelerde hangi galaksilerin bulunduğunu, dinazorların geçmişte neden dola-yı ortadan kalktıklarını bilmek bizim ne işimize yarar?

Buna göre düşünür bu görüşüyle aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Bilim ve felsefenin sadece fayda sağlanmak için gerekli olduğunun düşünülmesini
- B) Bilim adamı ve filozofların düşünceleri ile davranışlarının tutarlı olmamasını
- C) Bilim ve felsefenin aynı etkinlik alanları olarak görülmesini
- D) Felsefenin bilimden daha önemli görülmesini
- E) Bilimlerin yararlı ve yararsız olarak sınıflanmasını

2. Antik Yunan Dönemi'nde evreni bilme isteğine yönelik doğa felsefesini, Helenistik Roma Dönemi'nde kişiyi mutluluğa ulaştırmaya yönelik ahlak felsefesini, Orta Çağ Dönemi'nde din dogmalarını yaygınlaştırmaya yönelik Skolastik felsefeyi, Rönesans Dönemi'nde insanın yetilerine önem veren Hümanistik felsefeyi, Yakın Çağ'da sanayileşme süreciyle başlayan toplumsal sorunları konu edinen toplumsal felsefeyi görmek mümkündür.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Gelişmiş toplumlar felsefenin yayılmasına öncülük etmişlerdir.
- B) Felsefe ancak özgür ortamlarda kendisini gösterebilir.
- C) Bilimler geliştikçe felsefenin alanı daralmıştır.
- D) Toplumsal bunalımların sonucunda felsefi sistemler ortaya çıkmıştır.
- E) Her dönemde dönemin özelliklerine uygun felsefi görüşler geçerli olmuştur.

4. Felsefe ile uğraşmaya, hiç çekinmeden, daha genç yaşta-yken girişmeli ama ihtiyarlıkta da yorulup bırakmamalıdır. Felsefe ile uğraşmak için henüz çok erken ya da çok geç olduğunu söyleyen, mutluluğu için uygun vaktin daha gelmemiş olduğunu söyleyene benzer. Şu hâlde ihtiyar da genç de felsefe ile uğraşmalıdır; birincisi bunu, geçmişin kendisine bağışladıklarını hatırlayarak bundan duyduğu zevkle genç kalmak, ikincisi de korkusuzca geleceğe bakmak, böylece aynı zamanda hem ihtiyar hem genç olmak için yapmalıdır.

Buna göre felsefe ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Katı ve değişmeyen bir bilgi değildir.
- B) Fayda amacı gözetmeyen bir etkinliktir.
- C) İnsanı ve evreni akılla açıklama çabasıdır.
- D) Sonuçlardan çok o sonuca nasıl ulaşıldığı önemlidir.
- E) Her yaşta ki insana gerekli olan bir uğraştır.

5. İnsanın yaşadığı evren karşısındaki merakı ve şaşkınlığı, onu sorular sormaya yöneltmiştir. Bu da onun düşünmesi, bilmesi ve sorgulamaya başlaması demektir. Fakat felsefi düşünme sadece sorgulananı tek taraflı düşünme değildir; aynı zamanda sorgulamanın kendisini ve sorgulama sonucunu da sorgulamaktır.

Bu parçada felsefi düşüncenin niteliklerinden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Akla dayanan bir düşüncedir.
B) Çözümleyici ve kurucu bir düşüncedir.
C) Refleksif bir düşüncedir.
D) Evrensel bir düşüncedir.
E) Temellendirmeye dayalı bir düşüncedir.

6. Felsefe yapmak, bir düşünceden diğer bir düşünceye ya da bir yargıdan bir yargıya geçerek bilgiler ortaya koymak, usavurmalarla ilerlemek demektir. Bir düşünür usavurmayı; "Düşüncenin kendini aralıksız yargılarla gerçekleştirmesini sağlayan devinim" diye tanımlar.

Bu yaklaşıma göre "felsefe yapmak" nedir?

- A) Var olan her şey hakkında soru sormaktır.
B) İncelenecek konuyu belirleyip ona odaklanmaktır.
C) Merak duygusunu canlı tutmak için soru sormaktır.
D) Akıl yürütmelere dayalı çıkarımlarda bulunmaktır.
E) Başkalarının düşüncelerini benimsemek ve yaymaktır.

7. Felsefe, insanın kendisi, yaşamı, içinde yaşadığı toplum ve evren üzerine düşünme faaliyetinin sonucunda ortaya çıkmış olan bir disiplindir. Felsefe, bilginin temelinde bulunan birtakım doğrulara ve insan davranışını yöneten ilkelere ulaşma çabası verir. Bir düşünme faaliyeti olarak felsefe, insanların kendileri ve yaşamın anlamı üzerinde düşünmelerini sağlar.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe, düşünceye dayalı bir etkinliktir.
B) Felsefe, bireyin kendini tanımasına yardımcı olur.
C) Felsefe, olgulara dayalı bir etkinliktir.
D) Toplumu ve evreni tanımak felsefeyle mümkündür.
E) Bilginin temeline felsefe ile inmek mümkündür.

8. Gerçek felsefeci günde üç-beş saat felsefe yaptıktan sonra "İşim bitti." diyerek gidemez. Çünkü, uğraştığı konu kendisidir, yaşamıdır. Kendini ve yaşamını anlamak isteyen insan var olduğu sürece felsefe hep var olacaktır. "Bilgelik sevdası" serüveninin yolcusu hiç eksik olmayacaktır.

Parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe yapmak süreklilik ister ve felsefeye her zaman ihtiyaç duyulacaktır.
B) Filozofun sorduğu sorular verdiği yanıtlardan daha önemlidir.
C) Felsefenin tanımını yapmak oldukça güçtür.
D) Felsefeye merak duyanlar öncelikle sonuçlara bakarlar.
E) Düşünürler ele alacakları konuları, toplumsal koşulların yönlendirmesiyle seçerler.

9. Felsefe bilgisi birikimsel bir bilgi türüdür. Yapılan akıl yürütmeler, ulaşılan sonuçlar birbirine eklenerek "eksiksiz ve tam" bilgiye ulaşmaya çalışılır. Bu, yeni bilgilerle desteklenmeye açık bir bilgidir. Bu bilgi, kesinlik kazanmış bir bilgi değildir. Çünkü bu konuyu farklı yönleriyle ele almak sürekli araştırmayı ve düşünmeyi gerektirir.

Parçada, felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olması
B) Bireye düşünme yolunu öğretmesi
C) Kendi içinde tutarlı bir bütün oluşturması
D) Bilinmeyen konulara açıklık getirmesi
E) Yığılmanın olup ilerlemenin olmaması

10. Felsefe tarihi, cesur adamların geçit alanı gibidir. Her biri gerektiğinde kendinden önceki devler ile zıt düşmeyi göze alabilmiş, onların sistemlerini reddedip kendi düşüncelerini açıkça savunmuş, bir ağ işçisinin çabalarıyla kendi sistematiğini oluşturmuş, hatta bu uğurda çağının tüm düşüncesi ve inançlarının karşı koymalarının zorluklarına katlanmıştır.

Buna göre felsefenin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Yığılan ve ilerleyen bir bilgi olması
B) Özne ve eleştirici olması
C) Cevaplardan çok sorulara önem vermesi
D) Akla dayalı olması
E) Sistemli ve düzenli olması

1. Filozof, insan üzerine, evren üzerine, evrendeki varlıklar üzerine incelemeler yapan, onların bilgisini arayan ve ona ulaşmak isteyen kişidir. Filozof hayatın anlamını bulmaya ve bu anlama uygun şekilde yaşamaya çalışır; edindiği bilgileri yetersiz bulup tedirginlik duyar, eleştirir yapar.

Buna göre filozof hakkında;

- I. Önyargılardan uzak durur.
- II. Toplumun benimsediği görüşlere uyar.
- III. Bilgelik sevgisini içinde duyar.

değerlendirmelerinden hangisi söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

2. Felsefi düşünce aklın ürünü önermelerden oluşur. Bu tür önermeleri doğrulama ya da yanlışlama olanağı yoktur. Çünkü felsefede ortaya atılan önermeler bilimde olduğu gibi olgularla test edilerek doğrulanamaz. Önemli olan ortaya konan düşüncenin çelişkisiz ve kendi içinde tutarlı olmasıdır.

Bu parçada felsefenin hangi niteliği üzerinde durulmuştur?

- A) Kişisel değerlendirmelere dayanır olması
B) Varlığı bütünsel olarak değerlendirmesi
C) Akla ve mantığa dayalı bir düşünce olması
D) Temellendirmeye dayalı bir düşünce olması
E) Çözümleyici ve kurucu bir düşünce olması

3. Felsefede hiçbir konuda "son söz" söylenemez. Felsefede farklı görüş ve sistemler yan yana bulunur. Bunun nedeni filozofların varlığa farklı yaklaşımlarıdır. Bu nedenle her bilgi, kendi sistemi içinde geçerlidir. Eğer bir soruya bilimsel doğruluğu olan bir yanıt bulunursa o soru veya konu felsefe olmaktan çıkar, bilim olur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefe çözümsüz konularla ilgilendiğinden felsefede kesinlik ve bitmişlik yoktur.
B) Filozof soruları cevaplarken mantık ilkelerine göre hareket eder.
C) Zaman ilerledikçe felsefenin ele aldığı konularda artış görülür.
D) Bilimin açıklamaları felsefe tarafından onaylanmalıdır.
E) Felsefe, toplumların yaşamında önemli işlevler gerçekleştirir.

4. Felsefe, bizim sanı ve ön kabullerimizin farkına varmamızı sağlar. Bu durum, aslında düşünmek için çok önemlidir. Çünkü, sanı ve ön kabullerimizin farkına varmadığımız sürece zihinsel olarak özgür sayılmayız. Bu farkına varmama durumu devam ederse, sanı ve ön kabullerin kölesiyiz demektir. Bu nedenle, gerçeğe ulaşmayı engelleyen faktörleri felsefe ortadan kaldırmaktadır.

Buna göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mutlak bir doğrunun olmadığını kanıtlamak
B) Büyük siyasi dönüşümlerin ortaya çıkışını sağlamak
C) İnsana mutluluk ve haz vermek
D) Özgür ve eleştirel düşünceyi geliştirmek
E) İnsanın varoluşunun anlamını açıklamak

5. Felsefe, varlık, değer ve Tanrı üstüne, doğruluğu test edilemeyen öğretiler öne sürmemelidir. "Evrensel" kelimesinden bazıları genel geçer olmayı, bazıları ise tüm milletlerin katkı yapmasını anlamaktadır. Felsefenin görevi dildeki kavramları çözümlemektir. Dildeki kavramlar çözümlendiğinde "kafa karışıklığı" yaratan geleneksel felsefe problemleri de çözümlenebilir.

Buna göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Dinsel düşünceye hizmet etmek
B) İnsanlara hoşgörülü olabilmeyi öğretmek
C) Bilinmeyen konular üzerinde düşünce üretmek
D) Bireydeki boşluk duygusunu yok etmek
E) Metafizik kavramlardan uzaklaşmak ve kavram karmaşasını önlemek

6. Materyalist bir filozofa göre maddenin dışında başka bir gerçek yoktur. Düşünme, tasarım gibi ruhsal olaylar da maddeden türemiştir. İdealist bir filozof ise varlığın temelini ruhsal olanda bulur. Düşünmeden bağımsız bir nesneler dünyasının ya da bir gerçekliğin varlığını yadsır.

Buna göre filozoflarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Filozoflar tutarlı ve geçerli sonuçlara ulaşmaya çalışırlar.
B) İnanıldığı gibi bir yaşam sürebilen kişi filozoftur.
C) Filozoflar aynı konuyu farklı biçimde ele alarak farklı sonuçlara varabilirler.
D) Filozof, yaşadığı toplumun kültüründen bağımsız hareket edemez.
E) Filozoflar toplumu etkiledikleri gibi toplum da filozofları etkiler.

7. Felsefi görüşler olanı olduğu gibi değil; olabilecek olanı, olması gerekeni ve oluş hâlindeki varlık alanını incelediğinden ve düşünürlerin değişik kişilik özellikleri bu incelemede etkili olduğundan, bilimsel bilgidен farklı olarak öznel niteliği taşır. Bu nedenle her felsefi görüş, özne boyutlarda bir yaratıcılık, insanın düşünme ufkunu genişleten yeni yorum ve bakış açısı gerektirir.

Parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Felsefi görüşler, evreni ve varlığı bir yönüyle değil bütünüyle açıklamaya çalışır.
- B) Her felsefe akımı kendi içinde düzenli ve tutarlı bir bilgi bütünüdür.
- C) Her felsefe sistemi onu oluşturan düşünürün yaratıcı kişiliğini yansıtır.
- D) Filozoflar, birikimini sorgulayarak kendi görüşlerini oluştururken felsefenin bilgi birikiminden faydalanır.
- E) Felsefede üretilen bilgilerin doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmaz niteliktedir.

8. Farklılıkların yok edilip standartlaştırıldığı, bilgi bombardımanı ile insanların duyarsızlaştığı, anlama dair hiç bir şeyin kalmadığı, amaçsız ve yerinde sayan ama çıkış olanağı da bulamayan kişilerin oluşturduğu bir dünyada yaşıyoruz. İşte en çokta böyle bir dünyanın felsefeye gereksinimi vardır.

Bu parçaya dayanarak felsefeye ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bireyin dogmatik düşüncelerden kurtularak var oluşunun sınırlarını genişletebilmesini sağlar.
- B) Bireyin yaşam kalitesini artırarak hedeflerini kendisinin belirlemesini sağlar.
- C) Bağımsız düşünme yetisini geliştirerek kendisine özgü bir kimliğin oluşumunu imkanı kılar.
- D) Var olan bilgi ve düşüncelerin bireylerin gelişimi yönünde sorgulanmasına öncülük eder.
- E) Bireyin bilimsel gelişmelere ve toplumsal çoğunluğun beklentilerine uyum sağlamasını kolaylaştırır.

9. Felsefe insanların yaşamla ilgili temel gereksinimlerini bir dereceye kadar karşılayıp başka uğraşlar için imkan bulabildiklerinde başlamıştır. Felsefenin doğuşuna ortam hazırlayan Milet kenti, farklı inanç ve düşüncelere izin verecek kadar hoşgörüliydi. Gerçeklerin araştırılması için en uygun koşullar burada oluşmuştu. Bu koşullar felsefenin bu kentlerde yerleşmesine olanak sağlamıştır.

Aşağıdakilerden hangisi felsefenin Milet'te ortaya çıkmasında etkili olmamıştır?

- A) Farklı ırkta insanların olması
- B) Farklı fikirlere karşı hoşgörü olmaları
- C) Temel ihtiyaçlarını karşılamaları
- D) Ekonomik yönden gelişmiş olmaları
- E) Boş zamanlarının olması

10. İnsanoğlunun doğasında "merak" vardır. Ondaki bu merak bilgi elde etmeye karşı istekli olmasını sağlar. İnsan evrenin yapı ve düzenini, yaşamın amacını, bilgilerin kaynağını, güzel ve iyinin anlamının ne olduğunu bilmek, bunların ilk yüzünü öğrenmek ister. Felsefe, işte bu isteği karşılama çabasıdır.

Bu parçaya göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana sorgulayıcı bir yaklaşım kazandırmak
- B) Hayatta başarılı olmayı öğretmek
- C) Anlama ve gerçeği görme ihtiyacını giderme
- D) İnsanları mitolojik açıklamalardan uzak tutmak
- E) Toplumsal düzeni sağlayarak bireyi mutlu kılmak

11. Yaşamın amacı nedir ve nasıl yaşanmalıdır? Felsefe bu tür sorularla ilgilenir. Bunlara kesin yanıtlar bulmak için değil, sadece üzerinde düşünmek ve tartışmak, bizden daha üstün kişilerce üretilen akla yakın görünen yanıtları gözden geçirmek için ilgilenir. Öyle ise diyeceğiz ki felsefe ruhun evren üzerindeki serüveninin bir betimlemesidir. Bir kısım insanlar bu zihinsel macerayı izlemede büyük zevk buluyorlar; bunlara filozof diyoruz.

Buna göre felsefenin faydası aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çoğunluğun benimsediği görüşlerden faydalanmak
- B) Pratik bir çıkar ya da yarar sağlamak
- C) Bireyin, insanı ve evreni anlama ihtiyacını gidermek
- D) Akıl ilkelerini etkili bir biçimde kullanabilmek
- E) Filozofların düşüncelerini öğrenmek

1. • El-Kindi'ye göre felsefe veya hikmet, değer ve merteye yönünden sanatların en üstünüdür.
- Gazali'ye göre hikmet, insan aklının elde edebileceği bilginin kesin ve gerçek delillere, ilahi kaynağa dayandırılarak elde edilmesidir.
- İbn Sina'ya göre felsefe veya hikmet, nesnelerin hakikatlerine bir insanın ulaşabileceği kadar bilmesini amaçlar.

Aynı kaynaktan beslenen bu filozofların felsefe tanımlarından hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Düşünürler sorulara cevap verirken mantık ilkelerine bağlı kalır.
- B) Düşünürler sorularına akıl yoluyla ulaşmaya çalışır.
- C) Felsefenin herkesçe benimsenmiş bir tanımı yoktur.
- D) Felsefe filozofların kendi aralarındaki tartışmalarla gelişir.
- E) Felsefi bilginin doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmaz niteliktedir.

2. Felsefede, bir matematik teoremi ya da fizik yasası gibi kanıtlanmış doğrular olmadığı gibi, kesin yaşam ve ahlak kuralları da yoktur. Tarih boyunca, sistemler sistemleri izlemiş; her filozof kendinden önce gelenin görüşlerinden farklı, kimi zaman onlara zıt görüşlerle ortaya çıkmıştır. Şu anda öne sürülene de yarın karşı çıkılacaktır. Her filozof, kendine özgü bir bakış ve açıklama biçimine sahiptir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanlık tarihi geliştikçe, felsefenin ele aldığı sorunlarda artış görülür.
- B) Aynı çağda yaşayan düşünürlerin görüşleri arasında paralellik vardır.
- C) Her felsefe akımı, kendinden sonra ortaya çıkan felsefi görüşleri etkiler.
- D) Felsefe öznel bir etkinlik olduğundan doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılmaz niteliktedir.
- E) Düşünür, yaşadığı çağın ele alınmamış temel sorunlarından yola çıkmalıdır.

3. Gündelik hayatta ve gündelik konuşmada inançlarınızın olgulara ne kadar uydukları üzerine konuşmak anlamlı olsa da, felsefi olarak bilgiyi oluşturan şeyin ne olduğu üzerinde düşündüğümüzde gündelik bilgiler fazla anlam ifade etmez. Gündelik hayatta inançlarınızı olgularla karşılaştırabilirsin. Kütüphanenin açık olduğuna inanırım. Arkadaşım ise onun kapalı olduğunu düşünür. Tartışmayı kütüphaneye gitmek yoluyla çözümleriz. Ancak felsefi açıdan bakıldığında bu tür durumlarda "olgular" diye adlandırdığımız şeyler gerçekte tartıştığımız inançların kendilerinden daha fazla bir şey değildirler.

Bu parçada felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Olgularla test edilmeye elverişli olmaması
- B) Çelişkiden uzak, tutarlı olması
- C) Kendi etkinliği üzerinde yoğunlaşıp kendi kendini sorgulaması
- D) Tümel bir bakış açısına sahip olması
- E) Maddi gerçekliğe değil, düşünceye dayanması

4. Felsefe:

- Hobbes'a göre, doğru düşünmektir.
- El-Kindi'ye göre, İnsanın gücü ölçüsünde varlığın hakikatini bilmesidir.
- Epiküros'a göre, mutlu yaşam sağlamak için tutarlı eylemsel bir sistemdir.
- Anselmus'a göre, inanılanı anlamaya çalışmaktır.

Parçada verilen görüşlere dayanarak felsefeye ilişkin aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Filozoflar bilim ve felsefeyi aynı şey olarak görmüşlerdir.
- B) Doğa felsefesi ile başlayıp bilgiye doğru yayılmıştır.
- C) Felsefe mutlu bir yaşam sürme etkinliğidir.
- D) Felsefenin anlam ve amacı filozoflara göre değişir.
- E) Felsefe inançların akılla sorgulanması ile ortaya çıkmıştır.

5. Felsefenin konusu tek bir insan veya varlık değil; genel olarak insan veya varlıktır. Bu da felsefenin ele aldığı konular itibarıyla evrensel bir niteliğe sahip olduğunu gösterir. Çünkü dünyanın her yerinde aynı felsefi problemler vardır.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Felsefenin bilgileri kesinlik taşımaz.
B) Felsefe gerçeği anlama ve bilme merakına dayanır .
C) Felsefi düşünce bütüncül bir bakış açısına sahiptir.
D) Felsefi düşünce mantık kuralları çerçevesinde gelişir .
E) Felsefe değil felsefe yapmak önemlidir.

6. Felsefi görüşlerin edilgen bir biçimde okunmaması gerekir. Sadece filozofların görüşlerini ezbere öğrenmek, hiç kuşku yok ki mümkündür. Fakat bu, her ne kadar filozofların kullandıkları temel bilgilerin bir çoğuna ilişkin olarak sağlam bir bilgi sağlasa da, bu şekilde felsefe yapmayı öğrenmek mümkün olmayacaktır. İdeal okuyucu, felsefede kullanılan argümanları sürekli olarak sorgulamak ve karşı görüşleri düşünmek suretiyle, onu eleştirel bir tarzda okumalıdır.

Parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefede soru sormak, merak etmekle başlar.
B) Farklı dönem ve kültürlerde felsefeye farklı işlevler yüklenmiştir.
C) Felsefede bir kuram insanın kurtuluşunu sağlarsa, iş görürse doğrudur.
D) Felsefi görüşlerden çok felsefenin yöntemi olan eleştiri ve düşünme yolu öğrenilmelidir.
E) Felsefede önemli olan sorundan çok, ulaşılan sonuçlardır.

7. Felsefi düşünüş, ortaya atılan düşüncelerin akla uygun gerekçelere dayandırılarak doğrulanmasıyla olur. Filozoflar düşüncelerini, dayanakları olan önermeleriyle birlikte ortaya koyarlar.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Kesinlik
B) Nesnellik
C) Genellik
D) Evrensellik
E) Temellendirme

8. Felsefenin soruları daha çok değişmeden kalanı ele alan sorulardır ve ancak felsefeyle, felsefeye bir bakış ve sorgulama ile yaşanabilir. Bugün insan hakları ile ilgili soruların ele alınmasında olduğu gibi felsefe soruları yaşamın içinde yer alırlar. Ama tüm öteki sorunlar gibi felsefe sorunlarının da onları gören bir bakışa gereksinimi vardır. Gören göz olmayınca sorun da olmaz, her şey nasılsa öyle olup gider ya da öyle yapılır durur.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Her sorun ancak bir sorgulama ile ortaya konulabilir.
B) Felsefe sorularını yaşamın içindeki olaylar oluşturur.
C) Her sorun onu algılayan biriyle birlikte vardır.
D) Felsefe öze yönelik sorgulamalardan bulunur.
E) Felsefe sorun değil çözüm odaklı bir alandır.

9. Felsefeye merak duyanlar öncelikle sonuçlara bakarlar. Yöntem, tutum, etkinlik halk için önemli değildir. Onlar, felsefeden hazır cevap bulmayı umut ederler ya da beklerler. Eğer cevapları bulamazlarsa o felsefeden uzaklaşıp ve felsefeyi sevmeyiz. Binlerce yıldır felsefeden bu anlamda sonuç isteyenler hep hayal kırıklığına uğramıştır ve uğrayacaklardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefenin olgulardan hareket etme zorunluluğu yoktur.
B) Felsefi düşünmek için iyi bir felsefe eğitimi şarttır.
C) Felsefe her zaman için geçerli sonuçların peşinde değildir.
D) Felsefi tutum olaylara eleştirel bir yaklaşımı öngörür.
E) Felsefede kendi içinde çelişkili hükümlere yer verilmez.

10. Siyasal bir kurum olan devlet, "Düşünme, yap!" diyor. Reklamcılar, "Hiç düşünme al!" diyor. Gazeteciler, "Gerçekten böyle, inan!" diyor. Bu kadar uyarıcı ve yönlendirici etkinin bulunduğu ortamda filozoflara büyük görevler düşüyor. Bu görev "insanları gerçekten düşünmeye çağırma ve onları her uyarıcı karşısında uyanık tutma" işidir.

Buna göre felsefenin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşama sanatını öğretme
B) İnsanı bilinçli kılma
C) İnsanın biçimlenmesini sağlama
D) Toplumsal yaşamı düzenleme
E) Diğer görüşlere saygılı olmayı öğretme

“

”

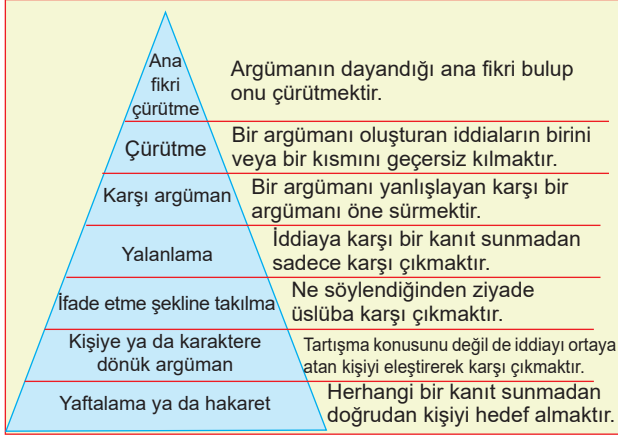
FELSEFE İLE DÜŞÜNME

Öğrenilecek Kazanımlar;

- Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramlar
- Düşünme ve akıl yürütmeye dili doğru kullanmanın önemi
- Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturma
- Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgulama

1. Paul Graham bir tartışma esnasında yaşanan anlaşmazlıkların sınıflandırılması ile ilgili bir tablo oluşturmuştur.

"Söylediğin sözler doğru olsa da düşüncelerini bağırarak ifade ettiğin için kimse seni ciddiye almayacak." **yargısı bu hiyerarşi tablosunun hangi basamağına aittir?**

- A) Yaftalama/Hakaret
B) İfade Etme Şekline Takılma
C) Yalanlama
D) Karşı Argüman
E) Çürütme

2. İnsan daima bilginin peşinden koşmalıdır oysaki o yeni bilgi aramaktansa önceki nesillerin elde etmiş olduğu yargıları onaylar ve devam ettirir. Bu tümdengelimsel akıl yürütme, yeni bilgi vermekten ziyade yalnızca bilinmeyen şeyler hakkında muhakeme yapmaksızın söz söylemeye yarar.

Bu parçada aşağıdaki düşüncelerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanların ön yargılı olması
B) İnsan aklının yanlış yönlendirilmesi
C) Tümdengelim yönteminin yeni bir bilgi ortaya koymaması
D) Akıl yürütme yöntemlerinin soyut verilere dayanması
E) Tümdengelim yönteminin en geçerli akıl yürütme biçimi olduğu

3. Bir anne-baba çocuklarına sürekli kitap okumanın faydalarından bahseder ve kitap okumaları gerektiğini öğretir. Çocuklar aldırış etmez ve biri şöyle tepki verir:

- Madem kitap okumak bu kadar faydalı ve gerekli, siz neden kitap okumuyorsunuz?

Bu örnekte çocuğun anne ve babasından beklediği özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştirelilik
B) Evrensellik
C) Tutarlılık
D) Sistemlilik
E) Rasyonellik

4. Gerçeklik ve doğruluk birbirinden farklı kavramlardır. Bir varlığın gerçek olması, onun varlığının insan zihnine bağlı olmaması anlamına gelir. Doğruluk ise yargının nesne ile uyuşmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi gerçek bir varlık değildir?

- A) Eyfel Kulesi
B) Okuldaki Masalar
C) TBMM Binası
D) Kaf Dağı
E) Everest Dağı

5. Bir görüşü desteklemek için bir ya da daha fazla öncülden sonucun çıkarıldığı yöntemdir. Örneğin tıp okumak isteyen bir öğrenci çok ders çalışmalıdır. Çünkü bu bölümü kazanmak isteyen çok öğrenci vardır. Bu nedenle çok sayıdaki rakibi geride bırakmak için düzenli olarak çalışmak gerekir.

Parçada açıklaması yapılan akıl yürütme biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Analoji
B) Argüman
C) Tümevarım
D) Tümdengelim
E) Temellendirme

6. Bir şeyi sadece bilmek, ne kendimizden bir başkasına, ne de bir başkasından kendimize henüz bir sorumluluk yüklemeyiz, çünkü bilinen sadece bilinçtedir, dünyaya aktarılmamıştır. Bu durum "ne biliyorum?" sorusunun içinde kalma durumudur. Bu sorunun karşılığındaki cevapların her zaman yarar sağlamaya, ihtiyaç gidermeye yönelik olması gerekmez. Yirmi dört yüzyıl önce Aristoteles, bilme eyleminin pratik ihtiyaçlarla sınırlanmadığını, bir çaba olarak kendi başına değerini, temel insani bir nitelik olduğunu şöyle dile getirmişti: "İnsanlar, doğaları gereği bilmek isterler." Elbette bu deyiş, gereksizliği apaçık bilgileri kapsamıyor. Yaşlanma sonucu saçları dökülen birisi, hele saçına düşününse, kaygılanır ve engel olma çareleri arar, ama "kafamda kaç tane saç kaldı?" diye saymaya yahut saydırmaya kalkmaz, çünkü bu hem gereksizdir hem de pratiği yoktur.

Bu parçaya göre;

- I. Düşünülen şey ifade edildiğinde bir değer kazanır.
- II. Düşünme insanın en temel özelliğidir.
- III. Düşünme yararlı olmayı amaçlamalıdır.

hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

7. "Bu söylediklerin gerçek olamaz" cümlesinde yapılan hata "gerçeklik" ile "doğruluk" kavramının karıştırılması ile ilgilidir. Bu durumda ifade "Bu söylediklerin doğru olamaz" şeklinde olmalıdır. Doğruluk bilgiyi, gerçeklik ise varlığı niteler. Bu şekilde yapılan hatalar iletişimin sağlıklı olması- na yol açar.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkes kavram yanılgısına düşebilir.
B) Kavramları yanlış kullanmak iletişimde belirsizliğe yol açar
C) Düşünceler dil ile ifade edilir
D) Kavramlar düşünceyi ifade etmede yetersiz kalabilir
E) Felsefe kendine özgü bir dil kullanmalıdır

8. Farklı iki şey arasındaki benzerlikten ya da ortak özellikten faydalanarak biri için verilen yargının diğeri için de kullanılmasına analogi denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi analogi örneğidir?

- A) Tüm canlılar ölümlüdür.
Bitkiler canlıdır.
O halde bitkiler de ölümlüdür.
B) Nüfusu 1 milyondan fazla olan şehirler kalabalıktır.
Ankara'nın nüfusu 1 milyondan fazladır.
O halde Ankara kalabalıktır.
C) Deniz çok çalıştığı için okulu birincilikle bitirdi.
Kardeşi Derya'da çok ders çalışıyor.
O halde oda okulu birincilikle bitirebilir.
D) Her sayı 1'e bölünür.
5, sayıdır. Öyleyse 5 de 1'e bölünür.
E) Bütün filozoflar yaşadığı dönemde otoriteler tarafından baskıya uğramıştır.
Sokrates ve Platon filozoftur.
O halde Sokrates ile Platon baskıya uğramıştır.

9. Bir cümlenin önerme olabilmesi için yargı bildirmesi ve doğruluk değerinin olması gerekir. Soru, ünlem, istek ve emir cümleleri bu nedenle önerme olarak kabul edilmezler.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi önermedir?

- A) Bu günlerden Salı mı?
B) Hava bugün çok güzel
C) Hedefine ulaşmak için çok çalışmalısın.
D) Tüm canlılar hücreye sahiptir.
E) Bu üniversiteyi kazanmayı çok istiyorum

10. Çelişmezlik ilkesine göre bir şey aynı anda hem kendisi hem de kendisinden başka bir şey olamaz. Çelişik önermelerden biri doğru ise diğeri yanlıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi çelişmezlik ilkesine uygun değildir?

- A) Su donarsa buz haline gelir.
B) Bir varlık bitki ise insan olamaz.
C) Ceyda hem çalışkan hem tembeldir.
D) İnsan, insan olmayan değildir.
E) Bir insan hem canlı hem ölü olamaz.

1. • Günlük ihtiyaçların dışındadır.
• Genel niteliktedir.
• Özü bulmaya yöneliktir.
• Kalıcıdır.
• İdeal olanı anlamaya yöneliktir.

Yukarıda felsefi soruların özellikleri verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefi bir sorudur?

- A) Ankara'nın nüfusu kaçtır?
B) Güneş bir yıldız mıdır?
C) Evrensel ahlak yasası var mıdır?
D) Dünyadan başka bir gezegende yaşam var mıdır?
E) Hava sıcak mı?

2. "Sen ne söylersen söyle, senin söylediğin karşındakinin anladığı kadardır."

Mevlana bu sözle neyi vurgulamaktadır?

- A) Anlam karmaşası olmaması için ifadelerimizin açık ve anlaşılır olması gereklidir.
B) İnsanlar düşüncelerini dil ile ifade ederler.
C) İletişimi belirleyen asıl etken karşı tarafın anlam dağılımıdır.
D) Dil ile yapılan iletişime jest ve mimikler de yardımcı olur.
E) Dil zengin bir kavramlar bütünüdür.

3. Tutarlılık, verilen bilgilerin ya da söylenen ile yapılanın kendi içinde çelişmemesidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir tutarlılık örneğidir?

- A) Fazla televizyon izlemenin zararlı olduğunu söyleyen birinin sürekli televizyon izlemesi
B) Kilo vermek isteyen birinin sürekli yağlı ve şekerli yiyecekler tüketmesi
C) Sınavda başarılı olmak isteyen bir öğrencinin hiç ders çalışmaması
D) Dindar bir insan olduğunu söyleyen birinin hiç ibadet etmemesi
E) Seçim döneminde vaatlerde bulunan bir yöneticinin seçilmesi durumunda vaatlerini yerine getirmesi

4. • "Ali futbolu Metinden daha çok sever" cümlesinde Ali'nin futbol sevdiğinden bahsetmektedir. Bu cümlede Ali'nin futbol sevgisiyle kıyaslanan sevgi Metin'in futbol sevgisi mi yoksa Ali'nin Metine olan sevgisi midir? Bu konu net olarak anlaşılamamaktadır.
• "Evini çok beğendim." cümlesinden iki anlam çıkmaktadır. "Senin evini çok beğendim" veya "O'nun evini çok beğendim" şeklinde belirtilmediği için anlam belirsizdir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

- A) Dilin kendine özgü fonksiyonları vardır.
B) Kavramların eksik ya da yanlış kullanımı anlam belirsizliklerine yol açar.
C) Dil düşünceyi ifade eden araçtır.
D) Felsefe kendine özgü bir dil kullanmalıdır.
E) Kavramlar düşünceyi ifade etmede yetersizdir.

5. "Filozoflar için dildeki sözcüklerin nesnel yönünden çok özsel yapısı, anlamı önemlidir. Filozof, sisteminde başka filozofların kullandığı terimleri kullanır ama bunların kavramsal içerikleri farklıdır. Örneğin, ide terimi Platon'da, Kant'ta ve diğer filozoflarda farklı anlamlarda kullanılır. Terimin kavramsal içeriği, tüm bu düşünürlerin sistemlerinde farklıdır. Buna rağmen filozofların anlaşılma şansını elde etmeleri temellendirme sayesinde yani terimin kavramsal temelini bilenebilmesi sayesinde mümkün olur. Bu yüzden dil, iletişimi sağlamanın en önemli aracıdır, ama tek başına yeterli değildir. Yeterlilik koşulu zihinde kendisini gösterir. İletişim ancak zihinlerde ortak kavram ve tasarımlar varsa oluşabilir."

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Felsefenin filzofa özgü bir etkinlik olduğuna
B) Felsefede temellendirmenin önemine
C) Anlamayı, iletişimi sağlayan koşullara
D) Felsefenin yığılan bir bilgi olduğuna
E) Filozofların her türlü bilgiyi sorguladıklarına

6. Filozofların ortaya koyduğu düşünceleri tam anlamıyla anlayamadığımız için bazılarının değersiz olduğu düşünce-sine kapılabiliriz. Ancak felsefi bilgi evrenseldir ve hepimiz içindir. Felsefi fikirler felsefenin ortaya çıkışından bu yana halen tartışılmaktadır ve gelecekte de tartışılmaya devam edecektir. Bu fikirlerin zamanı ve mekanı aşan evrensel yönü ne kadar değerli olduklarını göstermektedir.

Bu parçada felsefi fikirlerin değeri hangi temele dayandırılmıştır?

- A) Temellendirme
B) Öznellik
C) Evrensellik
D) Refleksiflik
E) Eleştirelilik

7. Akıl yürütme yöntemleri sadece felsefede değil bilimlerde de kullanılır. Matematik geometri gibi alanlarda da karşımıza çıkar. Örneğin, bir üçgenin iki iç açısını bilen biri tüm üçgenlerin iç açılarının toplamının 180° olduğu bilgisini kullanarak diğer açığı da bulabilir.

Bu parçada akıl yürütme yöntemlerinden hangisi örneklendirilmiştir?

- A) Tümdengelim
B) Tümevarım
C) Analoji
D) Argümantasyon
E) Görüş geliştirme

8. Dil, canlı bir organizma gibi düşünülmelidir. Toplum içerisinde gelişir. Felsefe dil ile yapılır ve ifade edilir. Felsefede sistem kurmayı kolaylaştırır. Kavram açısından fakir kendini yenileyemeyen dillerde bilim, sanat ve felsefe yapmak zorlaşır. Diğer taraftan felsefi etkinlikler de dilin gelişmesini sağlar.

Bu parçaya göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Felsefi düşünceler dil aracılığıyla sistemleşir.
B) Dil kendini yenilemezse bilim, felsefe ve sanat olumsuz etkilenir.
C) Dil kalıplaşmış bir varlıktır.
D) Dil ve felsefe karşılıklı etkileşim halindedir.
E) Dil toplum içerisinde gelişir.

9. Toulmin akıl yürütmenin bazı tekniklerinin öğrenilmesi gerektiğini savunur. Tartışılan düşünce eleştiriler aracılığıyla değerlendirilir. Akıl yürütme düşüncelere ulaşmanın yolu değil düşünceleri test etmenin yoludur. Tartışma paylaşılan ölçütler aracılığıyla, düşüncelerin veya iddiaların eleştirel değerlendirilmesini eleştiri karşısında iddiayı değiştirebilmeyi, iddiaları sürekli eleştirel bir inceleme altında tutmayı gerektirir.

Bu parçaya göre akıl yürütmenin insana katkısı nedir?

- A) Genellemelerden uzak olma
B) Eleştirilere veya farklı görüşlere açık olabilmek
C) Kavramların doğru kullanılması
D) Düşüncelerin derinlemesine sınınanmasını sağlama
E) Bilgiye daha kolay ulaşabilme

10. Çelişiklik, öznelere ve yüklemeleri aynı olmasına rağmen nitelik ve nicelik bakımından farklı yapıda iki önermenin biriyle aynı anda tutarlı olmamasına denir.

Buna göre;

- I. Her sıvı sudur.
II. Bazı sıvılar sudur.
III. Bazı kanatlılar kuştur.
IV. Hişbir kanatlı kuş değildir.

önergelerin hangileri çelişiktir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I ve IV
E) III ve IV

11. Bilim, daha çok olgusal problemlerin bilgi ve teorisine yönelirken felsefe sorusu, kavrama yönelik "problematik" düşünme biçimlerinden biridir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi felsefe sorusudur?

- A) Isınan cisimler genişler mi?
B) Canlılar nasıl çoğalır?
C) Su kaynarken neden ses çıkarır?
D) Ailenin temel işlevi nedir?
E) Bilginin sınırı var mıdır?

1. Bir fikir argümanlardan oluşur. Argümanların doğru önermelere dayanması, mantıksal tutarlılığa sahip olması, geçerli olması ortaya koyulan fikri de sağlam duruma getirmektedir. Felsefecilerin bir fikri ortaya koyarken izledikleri yol bize çok dolambaçlı gelebilir. Ama onlar için bu yol, görüşlerinin sağlam olması demektir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefecilerin görüşleri öznedir.
- B) Argümanlar yanlış önermelere sahip olabilir.
- C) İyi bir fikir sağlam argümanlara dayanır.
- D) Argümantasyon farklı biçimlerde yapılmaktadır.
- E) Filozoflar bir sonuca varmak için farklı argümanlar kullanır.

2. "Tüm cisimler yer kaplar." önermesinin bir doğruluk değeri vardır. "Tüm cisimler yer kaplar." ve "Yer kaplayan şeyler yayılıma sahiptir." önermeleri birbirleriyle ----dır; çünkü bir sistemde çelişmeden veya birbirini yanlışlamadan yer alabilmektedirler. "Tüm cisimler yer kaplar. Tüm yer kaplayan şeyler yayılıma sahiptir. O hâlde, tüm cisimler yayılıma sahiptir." önermelerinden oluşmuş bir düşünce ----dır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki kavramlardan hangileri yazılmalıdır?

- A) tutarlı - geçerli
- B) geçerli - doğru
- C) tutarlı - gerçek
- D) doğru - geçerli
- E) tutarsız - geçersiz

3. Farklı etkinliklerin değişik ifadeleri vardır. Müzisyenin aracı; notalar ve seslerdir, Mimarın aracı taşlar ve metallerdir. Ressam kendini boyalarla ifade eder. Filozofların elindeki tek araç sözcüklerdir. Sözcükler düşüncelerimizin dil ile ifade edilmesidir. Düşünmek bildirimdir, bildirim dil ile olanaklıdır, herhangi bir zihin faaliyetinin açığa vurulmasıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Düşünme ile dil arasında sıkı bir ilişki vardır.
- B) Dil insanların birbiriyle anlaşma aracıdır.
- C) Bazen düşünme dilden bağımsız olabilir
- D) Filozoflar her konu üzerinde derinlemesine düşünürler.
- E) Dil insana farklı bakış açıları kazandırma etkinliğidir.

4. Felsefe soruları günlük sorulardan farklıdır. Sözelimi 'sokak kapısı açık mı kapalı mı?' biçimindeki bir günlük soruya yanıt vermek için sözü edilen sokak kapısına gitmek gerekirken 'bilinç nedir?' sorusuna yanıt vermek için bir şey yapmak, yaptırmak gereksizdir. Yapılması gereken yapıp etmelerin ötesinde 'düşünmek', 'konuşmak' ya da 'yazmaktır.' Felsefe sorusunun cevabı eylemlerden değil, düşünceden ve dilden geçmektedir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe sorularına her filozofun cevap verme tarzı farklıdır.
- B) Felsefe soruları cevap verilme biçimi bakımından diğer sorulardan farklıdır.
- C) Felsefe sorularına hiçbir zaman kesin, değişmeyen cevaplar verilemez.
- D) Bir felsefe sorusunu farklı bir tarzda sormak önemlidir.
- E) Felsefe sorularını ancak filozoflar sorabilir.

5. Düşünmek bütün insanlara özgü bir yetenektir. Düşünmek insan merkezli felsefi akımların en önemli malzemesidir. Düşünmek, yerine göre insan olmanın ve insanca var olmanın kanıtı veya varlığın kendisi sayılmıştır. Düşünmek, gerçeğin anlaşılması için gösterilen zihinsel etkinliktir. Bu tanımdan hareketle, düşünmenin, bilginin anlamlandırılması, gerçeğin anlaşılmasına çalışılması için gösterilen çabalar olduğu sonucuna varabiliriz. Hayatımızı nasıl şekillendirdiğimiz, nasıl hareket ettiğimiz, neyi nasıl yaptığımız tamamen düşünce şeklimize bağlıdır. Mantık doğru düşünmenin kurallarını gösterdiği için insanın tutarlı ve geçerli düşünmesine yardımcı olur. Mantıklı insan tutarlıdır. Yani zihninde birbirleriyle çelişen düşüncelere yer vermez. Yeterince ispatlanmamış, güvenilir olmayan bilgilere inanmaz. Bu nedenle kuşkucu bir tavır takınır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Doğruluk tutarlılık ilişkisine
- B) Özne nesne ilişkisine
- C) Düşünme mantık ilişkisine
- D) Düşünme geçerlilik ilişkisine
- E) Doğruluk gerçeklik ilişkisine

6. "Küresel ısınma devam ederse Dünya'daki yaşam Venüs'teki gibi son bulabilir." Çünkü;

- Venüs, Güneş'e en yakın ikinci gezegendir.
- Venüs'te dört milyar yıl öncesinde Dünya'dakine benzer bir yaşam vardı.
- Venüs'te sera gazlarının etkisiyle sıcaklık artmaya başladı.
- Zamanla Venüs'te yüzey ısı 460 °C'lere yükseldi ve rüzgârlar saatte 290 km hızla esmeye başladı.
- Dünya da Venüs'e benziyor.
- Dünya'da da sera gazlarının etkisi ve sıcaklık artıyor.
- Dünya da Venüs'ün kaderini paylaşacak ve 300-500 yıl içinde yaşanmayacak hâle gelecektir.

Yukarıdaki çıkarımda;

- I. benzerlikten yararlanılmış,
- II. parçadan bütüne gidilmiş,
- III. bütünden parçaya gidilmiş

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

7. Günlük dilde doğru ve yanlış deyimler arasında kesin bir ayırım çizemediğimizden, bu terimler gerçek, geçerli, geçersiz, tutarsız ve tutarlı kavramları yerine de kullanılmaktadır. Fakat her terim ya da kavram diğerinden farklıdır. Bu farklılığı da en iyi mantık ortaya koymaktadır. Bu kavramların karıştırılması sonucu geçersiz çıkarımlara yanlış çıkarım denilerek büyük bir yanlışlık yapılmaktadır. Örneğin, yanlış akıl yürütmelerden geçersiz sonuçlar çıkarttığımızı söylediğimiz gibi, geçersiz akıl yürütmelerden de yanlış sonuçlar çıkarttığımızı söylemekteyiz. Bu kavramları ve ifadeleri açıkça tanımlamalıyız.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Mantık doğru akıl yürütmenin kurallarını belirleyen formel bilimdir.
- B) Dilin etkili kullanılmaması anlatım gücünü düşürmektedir.
- C) Bir düşünce örgüsünde yer alan önermelerin birbirleriyle uyumlu olması tutarlılığı sağlar.
- D) Dilin oluşmasında yaşanan fiziki ve sosyal çevre etkili olmaktadır.
- E) Kavramların anlamlarının açık olmaması mantık ve dil hatalarına düşürmektedir.

8. Gerçek olan somut, zihinden bağımsız olabildiği gibi zihne bağlı zihnin ürettiği veya zihinle kavranılan varlıklar da olabilmektedir. Gerçeklik bir bilgi konusu olduğunda doğruluk söz konusu olur. Bir nesne hakkında söylenen yargı nesnede bulunan bir özelliği dile getiriyorsa doğru, nesnede olmayan bir özelliği dile getiriyorsa yanlış olur. Örneğin "Elimdeki kalem kırmızı renklidir." yargısı kalem kırmızı ise doğru, kalem kırmızı değilse yanlış olur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Önermeler ya doğru ya da yanlış olurlar.
- B) Doğru, yargının nesnesine uygun olmasıdır.
- C) Doğruluk değeri yargıların bir özelliğidir.
- D) Gerçek ile doğru arasında bir fark yoktur.
- E) Gerçeklik somut ve soyut olarak ayrılmaktadır

9. Günlük hayatta sık sık insanlar arası konuşmalar yapılırken "Bana göre" sözünü işitmişimdir. Artık insanlar o kadar çok bu kelimeyi kullanıyor ki... Bu kelime ile başlayan cümlelerde kişi tamamen kendi düşüncelerini hiçbir temele dayandırma ihtiyacı hissetmeden anlatabiliyor. Böyle düşüncelerde aslında kişiyi bağlamaktan öte bir anlam ifade etmiyor.

Bu sözleri söyleyen kişi bir düşüncenin hangi özelliğine dikkat çekmektedir?

- A) Doğruluk B) Geçerlilik C) Çelişmezlik
D) Temellendirme E) Tutarlılık

10. Bazı insanlar var olur olmaz her şeye itiraz ediyorlar. Niye itiraz ettikleri sorulduğu zaman ise benim kafama yatmadı, bana saçma geldi diyorlar. Peki, saçma olan nedir diye sorduğunuzda hiçbir geçerli argümanın olmadığını, biliyle ilk karşılaşıldığında farklı gelmesinden dolayı tepkisel olarak itiraz edildiğini anlıyorsunuz. Aslında her bilgi doğru ya da yanlış olmakta eşit ihtimale sahiptir. Ancak karar verilirken bunun geçerli argüman ve akıl çıkarımları yoluyla yapılması gereklidir. Acele ve düşünmeden yapılan itirazlar kişileri daima mahcup eder.

Parçada bilgi felsefesinin hangi kavramın önemi vurgulanmaktadır?

- A) Tümel uzlaşım
- B) Gerçeklik
- C) Temellendirme
- D) Tümevarım
- E) Tümdengelim

FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

VARLIK FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Varlık felsefesinin konusu ve problemleri
- ▶ Varlığın hakikati ve bilgisi
- ▶ Varlığın mahiyeti
- ▶ Evrende amaçlılık

BİLGİ FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Doğru bilginin imkanı
- ▶ Bilginin kaynağı
- ▶ Bilginin sınırları

BİLİM FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Bilime yönelik felsefesi bakış açısı
- ▶ Felsefe ve bilim arasındaki ilişki
- ▶ Bilimsel yöntem hakkında bilgi

AHLAK FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Ahlak felsefesinin konusu ve problemleri
- ▶ İyi ve kötü
- ▶ Özgürlük ve sorumluluk
- ▶ Evrensel ahlak yasası

DİN FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Din felsefesinin konusu ve soruları
- ▶ Teoloji ve din felsefesi
- ▶ Tanrı'nın varlığı ve ilgili görüşler

SİYASET FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Siyaset felsefesinin konusu ve problemleri
- ▶ Hak, adalet ve özgürlük
- ▶ İktidarın kaynağı
- ▶ İdeal devlet düzeni
- ▶ Temel hak ve özgürlükler açısından egemenlik sorunu

SANAT FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Sanat felsefesinin konusu ve problemleri
- ▶ Güzellik
- ▶ Sanat
- ▶ Sanat eserin özellikleri

1. İlk Çağ Yunan filozofları özellikle, evrenin ve varlıkların yapısı, özü, ana maddesinin ne olduğu problemi üzerine durdular. Bu ilk düşünüşe konu olan problemler şunlardı: Varlığın meydana gelmesini sağlayan bu ilk ana madde nasıl oluyor da değişik varlıkları meydana getirebiliyor? Değişen varlıkların "çokluğu" nasıl meydana geliyor?

Bu parçada felsefenin problem alanlarından hangisinin konusu üzerinde durulmaktadır?

- A) Estetik B) Etik C) Epistemoloji
D) Bilim E) Ontoloji

2. Augustinus: "Yanılıyorsam demek ki varım."
Descartes: "Düşünüyorum o halde varım."
Karl Vorlaender: "Kesin olarak bildiğim şey mevcut olduğumdur." demektedir.

Farklı zamanlarda yaşamış bu düşünürlerin görüşleri için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilginin kaynağını sorgulamışlardır.
B) Var olmanın koşulunu belirlemişlerdir.
C) Doğru davranışın ölçütünü anlatmışlardır.
D) Her şeyin temelinde insanın olduğunu söylemişlerdir.
E) Düşüncesiz hayatın anlamsızlığını vurgulamışlardır.

3. Evrende amaçlılık tartışmaları, bir yanda varlıkların oluşumunu bir yandan da varlıkların birbirini nasıl etkilediğini içerir. Evrenin amaçlılığı, evrenin tümünü bağlayıcı bir etki veya tek tek varlıkların hareketlerinin temeli olarak da (oluş ve değişimi açıklamak üzere de) ele alınabilir.

Bu parçada ifade edilen sorun aşağıdaki sorulardan hangisiyle ilişkili olduğu söylenebilir?

- A) Varlık var mıdır?
B) Varlık nedir?
C) Varlık ne için vardır?
D) Varlık tek midir?
E) Varlık bilinebilir mi?

4. Evren bize, bir yandan sürüp giden bir devinme, öbür yandan da karşıt şeylerin sonu gelmez bir savaşı olarak görünür. Bu karşıtlar ile bunların arasındaki savaş olmasaydı, evrende nesneler de olmazdı.

Bu yaklaşıma göre evrendeki nesnelerin var olmasında rol oynayan temel faktör, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düşünsel yöntemin kullanılması
B) Maddesel gerçekliğin kabullenilmesi
C) Karşıt unsurların birleşmesi
D) Evrende, maddi dünyanın temel alınması
E) Ana madde sorununun felsefeden uzaklaştırılması

5. Toprağa ekilen bir fidan kendi varlığını korumak zorunda olduğu gibi, kendisinden beklenen umutları gerçekleştirmek için farklı yapılar da bürünmektedir. Bu sorumlulukları yerine getirirken, fidan zorunlu olarak başkalaşmakta ama kendi bütünlüğünü de korumaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu parçayı özetler niteliktedir?

- A) Evrendeki varlıklar farklılaşsa da kendi öz yapısını korumaktadır.
B) Evrende kendi kendisiyle aynı kalan bir varlık yoktur.
C) Evrendeki değişimde, güçlüler güçsüzleri yok etmektedir.
D) Maddenin diyalektiği evrenin temelini oluşturmaktadır.
E) Maddesel gerçekliği varlık olarak görmek mantıksızlıktır.

6. • Demokritos'a göre, herşeyi oluşturan atomlardır. Atomların öncesi ve sonrası yoktur. Evrenin düzeni bu atomlara bağlıdır.
• K.Marx'a göre madde hareket halindedir. Öyle ki madde olmadan hareket, hareket olmadan madde olmaz.

Buna göre, bu iki düşünürün yaklaşımlarından aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Madde ancak maddeyle açıklanabilir.
B) Maddesel hareketi belirleyen bilinçtir.
C) Maddenin belli bir sonu yoktur.
D) Madde olmadan hareket de imkansızdır.
E) Evrenin yapılanmasında atomlar etkilidir.

7. “Ben kendimden başka bir şey değilim. Oysa şu gördüklerim benden önce de vardır. Ben ölsem de onlar yine var olacaktır. O halde ben varlığı kendimle sınırlandıramam.”

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık insandan bağımsız bir gerçekliktir.
- B) Evrendeki oluşumun kaynağında insan vardır.
- C) Her zihinsel oluşum nesnelerde karşılık bulur.
- D) Duyusal dünya ile varlığı sınırlı tutmak gerekir.
- E) Her farklılaşma insanın zihnini yeniden yapılandırmaktadır.

8. İnsanoğlunun maddeye indirgenmesi kabul edilebilecek bir şey değildir. Bütün yaratılmış şeyler, bir bütünlük içinde, birbirleriyle etkileşim halindedir, yalnızca kendi yaşamına sahip hiçbir şey yoktur. İnsan, yeryüzü ve evren, organik bir bütünün anlamlı parçalarıdır yalnızca. Onlar en küçük parçacıklarına kadar Tanrı ve onun buyruğu ile yönetilmektedir.

Paracelsus’un bu yaklaşımından aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Yaratılmışlar arasında sürekli bir etkileşim vardır.
- B) Varlığın temelinde cisimlerin hareketi vardır.
- C) İnsanın varlığını maddeyle açıklamak imkansızdır.
- D) Var olanlar organik bir bütünün parçalarıdır.
- E) Organik bütünün en küçük parçalarına bile Tanrı egemendir.

9. Descartes’e göre, ruh düşünen bir cevher, Tanrı ise her şeyin kendisine tabi olduğu fakat kendisi hiçbir şeye bağlı olmayan sonsuz cevher, cisim ise yer kaplayan ve yığılan bir cevherdir.

Descartes’in varlık konusundaki bu yaklaşımından aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ruh varlığı düşünsel yönünü oluşturmaktadır.
- B) Tanrı her şeyin kaynağında bulunan cevherdir.
- C) Cisimler varlığın uzayda yer kaplayan boyutudur.
- D) Algısal dünyanın dışında bir gerçeklik yoktur.
- E) Varlık ruh ve cisim kavramları ile düşünülmelidir.

10. Alemdeki her şey en küçüğünden en büyüğüne kadar belli bir hedef doğrultusunda birbirine bağlanmıştır. Alemdeki bu bağlılık rastgele oluşan bir kural değildir. Bu durum Tanrı’nın yeryüzüne yerleştiği bir düzenin sonucudur.

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrendeki düzenlilik insanın çalışmalarına bağlıdır.
- B) Her varlık bir sonraki varlığın oluşumuna katkıda bulunmaktadır.
- C) Nesneler arasındaki bağlılık, varlığın oluşumuna katkıda bulunmaktadır.
- D) Düşünsel varlıkları, algısal gerçekliklerle kıyaslamak yetersizdir.
- E) Alemdeki her varlık Tanrı’nın yarattığı bir hedefe göre yaşamaktadır.

11. Bir filozof varlık hakkında varlık var mıdır, varsa nedir? Şeklinde sorular sorarken, bir bilim adamı araştırma konusu yaptığı varlığın gerçekten var olup olmadığını veya hangi anlamlarda var olduğunu kendi kendine sormaz.

Bu parçada aşağıdaki konulardan hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Bilim adamı ile filozofların varlığı ele alış biçimlerindeki farklılıklar
- B) Bilim adamının filozoflardan farklı olarak varlığı nesnel olarak kanıtlaması
- C) Filozofların varlık hakkındaki sorulara farklı cevaplar vermelerinin nedenleri
- D) Bilimin felsefede olduğu gibi, varlığı aynı bakış açısıyla incelemesi
- E) Bilimin varlıkla ilgili sunduğu görüşlerin varlık felsefesindeki görüşlere temel oluşturması

1. "İnsanın hedefi yoktur. Nasıl ki atmosfer boşluğunda bulunan cisimler birbirine tesadüfen çarptığında bir farklı yaşam beliriorsa, tüm varlıkların yaşamı bundan farklıdır." diyen bir anlayışı onaylamak hiç de doğru değildir. Çünkü, Tanrı tüm varlıkları yarattı ve onlara hedefini gösterdi, bunun için hayatta tesadüfler yoktur.

Buna göre eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bu alemde bir düzensizlik beklemek imkansızdır.
B) Tanrı, her varlığın bilgisini, onun hayatına yerleştirmiştir.
C) Cisimler dünyasındaki yaşamı, ruhsal yaşamdan ayırmak gerekir.
D) Varlık alemindeki oluşumlar tamamıyla rastlantılara bağlıdır.
E) Her varlık yaşamındaki düzenliliği onları yaratan Tanrı'ya borçludur.

2. Duyularıyla algıladığım şu masa vardır ve empirik (deneySEL) bir gerçekliğe sahiptir. Her bir masa, ayrıca, bir masa özünü içerir ve bu masa özü ile bir masa olur. O halde bir nesneyi, bir cismi, bir masa yapan bu masa özü nedir? Bu soruya empirik olarak yanıt veremem. Çünkü masa özünü duyularıyla algılayamam, onu ancak düşünebilirim. Çünkü masanın özü düşünsel bir varlıktır ve ancak düşünme ile kavranabilir. İşte metafizik bu özleri araştırır.

Burada metafiziğin aşağıdakilerden hangisini konu edindiği vurgulanmaktadır?

- A) Duyularla kavranamayan, kendi kendisiyle aynı kalan özler ya da ideal varlıkları
B) Bilimsel kesinlik ve bilimsel sistem düzeyine erişen bilgileri
C) Bilginin nereden kaynaklandığını ve bilgiyi oluşturan etkenleri
D) Nesneler ve olaylar arasında değişmeyen, genel olan, kanıtlanmış ilişkileri
E) Bireyin temel haklarının neler olduğunu, bu hakların nasıl sağlanacağını

3. Evren şekil ve büyüklük bakımından sonsuz olan atomlar varlığın temelini oluşturur. Bu atomlar uzayda var olan boşluk sonucu hareket ederler. Hareket eden atomlar birbirlerini itme ve çekme sonucu sınırsız sayıda bir araya gelip ayrılırlar böylece varlıkları meydana getirirler. Evrenin dışında evrene müdahale eden bir güç yoktur. Her şey evrendeki mekanik yasalara bağlı olarak meydana gelmektedir.

Demokritos bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmıştır?

- A) Varlığın var olduğuna
B) Varlığın bir gerçekliğinin olduğuna
C) Varlığın bir amacı olduğuna
D) Varlığın tek tözden oluştuğuna
E) Varlığın akılla bilinmeyeceğine

4. İdealist görüşe göre, herhangi bir heykelin yapılmasını sağlayan onun öncelikle zihinde tasarlanmış olmasıdır. Çünkü heykeltıraş önce heykeli zihinde tasarlayacak sonra da gerçekleştirecektir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

- A) Varlık, biz düşünmesekde vardır.
B) Varlığın var olması düşüncemize bağlıdır.
C) Varlığı tasarlamak onu var etmeye yetmez.
D) Düşünmek varlığı ideal noktaya ulaştırır.
E) Düşüncelerimiz varlıklara göre şekillenir.

5. Whitehead, canlı bir oluştan ibaret gördüğü doğada, birbirini tamamlayan iki zıt gücün var olduğunu belirtir. Bu güçlerden biri yaratıcılık, diğeri sürekliliktir.

Buna göre, Whitehead aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşır?

- A) İnsan, doğanın içinde yaşayan bir unsurdur.
B) Doğada var olmak için başka bir varlığa gereksinim yoktur.
C) Doğada dinamik ve canlı bir oluş değildir.
D) Varlığı anlamak için doğayı denetlemek gerekir.
E) Evrende her şey birbiriyle ilişkilidir ve birbirini tamamlar.

6. Düşünsel varlık, duyularla algılanamayan, gerçekliği bulunmayan şeydir. Bu değişmez ve hep aynı kalır. Onun için ne geçmiş ne gelecek vardır.

Buna göre aşağıdaki tavlardan hangisi düşünsel varlıkla ilişkili değildir?

- A) Bir nesneyi algımlarken faydayı ölçü almak
B) Varlığı teorik temelli açıklamak
C) Varlığı açıklarken maddeyi temel almak
D) Varlığı açıklarken akıl ve mantık ilkelerinden yararlanmak
E) Varlığı ancak duyu organlarının bize sağladığı fenomenlerin dışına çıkarak açıklamak

7. Thales dünyadaki her şeyde, dağlarda, hayvanlarda, bitkilerde, rüzgarda ve yıldızlarda, insan eyleminde ve düşünde neyin olup bittiğinin izine ulaşmak istemektedir. Thales: "Tüm bu olup bitenlerin özü nedir?" diye sormaktadır. Thales'in bu çalışmaları tarihte onu felsefeyi başlatan insan konumuna getirmiştir.

Buna göre felsefenin başlamasında Thales'in öncü olarak gösterilmesi aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Thales'in evrendeki gerçekliği anlamak için sorgulama yapması
B) Bilimsel çalışmaların Thales'le başlaması
C) Varlık sorununu maddesel bir gerçekliğe dayandırması
D) Thales'in Yunan filozoflarına öncülük etmesi
E) Her filozofun sorguladığı konuyu yeniden yorumlaması

8. Platon'a göre idealar gelip geçen şeylerin değişmez şekilleri, öncesiz ve sonrasız asıllardır, gerçek varlıklardır. Dış dünyadaki duyulan varlıklar ise ancak ideaların kopması ya da gölgesidir.

Platon'un bu öğretisi aşağıdaki akımlardan hangisi ile ilgilidir?

- A) Nihilizm B) Anarşizm C) Empirizm
D) İdealizm E) Realizm

9. Gerçeğin tersine düşündüklerimiz ve duyduklarımız birbirinden kopuk, çelişik ve çok biçimlidir. Parmenides gerçeği oluşturan şeyin şaşılacak derecede eşsiz olduğunu anlayınca çok şaşırmıştır. Bu nedenle düşünsel olarak seven ve nefret eden insanların varlık ve değerler konusunda sayısız kuramları vardır. Bu kuramlar ise yalnızca sahibinin doğrularını dile getirir.

Parçada vurgulanan temel görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan için en doğru şey düşüncelerdir.
B) Gerçeğin bilgisine duyduklarımız ve düşündüklerimizle ulaşırız.
C) İnsan düşüncesi, subjektif doğrulardan ibarettir.
D) Düşünsel ve duyusal kuramlar bizi genel doğruya götürür.
E) Herhangi bir gerçek ile onun algılanması aynıdır.

10. • Realizm (gerçekçilik): "Varlık var mıdır?" sorusuna olumlu cevap verir. Onu "Varlık vardır." şeklinde karşılar. Buna göre insan varlığı ya doğrudan duyular aracılığı ile algılar, kavrar ya da zihin imkânları aracılığıyla onun varlığını bilir.
• Nihilizm (hiççilik): "Varlık var mıdır?" sorusunu olumsuz karşılar, "yoktur" diye cevap verir. Bunun nedeni varlıkların var olup olmadığını bilmenin imkânsız olmasıdır.

Bu görüşler aşağıdaki problemlerden hangisiyle ilgili olduğu söylenebilir?

- A) Varlığın var olup olmadığı
B) Varlığın ne olduğu
C) Varlık nasıl oluştuğu
D) İlk varlığın ne olduğu
E) Varlığın türlerinin ne olduğu

11. Evrendeki varlıklar ben onları algıladığım için var değildir. Tam aksine onlar var olduğu için algılarım. Bu nedenle ağaç olmadan ağaç algısından, çiçek olmadan çiçek algısından söz edemem.

Bu görüşe göre gerçek varlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendi başına var olandır.
B) Sürekli var olandır.
C) Düşünce ile kavranandır.
D) Zihinden bağımsız olandır.
E) Diyalektik süreç ile ortaya çıkandır.

1. Descartes'e göre beden bir organı olan parmağa iğne battığında ruh bunu hissetmekte, acı duymaktadır. Aynı şekilde ruhun duyduğu korku da yüzün sararmasına neden olmaktadır.

Descartes bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Varlığın idealar evreninde olduğunu
- B) Varlığın hem maddesel hem düşünsel olduğunu
- C) Varlığın özünü kavramanın önemini
- D) Varlığın sezgiyle bilinebileceğini
- E) Varlığın bir hiçlik olduğunu

2. Üçgen fikrini düşünmekte güçlük çeksek de üçgen biçimindeki nesneleri rahatlıkla algılayabiliriz. O halde var olanları algılamadan, kafadaki yorumlarla varlığı kavrayacağını savunanlar, bir gün yeniden bu evrene dönecekler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Nesnelerin algılanması imkansızdır.
- B) Varlığı algısal dünyada aramak gerekir.
- C) Varlık düşünceden başka bir şey değildir.
- D) Varlığa ulaşmanın yolu kavramsal özlere inmektir.
- E) Evrenin ana maddesi bir akıştan ibarettir.

3. Bir tohumda ondan çıkacak olan bitkinin veya cinsin boyu ve şekli iç ve dış şartlar altında nasıl olacağı önceden bellidir. İnsanda ise belli bir halde birçok şekillerden birini seçebilme yetisi vardır. Ancak bu seçimden sonra onun özünü anlayabiliriz.

Bu parçadaki görüş aşağıdaki felsefe akımlardan hangisine aittir?

- A) Varoluşçuluk
- B) Fenomenoloji
- C) Pragmatizm
- D) Empirizm
- E) Entüisyonizm

4. İnsan varlıkları bilinci sayesinde algılar ve varlığın özünü kavrar. Husserl'e göre, varlık zihnimizin boyutları kadar vardır, zamandan ve mekândan bağımsızdır.

Husserl'in, "Varlık, zihnimizin boyutları kadar vardır." sözü aşağıdaki yargılardan hangisi ile aynı anlamdadır?

- A) Varlığı oluşturan maddedir.
- B) Varlıklar ancak akıl ile bilinebilir.
- C) Varlık insan düşüncesinin ürünüdür.
- D) Varlık sürekli değişim geçirmektedir.
- E) Varlık insan düşüncesinden bağımsızdır.

5. Düşüncesiz canlı bir beyin olabilir fakat beyinsiz düşünce olması olanaksızdır. Bir deprem bir toplumun yapısını temelinden değiştirebilir. Bir su damlası toprağı yeşertebilir. Bu nedenle maddecilik deneylerimize en uygun düşen bir olgudur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Öznel algılar olmadan varlıklar olamaz.
- B) Düşünceden bağımsız madde olması olanaksızdır.
- C) Varlık sürekli bir oluştur.
- D) Varlığın, varlığı bulunmamaktadır.
- E) Asıl varlık, düşünce değil maddedir.

6. Düşünce tarihi boyunca bazı düşünürler maddenin esas olduğunu ve bilincin onun ürünü olduğunu savunurken; bazı düşünürler ise dünyanın, düşüncenin etkinliklerinin sonucunda oluştuğunu savunmuşlardır.

Buna göre sözü edilen iki karşıt düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm - İdealizm
- B) Düalizm - Materyalizm
- C) Fenomenoloji - İdealizm
- D) Pozivitizm - Materyalizm
- E) Materyalizm - İdealizm

7. Husserl'e göre tek gerçeklik fenomendir. Fenomen insanın bilme yeteneğinin kaynağında bulunan bilincin belirlediği varlıktır; yani fenomen insan bilinci tarafından belirlenen, oluşturulan varlıktır. Bilincin fenomeni hakkındaki bilgisiyle ortaya çıkar.

Husserl'in bu yaklaşımında temel aldığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metafizik varlıklar bilinemez.
B) Varlık maddi gerçeklikten bağımsızdır ve bu nedenle zihnin ürünüdür.
C) Düşüncenin oluşumu için öncelikle maddesel gerçeklik gereklidir.
D) Evren sürekli bir oluş ve yok oluş sürecidir.
E) Varlık diyalektik yöntemle açıklanmalıdır.

8. Tek gerçekliğin madde olduğunu ve her şeyin maddeden oluştuğunu ileri süren felsefi görüşe materyalizm denir. Bütün canlı ve cansız dünyası madde ile açıklanabilir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi materyalizm görüşüne ters düşer?

- A) Evrenin ilk oluş nedenini somut gerçeklerle açıklamak.
B) Varlığın var olduğunu savunmak.
C) Ruhsal olayların hepsinin organik yaşamın eseri olduğunu savunmak.
D) Ruhun, en ince, en düzgün ve en hareketli atomlardan oluştuğunu savunmak.
E) Asıl gerçek varlıkların idealer evreninde bulunanlar olduğunu savunmak.

9. Varlık felsefesi var olan her şeyi konu edinir. Onu bir bütün olarak ele alır ve açıklar. Genel anlamda varlığın anlamını, türlerini, temel yapısını, ilkelerini konu edinir; var olanın ilk nedenlerini ve özünü belirler.

Aşağıdaki sorulardan hangisi varlık felsefesinin ilgili alanı içerisinde yer almaz?

- A) Evren nasıl var olmuştur?
B) Varlığın ana maddesi nedir?
C) Varlık var mıdır, varsa ne tür bir varlıktır?
D) Evrende bir düzen var mıdır?
E) Ruh ölümsüz müdür?

10. Metafizik, evrenin tümünü değişmez ve asıl olan nitelikleriyle salt akılla anlama ve öğrenme çabasıdır. Metafizik yapan filozoflar gözlem ya da deney yoluyla doğrulanma olanağı olmayan açıklayıcı sistemler kurmuşlardır. Ne var ki, her sistem belli bir görüşün kişisel eğilim ve yaşantılara bağlı olduğundan evren açıklamaları farklı farklı olmuştur.

Bu parçaya dayanarak metafizik ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Düşünürlerin öznel görüşlerine dayalıdır.
B) Evreni bütüncü bir yaklaşımla ele alır.
C) Sınanma ve test edilme olanağı yoktur.
D) Bilimin sonuçlarına kayıtsız kalınmaz.
E) Farklı evren açıklamalarına ulaşılabilir.

11. Varlık felsefesinde "Varlık nedir?" sorusuna çeşitli cevaplar verilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

- I. Varlık atom denilen sonsuz sayıda küçük yapı taşlarından oluşur. (Demokritos)
II. Düşünen insan makine gibidir, tüm evreninde makine gibi anlaşılması gerekir. (La Mettrie)
III. Evren mekanik değil canlı bir oluştur ve bir oluş olarak varlığını sürdürür. (Whitehead)
IV. Akıl, ruh gibi gözle görülmeyen varlıklar küçük cisimciklerdir. (Hobbes)

Bu görüşlerden hangileri sadece materyalist varlık felsefesinin düşüncesine uygun düşmektedir?

- A) I, II ve III
B) I, II ve IV
C) I, III ve IV
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

1. Varlık hem felsefenin hem de bilimin konusudur. Ancak bilim varlığı ele alırken "Varlık var mıdır yok mudur?" diye bir sorgulama yapmaz. Yalnız var olanı anlayıp açıklamaya çalışır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değilnilmiştir?

- A) Bilimin varlığa bakış açısı
- B) Varlığının maddeden oluştuğuna
- C) Felsefenin varlığa bakış biçimine
- D) Varlığın ideal cinsten olduğuna
- E) Varlığın ne türden olduğuna

2. Hegel taraftarlarının görüşleri, gerçek dünya hakkında bizlere sadece mantığın çok şeyler anlatabileceği inancına dayanır. Görünürdeki dünyanın kendi kendisi ile çeliştiğini bu nedenle de aldatıcı olduğunu; gerçek dünyanın ise mantıksal olma zorunluluğu yüzünden şaşırtıcı bazı özelliklere sahip olmasının doğal olduğunu savunurlar. Gerçek dünya zamanda ve uzayda olamaz, bu nedenle o mutlak olmak zorundadır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Hegel'in görüşleri ile uygunluk gösterir?

- A) Varlığın gerçek yapısı kavranamaz.
- B) Bedenden bağımsız bir ruh yoktur.
- C) Varlık hem madde hem akıldır.
- D) Akıl gerçekliği kavrayamaz.
- E) Tek cevher vardır, o da Tanrı'dır.

3. İlk çağda Çin felsefesinin önemli yaklaşımlarından Lao Tzu'nin kurduğu taoculuk, gerçeğin tüm çeşitliliğine karşın "Bir" (Tao) olduğunu ve bunun görüntüsünün, maddesinin, adının, biçiminin olmadığını savunur. Aldatıcı olan dünya varlıktan yoksundur. Ona göre tek gerçek Tao'dur. Tao; evrendeki düzendir ama bu düzen görülemez, kavranamaz, bilinemez bir düşler düzenidir.

Bu parçaya göre Taoculuk, düşünceleriyle hangi felsefi yaklaşımla aynı görüşleri paylaşmaktadır?

- A) Realizm
- B) Kritisizm
- C) Entüisyonizm
- D) Nihilizm
- E) İdealizm

4. Materyalistler, düşüncenin ve bilincin maddeden bağımsız bir varlığının bulunduğunu reddeder. Ancak kendi görüşlerini savunmaya giriştiklerinde kendi beyinlerine değil, düşüncelere ve kendi bilinçlerine başvururlar.

Yukarıdaki parçada materyalistlerin hangi özelliği eleştirilmektedir?

- A) Evrenin kendi kendine oluştuğunu düşünmeleri
- B) Bilinci ve düşünceyi reddetmeleri
- C) Evrenin oluşumunu diyalektik süreçle açıklamaları
- D) Asli unsurun madde olduğunu savunmaları
- E) Metafizik varlıkları kabul etmemeleri

5. Zenon'a göre yaydan atılan bir okun hedefe varabilmesi için birçok noktadan geçmesi gerekir. Bir noktadan geçmek, anlık olarak o noktada kalmak demektir. Bu nedenle ok hedefe hiçbir zaman ulaşamayacaktır. Bu da okun hareketinin bir görünüşten ibaret olduğunu gösterir.

Buna göre Zenon aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Değişimin ve hareketin olanaksızlığını
- B) Asıl varlığın madde olduğunu
- C) Evrende her şeyin değişim içinde bulunduğunu
- D) Varlığın bütün olarak ele alınması gerektiğini
- E) Metafiziğin olanaksız olduğunu

6. Sabah kalkınca, kahvaltıyı yapar, işimize gücümüze koşarız, işimizi bir düzen içinde yürütürüz. Yoksa karmaşa içinde bir şey yapamayız. Dersinizi çalışırken bile kitabınızın, kaleminizin belli bir yeri olmalıdır. Aradığınızı koyduğumuz yerde bulamazsak hiçbir iş yapamayız. Akşam eve dönünce de evde yemek, dinlenmek, uyumak gibi işlerde bile bir sıra ve düzen vardır. Evrende karmaşanın hâkim olduğunu nasıl düşünebiliriz?

Bu parçadaki sorgulamada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrenin bir başlangıcı yoktur.
- B) Somut varlık mekana bağlıdır.
- C) Varlığın özü bilinemez.
- D) Evrende bir düzen hakimdir.
- E) Varlık oluşturmaz.

7. Hegel idenin kendinden uzaklaşarak kendi dışına çıkıp özüne yabancılaştığını söylemişti. Bu yabancılaşma kuramı Marks tarafından da ele alındı. Ama Marks ideyi reddettiği ve insanoğlunun maddesel etkinliğini temel aldığı için yabancılaşmayı da bu maddesel temel içinde aradı.

Buna göre Marks'ın hangi yönüyle Hegel'den farklı oldu?

- A) Yabancılaşmayı reddettiği
B) Düşünceyi öncelediği
C) Madde dışında bir gerçekliği kabul etmediği
D) Metafizik kabul ettiği
E) Maddeyi Tanrı'ya bağladığı

8. Varlığın temelindeki tözün madde olduğunu savunan filozoflara göre, var olan her şey bize başka türlü görünse de aslında maddedir veya maddesel süreçlerinin ürünüdür.

Buna göre;

- I. Varlık insan düşüncesinden bağımsız olarak vardır.
II. Evrende her şeyin temelinde bu değişimleri taşıyan bir töz vardır.
III. Varlığın var olması ancak algılanması ile olanaklıdır.

görüşlerinden hangileri varlığı madde temelinde açıklamaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

9. Aristoteles varlığın madde ve formdan meydana geldiğini söyler. Evrende her varlık form kazanmış maddedir. Bir nesne önce bir formken sonra başka bir form kazanabilir. Örneğin toprak maddedir, tuğla formdur. Çünkü tuğla topraktan meydana gelmiştir. Ev formudur, tuğla maddedir. Bir varlık alttakine göre form, üsttekine göre maddedir. Tanrı maddesiz formdur. Salt formdur. Varlığın varacağı hedef Tanrı'dır.

Bu parçaya göre, Aristoteles'in aşağıdakilerden hangisini kabul ettiği söylenebilir?

- A) Tanrı ve madde sonsuz varlıklardır.
B) Tanrı maddeye biçim vermiştir.
C) Evrende bir amaçlılık vardır.
D) Varlığın kesin bilgisini akıl verir.
E) Akli eylemlerine hakim kılan mutlu olur

10. Real varlık; zaman ve mekân içinde yer alması, onun oluş içinde bulunduğunu, değiştiğini gösterir. Oluş; hem meydana gelme, değişme hem de başka şekillere girme demektir. Bütün reel varlık dünyasında bu fenomenleri göstermek çok kolaydır; bunun için insanın çevresine, etrafına bakması yeter. İdeal varlık, zaman mekânda bir yer kaplamaz. Bundan dolayı ne değişir ne de oluş içinde bulunur. Bunun sonucu olarak da ideal varlık meydana gelmez, değişmez, başka bir şekle girmez; onun bireyliği de yoktur.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki varlık örneklerinden hangisi diğerlerinden farklıdır?

- A) Buharlaştıran sıvı
B) Uçan kanatlı
C) Kutup yıldızı
D) Kalp pili
E) 30. Doğu meridyeni

11. Thales, her şeyin sudan meydana geldiğini ve tekrar ona döneceğini söylerken Herakleitos ateş, Anaksimenes hava, Empedokles ise toprak, ateş, su ve hava gibi öğelerin evrenin temelinde bulunduğunu iddia etmişlerdir.

**Bu parçada sözü edilen doğa filozofları aşağıdaki so-
rulardan hangisine yanıt aramışlardır?**

- A) Evrenin sonlu olup olmadığına
B) Evreni yaratan doğaüstü gücün ne olduğuna
C) Evrende bir düzenliliğin olup olmadığına
D) Evrenin olup olmadığına
E) Evrenin ana unsurunun ne olduğuna

12. Eylem söylemden, deneyim sözde evrensel niteliklerden üstündür. Düşünceler anlamlarını sonuçlarından, doğrularını ise işe yararlılıklarından alır. Bireye ve topluma fayda sağlayan bir uygulama doğru, bir davranış iyi, bir nesne gerçek, bir bilgi hakikattir. Yaşam mücadelesinde insana destek olan herhangi bir şey gerçeklik kazanır.

Bu parçadaki düşünceleri ifade eden "Çağdaş varlık felsefesi akımı" aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yeni Ontoloji
B) Pragmatizm
C) Fenomenoloji
D) Paradigma
E) Varoluşçuluk

1. Evrende mekanik bir düzenin olduğu görüşü yanlıştır. Evren dinamik bir süreç içindedir. Bu süreçte her şey birbirine bağımlıdır. Her varlık, var olmak için başka bir varlığa muhtaçtır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evren birbirine indirgenemeyen madde ve düşünceden varolmuştur.
B) Evrende katı bir nedensellik bağıntısı bulunmaktadır.
C) Evrende değişimin olduğunu düşünmek bir yanılgıdır.
D) Evrende sürekli bir değişim bulunmaktadır.
E) Evrendeki düzenlilik bir yaratıcının varlığını gerektirir.

2. Ben varım, bu kesindir. Aksini söyleyen sağduyuya sapınca bir saldırı yapmaktadır. Benim varlığım kadar kesin olan bir de kâinat vardır. Onun varlığı da mutlak, tartışılmaz. Öyle ki kâinat, ben algılasam da algılamasam da vardır. O halde varlığın kaynağının düşünce olduğu iddiası, sadece bir iddiadan öteye gitmez. Olsa olsa düşüncelerin kaynağı dış dünyadaki varlıktır, denilebilir.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisi eleştirilmektedir?

- A) İnsan akli ile gerçeği kavrayamaz.
B) Varlık insan zihninin bir ürünüdür.
C) Varlığın gerçekliği bilinemez.
D) Varlığın özünde değişim vardır.
E) Varlıkta değişmez bir düzen vardır.

3. Oturduğum sıra, okul binası, bahçedeki erik ağacı, ağaçtaki kedi, insan bilincinin dışında, ondan bağımsız olarak vardır. Bunlar 'gerçek' varlıklardır. Rakamlar, diktörtgen, Anka kuşu ise ancak insan bilincinde ve ona bağımlı olarak vardır. Bunlar da 'düşünsel' varlıklardır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gerçek varlık düşünceden bağımsızdır.
B) Düşsel varlık duyularla algılanamayan varlıktır.
C) Gerçek varlık uzayda ve zaman içerisinde yer alır.
D) Gerçek varlık, nesnel dünyadan farklı metafizik alanı ifade eder.
E) Düşünsel varlık, uzay ve zaman dışı olan, gerçekliği bulunmayandır.

4. Önümde duran masa, masanın üzerinde duran çay bardağı, yazı tahtası üzerindeki yazılar, bahçedeki meyve ağaçları ve sabahın erken saatlerinden itibaren sıcaklığını hissettirmeye başlayan Güneş vardır. Peki tüm bunlar evrende düşünen bir varlık olmazsa var olabilir mi? Olamaz; çünkü herhangi bir şeyin varlığı zihinde tasarlanıp algılanmasıyla olanaklıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık algılayanın algısına dayanır.
B) Varlık insan düşüncesinden bağımsızdır.
C) Varlığın temelinde maddesel bir töz vardır.
D) Varlık ancak olgusal olarak ortaya konabilir.
E) Varlığın var olduğu da olmadığı da bilinemez.

5. Bilim; fizik, kimya ve biyoloji gibi somut ve olgusal; matematik gibi biçimsel bir varlık alanına yönelmiştir. Felsefe ise olgusal, olgusal olmayan, somut ve soyut tüm varlık alanlarıyla ilgilidir. Bilimler, varlığa yönelik bilgi sürecinde deney ve gözlemler aracılığıyla tekrarlanabilen ve genel olan bilgilere ulaşmaya çalışır. Felsefe ise varlığa yönelik akıl yürütme ve görüş oluşturma şeklinde bilgi oluşturur.

Bu parçaya göre felsefe ile bilim arasında;

- I. yöneldikleri varlık alanı,
II. kullandıkları yöntem,
III. ulaştıkları sonuç

durumlarının hangileri bakımından farklılık vardır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

6. Başlangıçta, ele aldığı konuların doğaüstü varlıklar olması nedeniyle metafizik, doğaüstü ve duyuların ötesindeki varlıkların disiplini anlamına gelmiştir. Çağımızda metafizik daha farklı anlamda tanımlanmaktadır. Zamanla bilimsel olarak doğrulanamayan tüm önermeler metafizik sayılmıştır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlık konusu felsefenin en eski problem alanıdır.
- B) Metafiziğe verilen anlam zamanla değişmiştir.
- C) Bilimler geliştikçe metafizik konular ortadan kalkmıştır.
- D) Düşünürlerin her görüşü aslında metafizik unsurlar taşımaktadır.
- E) Metafizik varlıklar dış dünyada değil zihninde bulunurlar.

7. Zamanla nasıl değişiyor insan!
Hangi resmime baksam ben değilim;
Nerede o günler, o zevk, o heyecan?
Bu güler yüzlü adam ben değilim.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın bu dizileri varlık felsefesinde öne sürülen aşağıdaki görüşlerden hangisini destekler niteliktedir?

- A) Platon'un idealizmini
- B) Descartes'ın düalizmini
- C) Husserl'in fenomenolojisini
- D) Hobbes'in materyalizmini
- E) Herakleitos'un devinizmini

8. Çağımızda ortaya çıkan ve gerçekliği insanın varoluşu olarak ele alan yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre kendinde varlık ve kendisi için varlık vardır. Kendinde varlık bir öze göre var olandır. Kendisi için varlık ise insandır. İnsanda öz varoluştan sonra gelir.

Bu görüşü savunan felsefi yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fenomenalizm
- B) Egzistansiyalizm
- C) İdealizm
- D) Realizm
- E) Materyalizm

9. I. Gördüğümüzü söylediğimiz nesneler gerçekte yoktur, sadece görüntüdür.
II. Gerçek olan nesne değil kavramdır.
III. Düşüncelerimizle oluşturduğumuz kavramları yok sayarsak geriye hiç kalır.

Yukarıda verilen görüşler aşağıdaki felsefi akımlardan hangisine uygundur?

- A) Nihilizm
- B) Materyalizm
- C) İdealizm
- D) Düalizm
- E) Fenomenoloji

10. Varlık felsefesi "Varlık var mıdır? varlığı varlık yapan ana madde nedir? varlık birlik midir yoksa çokluk mudur?" türünden sorulara cevap arar. Bu sorular incelendiğinde filozofların varlık hakkındaki sorgulamasının tek tek bireysel varlıklar üzerine olmadığı açıktır.

Yukarıdaki parçada aşağıdakilerden hangisi dile getirilmektedir?

- A) Filozofların varlık konusunda uzlaşmadıkları
- B) Filozofların varlığa gereken önemi vermedikleri
- C) Filozofların varlığa yaklaşımının genel ve bütüncül olduğu
- D) Varlığın felsefenin inceleme alanlarında sadece biri olduğu
- E) Varlığın yapısının sürekli değiştiği

1. Felsefi bilgi salt zihnin ürünü olan bir bilgidir. İnsanın var olanlar üzerine sistemli, tutarlı, eleştirel düşünmesine bağlı olarak dogmatik tavrından kopuşla ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilginin özelliklerinden biri değildir?

- A) Sorgulayıcı bir tavrın ürünüdür.
- B) Bilme, anlama merakından doğar.
- C) Mantık ilkelerinden yararlanır.
- D) Sistemli ve düzenli bir bilgidir.
- E) Elde edilen sonuçlar kesindir.

2. Aristoteles'e göre kavramlı bilgi, duyuların verdiği malzemeyle aklın, aktif bir şekilde işlemesi ile elde edilir.

Aristoteles'in fikirlerinden yola çıkıldığında aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Akıl, bilginin yapıcısıdır.
- B) Hakikate akıl ile ulaşılabilir.
- C) Akıl, bilginin deposudur.
- D) Bilginin temelinde deney vardır.
- E) Akıl, bilginin taşıyıcısıdır.

3. Felsefe, bilimlerin kendi amaçları doğrultusunda elde ettikleri sonuçları, sentezci bir anlayışla ve "bilimler üstü" bir yaklaşımla, bir araya getirerek, evreni tanıma ve kavrama çabasına dönüştürme amacını güder.

Parçada felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Akla dayanması
- B) Eleştirel olması
- C) Birleştirici ve bütünleştirici olması
- D) Düzenli ve sistemli olması
- E) Kişisel ve yaratıcı olması

4. Kant'a göre, insan nesneleri ve olayları zihninin imkanları ölçüsünde bilebilir. Bu bildikleri kesin, doğru, genel-geçer bilgilerdir.

Burada Kant'ın bilgi felsefesinin hangi temel sorusuna verdiği cevap yer almaktadır?

- A) Bilginin kaynağı nedir?
- B) Doğru bilginin ölçüsü nedir?
- C) Bilginin sınırları var mıdır?
- D) Bilgi gerçeği verebilir mi?
- E) Bilginin değeri nedir?

5. Bilimsel bilgi, bireyin kişisel görüşlerinden bağımsız her düşünce için geçerlidir. Ancak bilimdeki bu durumu mutlak değil, sınırlı olarak yorumlamak gerekir. Bu da bilimsel bilginin "güvenilir" olduğu, kişiler ve sosyal gruplara göre değişmediği anlamına gelir.

Yukarıda sözü edilen bilimsel bilginin özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olgusaldır.
- B) Genelleyicidir.
- C) Nesneldir.
- D) Eleştiricidir.
- E) Mantıksaldır.

6. Doğru yargı, kendi iç özelliklerinden tanınır. Onun kendisi, doğru olduğunu gösterir. Doğrunun işareti bizzat kendisidir. Doğru bir fikre sahip olan, aynı zamanda doğru bir fikre sahip olduğunu bilir ve bilgisinin doğruluğundan şüphe edemez.

Bu parçada Spinoza'ya göre bilginin doğruluğun ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Apaçık olması
- B) Nesneye uygunluğu
- C) Bilimsel olması
- D) İdealara dayanması
- E) Pratik olması

7. Bilimlerin hepsi bir doğru bulmaya çalışır. Ancak felsefe doğrular içinde en doğrunun ne olduğunu araştırır.

Buna göre felsefeyi bilimden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Doğrulara ulaşmayı amaç edinme
- B) Yöntemli bir araştırma çabasına dayanma
- C) Her şeyin özüne ulaşmaya çalışma
- D) Anlama ve açıklama ihtiyacına cevap arama
- E) "Bilmek için bilmek" isteğinin ürünü olma

8. Bilim adamının bilimsel bir çalışma sonucu elde ettiği bilgiler, akla ve mantığa uygun, çelişkilerden uzak bilgilerdir.

Burada bilimsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Deneysellik
- B) Tutarlılık
- C) Eleştirelilik
- D) Birikimlilik
- E) Genelleyicilik

9. • Deneye dayanan bilgi doğru bilgidir.
• Sezgiye dayanan bilgi doğru bilgidir.
• Akla dayanan bilgi doğru bilgidir.
• Faydalı olan bilgi doğru bilgidir.

Parçada aşağıdaki akımlardan hangisine yer verilmiştir?

- A) Empirizm
- B) Entüisyonizm
- C) Pozitivizm
- D) Pragmatizm
- E) Rasyonalizm

10. I. Platon, gençliğinde yazdığı diyaloglarda savunduğu fikirlerden olgunluk dönemindeki diyaloglarında vazgeçmiştir.
II. Kant Saf Aklın Eleştirisi'nde metafiziğe kapıyı kapatmış ama sonraki kitaplarında örneğin Pratik Aklın Eleştirisi'nde bu kapıyı aralamıştır.

Yukarıda verilenlere göre felsefi bilgi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Derinleşen bilgidir.
- B) Salt düşüncenin eseridir.
- C) Birleştirilmiş bilgidir.
- D) Kurgusal bir bilgidir.
- E) Kendi içinde yenilenen bir bilgidir.

11. Galilei, havadaki direncin az bir etkisinin dışında iki cismin aynı anda yere ulaşacağını söyleyerek Aristoteles'in "aynı maddeden yapılmış iki cismin aynı yükseklikten bırakıldığında ağır olanın hafif olana göre daha önce yere ulaşacağı" görüşünü eleştirmişti. Galilei, iddiasının doğruluğunu kanıtlamak için bilim insanlarını ünlü Pisa Kulesi'nin önüne çağırdı. Galilei, önce elinde bir ve on kilodan oluşan iki gülle ile Pisa Kulesi'ne çıktı ve sonra aynı anda iki gülleyi yere bıraktı. Daha sonra orada bulunan bütün insanlar iki güllemin aynı anda yere düştüğünü ve birlikte toprağa çarptığını gördüler.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Bilimsel bilgi, ispatlanabilir bilgidir.
- B) Bilgi birikimli olarak ilerler.
- C) Bilimsel bilgi olgulara dayanır.
- D) Bilimsel bilgi sınanabilir.
- E) Bilim her zaman felsefi düşüncenin öncüsü olmuştur.

1. Bilgi kuramında, “bilginin kaynağı nedir?” sorusuna;

- Bilgiye akıl ile ulaşılır.
- Bilgiye duyu organlarının sağladığı deney - gözlem sonuçları ile ulaşılır.
- Bilgiye ulaşmada hem deney hemde akıl gereklidir.

Bu yargıları savunan felsefi akımlar sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Rasyonalizm - Düalizm - Empirizm
 B) Empirizm - Kritisizm - Pozitivizm
 C) Rasyonalizm - Empirizm - Kritisizm
 D) Pozitivizm - Entüisyonizm - Pragmatizm
 E) Fenomenoloji - Rasyonalizm - Empirizm

2. İnsan için tek gerçeklik uygulama alanı olan, kişinin işine yarayan gerçekliktir. Bilginin mantıksal, akılsal tutarlılığı ve çelişmezliği değil. Uygulamada yararlı olan tüm bilgi ve düşünceler doğrudur.

Bu parçada W. James’in temsilciliğini yaptığı bilgi felsefesi kuramı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pragmatizm
 B) Empirizm
 C) Fenomenoloji
 D) Entüisyonizm
 E) Rasyonalizm

3. Bilim tarihi boyunca herkes birçok karanlık yoldan geçmek zorundadır. Ama bu yolları elinde bir ışık olmadan geçmeye çalışmaktansa başkalarının aydınlatıcı tecrübelerinden faydalanarak yürümek daha kolay olsa gerek.

Bu parça bilimsel bilginin hangi özelliğini vurgulamaktadır?

- A) Olgusaldır.
 B) Birikerek ilerler.
 C) Nesneldir.
 D) Sonuçları kesindir.
 E) Akıl ve mantığa dayalıdır.

4. I. Platon'a göre bilgi deneyden gelmez, akılda doğuştan vardır.

II. Locke'a göre insan zihni doğuştan boş bir levhadır. Bu boş levha insanın yaşamdaki deneyimleriyle dolar.

III. Kant'a göre bilgi, duyu verilerinin zihindeki apriori formlara göre akıl tarafından düzenlenmesiyle ulaşılır.

Bu görüşler;

- I. bilginin kaynağı,
 II. bilginin doğruluğunun ölçütü,
 III. bilginin işlevi

problemlerinden hangileriyle ilişkilidir?

- A) Yalnız I
 B) Yalnız II
 C) Yalnız III
 D) I ve III
 E) I, II ve III

5. • Bilgi nasıl oluşur?
 • Bilgiyi oluşturan faktörler nelerdir?
 • Bilgi doğuştan mıdır, yoksa sonradan duyular ve algılar yoluyla mı elde edilir?
 • Bilginin elde edilmesinde aklın payı mı daha önemlidir, yoksa duyuların mı daha etkilidir?

Bu sorularla daha çok aşağıdakilerden hangisine cevap aranmaya çalışılmıştır?

- A) Felsefenin konusuna
 B) Felsefenin işlevlerine
 C) Epistemolojinin işlevine
 D) Bilginin kaynağının ne olduğuna
 E) Doğru bilginin olanaklı olup olmadığı

6. Felsefede ele alınan varlık, sadece bir yönüyle değil, bütünüyle varlıktır. Anlaşımaya ve evrendeki yeri gösterilmeye çalışılan insan ise, bir zümre veya kültür içinde değerlendirilen bir insan değil, özü ve bütünlüğü içerisinde düşünülen bir insandır.

Bu parçadaki düşüncede, felsefi bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Tümel olması
- B) Sistemli ve düzenli olması
- C) Birleştirici olması
- D) Empirik olması
- E) Eleştireci olması

7. I. Bilginin doğrudan, sınamaya gerek kalmadan doğruluğunun bilinebilmesidir.
II. Fikirlerin kendi aralarında çelişmemesidir.
III. Bilginin nesnel gerçekliğe uygunluğudur.

Yukarıda verilen doğruluk ölçütleri sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Uygunluk - Tutarlılık - Tümel uzlaşım
- B) Apaçıklık - Tutarlılık - Uygunluk
- C) Tutarlılık - Uygunluk - Sezgiye dayanma
- D) Sezgiye dayanma - Tümel uzlaşım - Apaçıklık
- E) Tutarlılık - Gerçeklik - Uygunluk

8. Comte'a göre felsefe, duyularımızın bize sağladığı olgulardan yola çıkmalı, onların arkasındakilerle ilgilenmemelidir.

Buna göre, Comte'un aşağıdakilerden hangisini reddetmesi beklenir?

- A) Bilgilerimizin deneyden geldiğini
- B) En üstün bilginin metafizik olduğunu
- C) Doğuştan bilgimizin olmadığını
- D) Duyularımızın bilginin temeli olduğunu
- E) Bilgilerimizi sonradan kazandığımızı

9. Algıladığım varlıkların fiziksel özelliklerini duyuşal yolla bilirim. Örneğin elimdeki erğin yeşil ve ekşi olduğunu duyumla bilirim. Ama eşitlik ilişkisini akıl olmadan anlayamam. Çünkü eşitlikte duyumları aşan bir durum vardır. Örneğin a ile b eşit, a ile c eşit ise b ile c'nin eşit olduğu sonucuna ancak akılla varılabilir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgi öznenin süjeye yönelmesiyle ortaya çıkar.
- B) Bilginin kaynağı doğrudan kavrayıştır.
- C) Bilgi edinmenin farklı araçları vardır.
- D) Kesin bilgi deney sonucu elde edilebilir.
- E) Duyumları aşan bir alanda kesin bilgiden söz edilemez.

10. Bilimsel araştırmalar sonucunda eşit koşullar altında aynı nedenlerin aynı sonuçları ortaya çıkardığı anlaşılmıştır. Koşulların aynı olduğu suyun, 100 derecede kaynaması örneğindeki gibi. Bu durum geleceğin önceden nasıl olacağını tahmin edilmesini olanaklı hale getirmiştir.

Bu açıklama bilimsel bilginin hangi özelliği ile ilgilidir?

- A) Evrensel olması
- B) Öngörü sağlaması
- C) Genel olması
- D) Kesin olması
- E) Nesnel olması

11. Bir bilgi karşılaştığımız sorunu çözmede bize başarı sağlıyorsa, doğru kabul edilmektedir. Bu yaklaşımda bilgi uygulanarak sonuca göre doğru ya da yanlış olduğuna karar verilir. Örneğin, Covid-19 için bulunacak bir ilacın denemesiyle ortaya çıkacak olumlu sonuç yani hastaların iyileşmesi onun doğru ilaç olduğunu gösterir.

Bu açıklamaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uygunluk
- B) Yararlılık
- C) Tümel uzlaşım
- D) Apaçıklık
- E) Tutarlılık

1. Gazali'ye göre insan, "kalp gözü" ile her şeyi bilebilir. Bu ise ancak içsel temizlenme ve arınmayla mümkün olabilir.

Gazali'nin bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

- A) Doğru olan, idealerin yansımasıdır.
- B) Deney ve gözlem doğru bilgiyi verir
- C) Kuşku ile doğruya ulaşamaz.
- D) Gerçek, mistik bir görüşle sezilir.
- E) Fayda en sağlam doğruluk ölçütüdür.

2. Herhangi bir konuda bir bilgi sahibi olabilmem için öncelikle bilgisine sahip olabileceğim bir varlığın olması gerekir. Ortada bilgisi elde edilebilecek gözlenebilir, duyulanabilir veya düşünülebilir bir varlık yoksa o zaman bilgi elde edemem. Olmayan bir varlıkla ilgili sorular sorup, bu sorulara cevap arayamam.

Parçaya göre bilgi sahibi olabilmek için ilk koşul olarak aşağıdaki kavramlardan hangisi anlatılmaktadır?

- A) Gerçeklik
- B) Tutarlılık
- C) Tümel uzlaşım
- D) Doğruluk
- E) Geçerlilik

3. Kant metafizik için: "Bu bilim ki, başka her şeyde bilgisiz olan herkes, onda kesin bir yargıda bulunmaya cesaret ediyor, çünkü bu alanda gerçekten de esaslı olanı boş laftan ayırt edecek kesin bir ölçü yoktur." der.

Kant burada metafiziğin hangi özelliğinden bahsetmektedir?

- A) Varlığı bütünlük içerisinde incelemesinden
- B) Doğruluk ölçütü olmayan konularla ilgilenmesinden
- C) Nesnel bir sınıra sahip olmamasından
- D) Diğer felsefe alt dalları ile ilişkili olduğundan
- E) Çığının koşullarından etkilendiğinden

4. Bir bilgi ya da düşünceden şüphe edilmiyorsa doğrudur veya bir bilgi ya da düşünce, bir bütünlük içinde ve hiçbir tutarsızlık içerilmeden kavranıyorsa açıktır; başka bir bilgi ya da düşünce ile karıştırılmadığı durumda ise seçiktir. Bir bilgi açık olabilir, fakat seçik olmayabilir. Buna karşılık her seçik olan aynı zamanda açıktır da. Örneğin; dişimizin ağrıdığı kendimize açıktır, fakat hangi dişimizin ağrıdığını bilmiyorsak seçik değildir. Ne zaman hangi dişimizin ağrıdığını öğrenirsek, o zaman diş ağrısı hem açık hem de seçik olur.

Bu açıklamaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uygunluk
- B) Yararlılık
- C) Tümel uzlaşım
- D) Apaçıklık
- E) Tutarlılık

5. "Tüm bilgilerimiz duyumdan gelir. Bundan dolayı bir şey bana nasıl görünüyorsa benim için öyledir; sana nasıl görünüyorsa senin için de öyle..."

Protagoras'ın bu görüşünden çıkarılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnızca akıl yürütme yoluyla elde edilen bilgiler genel geçerdir.
- B) Aynı uyarıcılar tüm bireylerde aynı duyuşsal bilgilere yol açarlar.
- C) Kesin bilgilere ulaşmamız için gönlümüzü temiz, gönül gözümüzü açık tutmalıyız.
- D) Nesnelerin değişmeden kalan bilgisi akıl ve duyularla olanaklıdır.
- E) Duyumlar göreceli olduğundan herkes için ortak bir doğru yoktur.

6. Yarım kalmış bir bilimsel çalışma veya sorun o bilimin yöntemini bilen herhangi bir bilim adamı tarafından tamamlanabilir. Ama yarım kalmış bir şiiri veya bir besteyi başka bir sanatçının tamamlaması çok güçtür.

Buna göre sanatsal bilgi, bilimsel bilgiden hangi yönüyle ayrılmaktadır?

- A) Evrensel olması
- B) Birikimli olarak ilerlemesi
- C) Öznel olması
- D) Öngörüye dayanması
- E) Akla dayalı olması

7. Her insanın yaşadığı çevre, gördüğü eğitim ve öğretim bazı ön yargıların kaynağı olmaktadır. Bu nedenle insanlar, dış dünyaya içine kapanmış oldukları mağaralardan bakmaktadır.

Parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Gerçeğin ancak deneyle elde edileceği
- B) İnsanın hiçbir zaman nesnel olamayacağı
- C) İnsanın dış dünyaya ön yargısız baktığı
- D) Gerçekliğin kişiden kişiye değişmediği
- E) Gerçeğin ancak akıl ile elde edileceği

8. Bilimsel düşünme belli bir dünya görüşüne dayanır, her türlü mistik ve doğaüstü görüşün karşısında yer alır. Doğada olup biten olayları doğaüstü kuvvetlerin varlığına bağlayarak değil gene doğa olaylarına dayanarak açıklamaya çalışır.

Buna göre bilimsel düşünce ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Genelleyicilik
- B) Sistematiklik
- C) Olgusalılık
- D) Akılsallık
- E) Tutarlılık

9. • Her insan duyu bakımından farklı yaratılmıştır.
• Aynı şeyler farklı insanlarda farklı etki yaratır.
• Algılar koşullara göre değişir.

Parçada görüşleri verilen Sektus Emprikus, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Genel geçer bilgi olanaksızdır.
- B) Doğru bilgi doğuştandır.
- C) Bilginin kaynağı deneydir.
- D) Bilgiye götüren yol, şüphe etmektir.
- E) Bilgi, akıl süzgecinden geçmiş deneyimdir.

10. • Bir düşüncenin doğruluğu pratikte yol açtığı sonuca bağlıdır.
• Doğru bilgi insanın çevresine uyumunu kolaylaştıran bir araçtır.

Bu açıklama bilginin doğruluğunda aşağıdakilerden hangisinin önemli olduğunu savunmaktadır?

- A) Kesinlik
- B) Yararlılık
- C) Deneysellik
- D) Mantıksallık
- E) Nesnellik

11. Herkesin veya çoğunluğun kabul ettiği bilgiler doğrudur. Burada amaç bir inanç, bir yargı, bir önerme ya da bir bilgi hakkında herkesin onunla ilgili doğru kabulüdür. Önerme üzerinde genel bir ortak yargı varsa, doğru veya yanlış değer verme olanağı vardır. Örneğin, bir an bir şey gördüğümü sanırsam ve gördüğüm şeyin var olup olmadığını; yani görme eyleminin doğru olduğundan şüphe ediyorsam, yanımda bulunanlara aynı şeyi onların da görüp görmediğini sorarım. Eğer onlar da beni doğruluyorsa, gördüğüm doğrudur. Bu tür genelin onayını almak doğruluğun ölçütü olmaktadır.

Bu açıklamaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uygunluk
- B) Yararlılık
- C) Tümel uzlaşım
- D) Apaçıklık
- E) Tutarlılık

1. • Doğru dediklerimiz sadece doğruya benzer şeylerdir.
• İnsan zihni kesin bilgiye ulaşamaz. Bu nedenle hiçbir konuda kesin yargıda bulunulmamalıdır.

Bu parçada verilen iki yargıyı da destekleyen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Herkes için geçerli değerler vardır.
B) Duyu organları insanları doğru bilgiye ulaştırır.
C) Bilgiye akıl yoluyla ulaşılır.
D) Kişinin deneyim ve gözlemleri bilgiye ulaşmanın aracıdır.
E) Genelgeçer bilgi olamaz.

2. Kant'a göre, insan aklında doğuştan gelen kalıplar, yani zihin kategorileri vardır. Akıl, duyum ve deneyimlerin sağladığı verileri bu kalıplara döker ve düzenler. Böylece her türlü bilgi böyle bir çabanın ürünü olarak ortaya çıkar.

Buna göre, Kant doğru bilginin kaynağı olarak aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Gündelik deneyimler
B) Mantıksal düşünme
C) Deney ve akıl
D) Sezgisel kavrayış
E) Yaratıcı hayal gücü

3. Bir yargı ya da düşüncenin doğruluğu, o yargı veya düşüncenin gerçeklikle olan ilişkisi veya uygunluğuyla değil, bir bütün olarak verilen evren hakkındaki inançlarımızın genel yapısıyla belirlenebilir. Bu nedenle, yargı veya düşünceler, var olan evrendeki önermelerle olan ilişkisi sonucu doğru ve yanlış olursa doğru olur. Örneğin Tanrı fikrini benimseyen ve Tanrı'nın ezeli ve ebedi, her an yaratma fiilinde bulunduğu kabul eden bir anlayışa sahip olan bir kişinin ileri sürdüğü Tanrı ile insan arasında bir ilişkinin varlığını, peygamberlerin varlığını, ibadetlerin varlığına ilişkin düşünceleri de doğru kabul edilmektedir

Bu açıklamaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uygunluk
B) Yararlılık
C) Tümel uzlaşım
D) Apaçıklık
E) Tutarlılık

4. Platon ve Aristoteles tarafından kabul edilen doğruluk ölçütüne göre, bir önerme bir varlığın ya da bir şeyin bir özelliğini ifade ediyorsa doğrudur; eğer etmiyorsa ya da olmayan bir özelliğini ifade ediyorsa yanlıştır. Bir başka deyimle, önerme gerçekliğin bir durumunu ya evetler ya da değiller; evetleme ya da değilleme, gerçeklikle örtüşürse doğru, örtüşmese yanlış olur. Örneğin "Geometrik şeklin karşıt kenarları birbirine paralel ve eşit uzunlukta ise bu şeklin adı karedir." Bilgisinin yapılan ölçümler sonucu şekil ifade edildiği gibi ise doğrudur.

Bu açıklamaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tam uygunluk
B) Yararlılık
C) Tümel uzlaşım
D) Apaçıklık
E) Tutarlılık

5. Herkes canı isteyince düşünebilir fakat bir sesi duymak kimsenin elinde değildir. Duyabilmek için duyulan nesnenin var olması gereklidir.

Aristoteles, bu düşüncesiyle bilmek için aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Zihin yeteneklerinin
B) Algılama sürecinin
C) Soyut varlıkların
D) Akıl bilgi taşıma görevinin
E) Sezgisel gücün

6. İnsan zihnini "tabula rassa" diyerek boş bir levhaya benzetten J. Locke bütün bilgilerimizin sonradan öğrenildiğini kabul eder.

Buna göre J. Locke bilgilerin oluşumunda aşağıdaki etmenlerden hangisini temel alır?

- A) Akılda bulunan kavramları
B) Kalıtımla getirilen özellikleri
C) Yarar sağlayan eylemi
D) Doğuştan gelen verileri
E) Deney ve yaşantıyı

7. Bilimler doğrudan doğruya gözlemlenebilir ve ölçülebilir, denetlenebilir olayları incelemelidir; onların ardındaki nedenlerle uğraşmamalıdır. Bilimler sadece olaylar arasında ki değişmez yasaları ortaya çıkarmalıdır.

Bu parçada savunulan bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rasyonalizm
B) Kritisizm
C) Pozitivizm
D) Entüisyonizm
E) Pragmatizm

8. İnsanın bilgi edinebileceği tek alan olgusal alandır. Bu bilgi ise duyuların sağladığı verilerle olanaklıdır. Olgulara dayanmayan her şey metafiziktir ve metafiziğin bilgisel bir değeri yoktur. Soyut olan, olgularla desteklenmeyen önermeler bilim dışına itilmelidir.

Bu parçada sözü edilen felsefi yaklaşım, aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Sartre'nin varoluşculuğuyla
B) Bergson'un sezgiciliğiyle
C) Comte'nin pozitivizmiyle
D) W. James'in pragmatizmiyle
E) Platon'un idealizmiyle

9. Descartes, bilgiye sağlam bir temel bulmak için önce Tanrı da dahil her şeyden şüphe etti. Buna şüphe edemeyeceği, kesinlik taşıyan bir esasa ulaşınca kadar devam etti. Yani sadece düşündüğünden şüphe edemez oldu ve şöyle dedi; "Düşünüyorum, o halde varım."

Descartes sırasıyla; "metodu" ve "bilginin kaynağı" konularındaki yaklaşımı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak belirtilmiştir?

- A) Tümevarım - Pragmatizm
B) Metodik şüphe - Rasyonalizm
C) Deney - Empirizm
D) Deney - Pozitivizm
E) Gözlem - Entüisyonizm

10. Sokrates, ironi (alay) ve maiotik (kanıtlama sanatı) yöntemleri ile, hiç geometri bilmeyen köleye, yöneltmiş olduğu sorularla bir geometri problemini çözdürür.

Sokrates, kullandığı bu yöntemle aşağıdakilerden hangisini kanıtlamış olur?

- A) Bilgilerin doğuştan akılda var olduğunu
B) İnsan ruhunun gizli güçlere sahip olduğunu
C) Geometri bilgilerinin, bütün bilgilerin kaynağı olduğunu
D) Bilgilerimizin kaynağının duyular olduğunu
E) Sezgi gücünün doğuştan getirilen bilgileri açığa çıkarttığını

11. "Deneysiz kavramlar boş, kavramsız kalan deneyler ise kördür." diyen Kant, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilgiler olgulara dayalıdır.
B) Akıl ve deney bilgi elde etmede birlikte çalışmalıdır.
C) Doğru bilgi akıl kalıplarından doğar.
D) Deneye dayanmayan bilgi bizi doğruya götürmez.
E) Bilgilerin doğruluğu imkansızdır.

12. I. İnsan zihninde deney dışında doğuştan gelen hiçbir bilgi yoktur.

II. İnsanın akıllı da duyuları da sınırlıdır; hakikat içgörü ile benimsenir.

III. Duyular bize varlıkların nitelik, durum ve diğer özellikleri hakkındaki bilgileri verir.

IV. Doğru bilgiye ancak akıl sınırları içerisinde kalarak varılabilir.

V. Tanrı, sayılar, geometrik şekiller ve metafiziğin kavramları sadece akla ait bilgilerdir ve doğuştandır.

Yukarıdaki bilgilerden hangileri rasyonalizme ait bir görüş değildir?

- A) I ve II
B) II ve III
C) IV ve V
D) I, II ve III
E) II, IV ve V

1. “Ben şüpheyi amaç değil araç olarak görüyorum. Onun için hiç kimse bana şüphecii diyemez. Çünkü ben şüpheyi doğruya ulaşmak için kullanıyorum.” **görüşünü savunan Descartes aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?**

A) Kesin ve mutlak bilgileri olmadığını
B) Tutarsız ifadelerin felsefede yerinin olmayacağını
C) Şüpohenin bir yöntem olarak kullanılabileceğini
D) Şüphecii insanların doğruya ulaşamayacağını
E) Şüpheyi hayatın tek ilkesi olarak gördüğünü

2. Leibniz'e göre, duyular vasıtasıyla bilginiz gelişir. Fakat tüm bilgileri veren duyular değildir. Çünkü ancak duyular bireysel bilgileri verir. Zorunlu ve tümel bilgileri değil. Bireysel bilgileri ne kadar çoğaltsanız da “tümel” olmazlar.

Buna göre bilginin gerçekliğinin ölçüsü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kesinlik ve algısalılık
B) Kesinlik - tümellik - zorunluluk
C) Kesinlik - tekillik
D) Duyumculuk - sezgicilik
E) Akılcılık - deneysellik - algısalılık

3. Kapitalist ekonomiye kaynaklık eden ve bir tür Amerikan felsefesi olan pragmatizme göre gerçek fikir, başarılı olan fikirdir. W. James'e göre: “Bir fikir, hayatımız için elverişli olduğu müddetçe doğrudur, ve iyidir.” O halde hayatta pratik değer taşıyan ve verimli olan her fikre itibar edilmelidir.

Buna göre pragmatizmin dayandığı gerçeklik ve doğruluk olgusu temelini hangi kavramdan alır?

A) Deney
B) Duyum
C) Akıl
D) Sezgi
E) Fayda

4. Pozitivizm, araştırma alanı olarak sadece olguları görür. Bilginin kaynağı olarak olguları kabul eder. Olguların dışındaki olan, yani deney ve gözleme girmeyen her şeyi metafizik olarak niteler.

Aşağıdakilerden hangisi “pozitivizm” bilgi kuramının savunduğu görüşlerden biri değildir?

A) Tabiatın önceden belirlenmiş bir amacı yoktur.
B) İnsan düşüncesinin dışında nesnel bir dünya yoktur.
C) Evreni yöneten, evren dışında soyut bir güç yoktur.
D) Bilimin yöntemi felsefenin de yöntemi olmalıdır.
E) Olgular dışındaki değişmez ilişkileri bilmek mümkün değildir.

5. Doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olduğunu savunan filozoflar bilginin kaynağı konusundaki birbirinden farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Kimine göre doğru bilgiye akılla ulaşılırken kimi de duyumların verdiği bilginin doğru olduğunu ileri sürmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşlerden biri değildir?

A) Şüphecilik
B) Deneycilik
C) Olguculuk
D) Eleştiricilik
E) Sezgicilik

6. İnsanlar, farklı toplumlarda yetişirler ve farklı ahlaki alışkanlıkları olduğu gibi farklı doğrulara da sahiptirler. Bilgi olarakda mutlak doğru ve mutlak kötü şeylerden söz etmek anlamsızdır. Söz gelimi bir toplumun ahlaki geleneklerinin diğerinden iyi ya da kötü olduğunu ya da bir insanın eyleminin diğerinden daha iyi ya da kötü olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü bunu sağlayacak bir ölçüt yoktur. Herkesin doğrusu kendi bilgisine göredir.

Sofistlerin bu görüşü aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilişkilendirilebilir?

A) Akılcılık
B) Relativizm
C) Sezgicilik
D) Eleştiricilik
E) Duyumculuk

7. Pratik değeri olan, başarı sağlayan, yararlı ve verimli olan her şeye itibar eden pragmatizm, gerçekliği ve doğruluğu yalnızca davranışların başarılı sonuç almasında bulur.

Aşağıdakilerden hangisi “pragmatizm” bilgi kuramının görüşlerini yansıtan bir açıklama değildir?

- A) Bilgi elde etmede temel sorun yöntem değil sonuçtur.
- B) Hangi araçlarla olursa olsun esas olan amaca ulaşmaktır.
- C) Hakikatin nesnel bir ölçüğü olmadığı için başarı eylemin biricik ölçüsüdür.
- D) Bilginin meydana gelebilmesi için deney kadar zihne de ihtiyaç vardır.
- E) Doğrular hayatta işimize yarayan, fayda veren şeylerden oluşur.

8. I. Bilgilerimiz deneyden gelmektedir. Bunda duyu organlarının da rolü vardır. Duyu organlarımızın bildirdiklerini, akıl almamazlık edemez.
- II. Doğruluğunu irdelemeden hiçbir fikrin doğruluğunu, yanlışlığını kabul etmemek gerektir.
- III. Bilimlerin olgusal sonuçlarına ve onların bildirdiklerine dayanmayan hiçbir bilginin değeri yoktur.

Yukarıdaki bilgilerin savları sırasıyla nasıl adlandırılabilir?

- A) Empirizm - Kritisizm - Sezgicilik
- B) Empirizm - Eleştiricilik - Pozitivizm
- C) Olguculuk - Deneycilik - Sezgicilik
- D) Akılcılık - Olguculuk - Sezgicilik
- E) Akılcılık - Deneycilik - Empirizm

9. “Bilgi, teorik merakı gidermek için değildir; bilgi pratik yaşamın emrindedir. Bu anlayışla yapılması gereken şey de bilgili ve yararlı yurttaşlar yetiştirmektir.” **diyen bir filozofun aşağıdakilerden hangisini ileri sürmesi beklenir?**

- A) İnsana faydalı olan bilgi doğrudur.
- B) Deneyle elde edilen bilgi doğrudur.
- C) İnsan bilgisi ruhun derinliklerinde saklıdır.
- D) Düşünceye dayanan bilgi doğrudur.
- E) Sezgisel bilgi insanı doğruya götürür.

10. • Zihnimiz boş bir levhadır. Bu levha deneyimlerle dolar. (J. Locke)

- Öğretmenin görevi öğretmek değil, akılda var olanları hatırlatmaktır. (Platon)

- Zihin zaman ve mekan kategorisiyle deneyden gelen verileri bilgiye dönüştürür. (Kant)

Yukarıda verilen üç düşüncenin ortak yönü aşağıdakilerden hangisinde belirtilmiştir?

- A) Bilginin deney ve gözlemle elde edildiğini savunurlar.
- B) Bilgiye kesin olarak ulaşılabileceğini savunurlar.
- C) Bilginin idealardan pay alınarak elde edileceğini savunurlar.
- D) Bilgilerimizin doğuştan geldiğini düşünürler.
- E) Bilgiye kuşkuyla ulaşılabileceğini savunurlar.

11. Ekmeğe göre buğday ne ise bilgiye göre duyular da aynı şeydir. Buğdayın ekme haline gelebilmesi için değirmende öğütölüp, ateşte pişmesi gibi, duyu verilerinin de bilgi haline gelebilmesi için zihnin düzenleyici forumlarında işlenmesi gerekir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanın tecrübeleri dışında bir bilgi kaynağı yoktur.
- B) Bilginin doğruluğu onu algılayan kişiye göre değişir.
- C) Doğru bilgiye deneyim, tecrübe ve yaşantılarla ulaşılabılır.
- D) İnsan, duyu verileri yanıltıcı olduğu için doğru bilgiye ulaşamaz.
- E) Bilginin meydana gelebilmesi için deney kadar zihne de ihtiyaç vardır.

12. Bilgilerimiz ve fikirlerimiz bir iş yaparak fayda veya menfaat sağlamaya yönelik zihni faaliyetlerdir. Bilgiler, insanlara maddi ve manevi fayda sağladıkları oranda ve ancak bu fayda devam ettiği müddetçe doğru olurlar.

Bu paragraftaki görüş hangi felsefi akıma aittir?

- A) Sokrates'in rasyonalizmine
- B) Protagoras'ın relativizmine
- C) J. Dewey'nin pragmatizmine
- D) İ. Kant'ın kritisizmine
- E) J. P. Sartre'in egzistansiyalizmine

1. Descartes'in kuşkuculuğu, kendisinden asla kuşku duyulamayacak "düşünen ben'in" varlığıyla sona ererken, septikler her durumda kuşkucu olmayı sürdürmüşlerdir.

Buna göre, Descartes'ın kuşkuculuğu hangi özelliği ile septiklerin kuşkuculuğundan ayrılır?

- A) Doğru bilgiye ulaşınca kadar sürmesi
- B) Yaşam boyu devam etmesi
- C) Evrensel bir doğrunun varlığını kabul etmemesi
- D) Kuşkunun bir amaç olması
- E) Kesin bilgiye ulaşılacağını kabul etmemesi

2. Hiçbir nesne için "Bu şudur." diyemeyiz. Ancak sürekli değişen ilişkileri içinde onun başka nesnelere göre ne olmakta olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü "salt bir varlık" yoktur." Protagoras

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan bilgisi görecelidir.
- B) Her türlü bilgi akıldan gelir.
- C) Salt varlık yalnızca maddedir.
- D) Bilgiye ancak sezgi ile ulaşılır.
- E) Gerçek bilgi insandan bağımsızdır.

3. Eğer bilginiz doğuştan gelmiş olsaydı cahillerde, akıl hastalarında ve çocuklarda da mantık ilkeleri ve matematiğin kavramları ve Tanrı düşüncesi olması gerekirdi.

Parçada eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı sezgidir.
- B) Bilgi yaşantılarımızın ürünüdür.
- C) Kesin bilgiden söz edilemez.
- D) Doğuştan bilgiler vardır.
- E) Bilgi doğrudan kavrayışla oluşur.

4. "Din, doğa anlayışı, toplum ve devlet, kısaca her şey en amansız bir eleştirinin hedefi oldu; her şey aklın mahkemesi önünde aklandı ya da mahkum oldu."

Bu parçadaki düşünce ile aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?

- A) Kuşkucu bir yaklaşımla doğru bilginin yadsınmasına
- B) Olgulara dayanan verilerin doğru ve gerçek olduğuna
- C) Sezginin doğru bilgiye ulaşmada temel olduğuna
- D) Kesin bilgiye ulaşmanın mümkün olmadığına
- E) Aklın eleştirici gücünü kullanarak doğru bilginin bulunacağına

5. Zihin ve en genel prensipleri bütün zamanların dışında birer öz olarak mevcut olduklarından hareketle E. Husserl, özleri araştıran bir düşünce akımı başlattı. Ona göre felsefenin konusundan zaman-üstü ve zaman-dışı özler anlaşılmalıdır. Öz bilgisini elde edebilmek için önce bütün verilmiş bilgileri paranteze alıp kaldırmak; sonra nesnelerin ideal yapılarını betimlemek gerekir.

Yukarıdaki anlatılan görüşler hangi felsefi akıma aittir?

- A) Realizm
- B) Egzistansiyalizm
- C) Septisizm
- D) Fenomenoloji
- E) Analitik felsefe

6. Kant'ın felsefe sistemi, dogmatik ve septik düşünceler arasında uzlaşımçı bir düşünüş olarak görülür. Bu sistem kanıtları olmadığı sürece sonuçları kabul etmez. Ona göre "bilgi" adını alan her şey bilgi olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bir şeyi eleştirmeden kabul etmek doğru değildir.

Kant bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Bilginin doğuştan akılda olduğunu
- B) Sonucu faydalı olan bilgilerin doğru olduğunu
- C) Olgulara dayanan bilgilerin doğruluğunu
- D) İleri sürülen düşüncenin olduğu gibi kabul edilmesini
- E) Her türlü bilgiyi akıl süzgecinden geçirmeyi

7. • Bilgi tekil ve özel olaylara ilişkin gözlemlerden genel önermelere ulaşılarak elde edilir.
- Doğru olduğu düşünülen genel önermelerden özel sonuçlar çıkarmak bireyi bilgiye götüren en önemli metoddur.

Bu parçada verilen iki görüşün ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yöntemli bir araştırma çabası içermeleri
- B) Parçadan bütünün bilgisine doğru ilerlemeyi öngörmeleri
- C) Tümevarıma dayalı bir araştırmayı savunmaları
- D) Tekilin bilgisine bütünden ulaşmayı öne sürmeleri
- E) Tümdengelimsel bir akıl yürütmeyi benimsemeleri

8. Amerikan filmlerindeki mahkeme sahnelerinde tanığa ettirilen yemin Türkçeye bazen "doğruyu, yalnızca doğruyu söyleyeceğime..." bazen ise " gerçeği, yalnızca gerçeği söyleyeceğime..." şeklinde çevrilmiştir. Aslında doğru-su birinci yani tanığın yalnızca "doğru"yu söyleyeceğine yemin etmesidir. Çünkü "gerçek" asla söylenemez: Gerçek, söylenen şeyin, iddianın konusu olan şeydir ve dış dünyada, nesnel dünyada bulunur. Örneğin "güneş", "havanın sıcaklığı", "yağmur yağması" bir doğru değildir, bir gerçektir. Ama güneşin var olduğuna, havanın sıcak olduğuna, dışarıda yağmur yağdığına ilişkin sözümüz, ifade-miz "doğru"dur.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşıl-maz?

- A) Gerçek, yargıların konusudur.
- B) Gerçek ile doğru kavramları ilişkilidir.
- C) Gerçek olan zihnimizden bağımsızdır.
- D) Doğru olan gerçek, gerçek olan doğrudur.
- E) Doğruluk yargıların bir özelliğidir.

9. I. Metafiziğe karşı çıkma
- II. Olayı, olayların dışındaki bir sebeple değil, olaylarla açıklama
- III. Bilgide, insanın dayanacağı sağlam, şüphesiz, açık - seçik bilgiyi temel alma
- IV. Tek doğru bilginin, bilimsel bilgi olduğunu savunma

Yukarıda verilen özellikleri temel alan felsefi düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şüphe ile ulaşılan bilgi doğrudur.
- B) Faydalı olan bilgi doğrudur.
- C) Akla dayanan bilgi doğrudur.
- D) Sezgiyle elde edilen bilgi doğrudur.
- E) Olgulara dayan bilgi doğrudur.

10. Sofistlere göre varlıkların kendilerini bilemeyiz. Onları sadece bize göründükleri şekliyle bilmek mümkünür. Dolayısıyla varlıklar bana nasıl görünüyorsalar benim için öyledirler, sana nasıl görünüyarsalar sana göre de öyledirler. Şu halde aynı konuda genel geçer bilgiler ortaya koyula-maz.

Sofistlerin bu görüşü aşağıdakilerden hangisini des-teklemektedir?

- A) Bilginin kaynağı akıldır.
- B) Bilgiye akılla değil, duyularla ulaşılır.
- C) Bilgiye içsel bir sezikle ulaşılır.
- D) Mutlak doğru bilgi yoktur.
- E) Bilgiye hem akıl hem duyularla ulaşılır.

1. Gözlem ve test edilmeye açık olan önermeye bilimsel önerme denir. Gözlem, sınama ve kanıtlama özelliklerinden yoksun olan metafiziksel ve kişisel önermeler bilimsel sayılmazlar.

Yukarıdaki parçada bir önermenin bilimsel olması, aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Önermenin insan yaşamını kolaylaştırma özelliğinin olmasına
B) Önermenin mantıksal tutarlılığına
C) Önermenin birçok fayda sağlamasına
D) Önermenin doğa olaylarını kontrol altına alacak güçte olmasına
E) Önermenin somut bir gerçekliğe dayanmasına

2. Bilim, bilimsel yöntem ve kuramlarla gelişir. Bilimsel kurum, birtakım olguları veya olgusal ilişkileri açıklayan teorik bir sistemdir. Böyle bir sistemin kurulması, bilimde en üst düzeyde bir zihinsel çalışmayı gerektirir. Araştırmacı nesnel olguları çeşitli duyu organları ile algılayarak, kavramı düşünsel yetisi ile geliştirir. Bu durum, bilim insanını kavram geliştirmeye zorlar.

Buna göre, bilimsel araştırmalar ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bilimsel araştırmalar deneysel çalışmaya bağlı olarak açıklanabilir.
B) Bilimsel araştırmalar sadece belirli yöntem ve kuramlarla gelişir.
C) Bilimde, olgu ve deneye dayanmanın yanında bilim insanının yaratıcılığı da gereklidir.
D) Bilimsel etkinlik, insan aklının temel yasalarına uygun olmalıdır.
E) Bilimin temel kaynağı filozofların ortaya koyduğu felsefi düşüncelerdir.

3. Bilim "metallerin ısıtılınca genleştiğini", "canlıların hayatlarını devam ettirebilmek için beslenmeleri gerektiğini" söyler.

Bu örnekte bilimin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Determinist olması
B) Yöntemli ve sistemli olması
C) Deney ve gözlemle elde edilmesi
D) Pratikliğe ulaşmayı amaçlaması
E) Verilerden önde de bulunması

4. A. Comte'a göre, çağımız bilgi çağıdır. Bu çağ metafizik ve teolojik düşüncelerin felsefeden ayıklandığı dönemdir. Bilim felsefesinin konusuda; bilimlerin yapısı, metodu, ilkeleri ve sonuçları üzerine düşünmek, genel bir bilim teorisi ya da mantığı oluşturmak ve bilimler gibi nesnel sonuçlara ulaşmak olmalıdır.

A. Comte'a göre bilim felsefesinin amacı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

- A) Olayların ilk nedenlerini ve temel ilkelerini araştırmaktır.
B) Felsefe ve bilimsel bir nitelik kazanmak.
C) Olayları bilimin açıkladığı biçimde ön yargısız benimsemek.
D) Metafizik konuları daha ayrıntılı açıklamak.
E) Deney ve aklı birlikte kullanarak sonuçlara ulaşmak.

5. Bilim adamlarının işi sürekli araştırma yapmaktır. Her bilim adamının yaptığı araştırma kendinden öncekilerin yaptığı araştırmalara dayanmakla kalmaz. Bilime yeni boyutlar kazandırarak bilimin daha da gelişmesini sağlar.

Buna göre bilimin sözü edilen özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Birikimli olarak ilerlemesi
B) Öngöründe bulunmanın esas olması
C) Bilimsel varsayımlara dayanması
D) Farklı bilimsel çalışmaları yansıtması
E) Tümevarım yönteminin kullanılması

6. Nedenlerini bilmediğimiz, anlayamadığımız olaylara rastlantı adını takıyor veya yazgı diyoruz. Bilim, bizi bu belirsizlikten kurtarıp rahatlatıyor. Doğüstü güçlerin yaşamamıza egemen olmasını engelliyor. Böylece bilim bizi saplantılı bir kadercilikten kurtarıyor.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bilim, hayatı belirli bir çizgiye oturtup düzenler.
B) Bilim, nedenlerini bilmediğimiz birçok problemi çözmüştür.
C) Bilim, iyi ve kötünün mücadelesi sırasında var olmuştur.
D) Bilimsel buluşlar kadercilik anlayışına son vermiştir.
E) Hayattaki belirsizlikler bilimle aydınlığa kavuşmuştur.

7. Bilim adamları, gökyüzü araştırmalarını geliştirdikçe gezegenlerin, Batlamyus'un fark etmediği bazı hareketler yaptıklarını fark ettiler. Ancak Batlamyus'un modelini dışlamak yerine, eğri bûğrû, kargacık burgacık bir sürü ilavelerle yörüngeleri ayarladılar. Batlamyus'un modelini korumak uğruna bilim adamları çalışmalarında tavizden kaçınmadılar.

Buna göre, bu tür bir davranış bilimin hangi yönüyle kesinlikle bağdaşmaz?

- A) Eleştirel ve dinamik olmasıyla
- B) Olgulara dayanmasıyla
- C) Nesnel ve genelleşici olmasıyla
- D) Sistemli ve düzenli olmasıyla
- E) Evrensel bir bilgi olmasıyla

8. Hipotez, olaylar arasındaki ilişkileri dile getiren geçici önermelerdir. Hipotezlerin dile getirdiği ilişkiler, tahminler, kuramlar biçiminde öne sürülür. Açıklamaların da bunlara göre olanaklı hale geleceği düşünülür.

Bu parçadan bilimsel hipotezle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Doğruluğu kesin olmayan yargılardır.
- B) Varsayımsal bir ilişkiyi dile getirir.
- C) Doğruluklarından kuşku duyulmaz.
- D) Doğrulanma imkanını kendi içinde barındırır.
- E) Denemeye açık yargılar olarak ifade edilir.

9. Bilimsel bilgi, insan zihninden bağımsız, dış dünyanın, fiziksel gerçekliğinin bilgisidir. Bu fiziksel gerçeklik gözlenebilen nesnelerdir. Bilimin bu özelliği onu, matematik, felsefe gibi düşünsel bilgi dallarından ayırır.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

- A) İlerleyen bir bilgi olduğundan
- B) Olgusal olduğundan
- C) Eleştirel olduğundan
- D) Genelleşici olduğundan
- E) Sistemli ve düzenli olduğundan

10. Bilim; adaletin olmadığı baskıcı toplumlarda değil, araştırmanın yer aldığı, dogmatik düşüncenin yerine çok yönlü düşüncenin olduğu, zorbalığa dayanan otokrasinin yerine adalet ve farklılıklara saygıya dayanan demokrasinin olduğu toplumlarda gelişir.

Bu parçada bilimin gelişim sürecinde aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Özgür ve hoşgörölü bir sosyal ortamın
- B) Felsefe ile etkileşim içinde olabmesinin
- C) Evrensel düşünce sistemi oluşturmalarının
- D) Var olan sistemi onaylayan bireylerin varlığının
- E) Teknolojiyi bilgi birikiminde kullanabilmenin

11. Bilim, duyularımızın ve gözlemlerimizin bize tanıttığı olayların birbirini nasıl izlediklerini, hangi yasalara uyarak ortaya çıktıklarını belirtmeye ve açıklamaya yarar. Her bilim bu amaçla hareket ederken kendi ilgi alanına giren konular üzerinde yoğunlaşır. Söz gelimi biyoloji canlıları, psikoloji davranışları ve ruhsal olayları, sosyoloji toplumsal olaylar arasındaki ilişkileri inceler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı yargıdır?

- A) Bilimler birbirinden bağımsız olarak ortaya çıkmışlardır.
- B) Bilimlerin temelinde biyoloji bulunur.
- C) Sosyal bilimler sorunları çözmede yetersiz kalırlar.
- D) Her bilimin kendine özgü bir çalışma alanı vardır.
- E) Bilimsel çalışmalar bulundukları ortama göre açıklanırlar.

12. Bilimler, zamanın akışı içinde, zamanla felsefeden koparak bağımsız hale gelmişlerdir. Ancak tek tek doğa bilimlerinin felsefeden ayrılması, felsefenin bu bilimlerle ilgisini kopardığı anlamına gelmez.

Buna göre aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Felsefe ile bilimin kullandığı yöntemler farklıdır.
- B) Felsefe bilimlere göre daha kapsayıcı bir bilgidir.
- C) Bilimler felsefeden doğmuş ve felsefenin bir parçası olmuştur.
- D) Bilimler felsefenin sorularının çoğalmasını sağlamıştır.
- E) Bilimler felsefeden ayrılmış olsalar da ilişkileri sürmektedir.

1. Tüm inandırıcılığına karşın, bir bilgi deneyle denetlenemiyorsa, o bilgiyi kuşkuyla karşılamak, tüm doğa bilimcilerinin ortak özelliğidir.

Bu parçada, bilimsel tutumun hangi ilkesi vurgulanmaktadır?

- A) Olgularla desteklenmeyen bilgilere güven duymama
- B) Soyut olandan hareket etme
- C) Sürekli bir araştırma içinde olma
- D) Bilgiyi, insanlığa zarar verecek alanlarda kullanmama
- E) Kendi içinde tutarlı olmaya özen gösterme

2. Klasik bilim anlayışına göre, olgusal olarak doğrulanabilen önermeler anlamlı, olgusal olarak doğrulanamayan önermeler anlamsızdır.

Bu tanıma göre, aşağıdakilerden hangisi olgusal olarak doğrulanamayan önermeye örnek verilebilir?

- A) Bütün metaller ısıtılınca genleşir.
- B) Üçgenin iç açıları toplamı 180°'dir.
- C) Bütün maddeler katı, sıvı ve gaz halinde bulunur.
- D) Basıncın sıfır olduğu yerde su 100 °C'de kaynar.
- E) Yüksekten bırakılan her cisim yere düşer.

3. Bilimin sonuçları arasında çelişki olamaz; çünkü onlar aklın ve mantığın ilkelerince ortaya konmuşlardır. Geçerlilikleri deney ve gözlemle ispatlanmıştır. Hem doğanın hem de aklın ilkelerine uyarlar. Kısacası bilimin sonuçları hem olgusal hem de mantıksaldır.

Yukarıdaki parçada belirtilen "sonuçlar arasında çelişki olmaması" deyimi aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilir?

- A) Nesnel olma
- B) Tutarlı olma
- C) Eleştirel olma
- D) Genelleyici olma
- E) Nedensellik

4. Bilim adamı araştırdığı olayları, tam hatasız olarak açıklayınca kadar yaptığı her açıklama taslağından, hipotezden şüphe eder. Ama deney bu açıklamayı doğruluyorsa, o zaman bu açıklama bir hakikat ve bir yasa halini alır. Hakikate ulaşır ulaşmaz bilim adamı şüpheyi bırakır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bilimsel şüpheyile ilgili doğrudan bir açıklamadır?

- A) Bilim adamını gerçeklerden uzaklaştıran bir histir.
- B) Bilimsel araştırmalarda varılması gereken hedeftir.
- C) Bilim adamlarını hakikate götüren bir yoldur.
- D) Her doğrudan şüphe etmeyi gerektiren bir anlayıştır.
- E) Doğru ile yanlış birbirine yaklaştıran bir sentezdir.

5. Tüm canlılar gibi insanın da yaşamını sürdürmesi öncelikle doğal çevresiyle uyum sağlamasına bağlı olmuştur. Ne var ki, insan uyum sağlamakta kalmamıştır; düşünme, iletişim kurma ve araç yapma gücüyle doğaya egemen olma sürecine girmiştir. İnsanın bu yetilerinin belirgin izleri günümüzün göz kamaştıran bilimsel ve teknolojik başarılarından tarihin derinliğinde kalan Cilalı Taş Devri'ndeki dağ içindeki katlara kadar uzanmaktadır.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisine değinilmemiştir?

- A) İnsanın yaşamını sürdürmesi için doğal çevreye uyum sağlaması gerekmez.
- B) Doğaya uyum sonrasında insan çeşitli yollarla doğaya egemen olmaya başlamıştır.
- C) İnsanlığın başarısı günümüz teknolojisi ile sınırlı değildir.
- D) İnsanların araç ve gereç yapma yetenekleri Eskitaş dönemlerinden beri mevcuttur.
- E) İnsanlar doğaya uyum sağlamak için teknik araç ve gereçler yapmışlardır.

6. Bilimde, bilimsel bir buluşun nasıl yapıldığı, bilimsel yasaya nasıl ulaşıldığı önemli değildir. Önemli olan ortaya konulan yasanın bilimsel bakımından anlamlı ve doğru olduğunun nasıl kanıtlanacağı, bu yasanın işe yarar veya doğru olduğunun nasıl gösterileceğidir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel yasanın bilimdeki değerinin
- B) Bilimsel yasanın sağladığı yararın
- C) Bilimsel yasanın nasıl ispatlanacağını
- D) Bilimsel yasaya ulaşmada kullanılan yöntemin
- E) Bilimsel yasanın bilimsel ilerlemeye katkısının

7. "Bilim ile ilgili yaklaşımların temel problemlerinden biri de tümevarımdır. Tümevarım uzun zamandır pozitif bilimlerin temeli kabul edilmesine rağmen D. Hume ve çağımız düşünürlerinden K. Popper gibi bazıları tümevarımın sonuçlarından kuşku duymuşlardır."

Buna göre bilim felsefesinde görüş ayrılıklarının ortaya çıkmasının temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimin kaynağı
- B) Bilimin değeri
- C) Bilimin işlevi
- D) Bilimin yöntemi
- E) Bilimin amacı

8. Bacon'a göre bilimin bir görevi vardır; o insan dünyasını zenginleştirmektir. Böylece "İnsan herhangi bir şey için değil, bilgi edinmek için bilgi edinir." görüşünün dışına çıkar ve bilgi için bilgi, olsa olsa filozofun bencilliğinden kaynaklanır. Bilim, insana faydalı olmak, daha güzel daha mutlu bir dünya kurabilmek için vardır, onun için gereklidir. Yoksa düşünsel doygunluğa ulaşmak için değil.

Bacon, bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Bilimsel bilgilerin zamanla değerlerini yitirdiğini
- B) Düşünürlerin sürekli bir araştırma çabası içinde olduklarını
- C) Bilimin her dönemde insan yaşamını anlamlı kıldığını
- D) Bilimin pratik amaçlar için var olduğunu
- E) Bilimin insandaki anlama merakını giderdiğini

9. Bilime dayanarak hesaplamalar yapıp öndeyide bulunma olanağına sahip olmamıza karşın, felsefede böyle bir şey söz konusu değildir. Ayrıca bilimin önermelerinin doğrulanabilmelerine karşılık, felsefenin önermeleri doğrulanamazlar ve her filozofun kendisine özgü bir felsefe yapma biçimi vardır.

Bu parçada bilimi felsefeden farklı kılan hangi yönü söz konusu edilmektedir?

- A) Belirli bir sisteme bağlı olma
- B) Birikimli ilerleme
- C) Akıl ilkelerine dayanma
- D) Kesin doğruları ulaşma
- E) Gerçeği bilme isteğine dayanma

10. Newton fiziği ve buna dayalı dünya görüşü madde ve özelliklerinin bilinebileceğini savunmuştur. Bu özellikler ve bunlara etki edebilecek faktörler ve bunların etki dereceleri hesaplandığında bu maddenin gelecekteki durumu da tam olarak nerede ve nasıl olacağı da bilinebilecekti. Ancak daha sonra ortaya çıkan Quantum fiziği maddenin parçacık bazında düzensiz olduğunu, birim zamanda hız, yön ve konumunun hesaplanamadığını ortaya çıkarınca, bu maddenin gelecekteki durumunu öngörmenin de mümkün olmadığını ortaya çıkartmış oldu.

Parçada bilimsel bilginin hangi özelliği üzerinde tartışılmaktadır?

- A) Somut nesneleri konu edindiği
- B) Gelecekle ilgili öndeyi sağladığı
- C) Gözlem ve deneye dayalı olduğu
- D) Akla ve mantığa dayalı olduğu
- E) Varlığı parçalı olarak incelediği

11. Bilim ve felsefeyi birbirinden koparma olanağı yoktur. Bilimler vardıkları sonuçlar ile felsefi bilgilerin oluşmasına nasıl yardım etmişlerse, felsefe de yaptığı eleştiri ve önerilerle bilimlerin çalışma alanlarını geliştirmiştir.

Buna göre, felsefe ve bilim için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilim ve felsefenin aynı konulara açıklama getirdiği
- B) Bilim ve felsefenin birbirlerinin gelişmesine katkı sağladığı
- C) Bilim ve felsefenin yöntemlerinin aynı olduğu
- D) Bilim ve felsefenin temel amaçlarının birbirlerini tamamlamak olduğu
- E) Bilim ve felsefenin evreni apaçık hale getirdiği

1. Bilimsel bilgi, bireyin kişisel görüşlerinden bağımsız her düşünce için geçerlidir. Ancak bilimdeki bu durumu mutlak değil, sınırlı olarak yorumlamak gerekir. Bu da bilimsel bilginin “güvenilir” olduğu, kişiler ve sosyal gruplara göre değişmediği anlamına gelir.

Buna göre bilimsel bilginin hangi niteliği vurgulanmıştır?

- A) Olgusaldır.
- B) Genelleyicidir.
- C) Nesneldir.
- D) Eleştiricidir.
- E) Mantıksaldır.

2. Kuhn’a göre belli bir bilimsel yaklaşımın doğayı ya da toplumu sorgulamak için kullandığı tüm inançlar, kurallar, değerler, kavramsal ve deneysel araçlara paradigma denir. Farklı paradigmlar doğayı neredeyse farklı dünyalardan söz edecek kadar bağdaşmaz tarzda açıklamaktadır.

Buna göre Kuhn bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Bilimin verilerinin genelgeçer olduğunu
- B) Bilimin ilerlemesinde sınır bulunmadığını
- C) Bilimsel sonuçların kanıtlanabilir olduğunu
- D) Bilimin olgulara dayalı olduğunu
- E) Bilimin evreni farklı biçimlerde açıkladığını

3. İbn-i Sina, görmeyi sağlayan ışınların cisimden göze doğru geldiğini, bazı kimselerin iddia ettiği gibi görmenin, gözden çıkan ışınlar aracılığıyla olmadığını söylemiştir. Fakat, karanlık bir odaya girdiğimizde odanın neden giderek aydınlandığını açıklayamamıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yargı doğru olsa da bilimsel açıklama ve temellendirme gereklidir.
- B) Bilimin amacı doğayı kontrol altına alabilmektir.
- C) Bilimin, varlığı parçalara bölerek incelemesi geniş bilgi elde etmesini engeller.
- D) Bilimsel veriler toplum yararına olabileceği gibi zararına da olabilir.
- E) Bilim adamları yaptıkları çalışmalarla birbirini destekler.

4. Bilimsel düşünme yeteneği kazanmış bir kimse için, düşüncenin hareket noktası ve geçerlilik ölçüsü güvenilir gözlem verileridir. Gözlem verilerine ters düşen veya onları aşan her türlü iddia, kuram veya genelleme kuşkulu olmak durumundadır. Herhangi bir savın doğruluğu, gözlem ve deney sonuçları kadardır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimsel düşünce, elverişli ortamlarda gelişir.
- B) Toplumda bilimsel düşüncenin yaygınlaşması zaman alır.
- C) Bilimin verileri olgusal olarak sınanabilir nitelikte olmalıdır.
- D) Bilim sistemli ve düzenlidir.
- E) Bilim, insanların var olan her şeyi sorgulamalarının ürünüdür.

5. Klasik mekanikte “yer çekimi kuramı” başlangıçta hipotez niteliğinde idi. Zamanla çok sayıda ve çeşitli olgusal verilerle desteklenen bu hipoteze yer çekimi kuramı denilmiştir. Ancak kapsamın genişliği göz önünde bulundurulduğunda bu kuram sanki bir yasa gibidir. Gerçekten yer çekimi kuramı, yerkürenin yakınındaki nesneler üzerindeki etkisini açıklamakla kalmamakta, tüm göksel nesnelerin birbiri üzerindeki etkilerini de açıklamaktadır.

Buna göre bir bilginin yasa özelliği kazanması aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Yetkili bilim insanları çevresince onaylanmasına
- B) Aynı türden olgularla genellenebilmesine
- C) İçinde çelişkili yargıların bulunmamasına
- D) Nesnel bir tutum izlenmesine
- E) Bilinmeyenleri açıklamasına

6. Bilimin aşağıda verilen niteliklerden hangisi ayraç içindeki özelliği karşılamamaktadır?

- A) Bilim, tek tek olaylarla ilgilenmez; olgu türlerini konu edinir ve olaylar arasındaki değişmez ilkeleri ortaya koymaya çalışır. (Genelleyici olma)
- B) Bilim; ön yargı, fikir ve isteklerden bağımsız olarak dış nesnel gerçekliği olduğu gibi bilmeye ve anlamaya çalışır. (Objektif olma)
- C) Bilim, sonsuz sayıdaki olgular içinden, kendi amacına uygun olanları sınıflar, betimler ve açıklar. (Seçici olma)
- D) Bilimin ulaştığı sonuçlar mantık ilkelerine uygun olduğu için her türlü çelişkiden uzaktır. (Akla uygun olma)
- E) Bilim, yeni bilgileri daha önceki bilgiler üzerine inşa eder ve bilimin devamlılığını ve gelişimini sağlar. (Birleştirici olma)

7. Çaydanlıkta kaynamaya başlayan suyun buhara dönüşümünü izlemek, gözlemek ve gözlem sonuçlarını saptamak ve yazıya dökmek bir betimlemedir. "Suyun buharlaşma nedenleri nelerdir?" sorusu sorulduğunda ve nedenleri araştırıldığında ise açıklama girişimi başlamış olur.

Buna göre bilimsel açıklama hangi yönüyle betimlemeden farklıdır?

- A) İspatlanmış bilgilere ulaşılmasıyla
- B) Olayın oluş nedenini ortaya koymasıyla
- C) Uygulanabilir sonuçlara varabilmesiyle
- D) Akıl yürütme metodlarını kullanmasıyla
- E) Gözlenebilir alanı incelemesiyle

8. Ailedeki kuşaklar arası çatışmayı inceleyen bir sosyolog, tüm aileleri araştırma kapsamına alamayacağından, toplumdaki aileleri temsil edebilecek bazı aileleri seçmek durumundadır. Aynı zamanda seçilen bu örneklem grubunda, incelenmesi düşünülen değişkenlerinde önceden belirlenmesi gerekir.

Bu parçaya dayanarak bilimlerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evreni açıklamaya çalışır.
- B) Araştırma sınırlı bir alan seçilerek gerçekleştirilir.
- C) Aceleyle sonuçlara varma eğiliminden kaçınır.
- D) Eleştirel bir ortamda gelişir.
- E) Kavramlar açık seçik ortaya konur.

9. Karşılaşmış olduğu sorunları çözmüş olması bir bilimsel kuramın geçerliliğini belirler. Sorunları çözen, uygulamada etkisi olan bilimsel kuramlar varlığını sürdürür. Geçerliliğini yitiren kuramlar yerini yeni kuramlara bırakır.

Parçaya göre bilimsel kuramın doğruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Yalnızca deney yöntemiyle elde edilmesine
- B) Ahlaki boyutu da olan bir kuram olmasına
- C) Akıl yürüterek elde edilmesine
- D) Evreni bir bütün olarak ele almasına
- E) Pratik yarar sağlamasına

10. Hayat mücadelesinde nasıl güçlü türler yaşamaya devam ediyorsa, bilimde de yeni sorunları çözme gücü gösteren kuramlar kabul görür ve yaşamaya devam eder. Bu gücü gösteremeyen kuramlar ise elenen türler gibi kaybolurlar ve zamanla terk edilirler.

Toulmin'in bilimsel kuramlara ilişkin bu görüşü, aşağıdakilerden hangisinin dayanağını oluşturmaktadır?

- A) Kuramlar, doğrulanabildiği ölçüde kalıcıdır.
- B) Kuramların kesinlik kazanması, içeriklerine bağlıdır.
- C) Bilim adamlarının kuramlardaki başarısı, farklı bilimlerden yardım almasına bağlıdır.
- D) Bir kuramın gücünü yitirmemesi, bilim adamlarının sürekli etkinliğine bağlıdır.
- E) Kuramlar, yeterli sayıda gözleme dayandığında sürekli hale gelirler.

11. Bilimsel gelişme, bireyin kişisel gelişimi gibidir. Nasıl bir birey kişiliğini geliştirebilmek için geçmişte yaşadığı deneyimleri kullanıp hataları yenilemiyor, daha iyi davranış ve düşüncelere yöneliyorsa; bilimde de yanlışların elenmesi ve hep daha doğru bilgilere ulaşma eğilimi vardır. Bilimde temel ilke; geçmişten beslenmek ama bununla yetinmeyecek doğruları artırmak ve sürekli geliştirmektir.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmıştır?

- A) Özgür bir ortamda gelişebilmesi
- B) Sadece olgulara dayanması
- C) Akıl ve mantık ilkelerini kullanması
- D) Birikimli olarak ilerleyebilmesi
- E) Olaylara determinist bir bakışla yaklaşması

1. Bilimsel bilgiler kişiden kişiye göre değişmez. Dünyanın neresine giderseniz gidin bilimsel kanunlar aynı şartlar altında aynı sonuçları doğurur. Çekim yasası, itim yasası, suyun kaldırma kuvveti, yer çekimi bu kanunlar belli şartlar altında her zaman, her yerde, herkes için aynı şekilde işler. Bu bilgiler bir kez bilim tarafından bulunup doğruluğu ispatlanınca artık tüm insanların ortak malı, mirası haline gelir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliğinden bahsedilmektedir?

- A) Akılcı olması
- B) Eleştirel olması
- C) Evrensel olması
- D) Öndeyili olması
- E) Olgusal olması

2. Bilimsel incelemeye konu olan gerçek dünya, gelişigüzel değil, olguların belirli etkilere göre birbirine bağlı olduğu bir dünyadır. Örneğin; suyun donmasını ve kaynamasını belirleyen koşullar her zaman aynıdır. Kaynamanın koşulları her zaman kaynamaya yol açar; bir seferinde kaynamaya, başka bir seferinde de donmaya değil.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimin, evrendeki nedensellik ilişkisini temel aldığı
- B) Bilimde eleştirel düşüncenin önemli olduğu
- C) Bilimde aklın etkili bir biçimde kullanıldığı
- D) Bilimin varsayımlara dayandığı
- E) Bilimsel çalışmaların süreklilik gösterdiği

3. Bilim kesinleşmiş sebep-sonuç ilişkilerine dayanarak henüz olmamış gelişme ve olayları önceden tahmin etme olanağı sağlar.

Buna göre bilimin öngörü yeteneği aşağıdakilerden hangisine yol açar?

- A) Bilimlerin inceleme alanlarının ayrılmasına
- B) İnsanın evreni tanıma ve anlama ihtiyacına
- C) Bilim adamlarının nesnel davranmasına
- D) Olayların kontrol edilmesine
- E) Problemin tespitinin yapılmasına

4. K. Popper'a göre bir önermenin bilimsel bir nitelik taşıyabilmesi için o, önermenin mutlaka doğrulanmış olması yetmez. Bir önerme yanlışlanmış bile olsa bilimsel bir nitelik taşıyabilir. Çünkü ona göre önemli olan bir önermenin mantıksal yapısının onun sınanmasına olanak tanıması hangi gözlem ya da sınama sonunda yanlışlanmış olacağını açıkça ifade etmiş olmasıdır.

Popper'a göre bilimsel önermelerin temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Deneyler yoluyla denetlenebilmesi
- B) Akılla elde edilmiş olması
- C) Kuşkuya dayanması
- D) Mutlak bir doğruyu ifade etmesi
- E) Kendi içinde tutarlı olması

5. Her dönemde yaşayan bilim adamları geçmiş dönemlerde üretilen bilimsel kavramları kullanırken bir de kendi dönemleri için yeni orijinal kavramlar üretir. Bilgisayar teknolojisi henüz ortaya çıkmadan elektronik bilimi ve kavramları vardı, bilgisayarı anlamada ve tanımlamada bunlar hala da kullanılıyor ancak bunun üzerine bir sürüde bilgisayara ait kavram ve terim üretildi. Bilgisayar bilimi hem elektronğin kavramlarını hem de kendi özgün kavramlarını kullanarak bilim yapmaya çalışıyor.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilim adamları, hem ortak bilimsel kavramları kullanır hem de güncel kavramlar üreterek bilgi üretmeye çalışırlar.
- B) Tüm bilimlerin tarihi süreçte kullandıkları kavramsal literatür ortaktır.
- C) Her bilim adamı kavramla kendisine özgün bir anlam verir ve bunu diğer insanlarla paylaşmaz.
- D) Bilimsel gelişimin koşulu kavramsal gelişimdir, hiçbir kavram değişmeden sabit kalmaz.
- E) Bilimsel kavramlar, içinde doğup geliştiği bilim çevrelerinin bakış açısını yansıtır.

6. Suyun yüz derecede kaynadığı deneyle, bilimsel yöntemlerle gösterilebilir ki, bu bilgiler anlamlıdır. Oysa, metafiziğin yargıları veya Thales'in: "Her şeyin ana ilkesi sudur." iddiası, doğruluğu ya da yanlışlığı belirlenemeyeceği için anlamsızdır.

Buna göre bir bilginin bilimsel bilgi olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Akıl ile açıklanabilmesine
B) Öngörüye olanak sağlamasına
C) Sınanabilir ve doğrulanabilir olmasına
D) Eleştirilerle kendini düzeltmesine
E) Bilim adamının tarafsız olmasına

7. Sanayileşme sonrası insanların bilime yönelimi hız kazandı. Çünkü artık bilim göklerden yerlere inmiş ve günlük hayatta kullanılır ve para kazandırır olmuştur. Klasik anlamda bilim hayatı, varlığı, evreni anlamamıza yardım ediyordu ancak bu bilgi soyut anlamda bilmenin ötesinde bir fayda sağlamıyordu. Modern bilim ve ürünleri ise üretim yapıyor, ulaşım sağlıyor, işten, güçten, enerjiden kâr elde edilmesine yarıyordu. Bu durumda da bilime olan ilgi arttı. Bu ilgi hem bilimleri hem de bilim felsefesini geliştirdi.

Parçada bilimsel gelişim, bilimin hangi özelliği ile açıklanmaktadır?

- A) Bilimsel yöntemle
B) Bilimin işleviyle
C) Bilimin değeriyle
D) Bilimsel kanunlarla
E) Bilimsel öndeyi ile

8. Bilimsel çabalar sonucu elde edilen bilgiler yaşamımızı giderek artan ölçüde ve her yönden etkilemektedir. Örneğin cep telefonu, televizyon, uçak, bilgisayar gibi araçlar kullanıldıkları her yerde yaşamımızı olağanüstü kolaylaştırmaktadır.

Buna göre "bilimsel çaba" aşağıda verilen özelliklerden hangisini taşımaktadır?

- A) Gündelik yaşama uygulanabilme
B) Olgusal olma
C) Merak ve hayrete dayanma
D) Kişisel görüşlerden bağımsız olma
E) Çelişkili yargılardan kaçınma

9. Reiman, Öklid geometrisini; Einstein, Newton fiziğini; Kepler astronomi bilgilerini sarstığında hep aynı engellerle karşılaştılar. Engellemeler geleneklerden kopmama çabasıydı. O zamana kadar bilinen ve doğru kabul edilen görüşlerin yıkılmasına, daima direnç gösterildi.

Bu parçada yeni ve özgün teoriler ortaya atan bilim adamlarının hangi güçlüğüle karşılaştığından söz edilmektedir?

- A) Bilim adamlarının çağlarını aşan kuramlar geliştirmeleri
B) Yeni elde edilen bilgilerin değişime kapalı olması
C) Yerleşmiş görüş ve kabullere aykırı fikirlerin bilim çevrelerinde kolay kabul görmemesi
D) Bilimde metafiziğe yer verilmesi
E) Kuramların deney ve gözleme uygun olmaması

10. Toplumsal hayatın bazı alanlarına ilişkin olarak sahip olunan duygu, düşünce ve inançlar, bilim adamının bir olguyu incelerken bu incelemesine ön yargılarını katmasını gerektirmez. Aksine bilim adamının rolü, incelediği konu ile arasına bir mesafe koyabilmesi, kullandığı kavramlarda tutarlı olması ve ele aldığı sorunu duygusalıktan uzak bir şekilde araştırabilmesidir.

Buna göre bir bilimsel araştırmada aşağıdakilerden hangisi göz önünde bulundurulmalıdır?

- A) Evrensel konuları araştırma
B) Nesnel davranma
C) Öngöründe bulunabilme
D) Önceki araştırmaları inceleme
E) Hipotezleri önceden oluşturma

11. Einstein kendisinden sonra gelen bazı bilim adamları gibi davranmış olsaydı, bilimde bugün devrim diye nitelediğimiz bir çok gelişme gerçekleşmeyebilirdi. Çünkü Einstein, bilime ve bilimsel gelişmeye inanıyordu. Oysa ondan sonra gelen kimi bilim adamları Einstein'ı inanıyorlar. Böylece yeni devrimlerin önü kapanıyor ve Einstein'ı aşmak olanaklı olmuyor.

Yukarıdaki parçada, aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Otorite kabul edilen bilim adamlarına körü körüne inanılması
B) Akla değil deneye önem verilmesi
C) Bilim adamlarının ortaklaşa çalışmaları
D) Bilim adamlarının nesnel araştırmalar yapmamaları
E) Bilim adamlarının sonuca kolay ulaşacak yöntemleri benimsemesi

1. İnsanların toplum içindeki eylemlerini ve birbiriyle olan ilişkilerini düzenlemek amacıyla kabul edilen, insan eylemlerini iyi veya kötü olarak değerlendiren ilkeler bütünüdür.

Temel konusu insan eylemleri olan ahlak felsefesi aşağıdaki sorulardan hangisi ile ilgilenmez?

- A) Ahlakın temel değeri nedir?
B) Evrensel ahlak yasası var mıdır?
C) İnsan eylemlerinde özgür müdür?
D) Mutlak doğru bilgiye ulaşmak mümkün müdür?
E) Özgürlük nedir, özgürlüğün sınırları var mıdır?

2. **Shakespeare:** "iyi ya da kötü diye bir şey yoktur. Biz düşüncelerimizle iyi ya da kötüyü oluştururuz." **demıştır. Shakespeare, bu görüşü ile aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?**

- A) Ahlaki kuralların toplum tarafından oluşturulduğu
B) Evrensel bir değer yargısına ulaşılabileceği
C) Değerleri belirlemede asıl olanın özne olduğu
D) Ahlaki eylemlerin nesnel ve değişmez olduğu
E) Bireyin davranışlarının toplum tarafından oluşturulduğu

3. Kişinin kendi "ben"ine düşkünlüğüne egoizm denir. Kişinin başkalarını düşünmeden sadece kendi çıkarlarını düşünmesi anlamına gelir. Kişi, daima çıkarına uygun olanı yapmayı tercih eder. Çıkarlar ise sürekli çatışma hâlinindedir. Her insanın çıkarı farklıdır. Bu nedenle evrensel bir ahlak yasası olamaz.

Bu parçada evrensel ahlak yasasının varlığını kabul etmeyen görüşlerden hangisi açıklanmıştır?

- A) Bencil ahlakı
B) Haz ahlakı
C) Fayda ahlakı
D) Varoluşçu ahlak
E) Anarşizm ahlakı

4. I. İnsanın bilerek ve iradi olarak yaptığı bir işin, bir fiilin sonuçlarını kabul etmesidir.
II. Ahlaki bakımdan sürekli olarak iyi ve değerli kabul edilen davranışlardır.
III. Ahlak açısından değerlendirilebilen, ahlaki bir değere uygun düşün davranıştır.

Yukarıda sırayla hangi ahlaki kavramların açıklaması yapılmıştır?

	I	II	III
A)	Ödev ahlakı	İyi	Ahlaki karar
B)	Sorumluluk	Erdem	Ahlaki eylem
C)	Özgürlük	Vicdan	Ödev ahlakı
D)	Vicdan	Erdem	Sorumluluk
E)	Sorumluluk	Ahlaki yasa	Ahlaki karar

5. Dünyadaki konumunu olduğu gibi görme yürekliliği göstermeyen hiç kimse, kendi korkularından kurtulamaz. Kendisine kendi küçüklüğünü görme olanağı vermeyen hiç kimse hak ettiği yüceliğe erişemez.

Parçadan çıkarılabilecek en kapsamlı sonuç aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Tanrı'ya göre insanın büyüklüğü bir hiçtir.
B) Kibirli insanlar daima gerçeklerden uzaklaşır.
C) Korkulara yenilmek, gerçek benliği görmeye engeldir.
D) İnsanlar ancak kendi konumlarını ve küçüklüklerini benimseyerek, yüceliğe erişir.
E) Dinden bağımsız bir yüceliği tasavvur etmek mümkün değildir.

6. Canlılar içinde yalnızca insan, kendini yargılama yetkisine sahiptir. Yapıp ettiklerinin sorumluluğunu, yüklenmeden önce, kendi eylemlerini değerlendirir. Yapıp ettiklerinin ahlakça değerli olup olmadığını yargılayarak kendisiyle ilgili bir karara varabilir.

Bu parçada ahlak felsefesinin temel kavramlarından hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Özgürlük
B) Erdem
C) Vicdan
D) Sorumluluk
E) Ahlaki karar

7. Öyle davran ki eylemine ölçü olarak aldığın ilke, tüm insanlar için geçerli olan genel bir yasa haline gelsin.

Buna göre Kant, aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

- A) Her insanın belli bir ilkesinin olmasını
B) Evrensel ahlak yasasının varlığını
C) Niyetin davranıştan daha önemli olduğunu
D) Ahlak yasasının toplumlara göre değiştiğini
E) Kurlsız yaşamının gerekli olduğunu

8. Bir esnaf elindeki malını satabilmek için çok çeşitli yalanlara başvurabilir. Bir avukat müvekkilini kurtarmak için kırk dereden su getirebilir. Oysa bir ahlak filozofu bu tür davranışlara asla yönelemez. Onun savundukları ile yaşamı birbirini tamamiyle desteklemelidir. Bu anlayıştan bir anlık sapma savunulan ahlakın yıkılması için yeter.

Buna göre, bir ahlak filozofunda öncelikli olarak bulunması gereken özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tüm insanların genel menfaatlerini gözetmek
B) Herkesin bulunduğu konuma göre, mesajı yumuşatmak
C) Savundukları ile davranışları arasında tutarlılık oluşturmak
D) Eyleme geçirmeden, düşüncelerin doğruluğundan emin olmak
E) Kullandığı kavramları herkesin anlayabildiği şekilde basitleştirmek

9. Ahlaki ya da normlara dayanan düşünce ve davranış yapılarının aksine, eylem ve davranışların ortak idealini ortaya çıkartmayı hedefleyen etik ahlak anlayışıdır. Bu anlayış, ihtiyacı olanlara yardım etmek gerektiği "yardım et" buyruğunda kendini duyurur.

Parçada verilen anlayışı Kant'ın ahlak felsefesindeki karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sorumluluk B) Ödev ahlakı C) Özgürlük
D) Erdem E) Vicdan

10. Kant'a göre, insan sadece bilme ihtiyacı içinde olan bir varlık değildir. Aynı zamanda eyleme geçme ihtiyacı içinde olan bir varlıktır. Eylem veya ona konu olan ahlak ise Tanrı'ya, ruhun varlığına, özgürlüğe ve ölümsüzlüğe inanmamızı gerektirir, onları talep eder. Bu kavramlar bilim için bir değer içermezlerse de ahlak için vazgeçilmezler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Ahlaksal açıdan çok önemli olan bazı kavramların bilim açısından bir değeri yoktur.
B) Bilim, etiğin sorguladığı bazı kavramlara çok önem verir.
C) İnsan bilme yeteneği içinde olduğu gibi, eylemde bulunan bir varlıktır.
D) Ahlaklı davranmak Tanrı'ya inanmayı ve belli bazı davranışları yerine getirmeyi gerektirir.
E) Tanrı'yı hayattan uzaklaştıran insanların iyi bir eylemde bulunması imkansızdır.

11. Ayşe ile Salim birlikte ders çalıştıktan sonra bahçeye çıkıp oyun oynamaya başlamışlardır. Oyun sırasında Ayşe istemeden Salim'i düşürür ve yararlanmasına neden olur. Canı yanan Salim Ayşe'nin canını yakmak için itekleyerek düşürür. Bu eylemleri ahlaki açıdan baktığımızda Ayşe'nin eyleminde kasıt olmadığı için ahlaki sayılmazken Salim'in eylemi kasti ve bir amaç gözetilerek yapıldığından ahlaki-dir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Ahlaki eylemin ölçütüne
B) İyi eylemin dayanağına
C) Hangi eylemlerden sorumlu olduğumuza
D) Ahlak yasasının akla dayandığına
E) Ahlaki eylemin amacına

12. Özgür bir biçimde düşünmemiz demek, kurlsız, neden-siz düşünmemiz demek değildir, kendi aklımıza, kendi anlayış ve bilgilerimize göre düşünmemiz demektir. Descartes'in dediği gibi, "Eğer her zaman açık olarak doğru ve yanlış olanı bilirsem, hiçbir zaman hangi yargıda bulunmam, hangi seçimi yapmam gerektiği konusunda sıkıntı çekmem ve böylece hiçbir zaman kayıtsız olmaksızın tümüyle özgür olurum".

Buna göre özgürlük için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sorumluluk almamaktır.
B) Kendimiz olmaktır.
C) Eylemsizliktir.
D) Kaderciliktir.
E) Ahlaki davranmaktır.

1. Bir davranışın ahlaki olarak kabul edilebilmesi için beklentisiz ve çıkar gözetmeksizin, bireyin içinden gelerek verdiği bir karar sonucu gerçekleşmesi gerekir.

Bu parçaya göre bir davranışın ahlaki olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Toplumsal normlara uymasına
- B) Eylemin sonucunda bireyin mutlu olmasına
- C) Sonucunun bireye bir fayda vermesine
- D) Özgür iradeyle ve beklentisiz yapılmasına
- E) Toplumun beklentileri doğrultusunda yapılmasına

2. İnsan doğuştan getirdiği kalıtsal özelliklerin ve içinde yaşadığı çevrenin bir ürünüdür. Bu nedenle belli durumlar karşısında insanın nasıl davranacağı önceden belirlenmiştir. Trafikte araba kullanan bir şoförün nasıl davranacağı, okulda bir öğrencinin hangi kurallara uyacağı bellidir.

Bu parçada ahlak felsefesinin aşağıdaki sorularından hangisine cevap verilmektedir?

- A) Ahlaki eylemin amacı nedir?
- B) Evrensel ahlak yasası var mıdır?
- C) İnsan ahlaki eylemlerinde özgür müdür?
- D) Ahlaki eylemlerin nitelikleri nelerdir?
- E) Ahlaki yasalar hangi eylemlere dayanır?

3. Herkese, sadece insan olmalarından dolayı mutlak bir amaç olarak saygı gösterilmelidir. Bir insanı sadece belli hedefler için saygıya değer görmek, onun onurunu çiğnemektir.

Yukarıda verilen açıklama aşağıdaki yargılardan hangisi ile özetlenebilir?

- A) Belli bir hedefe ulaşmak için her türlü araç meşruttur.
- B) İnsanları bulundukları konuma göre değerlendirmek gerekir.
- C) Her düşünce kendine özgü bir saygı anlayışı geliştirmiştir.
- D) Toplumun genel menfaatleri için, belli kişileri kurban vermek gerekir.
- E) İnsanlara, insan oldukları için değer vermek ve saygı duymak gerekir.

4. Ahlaki eylemin amacı mutluluk değil ödevdir. Herkes tarafından zorunlu olarak sadece bir ödev olarak yapılmalıdır. Çıkar duygusu söz konusu değildir. Bu ahlak kesin buyruktur ve herkesi yükümlü kılar.

Buna göre Kant'ın görüşüne aşağıdakilerden hangisi uygun değildir?

- A) Ahlaki eylem herkesi kapsayıcıdır.
- B) Ahlaki eylem bir ödevdir.
- C) Ahlaki eylemde amaç mutlu olmaktır.
- D) Ödev bütün yaşam boyunca vardır.
- E) Ahlak yasasına herkes uymalıdır.

5. İnsan eylemleri görünmez bir elin sahne gerisinden oynattığı kuklaların hareketine benzemektedir. Yani insan Tanrı'nın bir oyuncağı halindedir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşmaz?

- A) İnsan eylemlerinde yönlendirilmektedir.
- B) İnsan bir kadere mahkûm olmuştur.
- C) Yasa, davranışları isteklerine göre biçimlendirmektedir.
- D) Tanrı'nın iradesi insanların iradesini öldürmüştür.
- E) İnsan yaptıklarından dolayı hesaba çekilmelidir.

6. Carl Jung, "Kendi kalbine bakamayanın yaşamı bulanıktır; kendi yüreğine bakabilme cesareti gösterenler gönlünün muradını keşfedenlerdir. Dışarıya bakan rüya görür ve hayal dünyasında kaybolur. Kendi içine bakan uyanır ve kendini keşfeder." der.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi C. Jung'un görüşüne uygun düşmektedir?

- A) Başkasının eylemlerini düzeltmenin, bireyin kendi eylemlerini düzeltmekten daha kolaydır.
- B) Toplumsal kötülüklerin yaygınlaşmasının önüne geçilmelidir.
- C) Bir davranışın şiddetinden çok, sürekliliği tehlikelidir.
- D) Kişi başkalarından çok kendi davranışlarına yönelmelidir.
- E) Kendisine yön vermek isteyen insan, çevresini örnek olmalıdır.

7. Bir eylemi ortaya koyacağı sonuçları açısından değerlendirmek yersizdir. Çünkü bir eylemin iyi ya da kötü olması kendi içinde bulunmaktadır. Yani iyi eylem kendini haklı çıkarır, kötü eylem de kendi kendisini mahkûm eder.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi yukarıdaki düşüncenin devamı niteliğindedir?

- A) Her eylem kendi zıddını içinde taşır.
- B) Ahlak yasası, toplumsal kurallardan oluşur.
- C) Ahlaksal eylem kendi buyruğunu kendi içinde taşır.
- D) Evrensel değerler her toplumda aynı anlamı taşır.
- E) Bir davranışı ahlaka uygunluğuna göre değerlendirmek gerekir.

8. • Mutsuz bir Sokrates olmak, doymuş bir domuz olmaktan daha iyidir.
• Bedensel hazlarla mutlu olunabilse, nohut bulan sığırlara da mutlu diyecektik.

Parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haz duymak ve mutluluk aynı şeylerdir.
- B) Bedensel hazların tatmini, mutlu olmak için yeterli değildir.
- C) Sonuçta bireye haz veren eylemler iyi, vermeyenler kötüdür.
- D) İnsan olabildiğince bu dünyadan haz almalıdır.
- E) İnsan sadece kendi benini ve çıkarını koruduğunda mutlu olur.

9. “İki çeşit kamyş da sudan kandı: Fakat biri boş, diğeri şekerle dolu.” **diyen Mevlana’nın bu sözü, ahlak felsefesi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi ile ilişkilendirilebilir?**

- A) Evrensel ahlak yasası yoktur.
- B) Esas olan bireyin iyi niyetidir.
- C) İyilik ve kötülük aynı kaynaktan gelmektedir.
- D) Davranışların temelinde fayda olmalıdır.
- E) Kişi davranışlarında özgürdür.

10. İnsanın sadece kendi “ben”ine uygun olanı, iyinin ölçüsü olarak benimseyen görüştür. Genel olan “ben düşkünlüğü”, kendine düşkünlük, başkalarını hiç düşünmeden ahlaki eylemlerde bulunmayı amaçlayanların düşüncesidir. Bu nedenle bu görüşte olanlar için de evrensel bir ahlak yasası yoktur.

Parçada aşağıdaki felsefi ekollerinden hangisi konu edilmiştir?

- A) Egoizm
- B) Hedoniz
- C) Anarşizm
- D) Pragmatizm
- E) Egzistansiyalizm

11. Unutma ki bir tiyatrodan oyuncusun. Yazarın, seni de oynatmak istediği bir sahnede bir dilenci rolünü oynamanı istiyorsa, bunu elinden geldiği kadar iyi oynamalısın. Topalı, prensi, halktan birini oynamanı istediğinde de elinden geleni yapmalısın.

Buna göre Epiktetos aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Yaşamdan olabildiğince haz alınması gerektiğini
- B) İnsanın eylemlerine özgürce karar verdiğini
- C) İnsanın yazgısına karşı koymaması gerektiğini
- D) Hiç kimsenin bile bile kötülük yapmayacağını
- E) Mutluluk için ahlakın reddedilmesinin önemini

12. Bir meslektaşını haksız bir şekilde suçlayan biri, bu meslektaşının işini bırakmasına neden olabilir. Ancak bu işi bırakan kişinin, başka bir işe girmesi sonucu çok zengin olmasına da yol açabilir. Bu durumda biz bu haksız ihbarda bulunan kişinin davranışını ahlaki olarak doğru kabul edebilir miyiz? Faydacı kurama göre evet.

Bu örneğe göre faydacı kuramın ahlaki eylemde aşağıdakilerden hangisini önemseydiği söylenebilir?

- A) Eylemin bir koşula bağlı olmadan gerçekleşmesini
- B) Eylemin düşüncelerle uygun olmasını
- C) Eylemin iyi niyetle yapılmasını
- D) Eylemin sonuçlarını
- E) Eylemin bilinçli yapılmasını

1. Sartre'a göre öncesiz sonrasız doğrular yerine olsa olsa çağın doğrularından söz edebiliriz. Ahlaki doğru, bir çağda yerleşik olan görüşlerle uyuşan şeydir. Çağla birlikte o doğrularda sona erer. Çünkü yeni dönemler, yeni çağlar, yeni ahlaki doğrular yaratır. Bu günün doğruları yarının yanlışlarıdır.

Sartre, yukarıdaki düşünceleriyle aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmaktadır?

- A) Evrensel ahlak yasasına
- B) Ahlaki değerlerin topluma göre değiştiğine
- C) Ahlaki yasaların subjektif özellik taşıdığına
- D) Bireylerin çağa uygun yetiştirilmediğine
- E) Ahlaki değerlerin yeni kuşaklara aktarılmadığına

2. Ahlak felsefesine özgürlük sorununu anlatan öğretmen öğrencisine sormuş:

- Öğretmen: Selen, bugün istediğin kıyafeti özgürce giyerek mi geldin?
- Öğrenci: Evet öğretmenim.
- Öğretmen: Peki bu gün giydiğin bu kıyafetleri seçerken hava koşullarını dikkate aldın mı?
- Öğrenci: Evet öğretmenim.
- Öğretmen: Peki kıyafetlerinin model ve renklerinde toplumun etkisi var mı?
- Öğrenci: Evet öğretmenim.
- Öğretmen: Peki giyebileceğin kıyafetler, evde var olanlarla sınırlı mı?
- Öğrenci: Evet öğretmenim.
- Öğretmen: Peki bu kadar sınırlılık içinde hala özgür olduğunu, özgürce kararlar verebildiğini düşünüyor musun?
- Öğrenci: Bu durumda, Hayır Öğretmenim...

Parçada öğrencinin ulaştığı özgürlük durumu aşağıdaki kavramların hangisiyle anlatılmaktadır?

- A) Determinizm
- B) İndeterminizm
- C) Fatalizm
- D) Utulitarizm
- E) Liberteryанизм

3. Evrensel ahlak yasasının varlığını kabul etmek demek, kişiden kişiye, çağdan çağa, toplumdan topluma değişmeyen mutlak ve nesnel bir yasanın varlığına inanmak demektir. Böyle bir bakış açısı için, insanın değişmeyen bir öze sahip olduğu düşüncesine benimsemiş olmak gerekir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi evrensel ahlak yasasına ters düşer?

- A) Öyle davran ki senin davranışlarının yasası, aynı zamanda başka insanlar içinde bir ilke ve yasa olsun.
- B) Öyle davran ki eyleminin ilkesi senin iradenle, sanki genel bir doğa yasası haline gelebilsin.
- C) Öyle davran ki senin davranışların sana en büyük mutluluğu verebilsin.
- D) Öyle davran ki bu davranış için koyduğun ilkeler, herkes için geçerli yasalar olabilsin.
- E) Öyle davran ki insanlığı, hem kendi hem de başkaları için bir amaç olarak görebilesin.

4. Kant, ahlaki eylem için herkesi kapsayacak bir yasanın olması gerektiğini savunur. Bu yasa bir buyruktur. Bu buyruk hiçbir amaca yönelik olmayıp, amacı kendisinde bulunan bir yapıdır ve iyi niyetle oluşabilir. Bu buyruk kişi tarafından içselleştirildiğinde ödev haline gelir.

Aşağıdakilerden hangisi Kant'ın ödev ahlakına uygun bir davranıştır?

- A) Bir devlet memurunun görev bilinciyle iş yerinde çalışması
- B) Bir şoförün ceza yememek için trafik kurallarını ihmal etmemesi
- C) Sınıfa yeni gelen bir öğrencinin arkadaşlarına iyi görünmek için çay ikram etmesi
- D) Bir firmanın daha fazla satış yapabilmek için promosyon dağıtması
- E) Maçı kaybeden futbolcunun, biz kötü oynadık, galibiyeti hak etmemiştik demesi

5. Sosyal kural ve yasalar insan davranışlarını belirler. Bu kural ve yasalar insanın özgür olduğunu değil, tersine özgür olmadığını gösterir. Bu kuralların tümü insanın özgür eylemlerde bulunmaktan alıkoyar. İnsan davranışlarını belli sınırlar içinde kalmaya zorlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Ahlaki eylemlerimizin bir amacı olduğu
B) Evrensel ahlak yasasının gerekliliği
C) Ahlaki eylemlerde insanın özgür olmadığı
D) Sosyal kuralların insan hayatını kolaylaştırdığı
E) Özgürlüğü, insanın kendi istenciyle ortaya koyduğu

6. İnsanın özgürlüğü kaçınılmazdır. İnsan özgürlüğe mahkûm edilmiştir. Özgürlük insan varlığının yapısında bulunmaktadır, bu kişiyi ölüme kadar izlemekte ve geleceğini yok etmektedir. Kişinin özgürlüğü sınırsızdır, zoraki ahlak ideallerine ya da zorunluluklar dizgesine bağlı değildir.

Buna göre Sartre aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Evrensel ahlak yasası bireyin dışındadır.
B) Ahlak yasasını belirleyen subjektif özelliklerdir.
C) Ahlak yasasındaki temel prensip nesnelliktir.
D) Birey evrensel davranış kurallarından bağımsız ve özgürdür.
E) Ahlak yasasını belirleyen temel faktör vicdandır.

7. İnsanlar, yerine getirmeleri gerektiğini düşündükleri ödevler olduğu kanısındadırlar. Kimse batmakta olan gemisini en son terk eden kaptanı aptal olarak nitelendirmemekte, ülkesi veya inandığı değerler adına dövüşen insanları gülünç bulmamaktadır. Eğer insanların deneylerine başvurursak, o deneyler insanların oldukça önemli bir kısmının ahlaki iyiyi hiç de hazda bulmadıklarını göstermektedir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Evrensel bir ahlak yasasının olmaması
B) Ahlakın sezgilere dayalı olması
C) İnsan özgürlüğünün sınırsız olması
D) Mutluluğun ancak bilgi ile sağlanabileceği
E) İnsanların doğaları gereği acıdan kaçınarak, hazzı isteyeceği

8. Eylemlerine kendi iradesiyle serbestçe karar veremeyen bir kişiden bu eylemlerinin sonuçlarını üstlenmesi, hesabını vermesi istenemez. Örneğin bir eyleme zorlanan kişi bu eyleminden sorumlu tutulamaz aynı şekilde bir akıl hastası ve küçük çocuk da eylemlerinden, davranışlarından sorumlu olamaz.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Vicdan
B) Erdem
C) Ahlaki yasa
D) Ahlaki karar
E) Özgürlük

9. Evrende olan nedensellik insanın ahlaki alandaki eylemlerinde geçerli değildir. İnsan toplumsal ve fiziksel koşulların etkili olduğu bir dünyada yaşamış olması onun tüm eylemlerinin belirlendiği anlamına gelmez. Çünkü insan akıl ve irade sahibi bir varlıktır. İnsan aklı ile birçok seçenektan birini kendi iradesiyle seçer ve eylemde bulunur. Bundan dolayı kişi ahlaki eylemlerinde özgür ve sorumludur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

- A) İnsanın eylemleri belirlendiğinden özgür değildir.
B) İnsan kişiliğini geliştirdiği ve aklını doğru kullandığı ölçüde özgürdür.
C) İnsanın tüm eylemleri üstün bir irade tarafından belirlendiğinden özgür değildir.
D) İnsanın eylemlerinde özgürdür çünkü eylemleri belirlenmemiştir.
E) Siyasal alanda koyulan yasalar ölçüde insanlar özgürdür.

10. Özgürlüğün ölçütü "seçme"dir. Yeter ki bu seçme zorlama ya da baskı altında yapılmış olmasın. Peki kişiye karar verdiren hangi yetimizdir? Bunun istenç (irade) olduğunu söyleyebiliriz. Bir kimsenin birden fazla eğilim ya da dürtüden birini seçmesi psikolojik yönden özgür olduğunun işareti-dir.

Bu parçada savunulan görüş felsefenin aşağıdaki alt dallarından en çok hangisi ile ilgilidir?

- A) Bilgi felsefesi
B) Din felsefesi
C) Siyaset felsefesi
D) Varlık felsefesi
E) Ahlak felsefesi

1. Birey iyi ve kötü arasında seçim yaparken, o güne kadar kendi edindiği deneyim ve tecrübeleri ve içinde yaşadığı toplum tarafından kendisine benimsetilen değer yargılarının etkisiyle davranır.

Bu parça aşağıdaki ahlak felsefesi sorulardan hangisine cevap niteliği taşımaktadır?

- A) İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür?
B) İyi ve kötü arasındaki fark nedir?
C) Bireyin eylemlerinin bir amacı var mıdır?
D) Evrensel ahlak yasası var mıdır?
E) Kurallar olmadan da insan ahlaki davranabilir mi?

2. Bir insanın "Her şeyi yapabilirim." düşüncesiyle hareket edebilmesi için kendisinin bir yüzü olduğunu, belirli özelliklere sahip bir birey olduğunu, karşısında başkalarının bulunduğunu belleğinden silip atması gerekir. Bu kişi kendi yüzünü unuttuğu gibi karşısındaki insanların yüzünü de unutmuş olmalıdır. Kişilerin yüzleri silinince her türlü kötü eylemde bulunmak kolaylaşır.

Buna göre evrensel ahlak yasası ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Evrensel ahlak yasalarının bulunmadığı
B) İnsanın eylemlerinde bütünüyle özgür olması gerektiği
C) Kötülüğün, bireyin kendini ve toplumu yok sayarak gerçekleştirileceği
D) Ahlak yasalarının zamanla değişime uğradığı
E) Sonuçta fayda sağlayan eylemin iyi olduğu

3. Ahlaki eylemin değeri belirlenirken yalnızca ödev duygusunu göz önünde bulundurmak ne ölçüde anlamlıdır? Örneğin bir dostunun verdiği sır, birçok insanın haksızlığa uğramasına yol açıyorsa ne yapmalıyım? Sırrı açıklarsam dostum, açıklasam toplum zarar görebilir. Böyle bir durumda, yalnızca benim niyetimin iyiliği veya ödev duygum ne yapmam gerektiğini belirlemede yeterli olmamaktadır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Eylemin sonuçlarına bakmadan eylemin iyi niyetle yapılıyor olması
B) Bilgili olan insanın aynı zamanda ahlaklı olacağı inancı
C) Özgürlüğün sınırsız olması
D) Ahlakın Tanrı inancına dayandırılması
E) Sadece akla dayanan bir ahlak açıklamasının yapılması

4. Bir düşünürün göre, bir davranış başkalarına zarar veriyor ve kamuoyunu tehdit ediyorsa hükümetin böyle bir davranışı engelleme ve cezalandırma hakkı vardır. Fakat bir eylem başkalarına zarar vermiyorsa hükümetin böyle bir yetkisi yoktur.

Diyan bir düşünürün temel aldığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlüğün olmadığı bir eşitlik köleler arasındaki eşitliğe benzer.
B) Özgürlük, bir toplumda insanın her istediğini yapabilmesidir.
C) Özgürlük, diğer insanların özgürlüğünü kısıtlıyorsa kanunlarla sınırlandırılmalıdır.
D) Özgürlükler birey-devlet ilişkisinden bireyin lehine olacak şekilde genişletilmelidir.
E) Devlet, insanların özgürlüğüne karışmamalıdır.

5. Bazı felsefeler insanlara; "Kendi ruhunuzu kurtarmaya bakın!" diyerek ahlak sorununu basite indirgemişlerdir. Dört bir yanı kötülükler, bayağılıklarla çevrili bir insanın kendi ruhunu kurtarabilmesi olacak şey mi? Ahlakta asıl sorun bir insan topluluğunun şu ya da bu üyesini kurtarmak değil, topluluğun kendisini yükseltmektir.

Yukarıda savunulan görüş aşağıdakilerden hangisine uygun düşmektedir?

- A) Ahlak, insanları daha kolay yönetmek için uydurulmuş kurallar yığınıdır.
B) Ahlakın amacı bireyin mutlu olmasıdır.
C) İnsan ahlaklı eylemde bulunurken tamamen özgür değildir.
D) Bireyin ahlaklı olması, toplumun ahlaklı olmasına bağlıdır.
E) Herkes için geçerli, evrensel bir ahlak yasası yoktur.

6. Yasaların amacı yurttaşları iyi yapmak olduğuna göre, vicdan da aynı çağrışı yapmaktadır. Nasıl vicdanını dinleyen iyi birey olmaktaysa, yasalara uyan da iyi birey olmaktadır. O halde vicdan ve yasalar aynı amacı paylaşır. Yasalar, bireyin suç işlemesine dışsal bir güç olarak engelse, vicdan da bireyin suça yönelmesini engelleyen içsel bir güçtür.

Buna göre vicdanın ve yasaların ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireyi özgürleştirmek
- B) Bireyi bilgili kılmak
- C) Bireyin mutluluğunu sağlamak
- D) Bireyin çıkarlarını korumak
- E) Bireyi iyiye yöneltip kötünden sakındırmak

7. Sokrates'e göre bir davranış biçimi, herhangi bir insanın kanısından veya eğiliminden bağımsız olarak ya doğrudur ya da yanlıştır. "Adam öldürmek kötüdür." yargısı, iki kere ikinin dört ettiği kadar kesin bir yargıdır.

Yukarıda ahlakın hangi yönü üzerinde durulmuştur?

- A) Nesnel olması
- B) Vicdana dayanması
- C) Kararların özgürce verilmesi
- D) Akla dayanması
- E) Zamanla değişmesi

8. Kant'a göre mutlak ve evrensel buyruk kabul edilen ve insanları belirli bir biçimde davranmakla yükümlü kılan ilke ve yasalara ödev denir.

Aşağıdakilerden hangisi Kant'ın ödev ahlakına uygun bir davranıştır?

- A) Bir vergi mükellefinin ceza yememek için vergilerini zamanında ödemesi
- B) Bir bakkalın müşterilerine karşı farklı fiyat uygulaması
- C) Bir dilenciye merhamet ederek yardım edilmesi
- D) Bir futbol takımı taraftarının takımı yenilince bahaneler uydurması
- E) Bir öğrencinin arkadaşlarına iyi görünmek için yoksullara yardım etmesi

9. Hayvan davranışları içgüdüye dayalıdır ki bu davranışlar değişmeyen ve zorunlu bir yapıdadır. İnsanlarda da bunlara benzer bazı davranışlar vardır ama insanın bunlardan başka, doğal eğilimlerin etkisinde kalmadan, seçerek, bilerek ve isteyerek yaptığı davranışlar vardır.

Buna göre ahlaki eylemin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düşünce ve davranışların uyumlu olması
- B) Bir yazgının kabul edilmesi
- C) Bireyin eylemlerini özgürce gerçekleştirmesi
- D) Bireyin çıkarına uygun olması
- E) İnsanın bilgili olması

10. Erdemli kimse, ahlaklı olmayı kendisine rehber yaparak tutkuları arasında doğru ölçüyü bulmuş olan kişidir. Böyle bir kişi saf "erdemli olmak için" erdemli olacaktır. Öbür dünyada ödüle erişmek için değil, erdemin kendisine değer verecektir. Erdeme giden yol, mutluluğa giden yoldur ve erdem, gerçek mutluluğun biricik kaynağıdır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Mutluluğun kaynağı hazların doyurulmasıdır.
- B) Erdemli insan toplumsal kurallara uyan kişidir.
- C) Evrensel bir ahlak yasasından söz edilemez.
- D) Ahlaki eylemin sonuçları bireye fayda sağlamalıdır.
- E) Erdem mutluluğun temelidir.

11. Günümüz modern toplum yapısı insanları birbirinden uzaklaştırdı ve yalnızlaştırdı. Yalnızlaşan insanda her kararını yalnızca kendini düşünerek, kendi çıkarları doğrultusunda vermeye başladı. Yalnız kendi çıkarlarını düşünen başkalarını düşünmeyen insanlar zamanla toplumdaki diğer insanları kendi çıkarlarını engelleyen düşmanlar olarak görmeye başladı.

Parçada anlatılanlar hangi ahlak yaklaşımına uygundur?

- A) Hedonizm
- B) Egzistansiyalizm
- C) Egoizm
- D) Pragmatizm
- E) Entüisyonizm

1. Sorumluluk, bireyin toplum, sosyal grup ya da öteki bireyler karşısında yapıp ettikleri ya da kendi yetki alanına giren bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. Sorumluluk, insanın isteklerini kendisinden başka bir şeyin engellememesi olmasını gerekli kılar.

Buna göre insanın sorumluluk alabilmesi için aşağıdakilerden hangisi gerekli bir koşuldur?

- A) İyi davranışlar sergileme
- B) Yapılan davranışlardan haz alma
- C) Davranışlarında özgür olabilmesi
- D) Yapılan davranışlardan iç huzur duyması
- E) Toplumsal kurallara uyma zorunluluğu

2. İnsan davranışını belirleyen, etkileyen bir takım etkenler var olsa da özgürlük, kişisel olarak elde edilebilir. Kişiye özgürlük ve ahlaki ortam hazır olarak sunulmaz; fakat bu, kişinin asla özgür olamayacağı anlamına gelmez. Çünkü kişi kendi özgürlüğünü kendi yaratır. Bu özgürlüğün tek sınırı vardır ve o da Tanrı ya da doğa gibi dış etkenler tarafından değil, ancak insan aklının kendisi tarafından konulmuş bir sınır olabilir. İnsan kişiliğini geliştirerek ve aklını kullanarak özgürleşir. İrade ve ahlaki eylem kişilik eylemidir. İradesini kullanarak ahlaki eylemde bulunan insan, bilgi birikimini zenginleştirerek, kişiliğini geliştirerek ve aklını kullanarak özgürleşmiştir.

Bu parçaya göre “insan eylemlerinde özgür müdür?” sorusu ile ilgili yaklaşımlardan hangisine değinilmmiştir?

- A) Otodeterminizm
- B) İndeterminizm
- C) Fatalizm
- D) Determinizm
- E) Libertarianizm

3. Kant, “Öyle davranacaksın ki, davranışının kuralları, akıl sahibi olan bütün yaratılmışlar için, bir kanun gibi kabul edilsin.” der.

Kant’ın ödev ahlakı diye bilinen bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İsteyen, istediği davranışta bulunabilir.
- B) Diğer yaratılmışlarla aynı davranışları sergilemeliyiz.
- C) Ahlaki kurallara uyan kişiler kanun koyabilirler.
- D) Topluma uygun davranışlar ahlakidir.
- E) İnsanlar için genel ve ortak ahlak kuralları olmalıdır.

4. Varoluşçu ahlak kuramına göre, insanı sınırlayan ve eylemlerini belirleyen hiçbir kural yoktur. İnsan kendi içinden gelen bir güçle kendi varlığını ortaya koyabilen tek varlıktır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsan kendi varlığını kendisi belirler.
- B) İnsan eylemlerinde özgür değildir.
- C) İnsan eylemlerini sınırlayan evrensel kurallar vardır.
- D) İnsan kendi eylemlerini belirleyicisi olamaz.
- E) İnsan için karşı konulmaz bir yazgı vardır.

5. Mille gelen üstün iyi, yararlıdır. Kötüyü iyiden ayırabilmek için yararlı olup olmadığına bakmak yeterlidir. Eylemlerimiz bize fayda sağladığı takdirde iyi, sağlamadığı takdirde kötüdür. Şu halde bir davranışın iyi veya kötü olması eylemin sonucuna göre belirlenmektedir.

Buna göre, Mill’in ahlak görüşüne aşağıdaki görüşlerden hangisi karşı çıkmaktadır?

- A) İstem etiği
- B) Haz ahlakı
- C) Sezgi ahlakı
- D) Ödev ahlakı
- E) Bencil ahlakı

6. İnsana en yüksek mutluluğu veren bilgi, Tanrı’nın bilgisidir. Çünkü evrende var olan tek gerçek Tanrı olduğundan, evrenin yasaları da temelde Tanrı’nın özünün yasalarıdır. İyinin ölçütü, bu yasaların bilgisine uygun davranmaktır. Bu yasalara uygun davranmak iyi, uymamak ise kötüdür.

Buna göre Farabi aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Evrensel ahlak yasalarının temelinde Tanrı’nın bulunduğunu
- B) Ahlakın Tanrı’ya değil akla dayandırılması gerektiğini
- C) Ahlak kurallarının yıkılması gerektiğini
- D) Başa gelen olayları Tanrı’dan bilerek sabırlı olunması gerektiğini
- E) İnsanın Tanrı’nın söylediklerine uyup uymamakta özgür olduğunu

7. Otobüste yaşlı ve hasta bir insana yer verebilir veya vermeyebiliriz. Yer vermemekle yaşlı adamın veya otobüste bulunan başka kişinin ikazını göze almışız demektir.

Parça da bahsedilen durum ahlak felsefesi ile ilgili aşağıdaki kavramlardan hangilerini örneklerdir?

- A) Ahlaki karar - Vicdan
- B) Sorumluluk - Vicdan
- C) Erdem - Sorumluluk
- D) Özgürlük - Sorumluluk
- E) Vicdan - Özgürlük

8. Hedonizme (haz ahlakı) göre insanın hedefi hazzardır. İnsanoğlunun tabiatı zevke yöneliktir. Haz veren şeyler iyi, acı veren şeyler kötüdür. İnsan başkalarının hazzlarını ve duygularını bilemeyeceği için kendi hazzlarını duymalı ve yaşamalıdır.

Buna göre Hedonizm aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Ruhsal hazzlar bedensel hazzlardan üstündür.
- B) İnsan sadece kendi hazzını değil başkalarının hazzını da gözetmelidir.
- C) İnsan kendi hazzını artırmalı, acı verecek öğelerden kaçınmalıdır.
- D) Hazzlar zaman içinde değiştiğinden mutlak bir hazzdan söz edilemez.
- E) Sınırsız haz amaçlandığında ardından acılar gelir.

9. Özgürlük ahlakın ön koşuludur ancak, özgürlük canımızın istediğini yapmak değildir. Özgürlük baskıyı ve zorlamayı dışarıda bırakır ama eylemlerin sonuçlarına katlanmamaı değil.

Bu sözlerle anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yapılan her eylem bireyin dünyasını şekillendir.
- B) Özgürlük sınırsız olmadığından eylemin sorumluluğu üstlenilmelidir.
- C) İnsanlara ahlaki davranışlar, eğitim yoluyla kazandırılmalıdır.
- D) Ahlaka uygun eylem, ödevden doğan eylemdir.
- E) Eylemin değeri, bireye sağladığı faydayla ölçülür.

10. "Öyle davran ki eylemine ölçü olarak aldığın ilke başkalarının eylemleri için de bir ilke ya da yasa olsun. Kendini bir yasa koyucu gibi gör. İnsanlığı hem kendin hem de başkaları için bir amaç olarak belirle, araç olarak görme."

Buna göre Kant aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

- A) Kötülük bilgisizlikten doğar.
- B) Evrensel ahlak yasası yoktur.
- C) Ahlak kuralları tüm insanlar için geçerlidir.
- D) Mutlu olmak güçlü olmayı gerektirir.
- E) Eylemin amacı değil, sonucu önemlidir.

11. İrade özgürlüğüne sahip biricik varlık insandır. İnsan yaşamının anlamını dışarıdan değil, yine kendi içinden alır. Her insan kendi kaderini kendisi belirler. Çünkü İnsan kendi özünü, değerlerini kendisi oluşturur ve gideceği yolu, yaşayacağı hayatı, seçeceği rolü kendisi belirler.

Bu parça aşağıdaki felsefi yaklaşımlardan hangisinin ahlak görüşünü yansıtmaktadır?

- A) Hedonizm (Hazzcılık)
- B) Entüisyonizm (Sezgicilik)
- C) Pragmatizm (Faydacılık)
- D) Anarşizm (Kuralsızlıkçılık)
- E) Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)

12. "Gerçek sevgi, iyilik gördüğünde artmayan, kötülük gördüğünde ise azalmayandır."

Bu söz aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin ahlak görüşünü yansıtmaktadır?

- A) Kant'ın ödev ahlakını
- B) Epiküros'un haz ahlakını
- C) Bergson'un sezgi ahlakını
- D) W. James'in fayda ahlakını
- E) Sartre'in varoluşçu ahlakını

1. **Teizm:** Tanrı evreni yaratmıştır ve her an müdahale eder, evreni kontrol altında tutar görüşüne,
Deizm: Tanrı evreni yarattıktan sonra bir daha müdahale etmez görüşüne,
Panteizm: Tanrı ve evrenin bir olduğu görüşüne,
Ateizm: Tanrı'nın olmadığı görüşüne sahiptir.

Bu açıklamalar aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı niteliğindedir?

- A) Tanrı var mıdır, yok mudur?
 B) Evren sonlu mudur, sonsuz mudur?
 C) Tanrı - evren ilişkisi nasıldır?
 D) Tanrının temel nitelikleri nelerdir?
 E) Ruh ölümsüz müdür?

2. Her şeyden önce felsefe ile teolojii birbirinden ayırmak gerekir. Felsefe, akıl yoluyla varılan bir tür doğa bilgisidir. Teoloji ise imanla evreni tanımayı amaç edinmiştir. Doğayı öğrenmek, günlük yaşantılarda ondan yararlanmak anlamına geldiği halde, teoloji sadece ruhun kurtuluşu ile ilgilenebilir. Onun için felsefe, doğanın sırlarına yönelmiş bir araştırma olarak teolojinin baskısından kendini kurtarmalıdır.

Campanella'ya ait olan bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi teolojii felsefeden ayıran bir nitelik değildir?

- A) Akıl ve algıların verilerine dayanıyor olması
 B) Metafizik âleme, iman ve inançla yönelmesi
 C) Duyular ile elde edilen doğa bilgisinin dışında yer alması
 D) İnsan ruhunun kurtuluş sorunları ile ilgileniyor olması
 E) Duyular evreninin dışında bir dünyaya yönelik olması

3. Tanrılarla alâkalı bilgi edinmede çaresizim. Ne var olduklarını ne de olmadıklarını söyleyebilirim. Çünkü elimdeki imkânlar beni mutlak bir sonuca götürmekten alıkoymaktadır.

Buna göre Protagoras'ın savunduğu düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı'ların bilgisine ulaşmak imkansızdır.
 B) Herkes için mutlak bir doğru yoktur.
 C) İnsan ancak aklı ile Tanrı'yı kavrayabilir.
 D) Tanrı'ya inanmak için bir şey söylemek zordur.
 E) Tanrı'nın varlığı konusunda kesin yargıdan kaçınmak gerekir.

4. Kimi insanlar Tanrı'yı bir çocuğu gördükleri gibi gözleriyle görmek ve onu çocuklarını sevdiği gibi sevmek isterler. Bu Tanrı'yı dış zenginlik veya iç rahatlık için seven insanlarda nasıl algılandığıyla ilgilidir. Tanrı'yı kendi çıkarları için sevdiklerinde, onu gerçek anlamda sevmeyiz.

Buna göre Eckhart'ın Tanrı sevgisi kavramı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsanı iç huzura kavuşturduğu için Tanrı'yı sevmek gerekir.
 B) Tanrı sevgisi, akıldan yoksun olduğundan somut bir sevgiye dönüşür.
 C) Kimi insanlar Tanrı sevgisini, pozitif gerçeklikle açıklamıştır.
 D) Tüm çıkar duygularından arınarak Tanrı'yı sevmek gerekir.
 E) İnsanla hakikat arasındaki perde insanı hakikatten uzaklaştırır.

5. Farabi'ye göre gerçek, gerçeğe aykırı olamaz. Felsefe de din de gerçektir. O halde bu ikisi aynı şeyleri söylerler. Felsefe akıl yetisi ile yapılır, din ise vahye dayanır. Akıl verdikleri ile dinin verdikleri aynıdır.

Bu parçaya göre Farabi'nin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Problemlere akıl yoluyla çözümler getirmek
 B) Felsefenin tutarsızlığını ispatlamak
 C) İdeal yaşamın yollarını göstermek
 D) Sezgilerle gerçeğe ulaşmak
 E) Felsefe ile dini uzlaştırmak

6. Tanrı ipleri çekerek olan biteni belirleyen kukla oyuncusu değildir. Kukla oyuncusu kuklaları dışarıdan yönlendirir. Tanrı dünyayı koyduğu yasaları aracılığıyla yönetir. Tanrı, evrenin ve olan bütün her şeyin içsel nedenidir.

Spinoza'nın parçadaki düşüncesine göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tanrı evrendeki her şeydir.
B) Tanrı dünyanın kendisidir.
C) Tanrı olmadan bir şeyin var olması imkânsızdır.
D) Tanrı var olan her şeyin geçici bir nedenidir.
E) Tanrı var olan her şeyle birlikte vardır.

7. Dini, dinin temel kavram ve inançlarını değerlendirmek, anlamlandırmak ve temellendirmek, ancak dine, onun dışından bakmak ve din gerçeğine eleştirel bir gözle objektif olarak yaklaşmakla olur.

Bu açıklamaya göre, aşağıdakilerden hangisi din ile ilgili değerlendirmeleri yapmada diğerlerinden üstündür?

- A) Teoloji
B) Siyaset
C) Sanat
D) Metafizik
E) Felsefe

8. Teoloji dini temellendirme ve açıklama işinde doğrudan doğruya inanca dayanır. İnancın sınırları dışına çıkamaz. Din felsefesi ise inanç karşısında akla öncelik verir. Dinin temel inançlarını mantıksal bir analize tabii tutar. Din karşısında eleştirel ve objektif bir tavır alır.

Buna göre din felsefesi, teolojiden;

- I. dini konu alma,
II. sorgulayıcı olma,
III. yansız bir tutum sergileme

durumlarından hangisi bakımından farklı olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

9. Homeros, insan ve hayatı üzerine yapmış olduğu sayısız gözlemlere dayanarak, daha o zaman, Tanrı iradesinin insan iradesi karşısındaki durumunun ne olduğu sorusuna cevap aramaya çalışmıştır ki, bu mesele sonraki felsefenin "Özgür irade var mıdır?" adı altında en temel problemlerden biri olarak varlığını sürdürmüştür.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Önceki felsefecilerin ortaya koyduğu bir düşünce, sonraki düşünürlerin farklı alanlardaki bakış açısını oluşturur.
B) Tarihsel süreç farklılaşsa da, aynı konular devamlı sorgulanmıştır.
C) Homeros, düşünceleriyle tüm filozoflar için bir ışık kaynağı olmuştur.
D) Geçmişten bugünün sorunlarına eğilemeyen filozoflar eskimeye yüz tutmuştur.
E) Bir filozofun çalışmalarını yaşatacak olanlar sonraki düşünürlerdir.

10. Salt varlığın bilgisini olanaksız gören, olaylar alanının bilinebileceğini savunan bilgi öğretisinin din felsefesindeki karşılığıdır. Tanrı'yı açıkça yadsımağın ama varlığının da yokluğunun da bilinemeyeceğini öne sürerler.

Bu görüş din felsefesinde aşağıdakilerden hangisiyle adlandırılır?

- A) Agnostisizm
B) Ateizm
C) Panteizm
D) Teizm
E) Deizm

11. Bütün var olan ve var olacak olanların Tanrı tarafından önceden saptandığı ve değiştirilemeyeceğine inanılan görüşle, insanın eylemlerinde özgür olduğunu öne süren görüş birlikte ya da aynı anda savunulamaz.

Buna göre dinin felsefi olarak temellendirilmesinde izlenecek yol aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Din felsefesi dini kapsamlı bir biçimde ele alır.
B) Din felsefesi dine rasyonel bakmak durumundadır.
C) Din felsefesi dini nesnel olarak incelemek zorundadır.
D) Din felsefesinde dine getirilen açıklamalar tutarlı olmalıdır.
E) Din felsefesi aklımızın imkânlarını kullanarak dini temellendirir.

1. Hiçbir şey nedensiz olarak meydana gelmez. Var olan her şeye, mutlak olarak kendisinden önce gelen bir şey neden olmuştur. Bu neden sonuç zinciri sonsuza kadar gidemez. Kendisi nedensel bir açıklama gerektirmeyen bir varlıkta sona erer. Böylece nedensel bağlantıdan evrenin temelindeki ilk nedene ulaşılır. Bu ilk neden de Tanrı'dır.

Tanrı'nın varlığını kanıtlayan bu parçadaki temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrendeki düzenin Tanrı'nın varlığını gerektirdiği
- B) Evrendeki düzenin bir düzenleyiciyi gerekli kıldığı
- C) Doğadaki varlığın kendi kendini var edemeyeceği
- D) Kişinin Tanrı'nın varlığını kendi sezgisi ile hissedebileceği
- E) Tanrı'nın varlığının, Tanrı kavramından kanıtlanabileceği

2. Demir parçalarını, çarkları gelişigüzel bir araya getirelim. Bu parçalar hiçbir zaman zamanı gösterme amacına hizmet edecek şekilde kendi başlarına bir saat haline gelemez. Onlara saat niteliğini ancak akıllı bir insan verebilir. Aynı şekilde evrendeki düzen ve evrendeki her nesnenin bir amacı yerine getirecek şekilde düzenlenmesi bir saat yapıcısından çok daha akıllı bir düzen verici olarak Tanrı'nın varoluşunu kanıtlar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanrı'nın varoluşu, Tanrı kavramından zorunlu olarak çıkar.
- B) Evrendeki var olan düzen her zaman Tanrı'nın varlığını gösterir.
- C) Tanrı'ya ilişkin bir bilgiye sahip olabilmek insanlar için olanaksızdır.
- D) İnsandaki özün, varoluştan önce gelmesi Tanrı'nın olmadığını ortaya koyar.
- E) Öncesi yok iken sonradan varlığa gelen her şeyin var olması için Tanrı gereklidir.

3. Din konusu bakımından mutlak gerçekliği, yani Tanrı'yı ve bu gerçeklik karşısında insanın ve evrenin durumunu, yerini ve görevini belirten bir sistemdir. Dinde peygambere gelen vahiylerle insanlar iman eder, Tanrı'nın bildirdiği buyruklara inanılır.

Aşağıdakilerden hangisi dini bilgi hakkında söylenemez?

- A) Dini bilgiye kesin bir imanla inanılır.
- B) Dini bilginin kaynağında vahiy vardır.
- C) Dini bilgi mutlak gerçekliği ele alıp inceler.
- D) Emirler peygamber aracılığıyla insanlara iletilir.
- E) Din, dogmaları akıl ve mantıkla temellendirir.

4. Sultan Ahmet Camii'nin altı minaresi olduğuna inandığımızı değil, bunu bildiğimizi söyleriz. Buna karşı, Tanrı'nın var olduğuna inanan bir insan, bunu bildiğini değil buna inandığını söyler. Çünkü Sultan Ahmet Camii'nin yanına gidip, minarelerinin altı tane olduğunu görme olanağı vardır. Oysa Tanrı için böyle bir kanıtlama olanaksızdır.

Yukarıdaki karşılaştırmada "bilme"yi, "inanma"dan ayıran hangi özellik vurgulanmaktadır?

- A) Sezgiler yoluyla doğrulanabilir olması
- B) Başkaları tarafından da benimsenen bilgiler içermesi
- C) İnsanı belli davranışlara yöneltmesi
- D) Olgusal olarak ispat edilebilir bilgiler içermesi
- E) Doğruluğu apaçık olan kesin bilgiler içermesi

5. Teoloji, Tanrı'nın varlığı, özellikleri, insanın onun karşısındaki konumu, özgürlük ve sorumluluk gibi konuları ele alır. Yalnız bu ele alış belli bir dinin temel ilkeleri çevresinde olur. Bu nedenle birden çok teoloji vardır. Din felsefesi ise, dinin temel iddiaları üzerinde akla dayanarak, nesnel, kuşatıcı ve tutarlı bir biçimde düşünmek ve konuşmaktır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin din felsefesine ait bir özellik olduğu söylenemez?

- A) Genel olma
- B) Nesnel olma
- C) Rasyonel olma
- D) Tutarlı olma
- E) Belli bir dinsel görüşe ait olma

6. Gerçek varlık Tanrı'dır. Tanrı evrene, dünyaya, insana kendisindeki sevgi yüzünden varlık vermiştir. Biz Tanrı'nın sevgisine ancak mistik sevgi yoluyla varabiliriz.

Bu paragraftan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tanrı'nın sevgisine ulaşmanın yolu mistik sevgidir.
B) Gerçek varlık sadece Tanrı'dır.
C) Tanrı, kendisindeki sevgiden dolayı varlıkları yaratmıştır.
D) Tanrı sevgisi olmadan evrendeki varlıkların oluşması mümkün değildir.
E) Her varlık kendi sevgisini kendi içinde barındırır.

7. Genel anlamda Ateizm, Teizm'in aksine "Tanrı'yı hayata sokma gereği duymayan" yaklaşımdır. Dar anlamda ise düşünerek ve tartışarak tanrıyı reddetmeyi dile getiren yaklaşım demektir. Ateizm, Tanrı'nın varlığını reddetme amacıyla çeşitli kanıtlar ileri sürer. Örneğin; insan yaşadığı sorunların baskısından kurtulmak, başka deyişle dayanma gücü elde etmek için Tanrı adı altında bir güç yaratır. Buna bağlanır, yakınırsınız vs... Bir tür rahatlar. İnsan olgunlaşıp geliştikçe bunun gereksizliğini anlamaya başlar.

Parçada ateizmin Tanrı'nın varlığını reddetmek için öne sürdüğü kanıt aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Psikolojik kanıt
B) Sosyolojik kanıt
C) Kötülük kanıtı
D) Anlamsızlık kanıtı
E) Maddenin öncesizliği kanıtı

8. Deizm "Doğal din" anlayışını benimseyen görüştür. Deizm'e göre; akıl, Tanrı'nın var olduğunu, iyiyi ve kötüyü bilebilecek durumdadır. Dini inançlara başvurmaksızın evren akıl ile açıklanabilir, başka bir kaynağa gerek yoktur.

Bu parçaya göre Deistler'in aşağıdakilerden hangisini reddetmeleri beklenir?

- A) Düşünce
B) Rüya
C) Vahiy
D) Duyum
E) Sezgi

9. Platon, tek bir Tanrı'nın varlığına inanır. İyilik idesinin kendisi olan bu yaratıcı kuvvet, bütün öteki idelerin üstünde yer alır. Varlığın ve bilginin temelini meydana getirir. Tanrı, iyiyi her vakit koruyacak, kötüyü ise cezasız bırakmayacaktır. Kötü bu dünyada olmasa da öteki dünyada cezasını bulacaktır.

Platon'un bu anlayışından hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tanrı yaratıcı güce sahiptir.
B) Tanrı iyilik ideasıdır.
C) İyilik ideası bütün ideaların üstündedir.
D) İyiler, koruma altındadır.
E) Kötülerin cezası bu dünyada verilir.

10. Agnostisizm anlayışı Tanrı'nın varlığı karşısında şüpheci bir tavır takınır. Bu anlayışın kökleri Protagoras'a kadar gider. Protagoras şöyle der: "Tanrılar üzerine bilgi edinmede çaresizim, ne var oldukları üzerinde ne de var olmadıkları; ne de ne şekilde oldukları üzerine, çünkü bilgi edinmeyi engelleyen çok şey vardır; duyularla algılanamamaları; insan hayatının kısa oluşu gibi..."

Buna göre agnostisizmin Tanrı anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tanrı vardır ancak evrene müdahale etmez.
B) Tanrı ispatlayamadığımızdan yoktur.
C) Tanrının varlığı ve yokluğu bilinemez.
D) Tanrı vardır tüm evrende söz sahibidir.
E) Tanrı yoktur olsaydı duyularımızla algılandık.

11. Birçok din ve toplumda tanrıtanımaz insanlar teorik bir açıklama yapmaktan uzaktır. Onlar var ve baskın olan dinin uygulamalarından ve temsilcilerinden yola çıkarak din ve tanrıya karşı çıkarlar. Bu yaklaşımda teorik olmaktan çok aslında pratikten yola çıkan, reaksiyoner bir tavır söz konusudur. Baskın olan dinin yanlış görülen uygulama ve uygulayıcılarından yola çıkılarak din ve tanrı reddedilir.

Parçada hangi düşünce açıklanmaktadır?

- A) Panteizm
B) Agnostisizm
C) Ateizm
D) Deizm
E) Teizm

1. Din felsefecilerinin büyük bir çoğunluğu, Tanrı'nın varlığı, ruhun ölümsüzlüğü, ahiret hayatının varlığı gibi bazı temel dinsel inançların, çeşitli akılsal-entelektüel kanıtlarla desteklenebileceği düşüncesindedirler.

Buna göre din felsefecilerinin temel varsayımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dinlerin kendi içlerinde bir tutarlılığının olduğunu varsaymaları
- B) Dinin toplumsal yaşamı düzenlediğini düşünmeleri
- C) Dinin verilerinin evrensel olduğunu öne sürmeleri
- D) Dinin doğmalarının akılla temellendirilebileceğini savunmaları
- E) Dine karşı çıkılması gerektiğini söylemeleri

2. Teoloji, Tanrı'nın varlığını, Tanrı'nın niteliklerini, insanın onun karşısındaki durumunu, insanın din açısından özgürlük ve sorumluluklarını, inanma kaynağını ve özelliklerini araştırır. Din felsefesi ise dinin temel iddiaları üzerinde akla ve mantığa dayanarak genel, bütünleştirici, tutarlı düşünme araştırma ve tartışmaları inceler.

Buna göre din felsefesi hangi yönüyle teolojiden farklıdır?

- A) Dogmatik olmasıyla
- B) Tanrı'nın varlığına saygı göstermesiyle
- C) Tanrı'nın varlığını araştırmasıyla
- D) Tanrı konusunda eleştiri kabul etmesiyle
- E) Görüşlerini akılla temellendirmesiyle

3. Deizm, Tanrı'ya inanmakla birlikte, belli bir dinin doğmalarını ve ilkelerini benimsemeyen bir öğretilerdir. Bu görüş, Tanrı'nın evreni yarattıktan sonra, onu kendi yasasına göre işletmek üzere kendi başına bıraktığını öne sürer. Deizm kilise öğretisini eleştirmiş ve akıl dinini savunanların öğretisi olmuştur.

Buna göre deizm ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanrı'yı evrene karıştırmadıkları
- B) Dine değil Tanrı'ya inandıkları
- C) Tanrı fikrini kabul ettikleri
- D) Tanrı'yı doğadan farklı düşünmedikleri
- E) Akla dayanan bir Tanrı anlayışının olduğu

4. "Eğer Tanrı'yı düşünüyorsak ve onu var olmayan bir şey olarak düşünürsek, zorunlu olarak var olmayan bir şeyin varlığını düşünmüş oluruz. O halde Tanrı, sadece zihinlerimizde bir kavram olarak var olamaz. Onun aynı zamanda gerçekte de var olması zorunludur."

Yukarıdaki sözleri söyleyen bir düşünür aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Tanrı ile evrenin aynı şeyler olduğunu
- B) Tanrı fikrinin reddedilmesi gerektiğini
- C) Tanrı'nın, evrenin işleyişine karışmadığını
- D) Olmayan bir Tanrı'nın zihinde var olamayacağını
- E) Tanrı'nın varlığının akılla bilinmeyeceğini

5. **Aşağıdakilerden hangisi teizmin genel görüşlerinden değildir?**

- A) Tanrı öncesiz ve sonrasızdır.
- B) Tanrı mutlak anlamda özgür bir varlıktır.
- C) Tanrı bu evrene hiçbir müdahalesi olmayan bir varlıktır.
- D) Tanrı zaman ve mekanda var olanların varlık koşulu-dur.
- E) Tanrı sınırsız bilen ve gören kudret sahibi yaratıcıdır.

6. Tanrı ne evrenin yaratıcısıdır ne de onun dışında veya onun üstündedir. Tanrı evrenle birdir veya evren Tanrı'dır, onun dışında değildir.

Yukarıda açıklamaları verilen felsefi öğreti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teizm
- B) Deizm
- C) Agnostisizm
- D) Varoluşçuluk
- E) Panteizm

7. Pascal'a göre insan çelişkilerle dolu olan bir varlıktır. İnsandaki bu karışıklıklar filozoflar tarafından çözülemez. Çünkü kuşkucular insanı tam bir hiçliğe indirgerlerken diğerleri onu Tanrılaştırmışlardır. Çözüm; inançta, yürekte, dini bir yaşamdadır. İnsanın kurtuluşu samimi bir müminde söz konusu olan, adeta içgüdüsel doğrudan, aracısız ve akla bağlı olmayan, akıl süzgecinden geçmemiş bir kavrayışla Tanrıya teslim olmadadır.

Pascal'ın bu parçada savunduğu görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan Tanrı tarafından özgürlükleri kısıtlanmış bir varlıktır.
- B) İnsandaki ve evrendeki karmaşanın nedeni bilgisizliktir.
- C) Evrendeki düzenlilik ve amaçlılık Tanrı'nın varlığını kanıttır.
- D) Felsefenin amacı akıl yoluyla insanların mutluluğunu sağlamaktır.
- E) İnsanlar içlerindeki karmaşadan sezgisel bir Tanrı anlayışı ile kurtulabilir.

8. Tanrı, zorunlu varlıktır. Çünkü özünü ve var oluşunu hiçbir varlıktan almaz. Çevremizdeki varlıklar, mümkün varlıklar olup, bunlar kendi başlarına var olamazlar. Tanrı sayesinde vardır. Tanrı'dan on akıl zühur eder. Bu on akıl madde taşımaz. Onuncu akıldan mümkün varlıklar meydana gelir. Tanrı'ya en uzak olan varlık, belirsizlik olan madde-dir. Tanrı maddi olmayan bir varlık, bir akıldır.

Farabi yukarıdaki sözleriyle aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

- A) Yaratılmış tüm varlıklar var olmalarını mutlak varlık olan Tanrı'ya borçludurlar.
- B) Tanrı insana verdiği sezgiyle bilinebilir.
- C) Tanrı akılla değil aşk ve gönülle kavranabilir.
- D) Evrenin anlamı ve amacı Tanrısal gücün dışında aranmalıdır.
- E) Tanrı, evren, akıl temelde özdeştir.

9. I. Barth'a göre din, mutlak ve tartışmasız bir varlığın karşısında dürüst olmak için mücadele eden bireylerin çabasıdır.
- II. Royce'a göre din, var olan şeylerin doğasına ilişkin inançlarla pekiştirilen bir ahlak kuralları sistemine derin bağlılık demektir.

Yukarıda verilen iki tanımda dinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Öte dünya inancının olması
- B) Ruhun ölmezliğine inanılması
- C) İnanca ve eyleme yönelik olması
- D) Evrensel öğeler içermesi
- E) Toplumsal kontrolü sağlaması

10. Bruno'ya göre Tanrı sonsuzdur, evren de sonsuzdur. Tanrı'yı evrenin dışında değil içinde aramak gerekir. Çünkü evreni bilmek Tanrı'yı bilmektir. Evren Tanrı ile doludur, Tanrı'nın kendisidir. Tanrı'yı evrenin dışında aramak boş bir çabadır.

Buna göre Bruno aşağıdaki akımlardan hangisine değinmektedir?

- A) Deizm
- B) Agnostisizm
- C) Teizm
- D) Ateizm
- E) Panteizm

11. Din felsefesi inanç karşısında akla öncelik vererek, dinin temel kavramlarını mantıksal bir analize tabii tutar. Yine din felsefesi din karşısında objektif ve eleştirel bir tavır alır. Eleştiri dinin temel ilke ve inançlarını güçlendirmek için yapılmadığı gibi, zayıflatmak için de yapılmaz.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi din felsefesinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Dini inançla değil, akılla temellendirir.
- B) Dini bilgiyi eleştirici ve tutarlı olarak ele alır.
- C) Dinin temel iddialarını açıklaresken objektif yaklaşım sergiler.
- D) Din, bir gerçek olarak kabul edilir ve anlamlandırılır.
- E) Dini öğretilere inanma ve onaylama vardır.

1. Her olay olması gereken bir biçimde olur. Evrendeki düzen ve evrendeki her nesnenin bir amacı yerine getirecek şekilde düzenlenmesi bir sanat yapıcısından bir mühendisten çok daha yetkin bir varlığı gerektirir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi kanıtlanmaya çalışılmaktadır?

- A) Vahyin olanaklı olduğu
- B) Tanrı'nın bilinemezliği
- C) Tanrı'nın varlığı
- D) Ruhun ölümsüz olduğu
- E) Öte dünya inancı

2. "Bu evren yoktan var edilmiştir. Sonradan meydana gelen her şey, onu meydana getiren bir varlığa muhtaçtır. Evren de sonradan meydana geldiğine göre onu meydana getiren bir varlık vardır."

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrenin yaratılmış olması Tanrı'nın varlığını gerektirir.
- B) Tüm insanlar Tanrı'dan bir parçadırlar.
- C) Tanrı, doğaya aşkın bir varlıktır.
- D) Tanrı'yı sevmek ve ahlaklı olmak aynı şeydir.
- E) Tanrı, evrenin işleyişine karışmaz.

3. Teizm: evrenin mutlak yaratıcısının Tanrı olduğunu, Tanrı'nın evrene her koşulda müdahale ettiğini savunurken; Deizm: Tanrı'nın evreni yarattıktan sonra işleyişine karışmadığını savunmaktadır.

Buna göre teizm ve deizmin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Laik bir Tanrı inancını benimseme
- B) Tanrı'nın varlığını kabul etme
- C) Tanrı'nın emirlerinin uygulanmasını benimseme
- D) Tanrı'yı evrenle bir görme
- E) Tanrı'nın varlığının bilinmeyeceğini öne sürme

4. Din, belli birtakım kurallar ve ibadet biçimleri ile kişinin iç ve dış yaşamını Tanrı ile olan ilişkisini düzenlemeye yöneliktir. Kişi inanmış olduğu dinin gereklerini yerine getirmekle, ibadet yapmakla, emir ve yasaklara uymakla yükümlüdür. Din bir yaşama biçimi olarak kişilerin yalnız Tanrı ile olan ilişkilerini değil diğer kişilerle olan ilişkilerini de düzenler. Kişiler inandıkları dinin varlığının devamı doğrultusunda çaba harcarlar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi dini bilginin özelliklerinden biri değildir?

- A) İnsanların ruhsal hayatları üzerinde etkilidir.
- B) Dini inanın kendi iç yapısına ait kuralları vardır.
- C) Doğaya eleştirel bir gözle bakma alışkanlığı kazandırır.
- D) Kurallarının işlerliğini olumlu ve olumsuz pekiştireçler ile güçlendirir.
- E) Dinin etkisi yalnızca zihinsel alanda değil davranışlarda da kendini gösterir.

5. Ahlak bize hırsızlık yapmanın kötü olduğunu öğretir. İnanç ise hem böyle bir fiilin kötülüğünden hem de kul hakkının kutsallığından söz eder. Böylece insan hayatında hırsızlık yapmanın kötü olduğuna inanmayla, kul hakkının kutsal olduğuna inanma birleşir. Dolayısıyla insan kötüyü günahı, iyiye sevabı ekler. Çünkü yalan söyleme sadece kötü değil, aynı zamanda günahıdır.

Buna göre ahlak-din arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisinde açıklanmıştır?

- A) Bütün davranışların tek belirleyicisi inançtır.
- B) Ahlak ilkeleri doğruyu nasıl seçeceğimizi gösterir, dini inanç ise bu doğrunun kutsallığını öğretir.
- C) Tanrı'ya inanmak ahlaki ödevlerin yerine getirilmesinde etkili değildir.
- D) Tanrı'ya inanan insanın, inancı ile ahlaki görüşleri tutarlı olmayabilir.
- E) İnanan insanın davranışlarını belirleyen inanç sistemidir, ahlakın etkisi yoktur.

6. Aristoteles'e göre her şeyin ilk nedeni Tanrıdır. Tanrı bütün olayların ilk hareket ettiricisidir. Ruh canlıyı cansızdan ayıran başlıca etkidir. Bireysel ruh ölümlüdür, ölümsüz olan insanlığın ruhudur. Evrendeki oluş Tanrı'ya doğru giden bir oluşturdur. Çünkü evrenin tüm amacı sonunda tekrar Tanrı'ya ulaşmaktır.

Aristoteles'in bu görüşlerinde din felsefesinin hangi sorusuna değinilmemiştir?

- A) Ruh var mıdır, yok mudur?
B) Vahiy mümkün müdür?
C) Evrende bir düzen var mıdır?
D) Ruhun nitelikleri nelerdir?
E) Tanrı var mıdır, yok mudur?

7. I. Descartes'e göre Tanrı kötülüklerden sorumlu tutulamaz. Kötülük, insanın seçimidir. Tanrı, insana iyiyi kötünden ayırabilme yeteneği vermiştir.
II. Spinoza'ya göre insan, Tanrı'nın sonsuz sayıdaki niteliklerinin bilgisini edinme gücüne sahip değildir. Bu yüzden kötülüklerden sorumlu tutulamaz.

Buna göre Descartes ve Spinoza din felsefesinin hangi sorusuna yanıt aramaktadırlar?

- A) Tanrı'nın var olup olmadığına
B) Ruhun ölümlü olup olmadığına
C) Vahyin olanaklı olup olmadığına
D) İnsanın özgür iradeye sahip olup olmadığına
E) Evrenin yaratılmış olup olmadığına

8. Gazali'ye göre insan akıllı, varlık konusunda, çeşitli imkânlar düşünebilir. Ancak bunlardan hangisini gerçekleştireceğini akıl değil, vahiy bildirir. Onun düşüncesinde Tanrı'yı içinde duymak veya yaşamak, bilmek için tasavvuf yoluna girmek gereklidir.

Parçaya göre aşağıdaki düşüncelerden hangisi Gazali'nin görüşüne aykırıdır?

- A) Tanrı mutlak bir akılla kavranabilir.
B) İnsan akıllı sınırlıdır, gerçeği kavrayamaz.
C) İnanan insan için vahiy, akıldan önce gelir.
D) Sınırlı akıl sonsuz olan tanrıyı kavrayamaz.
E) Tanrı'ya ulaşmanın yolu aşk ve sevgidir.

9. Felsefe insanın özgür aklına dayanır. Tüm çalışmalarını akıl ile yürütür. Din ise Tanrı tarafından bildirildiğine inanılan sözlere (vahiy) dayanır. Tanrı'nın sözleri dogmatiktir. İnsanlar peşinen kabul ederler ve doğruluğundan şüphe etmezler. Felsefe ise hiçbir işini şüphe olmadan yürütmeyiz.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Din felsefesi, dini temellendirmeyi amaçlar.
B) Felsefe, dini nesnel olarak ele alarak açıklamaya çalışır.
C) Din ve felsefe gerçeğin arayışında olan etkinlik alanıdır.
D) Felsefe insanları doğruya ulaştırırken dinlerin söylemlerini de dikkate almalıdır.
E) Felsefe ve dinin kaynakları ve yöntemleri birbirinden farklıdır.

10. • Tanrı, evreni yarattıktan sonra onunla ilgisini kesmemiştir. Ona sürekli müdahale etmektedir; peygamberler ve kitaplar göndererek onu yönetmektedir.
• Tanrı, evreni yarattıktan sonra onunla ilgisini kesmiştir. Ona hiçbir şekilde müdahale etmez. Ne Peygamber ne de kitap gönderir.

Yukarıda verilen görüşler sırasıyla aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Deizm - Politeizm
B) Agnostisizm - Teizm
C) Panteizm - Ateizm
D) Politeizm - Teizm
E) Teizm - Deizm

11. Yunus Emre'ye göre evren Tanrı'nın yüzünü insandan gizler. Her insan da onu dünyaya bağlayan bir benlik vardır. Bu benlik, insanı ihtiyaçlarını karşılama ve yaşamını sürdürme yolunda bencil, çıkarıcı ve hırslı yapar. Bu durum onu Tanrı'dan uzaklaştırır. Bu nedenle ilk önce benliği etkisiz kılmak gerekir. Egoist olan benliğin yerine ilahi benlik konulmalıdır. İlâhi benlik insanı ilahi aşkla yükler ve bu aşk onu Tanrıya ulaştırır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Benliğini seven Tanrıyı bulur.
B) Tanrı insan zihninin bir ürünüdür.
C) Gereksinimler insanı Tanrı'ya yönlendirir.
D) İnsanı Tanrıya yaklaştıran onun benliğidir.
E) Dünyaya bağlanan insan Tanrıdan uzaklaşır.

1. "İnsan doğasının özü itibariyle iyidir. Adil ve uyumlu yaşayabilir. İnsan hayatında karşılaşılan kötülüklerin temeli insan üzerindeki politik baskı ve kontrolden kaynaklanmaktadır."

Bu parçada görüşleri verilen felsefi yaklaşım aşağıdaki hangisidir?

- A) Sosyalizm
B) Liberalizm
C) Anarşizm
D) Determinizm
E) Monarşizm

2. I. Kanun önünde herkes eşittir.
II. Yasaları yapanlar yasalara uymak zorunda değildir.
III. Çok sesli ve farklı görüşlerin tartışılabildiği bir ortam vardır.
IV. Yöneticiler toplumun yararı için yasaların üstünde yetkiye sahiptir.

Yukarıdakilerden hangileri demokratik yönetim anlayışı ile bağdaşmaz?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız IV
D) II ve IV
E) III ve IV

3. Siyaset bilimi, dünyadaki yönetim biçimlerinin yapısını, gelişimini ve işleyişini bilimsel yöntemlerle açıklamaya çalışır. Siyaset felsefesi ise, siyasi otoriteyi, bu otoritenin oluşumunu, kaynağını, gücünü nasıl sürdürdüğünü, siyasal otorite ile birey arasındaki ilişkiyi ve bunların daha iyi daha adil duruma gelip gelmeyeceğini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Buna göre siyaset felsefesi hangi yönüyle siyaset biliminden farklıdır?

- A) Toplumsal olayları dikkate almasıyla
B) Genelleyici açıklamalara ulaşmasıyla
C) Olayları nesnel bir yöntemle açıklamasıyla
D) Var olandan hareketle olması gerekeni araştırmasıyla
E) Siyaset konusunda olanı olduğu gibi yansıtmaya çalışmasıyla

4. Sofistler, toplumsal hukuk açısından ortaya konan bir şeyin ya da bir durumun doğal hukuk açısından da geçerli olup olmadığı sorusunu ilk kez tartışmış ve bu anlamda yasaların bir kesinliği olmadığı kanısına varmışlardır. Protagoras'a göre: "İnsan her şeyin ölçüsüdür." O halde her insan kendine yararlı olanı aramalıdır. Bu anlamda herkes için geçerli yasalar ortaya konamaz.

Buna göre sofistlerin genelgeçer yasalara karşı olmalarının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsana veya topluma göre farklılık göstermeleri
B) Doğaya uygun olanı değil değişim göstermeleri
C) İnsanlar için her zaman geçerli olmaları
D) Toplumsal yapıyı etkileyecek olmaları
E) İnsanların yaratılışına ters olmaları

5. Öyle bir devlet olmalı ki, tüm imkânlar onun elinde olsun. Halkının eline bakan bir devletin varlığı ne kadar etkili olacaktır. O halde devlet tüm ticari faaliyetleri kendi eliyle sürdürebilmeli ve dış ticarete damgasını basmalıdır.

Yukarıdaki düşünceyi destekleyen en kapsamlı yargı, aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Devlet ekonomik faktörlerle şekillenmelidir.
B) Devlet halkın iradesini dikkate almalıdır.
C) Devlet bir toplumdaki tek egemen güç olmalıdır.
D) Dinsel öğeleri dışlayan bir devlet meşru değildir.
E) Sınıflar arası eşitliği sağlayan bir devlet olmalıdır.

6. Devlet vatandaşlarına en iyi mutluluğu sağlamalıdır. Çünkü devlet bir eğitim kurumudur. Devletin esas belirleyici vasfı ahlaklılık, bilime teşvik ve felsefedir. Devlet tüm zamanlarda gerçek bir fazileti temsil etmelidir. Bunun da biricik yolu devlete felsefenin egemen olmasıdır.

Buna göre, bir devletin yönetiminde aşağıdakilerden hangisi beklenmez?

- A) Yöneticilerin adil olması
B) Bilimsel çalışmaların yaygınlaşması
C) Yöneticilerin filozof olması
D) Vatandaşların çıkarının korunması
E) Halkının tek tip düşünmesini sağlama

7. Siyaset felsefesi, insanın yaşamını çevreleyen ve şekillendiren adalet, eşitlik ve özgürlük gibi kavramlar hakkında soru sorar, toplumsal yaşamda iktidarın kullanılması ve dağıtılması hakkında düşünerek iktidarın kullanılmasını haklı gösteren gerekçeleri inceler. Ayrıca devletin gereği, ideal düzenin olanağı ve bireylerin devletle ilişkilerini şekillendiren unsurları da sorgulama konusu yapar.

Aşağıdakilerden hangisi siyaset felsefesinin cevaplamaya çalıştığı sorulardan birisi olamaz?

- A) Devlet hangi ilkelere göre yönetilmelidir?
B) En iyi yönetim biçimi hangisidir?
C) Vicdanın insan eylemlerinde ki yeri nedir?
D) Eşitlik, adalet, egemenlik gibi kavramlar nedir?
E) Egemenlik nasıl kullanılmalıdır?

8. "Emir almadan, emredebilmektir."

"Devlet iktidarının iç ve dış etkilere bağımsız şekilde kullanılabilmesidir."

"İktidar olmaktan doğan gücü kullanmaktır."

Bu açıklamalarda siyaset felsefesi ile ilgili aşağıdaki kavramlardan hangisi tanımlanmıştır?

- A) Devlet
B) Egemenlik
C) Kuvvetler ayrılığı
D) Hukuk
E) Meşruiyet

9. İnsanın hayatı ancak iyi bir siyasal örgütlenme içinde mümkün olabilir. Siyasal örgütlenme sadece bireysel hayatın korunması ve devam ettirilmesi için değil, aynı zamanda niteliğinin yükselmesi için de zorunludur.

Buna göre siyaset felsefesinin işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumun genel çıkarlarını ya da bireylerin ortak çıkarlarını sağlamak
B) İnsanların hayatını korumak ve yaşam kalitesini artırmak
C) Bireylerle devlet arasındaki ilişkileri düzeltmek
D) Siyasal örgütlenme yoluyla toplumsal yapıyı kontrol altına almak
E) Bireyin yasal örgütlenmesine ilişkin düzenlemeler yapmak

10. Bir fikrin susturulmasındaki asıl fenalık, onun insan ırkına karşı, yaşayan nesil olduğu kadar daha çok da gelecek nesillere karşı da bir haydutluk olması, o fikre katılanlardan daha fazla olarak o fikre katılmayanlara karşı bir soygunculuk olmasıdır.

J.S. Mill'in bu yaklaşımından çıkarılabilecek en kapsamlı sonuç aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Baskıcı güçler farklı fikirleri daima bastırmıştır.
B) Farklı fikirler, her zaman mutlu bir topluma giden yolun ilk basamaklarını oluşturur.
C) Orta Çağ skolastik anlayışı, özgürlükçü bir ortamı yok etmiştir.
D) Bir fikrin susturulması, devamlardan çok gelecek neslin değerlerini yok eder.
E) Bir toplumun zenginliği, farklı fikirleri barındırmasıyla açıklanabilir.

11. Bir ülkede hukuka dayalı bir düzen egemense, insan konusunda ve davranışta bir cesaret gösterebilir. Fakat ülkenin kanunlar hukuksal temellerden yoksunsa, insan sadece davranışa da istediği gibi konuşamaz.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Hukuk insanları kualsız yaşamaya yönlendirir.
B) Hukuk, insanlara özgür bir yaşam sağlar.
C) Her demokratik devlet sistemi, belli hukuksal temellere oturmak zorundadır.
D) Günlük yaşamı düzenleyen temel belirleyici faktör, hukuktur.
E) Her insanın arzu ve isteklerinin sınırını belirleyen güç, hukuktur.

12. Demokrasi düşüncesi ilk olarak İlk Çağ Yunan toplumunda görülmüştür. Batı siyaset bilimcileri de bu düşüncüyü Yunan toplumundan aldılar, yeni eklemeler ve değiştirmelerle, günümüzdeki şekline kavuşturdular.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Demokrasinin beşiği Yunan toplumudur.
B) Batı toplumu daima arayış içindedir.
C) Bilimsel düşünceler birikerek ilerler.
D) İnsanların merakı yeni düşünceleri doğurmuştur.
E) Demokrasi günümüzdeki yönetimlerin en iyisidir.

1. Marks'a göre ne politika ne din ne felsefe ne de sanat insanın tarihinin, insanın ve dünyanın birbiriyle bağlantılanma tarzlarının (yabancılaşmış bile olsa) oluşturucu güçleridir. Hakikat ve gerçekliğin kaynağı yalnızca pratiktir, insanı dünyayla ilişkiye geçiren pratik etkinliklerdir.

Buna göre Marks'ın bu yaklaşımından çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yabancılaşmada politikanın etkisi büyüktür.
- B) Din insanları uyutan bir afyondur.
- C) Sanatsız bir toplum düşünmek imkansızdır.
- D) Toplum, tüm değerleri birlikte barındırmalıdır.
- E) Faydacı yaşantıdan yoksun bir hakikat yoktur.

2. Asıl amacı yurttaşların ahlaki bakımdan gelişmeleri ve olgunlaşmalarıdır. Devlet bu amaç için vardır. Yani devlet yönetimleri, kendi başlarına iyi ya da kötü değildir. Ancak söz konusu amacı gerçekleştirebilmesine göre iyi ya da kötü olabilir.

Bu parçada Aristoteles'in devlete ilişkin görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Devleti yapay bir varlık sayan yaklaşım
- B) Devleti doğal düzenin devamı gören yaklaşım
- C) Devleti Tanrısal bir temele oturtan yaklaşım
- D) Devleti egemen sınıfın aracı gören yaklaşım
- E) Devleti sözleşme olarak gören yaklaşım

3. Demokratik devletlerde hiçbir düşünceye ayrıcalık tanınmaz. Her düşünce özgürdür; özgürce açıklanır, özgürce örgütlenir ve siyasal iktidarda geçirmeye öteki düşünceler ölçüsünde hak sahibidir.

Bu parçada demokratik devletlerin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Birden fazla siyasi partinin olması
- B) Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün olması
- C) Kuvvetler ayrılığı ilkesinin uygulanması
- D) Çoğunluğun düşüncelerinin hayata geçirilmesi
- E) Seçimlerin serbestçe yapılması

4. İnsanlar nasıl bir özelliğe sahipse o şekilde bir devlet oluştururlar. Her devlet de kendine uygun vatandaşlar yetiştirmeye çalışır. O halde devlet sistemi ile halk arasında doğrudan bir ilişki vardır.

Yukarıda vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Her devlet sistemi halkı biçimlendirir.
- B) İnsanların özellikleri devletin yapısını belirlemektedir.
- C) Toplumsal düzen, geleceğin garantisidir.
- D) Mutlu vatandaşlar, topluluğu devlete bırakır.
- E) İnsanların doğal yaşantılarını korumak devletin görevidir.

5. K. Marks'a göre kapitalist toplumun neden olduğu sınıf ilişkisi, işçi sınıfının mücadelesiyle eşitlikçi bir düzen getirilerek ortadan kaldırılacaktır. Üretim araçları kamulaştırılarak özel mülkiyet kaldırılacak ve sosyalist düzen tüm insanlık için bir ilişki içinde yaşadığı bir düzen olacaktır.

K. Marks bu yaklaşımıyla ideal toplumsal düzeni aşağıdakilerden hangisine dayandırmış olabilir?

- A) Sınıflar arası eşitliğe
- B) Bireylerin özgürlüğüne
- C) Toplumsal adalete
- D) Doğal düzenin gerçekleşmesine
- E) Birey-devlet ilişkisinin güçlülüğüne

6. Bireylerin ihtiyaçlarına, başarılarına, yeteneklerine bakmaksızın herkese eşit davranmak adaletlilik değil adaletsizliktir. Adalet tembel olanla çalışkan olanın, başarılı olanla başarısız olanın farklı şekilde ödüllendirilmesini gerektirir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sosyal adalet anlayışının gereklerinden biri değildir?

- A) Farklılıklara saygı duyma
- B) Başarı durumlarını dikkate alma
- C) Bireysel ayrılıklara önem verme
- D) Gereksinimleri göz önüne alma
- E) Bütün bireylere aynı şekilde davranma

7. John Locke, toplum sözleşmesi görüşünü benimsemiş ve bireyden yola çıkarak önce doğal durumun tam bir özgürlük durumu olduğunu, bu yüzden de devletin bireye ve topluma daha az bir özgürlüğe sebep olacak düzenlemelere gidemeyeceğini söyler.

John Locke'ta devletin meşruiyeti aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

- A) Eşitliğe B) Hürriyete C) Adaletle
D) Güvene E) Ekonomiye

8. İnsanoğlu tarih boyunca bir düzenin gerekliliğinin bilincinde olmuştur. Ne var ki böyle bir bilinç insanoğlunun refah ve mutluluk sağlayacak bir toplumsal düzene kavuşmasına yetmemiştir. Bundan dolayı düşünce tarihinde filozoflar özgürlük, eşitlik, adalet kavramlarından ya da dinsel kavramlardan yola çıkarak ideal düzen arayışları içerisinde olmuşlardır.

Aşağıdakilerden hangisi filozofları ideal düzen arayışına yönelten sebeplerden biridir?

- A) Ekonomik refah içinde yaşama isteği
B) Bireyin ahlaki gelişimi sağlama isteği
C) Doğal hakları güvence altına alma isteği
D) Bireyin özgürlüğünü gerçekleştirme isteği
E) Bireyleri mutlu edecek bir toplumsal düzen isteği

9. • A. Huxley, Yeni Dünya adlı eserinde toplumun roketlerle yapıldığı, ailenin ortadan kalktığı, çocukların tüp bebek olarak üretildikleri, bilimsel denetim altındaki bir dünya tasarlar.
• George Orwell'in 1984 adlı eserinde dünya üç büyük blokta kümelenmiştir. Toplum diktatörlerin denetimi altındadır. Düşünme sorgulamak yoktur ve bireyler yaşama güvencesine sahip bile yoksundur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi A. Huxley ve G. Orwell'in ütopyk eserlerinin ortak niteliğini yansıtır?

- A) İnsanları modern dünyayı sarsan sorunlar üzerinde düşünmeye çağırır.
B) İdeal toplum ve devlet tasarımlarını gösterir.
C) Eşitlik ve özgürlüğün ölçütü alındığı toplumları tasarlar.
D) Teknolojiyi, yaşamın gereği olarak kabul eder.
E) İnsanları dini değerlere yöneltmeyi amaçlar.

10. T. Moore Ütopya adlı eserinde ideal bir devlet tasarlar. Moore, Ütopya'yı yazdığında, İngiltere bir kargaşa içindedir. Sosyal adalet yoktur ve bunun neticesinde mutlu bir azınlık ülkeyi sömürürken, çoğunluk ise yoksulluk içinde kıvrılmaktadır. T. Moore bu duruma tepki olarak eserini kaleme almıştır.

Moore'un bu düşüncelerinin oluşmasını aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Ütopyalar o gün için gerçekleşmesi olanaksız olması
B) Eserinde ideal bir devlet tasarlaması
C) Hayal gücü gücü kullanarak tasarlaması
D) Yaşanılan dönemde insanların mutsuz olması
E) Özgürlüğe dayalı bir düzen kurma düşüncesi

11. Siyaset felsefesinin temel problemlerinden biri de; birey devlet ilişkisidir. Günümüzde bu ilişki bir boyun eğen ve eğdiren ilişkisi olmaktan çıkmıştır. Birey belirli temel hak ve özgürlüklere sahip, bunları kullanarak kendini gerçekleştirme durumunda olan bir varlıktır. Devlet ise bireyin bu haklarını ve özgürlüklerini en iyi derecede kullanabilmesi için oluşturulmuş otoritedir.

Buna göre bireysel hak ve özgürlükler ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet, bireye uyumlu yaşaması için bu hak ve özgürlükleri tanımıştır.
B) Bütün bireyler, insan oldukları için doğuştan bu haklara ve özgürlüklere sahiptirler.
C) İnsanlar bilgi bakımından yeterli düzeye ulaştıktan sonra bu hakların farkına varırlar.
D) Bireyler kendi seçtikleri yöneticiler yardımıyla bu haklara sahip olurlar.
E) Devlet olmadan bireysel hak ve özgürlükleri elde etmek mümkündür.

1. Siyasal etkinlikte bulunan insanlar uçsuz bucaksız dipsiz bir denizde yelken açarlar. Ne sığınacak bir liman, ne de demir atılabilecek bir taban vardır. Ne başlangıç noktası ne de erişilecek bir hedef. Sorun omurgayı dik tutup gemiyi suyun üstünde yüzdürmektir. Deniz hem dost hem de düşmandır. Kaptanın becerisi ise gemidekilerin çıkarlarının gerçekleşmesi adına dümeni kullanmayı bilmektir.

Bu parçada devleti yönetenlerin sorumluluklarının hangisinden söz edilmektedir?

- A) Erdemli yaşama yatkın olmayan bireyleri cezalandırma
B) Bireylerin ahlakça olgunlaşmasını sağlama
C) Belirsizliklerle dolu ortamda toplumun faydasını gözetme
D) İşleyişle ilgili olarak yurttaşları bilgilendirme
E) Bireyin haklarını devletin gücüne karşı koruma

2. I. Herkese hak ettiğini vermektir.
II. Bir toplumda halkın yönetme gücüne sahip olan kişilerdir.
III. Yönetimdekilerin halkın beklentilerini karşılamaları ve yasalara uygun davranmalıdır.
IV. Siyasal sınırları tespit edilmiş belli bir toprak parçası üzerinde egemenliğe sahip en büyük siyasi kurumdur.

Yukarıdaki açıklamalarda siyaset felsefesinin kavramlarından hangisinin tanımı yapılmamıştır?

- A) İktidar B) Devlet C) Ütopya
D) Meşruiyet E) Devlet

3. Bazı düşünürler, içinde yaşadıkları toplumsal düzeni eleştirmiş ve gerçekleşme şansı çok fazla olmayan düşünsel bir toplum düzeni tasarlamışlardır. Bu düşünürler, insanın dolayısıyla toplumun kurtuluşunun ancak tasarladıkları bu ideal düzene geçilmesiyle mümkün olacağını savunmuşlardır.

Bu parçada siyaset felsefesinin hangi kavramı açıklanmaktadır?

- A) Meşruiyet B) Sivil toplum
C) Ütopya D) Demokrasi
E) Teokrasi

4. Otoritelere bağlılık ve kurtarıcı kahramanlar arama çabası bitmediği sürece, insanlar kendilerini geliştirmek için gerekli uğraşı göstermeyeceklerdir. Bu insanlar adeta başkasının gözüyle görüp nefesiyle yaşamaktadır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

- A) Özgürlüğün sorumluluğunun alınmaması
B) Özel mülkiyetin varlığı
C) Devletin gereksiz bir kurum olarak görülmesi
D) Birey-devlet ilişkisinde devletin öncelikli görülmesi
E) Bireyin siyasete kapalı olup her şeyi başkasından beklemesi

5. Devlet, bireylerin yaşam ve özgürlüklerini sağlamak, mülkiyet haklarını korumak için vardır. Bu anlamda toplumdaki bireylerle devlet arasında karşılıklı bir sözleşme vardır. Bireyler haklarından vazgeçtiği anda devletin varlık nedeni de ortadan kalkar.

Bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

- A) Devletin bireylerin uzlaşması sonucunda oluştuğunu
B) Devletin bireyler arasındaki dayanışmayı güçlendirdiğini
C) Devletin amacının bireyi ahlaklı kılmak olduğunu
D) Devletin doğal düzenin devamı olduğunu
E) İdeal bir devlet düzeninin bulunmadığını

6. Anarşistlere göre, kurumsallaşmış bir iktidar sistemi olan devlet, insan doğasıyla ve insanın ahlaki özerkliği ile bağdaşmaz. Çünkü insan özünde iyi ve değerli bir varlıktır. Ancak iktidarı elinde bulunduran devlet, insan güdülerini sapıtarak bunların serbestçe ortaya konulmasını engeller.

Anarşistlerin devlet görüşleri, aşağıdakilerden hangisi ile ifade edilebilir?

- A) Devlet, bireylerin hak ve özgürlüklerini korumakla görevlidir.
B) Devlet, insan doğasına aykırı ve gereksiz bir kurumdur.
C) Devlet, insanlar arasındaki sözleşmenin sonucunda ortaya çıkmıştır.
D) Devlet, toplumsal düzeni sağlayabilen tek kurumdur.
E) Devlet, insanın mülkiyetini koruyan gerekli bir kurumdur.

7. İktidar toplumdaki bireylerin birlikte yaşama doğrultusundaki ortak iradesinin yansımasıdır. İktidar bu ortak iradenin somutlaşmış bir temsilcisidir.

Parçada anlatılanlar siyaset felsefesinin hangi sorusuna bir yanıt niteliğindedir?

- A) Devlet gerekli bir kurum mudur?
B) Egemenliğin kullanış biçimleri nelerdir?
C) Devletin kaynağı nedir?
D) Birey-devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?
E) İdeal devletin temel ilkesi ne olmalıdır?

8. Kanun yapıcılar halkın mülkiyetini ne zaman ki ellerinden almaya, yok etmeye veya onları keyfi bir şekilde yönetmeye çalışıyorsa, o zaman yönetim, meşruiyetini yitirir. Öyleyse meşru yönetim, yönetilenlerin hayat hakkını teminat altına alan, özgürlüklerini sağlayan ve mülkiyetlerini koruyan, kısacası yurttaşlarının rızasına dayanan yönetimdir.

Bu parçaya göre bir iktidarın meşruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Bireylerin erdemli olmasına
B) Tanrı'nın isteklerine uygun davranma
C) Bireylere yönetimde söz hakkı verilmesine
D) Bireylerin temel haklarının güvence altına alınmasına
E) Egemenliği iktidarın isteği doğrultusunda kullanılması

9. Siyaset felsefesi belli görüşlerini kendi altında siyasetle ilgili her şeyin doğasını araştıran, gerekliliğini sorgulayan ve en iyi siyasi düzenin ne olduğunu bu açıdan bunları değerlendiren felsefe disiplini.

Aşağıdakilerden hangisi siyaset felsefesinin cevap aradığı sorulardan biri değildir?

- A) İnsan davranışlarında özgür müdür?
B) Devlet nasıl oluşmuştur?
C) Meşruiyetin ölçütü nedir?
D) Egemenliğin kullanış biçimleri nelerdir?
E) Bürokrasi nedir, bürokrasiden vazgeçilebilir mi?

10. I. Kamu hizmetine girme ve siyasi faaliyetlerde bulunmaya imkan tanıyan haklar

II. Sağlık, eğitim ve öğretim hakkı gibi kişinin devletten gerçekleşmesini isteyebildiği haklar

III. "Koruyucu haklar" da denilen, bireyi toplumun gücüne karşı koruyan haklar

Bu açıklamalar aşağıdaki demokratik haklardan sırasıyla hangilerine karşılık gelmektedir?

	I	II	III
A)	Kişisel	Siyasal	Sosyal ve Ekonomik
B)	Siyasal	Sosyal ve Ekonomik	Kişisel
C)	Sosyal ve Ekonomik	Kişisel	Siyasal
D)	Sosyal ve Ekonomik	Siyasal	Kişisel
E)	Siyasal	Kişisel	Sosyal ve Ekonomik

11. Çocuk eğitimi özellikle de beden eğitimi üzerinde duran Aristoteles, çocuklara ancak yedi yaşından itibaren okuma-yazma öğretilmesi gerektiğini söylemektedir. Her şeyden önce de utanma duygusunun aşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca ahlak dışı resim ve hikâyelerden çocukların uzak tutulmasını ve bu tür şeylerin devlet tarafından kontrol edilmesini öğütlemektedir.

Aristoteles bu görüşleriyle devletin temel görevinin aşağıdakilerden hangisi olduğunu savunmaktadır?

- A) İç ve dış tehditlerden halkı koruma
B) Gerektiğinde otoriteyi kullanabilme
C) Eğitim aracılığıyla erdemli yurttaşlar yetiştirme
D) Toplumsal çatışmaları önleme
E) Halkın refah seviyesini artırma

1. Hobbes'a göre, insanlar nasıl biyolojik sebeplerden gıdaya ve suya ihtiyaç duyarlarsa aynı sebeplerden dolayı mutlak egemen bir otoriteye de ihtiyaçları vardır. Gıda veya suya sahip olamayan kişi kuşkusuz ölür. Hiçbir otoritenin bulunmadığı doğa durumunda da insanların bir süre sonra öldürüleceği kesinlikle söylenebilir.

Hobbes bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) İktidarların halkın beklentilerini karşılaması gerektiğini
- B) İdeal düzenin olanaksızlığını
- C) Yönetimde liderin önemini
- D) Bir devletin ve düzenin gerekliliğini
- E) Devletin yıkılması gereken kurumların başında yer aldığını

2. Demokratik devlette siyasal iktidarın her karar ve uygulaması, kayıtsız - koşulsuz meşru kabul edilemez. Özellikle insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı karar ve uygulamaların geçerli bir nedene dayanması gerekir. Aksi durumlarda devletin, despotik veya otoriter devletlerden farkı kalmaz.

Buna göre demokratik devletin varlığını sürdürmesini aşağıdakilerden hangisine bağlar?

- A) İnsanların devletin gereğine inanıp onu korumalarına
- B) Sivil toplum örgütlerinin yaygınlaşmasına
- C) Toplumsal denetim mekanizmalarının varlığına
- D) İnsanların devletin koyduğu kurallara her koşulda uymalarına
- E) Bireyin temel hak ve hürriyetlerinin korunmasına

3. İnsanlar devlet olmadan da adanmış ve uyumlu bir yaşam sürebilirler. Hatta devlet hak ve özgürlüklerinin kullanılmasını engeller. Her çeşit mülkiyet bir tür hırsızlıktır. Devlet haksız elde edilen mülkiyeti koruyarak bireye karşı suç işlemektedir.

Bu parçadaki düşünceleri savunan filozoflar aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

- A) Aristokrasi
- B) Rasyonalizm
- C) Sosyalizm
- D) Nihilizm
- E) Liberalizm

4. Günümüzün demokratik toplumlarında kişilerin belirli amaçlar için örgütlenerek bir araya geldikleri görülmektedir. Yani birey, devletle tek başına karşı karşıya kalmıyor, kendi çıkar ve isteklerini yine kendisi gibi düşünen insanlarla birlikte devlete kabul ettiriyor. Devlet de işlevlerini yerine getirirken, toplum içindeki grupları ve örgütlenmeleri hesaba katmak zorunda kalmaktadır.

Parçadan siyaset felsefesinin hangi kavramı anlatılmaktadır?

- A) Bürokrasi
- B) Sivil toplum
- C) İktidar
- D) Meşruiyet
- E) Egemenlik

5. Siyaset felsefesi, devletin oluşumunu, kaynağını, gücünü nasıl sürdürdüğünü, siyasetle ilgili kavramların anlamını ve yargıların değerinin ne olduğunu, ideal düzen arayışları ve ütopyaların yapısını, sivil toplum, devlet ve demokrasi ilişkisi, birey-devlet ilişkisinin nasıl olması gerektiğini, bunların daha iyi daha adil duruma gelip gelmeyeceğini tartışır ve irdeler.

Aşağıdakilerden hangisi, siyaset felsefesinde ele alınan sorulardan biri değildir?

- A) İdeal bir toplumsal düzen var mıdır?
- B) Bireyin temel hakları nelerdir?
- C) Bireyin yaşamının amacı nedir?
- D) Devlet kaynağını nereden alır?
- E) Birey devlet ilişkisi nasıl olmalıdır?

6. Yusuf Has Hacıp'e göre, hükümdarların halk üzerindeki hakları olduğu gibi, halkın da aynı derecede hükümdarlar üzerinde hakları vardır. Hükümdarlar devleti keyfi yöneterek değil, yasalara saygı göstererek, insanların haklarını korur. Hükümdar ile halk arasındaki ilişki akla, doğruya ve iyiye dayanırsa herkes mutlu olur.

Bu parça siyaset felsefesinin hangi problemi ile ilgilidir?

- A) İdeal düzenin gerekliliği
- B) İktidarın gücünü nereden aldığı
- C) Birey-devlet ilişkisinin nasıl olması gerektiği
- D) Bireyin temel haklarının neler olduğu
- E) Devletin kaynağını nereden aldığı

7. "Yasa koyucuların koydukları yasalar, kendilerini de bağlar."

Bu söz ile aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yasalar karşısında herkesin eşit olduğu
- B) Toplumun güvencesinin yasalara bağlı olduğu
- C) Yasama ve yürütme gücünün aynı olduğu
- D) Devletin egemenliğinin yasalara dayandığı
- E) Yasaların yaptırım gücünü yargının denetlediği

8. İktidarı ele geçiren veya bu yetkiyi kullanan insanların bu gücü usulüne uygun, hukuki olarak elde etmeleri esastır. İster seçimli, ister seçimsiz olsun iktidar zaman zaman kanunsuz ve hukuka aykırı olarak ele geçirilebilir. Bu durumda iktidarın varlığı ve tüm icraatları hukuksuz ve kanunsuz kabul edilir. Böyle bir yönetim ya en kısa sürede varlığını hukuka uygun hale getirmeli ya da iktidarı hukuka uygun bir şekilde hak eden yönetime teslim etmelidir.

Parçada devletle ilgili hangi kavram anlatılmaktadır?

- A) Meşruiyet
- B) Bürokrasi
- C) Demokrasi
- D) Devlet
- E) Egemenlik

9. Devlet adına olsa bile bireyin temel haklarından vazgeçmesi beklenemez. Birey için devletin feda edilmesi söz konusu olamaz.

Bu parçada, aşağıdaki kavramlardan hangisinden söz edilmektedir?

- A) Kuvvetler ayrılığı prensibinin uygulanmasının gerekliliğinden
- B) İdeal bir devlet düzeninin olamayacağından
- C) Toplumda fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğinden
- D) Birey-devlet ilişkisinin akılcı bir şekilde dengelenmesi gerektiğinden
- E) Devletin çıkarlarının bireyin çıkarlarından önce gelmesi gerektiğinden

10. Bireylerin bir insan olarak sahip oldukları haklara temel hak denir. Bu hakların başında yaşama, güvenlik, düşünce, din ve vicdan özgürlüğü gibi haklar gelir. Birey, devlet adına bu haklarından vazgeçmemelidir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yöneticilerin halkın isteklerine duyarsız kalmamalarının önemi
- B) Egemenliğin kimin elinde olması gerektiği
- C) Bireyin haklarının yanı sıra devlete karşı ödevlerinin de bulunduğu
- D) Birey-devlet ilişkisinde bireylerin vazgeçilemez özgürlük alanlarının olması
- E) Bireylerin siyasetten uzak kalmamasının gerekçeleri

11. Bireyin devlete olan ilişkisi, ruhun bedenle olan ilişkisi gibidir. Ruh bedenden çıkarırsak bireyin öldüğü gibi; birey de içinde yaşadığı toplumdaki ayrılırsa yaşama olanağından yoksun kalır. Beden sağlıklı ise ruh da sağlıklıdır. Buna göre toplum sağlıklı ise birey de aynı durumdadır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) İnsanın ancak doğal düzen içinde gerçek mutluluğu yakalayabileceği
- B) İnsanların devlete koşulsuz itaatının, mutluluğun temel şartı olduğu
- C) Devletin var olmasının, ancak insanla olanaklı olduğu
- D) Doğal bir yaşamın sonucunda devletin ortaya çıktığı
- E) İnsanın varlığının ancak devlet içinde olanaklı olduğu

12. Sosyalist düşünce 19. yüzyılda toplumdaki alt tabakanın ekonomik özelemlerine karşılık vermek üzere gelişmiş olan bir düşünceydi. Bu nedenle toplumsal yaşamdaki alt tabakalarla üst tabakalar arasındaki eşitlik mücadelesinin temel odağı olarak kabul edilmiştir.

Buna göre sosyalist düşüncenin ortaya çıkmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Siyasi sistemi yeniden yapılandırmak
- B) Üst tabakanın varlığına son vermek
- C) Toplumsal çatışmaları şiddetlendirmek
- D) Toplumdaki tabakalar arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırmak
- E) Toplumun farklı kesimlerini örgütleyerek, siyasi sistem aleyhine kışkırtmak

1. Sanatçı doğal olandan faydalanır, ancak olduğu gibi yansıtmaz. Kendi dünyasında yeni bir senteze tabi tutar ve bir ifadeye ulaştırır. Sanat, sanatçının hayal gücünde meydana gelen ama bir kez olup biten bir yaşantı olarak ortaya çıkar.

Aşağıdaki yargılardan hangisi parçada savunulan görüşlerle çelişmektedir?

- A) Sanat eseri doğadaki güzelliği ortaya çıkarır.
B) Sanat yaratma ile meydana getirilir.
C) Sanat eseri sanatçının hayal gücü ile oluşur.
D) Sanat eseri özgündür.
E) Sanat doğaya eklenmiş insandır.

2. Sanat eseri, sanatçının özel bir anında meydana getirilmektedir. Sanatçı, o eserin aynısını bir daha yapamaz. Çünkü o andaki ruh haline bir kez daha ulaşamaz. Örneğin bir müzisyenin aynı besteyi yaptığı görülmemiştir.

Bu parçada sanat eserinin hangi özelliği açıklanmaktadır?

- A) Estetik haz vermesi
B) Estetik değer taşıması
C) Biricik (tek) olması
D) Pratik bir değerinin olması
E) Özgün bir yapıda olması

3. Sanatçı dünyaya kendi özünü yansıtabilen insandır. Bu da yetkin ve özgün bir bilinci, sahip olma anlamına gelir. Sanat farklı ve etkin bir görme gücüdür. Sanatçının oldukça değişik bir adam görünüşü oluşması yadırganmaz. Çünkü onun gerçekten apokaliptik özellikleri vardır. Boş büyüklükler yanında sanatçının büyüklüğü anlamlı bir büyüklüktür.

Bu parçada sanatçının aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanata ilgi duyması
B) Özgün ve orijinal olması
C) Bir sanat yaklaşımını benimsemesi
D) İnsanı açıklamaya çalışması
E) Ortalama bir görüşü olması

4. Nesneleri güzelleştiren bizim estetik bakışımızdır. Kendi liginden estetik ya da kendi kendine estetikleşmiş nesne yoktur. Bakışımız ile estetikleşen ya da estetik nesneye dönüşen bir nesne, nesne olmaktan çıkmaksızın estetikleşmiştir. Bu nesne dış dünyada bir deniz kıyısı, bir orman, bir çiçek demeti, iç dünyada bir anı, bir duygu, bir izlenim olabilir. Sanatçı nesneyi estetikleştiren kişidir. Bir nesneyi estetikleştirmek her şeyden önce ona uygun bir biçim ve insani bir anlam kazandırmaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlıklara estetik bakışın insanın yorumudur.
B) Nesneler kendi başlarına estetik nitelik kazanamazlar.
C) İnsanın yorumu ile estetikleşen nesne, nesneliğini kaybetmez.
D) Nesnenin estetikleşmesi onun insandan bağımsız olması gerektirir.
E) İnsanın estetikleşmesi algıda ve duygularda olabilir.

Benim güzel olarak değerlendirdiğim bir müzik parçasını, bir başkası güzel olarak değerlendirmeyebilir ve o kişiye onu güzel bulduğunu, hoşuna gitmediği, ondan haz duymadığını, benim güzel bulmadığımı söyler.

Buna göre estetik yargılarla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Estetik yargılar neseldir.
B) Eğitici ve öğreticidir.
C) Beğeni duygusundan yoksundur.
D) Özne bir değerlendirmedir.
E) Bilgi vericidir.

6. Model olan insanın ayırt edici biçimini kopya eden ressamalar, yaşama içten bağlı kalan bir benzerlik yaratmaktadır. Ancak bu türlü çalışmalarıyla onlar en güzel olanı yakalayamazlar.

Aristoteles'in bu yaklaşımı aşağıdaki yargılardan hangisiyle açıklanabilir?

- A) Sanat güzelliği doğal güzelliğe çok benzese de gerçek güzellik değildir.
B) Bir nesneyi güzelleştiren, onun sanat haline gelmesidir.
C) Her sanat eserini güzellik kavramıyla açıklamak yersizdir.
D) Güzellik nesnede değil, ona bakan sujede aranmalıdır.
E) Güzellik, ruhun nesnelerde bir yansıma olarak belirmesidir.

7. Tüm sanatçılar için iki dönemden bahsedilir. Birinci dönem şöhret olmadan önce sıradan bir yaşam sürerken sanat yapılan günler bir de şöhret olduktan sonra sanat yapılan günler. Aslında şöhret öncesi ve sonrası yapılan eserler, ortaya konulan ürünler belki de aynıdır, ancak şöhret öncesi dönemde verilen ürünler çok rağbet görmezken, şöhret sonrası dönemde o sanatçının bir eserinin, onunla bir resim çektirmenin, kısacık bir sohbet etmenin değeri paha biçilemez olarak görülmektedir. Aslında bugün megastar olarak gördüğümüz bu sanatçılar İstanbul'da dün düğün salonlarında şarkı söylüyor veya Ankara sokaklarında gitariyle müzik icra ediyordu. Dün bu kişiler sıradan hayatları içinde değer görmezken, şöhret sonrası eserleri sanatta ayrı bir klasik meydana getirmektedir.

Parçaya göre sanat ve sanatçıya bakışımızı değiştiren faktör nedir?

- A) Sanatçının zamanla daha profesyonel ürünler ortaya koyması
- B) Şöhret sonrası sanatçı ve eserlerine olan bakış ve algımızın değişmesi
- C) Sanat ve sanatçının zamanla çıkar düşüncesinden uzaklaşması
- D) Sanatçının şöhret neticesinde daha iyi eserler ortaya koyma zorunluluğu
- E) Sanatçının eğitimle kendisini veya sanatını zamanla geliştirmesi

8. Sanat alanı, bir ayrıntılar alanıdır. Her ayrıntı alanında gerçekleşir. Nesneler kabataslak çizinleriyle ya da en genel çizgileriyle pek bir şey söyleyemezler. Sanatçının gözlemlediği şey küçük renk ayrıntıları, gözün kaçmaya yatkın çizgiler, çeşitli davranış biçimleri, en ince özellikleridir.

Bu parçaya dayanarak sanatçıya ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatçının ustalığı alışkanlıklarıyla kurulur, alışkanlıklarda yitebilir.
- B) Sanatçının alışkanlığı eylemlerinde yetkin bir anlama kavuşur.
- C) Sanatçının zekası güçlükleri ayırtmada ve gidermede etkindir.
- D) Yapıta dönüşmemiş olan bir estetik nesne çok değerlidir.
- E) Sanatçının başarısı ayrıntıları görünür kılmasında saklıdır.

9. Elie Faure şöyle der: "Topraktan çıkan ıpsık bir yontu, paslanmış bir mücevher, bir resmin izlerini taşıyan bir çömlek parçası birer tanıktır, bu tanıklar, tanıklık ettikleri yitip gitmiş insanlardan çok bizimle ilgili bilgiler ortaya koyarlar. Sanat gelecekte yaşar. Sanat amaçlarını daha sonra ağır ağır kalabalıkların yeni gereksinimlerinde gerçekleştirecek olan toplumsal acıların, isteklerin, umutların meyvesidir."

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanatta özel olan doğanın nesnel olarak yansıtılmasıdır.
- B) Sanatçı yarattığında kişisel niteliklerinin izlerini gösterir.
- C) Sanat yapıtı birer tanıktır, bu tanıklar, tanıklık ettikleri yitip gitmiş insanlardan çok bizimle ilgili bilgiler ortaya koyarlar.
- D) Sanatçıların amacı rastlantısallıktır.
- E) Sanat yapıtı insanı doğasını açıklamaya yöneliktir.

10. Sanat eseri, günlük duyguların kişisel yaşantıların ürünüdür. Bu sebeple sanat eseri hakkında bireylerin yargıları farklılık gösterir. Duyu organları sağlıklıysa ve karşımızda bir eser duruyorsa herkesin bu eser hakkında benzer yargılarda bulunması kaçınılmazdır.

Bu parçaya dayanarak verilen görüşlerin kaynağında sanat felsefesinin hangi sorunu bulunmaktadır?

- A) Ortak estetik yargıların olup olmadığı
- B) Sanatın işlevinin ne olduğu
- C) Sanatın tarihsel gelişimi
- D) Doğa - sanat eseri ilişkisi
- E) Sanat - toplum ilişkisi

11. "Edebiyat, yani edebi eserler benim inancımaya göre insandan ayrı değildir. Ben bir eseri tadabilir, onun tadını çıkarabilirim. Fakat yazarı tanımadan eser hakkında hüküm vermek çok zordur. Tıpkı ağacı meyvesinden ayırmanın mümkün olmadığı gibi."

Parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşabiliriz?

- A) Sanat ve toplum karşılıklı bir etkileşim içindedir.
- B) Sanatçı, toplumsal sorunları eserine aktaran kişidir.
- C) Sanatçının eseri onun kişiliğinden bağımsız değildir.
- D) Sanat eserleri insanların estetik beğenilerini geliştirmektedir.
- E) Sanatçılar, içinde yaşadıkları doğal çevrenin etkisinde kalarak eserlerini oluştururlar.

1. Yatkinlık, her şeyden önce istekliliktir, kendine güvenmedir, kurucu etkinliğe girişmedir. Yatkinlıkla başlayan sanat serüveni deneyimlerle geliştirilir. Yatkinlığımız deney yapılmasına sanata yönelmesi ile bireye kolaylık sağlar. Buna göre deneyimle yatkinlık birbirini yaratan, birbirini tümlen iki ayrı durumdur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanatçının başarısı eserinin toplum tarafında beğenilmesine bağlıdır.
- B) Sanatta akıl gücünün dışına çıkmak sanatın alanını sınırlar.
- C) Sanatta ortaya konan ürünler üstün bir soyutlama gücünün eseridir.
- D) Sanatta doğuştan yatkin olanlar sonradan çalışarak öğrenenlerden daha başarılıdır.
- E) Bireyin sanata yönelmesinde ve sanatta gelişmesinde sanata olan yatkinlık ve deneyim etkilidir.

2. Sanatçı uygun araçlarla, sanat yapıtıyla belli bir eremi hoşla gitmeyi gerçekleştiren kimsedir. Bu yönden o, bir teknikçi ya da el işçisi ile karşılaştırılabilir. Nasıl birinde amaca en uygun olan makineleri yapan en iyi mühendis ise, ayağı en iyi saran pabucu yapan en iyi ayakkabıcıdır. Çünkü en hoşla giden ürünü yapan kişidir sanatçının olması gibi.

Buna göre sanatçı aşağıdakilerden hangisiyle tanımlanabilir?

- A) Sanat yapıtını amaca en uygun yapan kişidir.
- B) Eserleriyle tüm insanlığın ortak estetik değerlere önem veren kişidir.
- C) Nesneleri yorumlamada sembolik dile ağırlık veren kişidir.
- D) Ürünleriyle insanlığa fayda sağlayan kişidir.
- E) Sanatsal yapılarda, kültürel figürlere ağırlık veren kişidir.

3. İnsanların her gün bakarak geçtikleri bir yamaç ve üzerindeki kayalar, hiç dikkat çekmezken, bir sanatçının yaratıcılığı ile sanat eserine yansıtıldığında, birçok insanın bakmaya doyamadığı bir güzelliğe dönüşür.

Aşağıdakilerden hangisi bu yaklaşımı destekler niteliktedir?

- A) Doğada güzel olan sanatta güzel değildir.
- B) Güzellik, sadece doğadaki nesnelerde vardır.
- C) Doğadaki bir güzellik, gerçek güzelliktir.
- D) Güzellik nesnede değildir.
- E) Bir eseri güzel kılan, sanatçının kendini katmasıdır.

4. Güzellik kavramını nesnel ölçütlerle açıklayan Aristoteles'e göre insan, düzen ve sınırlılık ölçütlerine uyan nesneler güzeldir. Güzelliğin bu üç niteliğinin matematik ile daha iyi anlaşılacağına inanır. Aristoteles'e göre varlıklar arasındaki ayırt edici özellik bütün ile parça arasındaki nesnel ilişkidir.

Aristoteles'e göre "güzellik" kavramının belirleyicisi nedir?

- A) Tümel uzlaşısı
- B) Kişisel beğeni
- C) Evrensel yasa
- D) Matematiksel oran
- E) Evrensel değerler

5. Sanat ile oyun arasında yarar gözetmemek açısından bir benzerlik vardır. Bu yönüyle sanat bir oyundur. Bu yaklaşıma göre sanat da oyunda çıkarsız bir sevinç aracıdır. Her ikisinde de insan kendini ortaya koyar, yine ve farklı olanı yaşamaya çalışır. İkisi de insanı günlük yaşamın baskı ve sıkıntılarından kurtarır, istediği gibi davranmayı sağlar. Estetik deneyimi yaşayan insan oyun oynayan çocuk gibidir.

Parçada sanat ve oyun arasında hangi bakımdan benzerlik kurulmamıştır?

- A) Özgürlük
- B) Yaratıcılık
- C) Taklitçilik
- D) Bireysellik
- E) Haz vericilik

6. Filozoflar her dönemde bilinen ve belli olan gözlem sonuçlarından çeşitli felsefe sistemleri meydana getiriyorsa, sanatçı da çeşitleri bilinen ve sınırlı olan notalardan çeşitli kompozisyonlar meydana getirir. Sanatçıların ve filozofların yaptığı iş, var olan materyali ahenkli ve düzenli bir şekilde birleştirmekten ibarettir. Meydana gelen her yeni sentez ve kompozisyon bir yenilik, farklılık demektir.

Yukarıdaki parçada sanatsal düşünce ile felsefi düşüncenin hangi ortak özelliğinden söz edilmektedir?

- A) Nesneyi doğallığıyla aktarma
B) Zamana bağlı olarak değişebilme
C) Bireysel ve yaratıcı olma
D) Evrensel olarak kabul edilme
E) Birikimli olarak ilerleme

7. Sanat doğaya bir ayna tutar. Birçok resimden, gerçek dünyada bir şeye benzedikleri için hoşlanırsınız. Bir gül resmi gerçek güle benziyorsa beğenirsiniz. Eğer ona benziyorsa başarılı bir resimdir, benzemiyorsa onun başarısız bir resim olduğunu söyleriz. Aynı şey manzara resimleri ve diğer resimler için de geçerlidir.

Bu parçadaki görüşe göre sanat nedir?

- A) İdeal olanların yaratılmasıdır.
B) Doğal olanın yansıtılmasıdır.
C) Güzel iddiasına uygun olanı bulmaktır.
D) Sanatçının doğadaki hakikat araştırmasıdır.
E) Sanatçının doğanın biçimi ile oynamasıdır.

8. Platon'a göre sanatçı nesneyi taklit eder. Ama, nesneler gerçeklikten yoksun oldukları göre sanatçı; ideaların taklidinin taklidini yapmaktadır. Bu ise bilgi bakımından değersizdir. Bu yüzden sanat değersizdir.

Buna göre Platon'un sanatın değerinin değeri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) İdealaların yansımalarının taklidine dayanan sanatın bir değeri yoktur.
B) Sanatın estetik bir değer taşıması için, yaratıcılığa dayanması gerekir.
C) Gerçek güzellik ancak bir sanat eserinde ortaya çıkar.
D) Doğal nesnelerin taklidine dayanmayan sanatın bir değeri yoktur.
E) Sanat, doğal güzellikle yapay güzelliği bir arada barındırıcıdır.

9. Bir şiir veya resim hakkındaki düşünceler, "bu güzeldir" veya "çirkindir" türünden ifade edilir. Böyle bir yargı, şiirden veya resimden alınan hazzın ruhsal yansımasıdır. Bu da herhangi bir insanın iç dünyasının kendine göre güzeli algılamasıdır.

Yukarıda estetik duygunun hangi yönü anlatılmaktadır?

- A) Hayal gücü ve yaratıcılığa dayanması
B) İdeal olana yönelmesi
C) Güzelliğin sembollerle anlatılması
D) Tarihsel bağlamdan bağımsız olması
E) Bireyin öznel dünyasını yansıtmaması

10. Sanatçı, bir eser üretirken ne yapar? Aslında hiçbir şey yapmaz. Bir eser sanatçının hayal gücünden, engin duygularından hayata bakışında, tecrübesinden zorunlu olarak zihinden kendisi oluşur. Sanat eseri birazda zaten sanatçının ruhundan taşanlardır. Sanatçı ruhunda taşan bu güzelliği başka hiçbir amaç taşımaksızın bizimle paylaşır.

Parçada sanatın oluşumuyla ilgili hangi kavram anlatılmaktadır?

- A) Dışavurum
B) Çıkar
C) Taklit
D) Oyun
E) Evrensellik

11. Bir sanatçıya sipariş üzerine bir eser yaptırılmazsınız. O sanatçının geçmişte ürettiği bir eserin de aynısını tekrar yaptırılmazsınız. Bir sanatçının yaptığı bir eserin aynısını tekrar yapabilmesi için bu eseri ortaya koyduğu dönemdeki iç ve dış faktörlerin hepsinin aynı olması gereklidir. Bu da teorik olarak imkansız olmasa da pratik olarak mümkün değildir. Bundan dolayı her eser sanatçısının o anının dışı vurumudur. O an tekrar yaşanmayacağına göre aynı eserde tekrarı mümkün değildir.

Parçada sanat ve sanat eserinin hangi yönü vurgulanmaktadır?

- A) Sanatçının, sanattan para kazanmasında mahsur olmadığı
B) Sanatın ve sanat eserinin bir defaya mahsus üretilip biricik olduğu
C) Sanatçının yeteneğini kaybetmemesi koşuluyla seri eserler üretebileceği
D) Sanatta esas olanın hoşça zaman geçirmek olduğu, sanatçının eğlendiği
E) Sanatta, sanatçının en önemli özelliğinin, olanı olduğu gibi aktarmak olduğu

1. Sanatta bulduğumuz güzellik aslında ondan önce doğada vardı. Ancak doğadaki güzellikleri hakkıyla değerlendirebilmek, sanatta güzelliğin ne olduğunu bilmek ile yakından ilgilidir.

Bu parçadaki açıklama aşağıdaki hangi görüşü en iyi yansıtır?

- A) Sanat ve tabiattaki güzellik birbirinden farklıdır.
B) Sanat estetik bilinç ile tabiatın keşfedilmesidir.
C) Sana tabiattaki güzelliği kopya etmektir.
D) Sanat için bilgi birikimi ve araştırma gereklidir
E) Sanatçının amacı tabiattaki güzelliği ortaya çıkarmaktır.

2. Kant: "Güzel bulduğum bir şeyi başkalarının da güzel bulmasını isterim. Bu istek herkesde vardır. Yani herkes beğendiği bir şeye başkalarının da beğenmesini ister. Herkes bu tür beklenti içinde olduğuna göre herkeste böyle ortak bir duygu olabilir."

Kant, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini dile getirmiştir?

- A) Estetik yargılar sübjektiftir.
B) Estetik yargılar evrenselidir.
C) Estetik yargılar güzelliği konu edinir.
D) Estetik yargılar kesin olmayan kuşkulardır.
E) Estetik yargılar beğeniye bağlı olup göre

3. • Estetik nesne karşısında sanatsal duygular hisseden, estetik haz alan kişidir.
• Estetik öznenin estetik nesne karşısında hissettiği duygular.
• Estetik öznenin çıkarılabileceği estetik kaygı ile estetik nesneye yönelme.
• Estetik güzellik değerini kendisinde taşıyan ve estetik öznenin yöneldiği şeydir.

Yukarıda estetiğe ait kavramlardan hangisine ait bir açıklama yapılmamıştır?

- A) Estetik süje
B) Estetik obje
C) Estetik haz
D) Estetik yargı
E) Estetik tavır

4. Voltaire, "Bir kara kurbağasına gerçek güzelliğin ne olduğunu sorun, size kahverengi sırtını ve sarı karnını geniş düz boğazını ve küçük başından pörtlemiş iki yuvarlak gözleriyle, güzelliğin dışından oluştuğunu söyleyecektir. Gineli bir zenciye sorduğunuzda onun için güzellik siyah yağlı bir cilt, içe gömük gözler ve düz bir burundur. Şeytana sorduğunuzda, size güzelliğin bir çift boynuz, dört pençe ve bir kuyruk olduğunu söyleyecektir."

Voltaire'in, bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Güzelliğin evrensel nitelik taşıdığı
B) Güzelliğin, tabiatın bir parçası olduğu
C) Sanat güzelliğinin doğa güzelliğinden üstün olduğu
D) Güzelliğin toplumsal değişimden bağımsız olduğu
E) Güzelliğin farklılıklara göre değişkenlik gösterdiği

insanın yaşamı sevincini artıran, insana olağanüstü duygular veren bir doğa manzarası veya bir çiçek için "güzel" demek, Picasso'nun bir tablosu veya Süleymaniye Camisi için bizi aynı duygulara götürür. Bunların hepsi bize estetik zevk verir. Bu nedenle doğal ya da yapay olan her şey estetiğin alanına girer. Sanat felsefesi ise bu alanda doğal güzeli değil, yapay güzeli konu alır.

Buna göre sanat felsefesi hangi yönüyle estetikten farklıdır?

- A) Doğadaki güzelliği ortaya çıkarmasıyla
B) Sadece sanat eserindeki güzelliği incelemesiyle
C) Güzele ulaşmayı amaçlamasıyla
D) Hem sanattaki hem de doğadaki güzelliği incelemesiyle
E) Bireyin duyuusal hazlarını araştırmasıyla

6. Çok kötü bir savaş sahnesini usta bir ressam çok güzel resmedebilir. Öte yandan çok güzel bir doğa parçasını beceriksiz bir ressam çok kötü şekilde resmedebilir.

Yukarıda verilen açıklama aşağıdakilerden hangisine kanıt olabilir?

- A) Sanat eserleri pratik amaçla üretilmezler.
B) Sanatta güzel, kişiden kişiye değişen bir kavramdır.
C) Doğadaki ve sanattaki güzel birbirinden farklıdır.
D) Sanattaki güzel doğadaki güzelin yerini tutamaz.
E) Her ressamın sanat anlayışı farklıdır.

7. Plotinus'a göre güzellik tanrısal aklın evrendeki ışmasıdır. Hegel'e göre güzellik mutlak ruhun evrende görünüşe geçmesidir. Baumgarten'e göre güzellik duyumsal bilginin mükemmelleşmesidir.

Buna göre Baumgarten, hangi yönden Plotinus ve Hegel'den farklı düşünmektedir?

- A) Güzelliği faydasal yönden ele almakla
- B) Güzel diye bir nesneyi düşünmenin imkansız olduğunu söylemekle
- C) Güzelliği duyumsal olarak kabul etmekle
- D) Evrendeki güzelliği, Tanrı'nın yeryüzündeki yansıması olarak görmekle
- E) Güzelliği ideaların bir birliği olarak ele almakla

8. Goethe sanatı, eyleme geçirilmiş bilim diye nitelendirir. Doğa her zaman güzeldir. Çünkü kendi içerisinde sürekli olarak devinir ve sürekli olarak yeniden yaratır. Güzel, gizli doğa yasalarının belirginleşmiş biçimidir. Güzel, olmasaydı bu yasalar hep bilimiz dışında kalırdı. Evren sürekli bir gelişme sürecidir. İnsan da kendini geliştirdiği sürece güzel olur.

Buna göre güzelliğin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek güzellik insanın algılayışıdır.
- B) Güzellik yaratma ve devinimdir.
- C) Toplumun yararına olan güzeldir.
- D) Güzellik, doyuma yönelik eylemlerdir.
- E) Güzellik, ideaların nesnelerdeki ifadesidir.

9. Müzik sanatının dışı dünyada olanları müzik dinlerken hayallerinde rüyalar, öyküler kurmaya geçirirler. Onlar bu hayalleri, rüyaları, öyküleri yaratır ve tadırlar ama sanat yapıtını değil. Orkestra, Beethoven bir telefonisini kusursuz bir sanat gösterisi olarak çalınırken dinirirken, onlar kendi kendilerine bütün bir romanı yaşarlar.

Buna göre müzik sanatının insanlara kazandırdığı özellik aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Yaratıcılık ve duygusallık oluşturmak
- B) Geçmişle gelecek arasında bağlantı kurmak
- C) Hayal gücü ile zihni zorlamak
- D) Sanattaki hazzı yaşatmak
- E) Sanatsal etkinlikleri değerlendirmede farklı bakış açıları kazandırmak

10. Gerçek sanatçı toplumda sayıca azdır. Hepimiz zaman zaman yoğun ve derin duygular yaşarız. Hayatın gereği olarak sevincimiz, üzüntümüz, acılarımız, kayıplarımız olur, ama birçoğumuz bunları bir şarkıya, türküye, ağıta, resme veya bir başka esere dönüştüremeyiz. Sanatı oluşturan ve bizden farklı olarak sanatçıda olan şey; bu duyguları engin bir hayal gücü ve sıra dışı yetenekleriyle, herhangi bir çıkar gözetmeksizin, özgürce somut bir esere dönüştürebilmesidir.

Parçada sanatçının hangi özelliği anlatılmamıştır?

- A) Duygu dünyasının zenginliği
- B) Duygularını esere dönüştürecek yetenekleri
- C) Sanatsal faaliyetleri çıkarsız yaptığı
- D) Sanatsal faaliyetinde bulunurken özgürce hareket ettiği
- E) Sanat yaparken amaçlarının acılarını hafifletmek olduğu

11. Sanatla insan bir kişi, tatminkâr bir yetkinliğe ulaşınca ya kadar sanattaki büyüklüğü taklit ederek yol alır. İlk dönemlerde amaç en az onlar gibi, onlar kadar eser verebilmektir. Bunun yolu da onların gittiği yoldan gitmek, onların güzelliği aynen modellemektir. Sanatsal üretimin ilk aşaması budur. Bu yoldan gidilmeden bir sonraki yola ulaşılmaz.

Parçada sanatın ilk aşaması olarak hangi yaklaşım anlatılmaktadır?

- A) Çıkarsız sanat yapmak
- B) Yaratma olarak sanat
- C) Oyun ve kurmaca olarak sanat
- D) Taklit ve yansıtma olarak sanat
- E) Toplum için sanat yapmak

12. Acı çekmenin korkusunu ya da zevkin çekiciliğini yaşamış bir kişi bu duygularını sanat eserinde ifade ettiğinde, yaşadıklarını estetik bir biçime sokarak sanat eserine dönüştürür. Bu kişi hazzı, memnuniyeti, acıyı, ümitsizliği, cesareti, karamsarlığı bir kişiden diğerine geçmesini hissederek, hayal eder ve alımlayıcıları bunlarla etkilemek için bu duygularını ifade ederse, bu sanat olur.

Yukarıda savunulan görüş hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Sanat bir oyun ve bir eğlenceden ibarettir.
- B) Ahlaki öğeler içermeyen bir eser sanat eseri değildir.
- C) Sanat eseri pratik bir yarar gözetilerek yapılmamalıdır.
- D) Sanat sanatçının deneyim ve duygularını sanat eserinde dışa vurmasıdır.
- E) Sanatçı, doğayı olduğu gibi sanat eserine aktarabilmektedir.

1. Sanat felsefesi, sanat eserleri ile ilgili ortaya çıkan problemlerin çözümü ile ilgilenen bir disiplindir. Sanat felsefesi yalnızca sanata ve sanattaki güzelliğe yönelir. Estetik ise insan tarafından yapılmış olan ya da doğada bulunan güzel şeylere yönelir. Bizim güzel diye nitelediğimiz bu şeylerle ilgili tecrübelerimiz ve yargılarımız söz konusu olan değerleri, tatları, tavırları analiz eder. Buna karşılık sanat felsefesinin kavramları, problemleri bir anlamda estetiğin ana kavramı ve problemidir.

Bu parçaya göre sanat felsefesi ve estetik arasındaki fark aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Süje ile obje arasındaki ilgiyi ortaya çıkarması
- B) Sanat felsefesi ve estetik yalnızca sanattaki güzelliğe yönelir.
- C) Estetiğin alanının sanat felsefesinin alanından daha geniş olması
- D) Estetiğin yöneldiği şeyin, doğruluğu amaçlayan mantığa uygunsa güzel olması
- E) Sanat eserlerinin ortaya çıkmasında toplumsal ve psikolojik yönler bulunması

2. Pascal: "Asıllarına hayran olmadığımız şeylerin benzerlerine hayran olmamız şaşılacak şeydir." demektedir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanatçının doğada var olan güzelliği taklit etmesi
- B) Sanatçının güzelliği sanat eserine yansıması
- C) Sanatçının sanat eserinin özgünlük taşıması
- D) Sanatçının hayal gücünü ortaya koyması
- E) Sanatçının duygularını yansıtmaması

3. Schiller, "İnsan oynadığı sürece tam insandır." der. Bununla söylemek istediği, insanın ancak sanat eserinde özgürlüğe kavuştuğu gerçeğidir. Onun için, oyun da, sanatçı da en yüksek noktaya ulaşır. Sanatçı maddeye, biçime ilişkin her şeyle oynar. Bu çaba kuşkusuz ruhun sahip olduğu bütün etkinlik ve içerikleri serbestçe etkiler.

Schiller'in tanımlamasına göre sanat aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanat mükemmeli yaratmadır.
- B) Sanat zihindeki iddiadır.
- C) Sanat doğayı taklittir.
- D) Sanat oyundur.
- E) Sanat formdur.

4. Oyun oynayan çocuk için oyunun dışında bir başka erek, bir başka dünya yoktur. Bir konserde ya da tiyatrodan dinlenen müziğin ya da seyredilen bir tiyatro oyununun dışında bir başka dünya yoktur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Sanat eseri özgün bir yaratıcılık gerektirir.
- B) Sanat insanı özgürleştiren bir oyundur.
- C) Sanat doğanın bir taklidi ve yansımasıdır.
- D) Sanat eseri tek ve benzersizdir.
- E) Doğadaki güzellik ve sanattaki güzellik birbirinden farklıdır.

5. Doğada mükemmellik yoktur. Mükemmelliği yaratan sanatçıdır. Eğer sanatçı çalışmalarına kendi kişiliğinin ve yaratıcı gücünün damgasını vurmamışsa ürettiği üründe estetik aramak boşunadır.

Buna göre sanat felsefesinin hangi kuramı ile ilgilidir?

- A) Taklit kuramı
- B) Yaratma kuramı
- C) Oyun kuramı
- D) Yansıma kuramı
- E) Bilimsel yaklaşım kuramı

6. Farklı bir müzik geleneği içinde yetişmiş doğulu bir insanın klasik Batı müziğinden zevk almadığı, onu değerli bulmadığı bir gerçektir. Ancak çağımızda bu müziğin ürünlerini sık sık dinleme olanağı bulan birçok Doğulunun, yani Türk, Hintli ve Japonun bir süre sonra ondan hoşlanmaya başladığı, onun değerinin farkına vardığı da bir başka gerçektir.

Diyen bir düşünür sanatsal değerde hangi özelliğin bulunduğunu öne sürmektedir?

- A) Nesnel olma
- B) İnsanlar tarafından oluşturulma
- C) Sanatsal hazzın bir aracı olma
- D) Bireye fayda sağlama
- E) Eleştiriye açık olma

7. Doğada güzellik diye bir şey yoktur. Doğa güzelliği denilen şey çoğu zaman kırdan hissedilen fiziksel bir rahatlık izleniminden başka bir şey değildir. Bu izlenim ise estetik anlayışa tamamen yabancıdır. Güzellik, sanatın hayal gücü ve yaratıcılıkla oluşturduğu sanat eserindedir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Estetik, çıkardan uzak bir beğeni gerektirir.
- B) Estetik beğeniler tüm insanlarda ortaktır.
- C) Güzellik doğadadır, sanatçıya düşen onu aynen taklit etmektir.
- D) Güzele ulaşmak için sanat eğitimi gereklidir.
- E) Güzellik doğada değil sanat eserinde vardır.

8. Walter Benjamin: "Bir ürünün sanat eseri olabilmesi için onun, geleneğin dokusuna uygun olması gerekir." der.

Benjamin bu sözüyle sanat eserinin hangi yönü üzerinde durmaktadır?

- A) Biricik olması
- B) Kültürden etkilenmesi
- C) İnsanlara haz vermesi
- D) Beğeni duygusuna dayanması
- E) Duyusal oran ve orantı içermesi

9. Bir eserin sanat eseri sayılabilmesi için onun insanlığa yararlı olması, iyi ve kötü ayırması, güzel ve anlaşılabilir olması gerekmektedir. Sanat, beğeni bir sınıfın değil, bütün kitlelere yarar sağladığı zaman sözü edilebilir bir değere ulaşır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Her çalışmaya sanat eseri damgası vurulamaz.
- B) Sanat eserinin değeri yararlı olmasına bağlıdır.
- C) Sanat eseri toplumun her kesimine hitap etmelidir.
- D) Bir eserin, sanat eseri olabilmesi hayal gücünün varlığı ile ölçülebilir.
- E) Sanat eserinde iyi ve kötü kavramlarının birbirinden ayrılması gerekir.

10. Sanatçılar, eserlerine kendi kişiliklerini katarlar. Kendilerine özgü ifade ediş biçimleri vardır. Bu nedenle her sanatçının düşüncelerini aynı şekilde ifade etmesi beklenemez. Aynı konu üzerine çalışan iki sanatçı, bu konuyu kendi ifadeleriyle ayrı ayrı incelediğinden, sanatçıların ortak dil kullanması da mümkün değildir.

Parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Sanatçılar, insanın, güzeli fark etmesini sağlar.
- B) Sanatçının niyeti, sanat eserlerinin niteliğini belirler.
- C) Sanat eserinin ortaya konuluş biçimi sanatçıya göre değişir.
- D) Sanatçı yaşadığı kültürün etkisindedir.
- E) Farklı sanatçıların beğeni duyguları ve düşünceleri yansıtabilir.

11. "Güzel istenilen bir varlık, isterse belli parçalardan meydana gelmiş bir obje olsun, sadece içine aldığı parçanın uygun bir düzenini göstermez; aynı zamanda onun gelişimini sağlayan bir büyüklüğü de vardır. Bundan ötürü ne çok küçük bir şey güzel olabilir ne de çok büyük bir şey. Güzel belli bir büyüklükle ilgilidir."

Buna göre Aristoteles güzelliği aşağıdakilerden hangisiyle nitelendirmektedir?

- A) Tanrı'yı anlatma
- B) Fayda gözetmeme
- C) İdeal olanı arama
- D) Ölçülü ve orantılı olma
- E) Hoşa gitme

12. Kant'a göre, güzellik, nesnenin taşıdığı bir şeydir. Beğeni işinde keyfilik olmaz. Hiçbir çıkar gözetmeden beğeni, genelgeçer ve zorunlu bir yargıdır. Herkes ölçüler içinde bakışığında aynı yargıda bulunacaktır.

Buna göre Kant'ın yaklaşımının temeli hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Güzelin yargısına varmak için sanat eğitimi gereklidir.
- B) Güzellik ve iyilik farklı şeylerdir.
- C) Beğeni yargıları öznedir.
- D) Güzellik bireyin duygularındadır.
- E) Estetik yargılar evrenselidir.

FELSEFİ OKUMA VE YAZMA

Öğrenilecek Kazanımlar;

- Felsefi bir metni analiz etme
- Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirme
- Bir konuda felsefi bir deneme yazma
- Felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanma

ÖRNEKTİR

1. Sokrates öğrencisi Menon ile erdeme ulaşmak konusunda tartışmaktadır. Sokrates erdemli olmak için öncelikle erdem ne olduğunun bilinmesi gerektiğini düşünür. Menon ise bir erkeğin erdeminin devlet işlerinden anlaması, dostlarına yararlı olması ve kendisini zarardan koruyabilmesi; kadının erdeminin ise evinin işini iyi çevirmesi ve evinin düzenini sağlayabilmesi olduğunu söyler. Sokrates şöyle cevap verir:

- Ne kadar farklı olsalar da hepsinde bir olup bunların erdem olmalarını sağlayan bir öz vardır. Erdeme nasıl ulaşılır sorusuna verilecek cevabın doğru olabilmesi için bu öz göz önünde tutulmalıdır.

Bu parçada Sokrates'in vurguladığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Erdemli olmak devlet işlerinde başarılı olmaktır.
B) Kadın ve erkeğin erdem anlayışı farklıdır.
C) Erdemli olmak için öncelikle erdem ne olduğunu anlamak gerekir.
D) Erdemli olmak toplumla uyumlu olmaktır.
E) Bireyin erdemli olması kendini tehlikelerden koruyabilmesidir.

2. Bilimsel bilgiler tek başlarına ahlaki değerler taşımazlar. Bilgiler insanların yararına veya zararına kullanılabilir. Bilimsel bilgiler kullanılmaya başlandıktan sonra ahlaki yönü ortaya çıkar.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel olan her veri insanlığa faydalıdır.
B) Bilimsel bilgiler ahlaki yargıların temelini oluşturur.
C) Bilimsel bilgilerin ahlaki değerleri onların hangi yönde kullanıldığı ile ilgilidir.
D) Bilgili olmak ahlaklı olmaktır.
E) Bilimsel bilgilerin ahlaki değeri önemlidir.

3. Felsefi deneme herhangi bir konuda düşüncelerin anlatıldığı yazılardır. Kesin yargılar içermez. Felsefi bir denemde yazar kendi iç dünyasını anlatırken dış dünyaya göndermeler yapar ve okuyucuyu düşünmeye sevk eder. Felsefi bir metnin eleştirel bir bakış açısı ve mantıksal tutarlılık içermesi önemlidir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi felsefi metin yazmanın bireye sağladığı katkılardan olamaz?

- A) Felsefi konularda düşünme yeteneği kazandırır.
B) Düşüncelerini temellendirebilmesini sağlar.
C) Konulara çok yönlü bakabilmesini sağlar.
D) Dış dünyadan tamamen soyutlanıp kendi özününe yönelmesini sağlar.
E) Felsefi kavramları doğru kullanarak hayatı anlamlandırmasını sağlar.

4. Dunning-Kruger etkisi 1996 yılında iki bilim insanı tarafından keşfedilen "Belli bir konuda beceriksiz veya bilgisiz insanlarda görülen hayali üstünlük hissi" durumudur. Eğitim ve bilgi düzeyi arttıkça insanlar ne kadar fazla şey hakkında ne kadar az şey bildiklerini fark ederler. Ancak bilinen az konu var ise, o konular hakkında çok geniş bilgi düzeyine erişmek hiç de zor değildir.

Stephen Hawking ise bu durumu şöyle özetler: "Bilginin en büyük düşmanı cehalet değil, bildiğini zannetme sanrısıdır."

Bu parçada bahsedilen konu ile ortak bir anlam taşıyan felsefi düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değişmeyen temel bir değişimin kendisidir. (Herakeitos)
B) Düşünce formu, o her şey vardır. (Descartes)
C) Tek bildiğim hiçbir şey olmamıştır. (Sokrates)
D) İnsan doğal olarak doğruyu bilir. (Aristoteles)
E) Büyük fikirler düşünürler büyük hatalar yaparlar. (Nietzsche)

5. İnsanlar sadece önüne sunulan imkanların fazlalığına bakarak kendi özgür iradesi ile seçim yaptığını düşünür. Halbuki kendi seçimi olmayan bir eyleme yönelik alternatifler karşısındadır. Toplumsal kontrol sistemi bireyin çemberi dışına çıkıp kendi iradesini kullanmasının önüne geçmek için barış, sakinlik ve güven aşılar. Yani siz sistem dışına çıktığınızda özgür hissetseniz bile güvende hissetmezsiniz. "Truman Show" adlı filmde bu konu ironik bir şekilde işlenmiştir.

Aslıhan Mangan

Bu parçaya göre yazar aşağıdaki görüşlerden hangisini savunuyor olamaz?

- A) İnsanlar seçenekler arasında kendilerine uygun olanı seçebiliyorsa özgürdür.
B) Bireyler seçimlerini içsel ve dışsal etmenler tarafından belirlenen sınır içerisinde yapar.
C) Bireyin seçenekleri kendisinin oluşturup seçtiğini düşünmesi bir yanılsamadır.
D) Toplumun dayatmalar arasında seçim yapmak gerçek özgürlük değildir.
E) Özgürlük algısı toplumsal sistemin içerisine yerleştirilen seçeneklerden ibarettir.

6. "Felsefe hayatın içindedir. Ondan kaçamazsınız." Felsefe nedir? Çok saçma! Anlayamıyorum, anlamsız geliyor bana. Diyen kişiler aslında kendilerini kandırmaktadır. Felsefe yapmak insanın varoluşuyla birlikte ortaya çıkan bir alandır. Çocukluk döneminde herkes çevresini anlayabilmek için "Bu nedir?" sorusunu sormaktadır. Günlük hayatta sorunlarımızı masaya yatırırken siyaset tartışırken, bir romanı değerlendirirken hep felsefe yaparız ama farkında değilizdir.

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Felsefe ile uğraşmak sabır gerektirir.
- B) Felsefe insana eleştirel bakış açısı kazandırır
- C) Farkına varılmasa da felsefe hayatımızın tüm alanlarındadır.
- D) Felsefe ile uğraşmak toplumsal olaylara duyarlı olmayı gerektirir.
- E) Felsefe sürekli soru sormak ve cevaplarla yetinmektir.

7. Bir felsefi metni eleştirel anlamda değerlendirmek için iki kez okunmalıdır. İlk okuma anlamak ikinde (2. okuma) okuma değerlendirme yapmak içindir. Eleştirel okumada amaç metinde hangi çıkarımların yapıldığı, çıkarımların akla uygun olup olmadığı konusunda yargı geliştirmektir. Sonuç olarak yazarın görüşleri hakkında, doğru, yanlış ya da kısmen doğru gibi yargılara varılır. Bu yargılar temellendirmeleri ile birlikte ortaya konur.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada çıkarılabilecek yargılardan olamaz?

- A) Metnin eleştirilebilmesi için öncelikle anlaşılması gerekmektedir.
- B) Metin eleştirisi yazarın doğru ya da yanlış bulunan çıkarımlarının açıklanması şeklinde yapılmalıdır.
- C) Yargı geliştirirken metindeki çıkarımların akla uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır.
- D) Bir felsefi metin değerlendirilirken o metin hakkında başkalarının yazdığı eleştiriler de dikkate alınmalıdır.
- E) Metne yönelik değerlendirmede ulaşılan yargılar temellendirmeleri ile açıklanmalıdır.

8. Güzelliğin on para etmez
Bu bende ki aşk olmasa
...
Güzel yüzün görülmezdi
Bu aşk bende dirilmezdi
Güle kıymet verilmezdi
Ak ve maşuk olmasa

Aşık Veysel'in bu şiiri varlık anlayışı yönüyle hangi felsefi görüş ile benzerlik taşımaktadır?

- A) Varoluş özden doğar gelir.
- B) Aynı nehirdeki keşif kaçınılmaz.
- C) Düşünüyorum, öyleyse varım.
- D) Varlık birdir ve değişmez.
- E) Var olmak algılanmamıştır.

"Her şey bir" demişti Herakleitos. Yalnızca ırmaklar değil. Her şey hareket halindedir ve hiçbir şey aynı kalmaz. İşte bu yüzden aynı ırmağa iki kez girilmez. İşte bu yüzden her şeyin başı ve sonu aynıdır. Zamanla her şey değişir ve zıddına dönüşür. Bu yüzden inen ve çıkan yol bir ve aynıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinden ulaşılabilecek yargılardan biri değildir?

- A) Evrende durağan hiçbir şey yoktur.
- B) Tüm varlıklar zamanla değişir.
- C) Evren karşıtların birliğinden oluşur.
- D) Varlığın temelinde ateş vardır.
- E) Tıpkı yaşlanmanın kaçınılmaz olması gibi değişim de kaçınılmazdır.

10. Filozoflar bilgi edinme sürecinde hangi aracın bize doğru bilgiyi ulaştıracağı konusunda farklı görüşler ortaya koymuştur. Doğru bilgiye ulaşmak için John Locke deneyin, Platon aklın, Gazali ise sezgilerin önemli olduğunu savunmuştur.

Bu parçada anlatılan felsefi problem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin sınırları
- B) Bilginin kaynağı
- C) Doğru bilginin ölçütleri
- D) Doğru bilginin imkanı
- E) Bilgi türleri

1. Jean Paul Sartre (1905-1980), felsefi içerikli romanlarının yanı sıra her yönüyle kendine özgü olarak geliştirdiği "Varoluşçu Felsefe" ile de yer etmiş bir yazar ve düşünürdür. Sartre'ın varoluşçuluğunda ilk olarak görülen, insanın önceden tanımlanmamış bir varlık olarak ele alınmasıdır. İnsan kendisinin ve yaşamının tanımını kendi kararlarıyla belirleyecektir. İnsanlar var olduktan sonra, kendi özünü oluşturur. Bu öz insanın içinde bulunduğu koşullara göre yaptığı tercihler ile oluşur. İnsan kim olacağına kendisi karar verir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Sartre'ın görüşü olamaz?

- A) İnsan özgürlüğe mahkumdur çünkü seçimlerini kendisi yapar.
B) Varoluş özden önce gelir.
C) Seçimler insanın kim olduğunu belirler.
D) İnsanın kişiliği toplumun elinde şekillenir.
E) Kahraman ya da alçak olmak insanın yaptıkları ile ilgili bir sonuçtur.

2. Bize çiçekleri sevdiğini söyleyen bir kadının çiçekleri sulamayı unuttuğunu görürsek onun çiçek sevgisine inanmayız. Sevgi, sevdiğimiz şeyin büyümesi ve yaşaması için gösterdiğimiz etken, ilgidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada anlatılmak istenen düşünceye uygun düşmez?

- A) Nesnelere değerini veren öznedir.
B) Varlığın değeri onu algılayana bağlıdır.
C) Değer yargıları kişiden kişiye değişir.
D) Asıl olan öznedir.
E) Varlığın değeri kendindedir.

3. İnsanların haksızlık karşısında sessiz kalmaları ahlaki değildir. Ancak bir köle, efendisinin çekindiği için haksızlıklara ses çıkarmıyorsa bu eyleminden sorumlu tutulmaz.

Bu parçaya göre sorumluluğun temelinde hangi kavram vardır?

- A) Değer yargıları
B) Özgürlük
C) Akıl
D) İyiye isteme
E) Bilgili olma

4. Sokrates ve öğrencisi arasında şöyle bir diyalog geçer:

- Neden sizden ders almak isteyenleri göle götürüp ne gördüklerini soruyorsunuz?
- Çünkü suya bakıp yüzen balıkları görenler bilginin peşindedir. Ama öyleleri vardır ki suda kendi yansımasından başka bir şey göremezler. Onlar kendilerine aşık kimselerdir ve kendilerini her konuda yeterli görürler. Benim onlara öğreteceğim bir şey yoktur.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bir insanın kendine yansıması en önemli iyilik, ruhuna gereken özeni göstermektir.
B) Kötülüğün cehaletten doğar.
C) Kendini tanıyan o zaman evreni de tanıyacaktır.
D) Sorulanı bilmeyen insan, yaşamaya değer değildir.
E) Bilgi insanı, erdemli insandır.

5. Felsefe yapmak, felsefenin sorduğu soruların doğası gereği kaçınılmazdır. Hatta bilimlerde soyut/teorik meselelerle ilgilendiğimiz zaman felsefi problemler ortaya çıkar. Felsefi sorular anlamsız değildir. Bu sorular bizi gerçeğe ulaştırmaya bile hiç değilse alternatiflerimizin neler olduğu ve bunlar hakkında en iyi şekilde nasıl düşünebileceğimizi gösterir. Ayrıca değerler ile ilgili problemler özel olarak felsefi söylemlerdir ve bilim tek başına bu söylemleri açıklayamaz.

Yukarıdaki parça verilen sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

- A) Bilgiye ulaşmanın yolu doğa bilimi midir?
B) Bilim varken ve bu kadar başarılı iken felsefeye gerek var mıdır?
C) Bilgi nasıl tanımlanır?
D) Felsefe ile bilim arasındaki temel farklar nelerdir?
E) Bilimsel sorular ile felsefi soruları birbirinden nasıl ayırırız?

6. Hiç kimsenin görmediği, kameraların kaydetmediği bir yerde otomobiliyle birine çarpıp kaçan bir kişi hiçbir şey olmamış gibi yaşamaya devam edebilir mi? Vicdanen rahat olabilir mi? Ya da hiçbir yasağın olmadığı bir toplum düşünün. Öldürmenin, çalmanın ve şiddetin yasak olmadığı, sınırsız özgürlüğün olduğu bir toplumda insanlar mutlumu yaşarlar yoksa korku ve kaygılı mı?

Bu parçada vurgulanan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yasaklanan her şey insana cazip gelir.
B) Sınırsız özgürlük mutluluğu değil huzursuzluğu getirir.
C) Suç oranının düşük olması için insanlar sınırlandırılmamalıdır.
D) Mutlu ya da muşuz bir yaşam kişisel nedenlere dayanır.
E) Mutluluğun kaynağında sınırsız özgürlük vardır.

7. Newton'un başarısı Galileo ve Kepler'in çalışmalarını iyi bir şekilde sentezleyebilmesi olmuştur. Galileo ve Kepler'in çalışmalarından yola çıkmış ve onların açıkladıkları durumların nedenlerini ortaya koyarak bu bulguları yasa haline getirmiştir.

Bu parçalardan çıkarılabilecek yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilimsel bilgi birikimi yeni çalışmalara ışık tutarak bilimin ilerlemesini sağlar.
B) Bilimdeki başarısızlıklar diğer bilim insanları için anıttır.
C) Bilimsel bilgiler kesinlik taşımaz.
D) Bilim doğa ile ilgili bildiklerimizin yetiştirilmesini sağlar.
E) Bilimsel çalışmalar elverişli ortamlarda yapılabilir.

8. Picasso Guernica'nın bombalanma resmettiği ve aynı ismi verdiği tablosunda, bir şehri bombalayan insanın haykırışını vurgular. Bu tablo sanatçının toplumsal olaylara nedenli duyarlı olduğunu da kanıtlar. Picasso "Bir sanatçının ne olduğunu sanıyorsunuz? Bir ressamı gözlerinden, bir müzisyense kulaklarından, bir şairi kalbinden başka bir şey olmayan biri mi? Tabiri caza aynı zamanda dünyada neler olup bittiğinin farkındadır ve onu aktaran bir varlıktır."

Bu parçaya bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Sanat eserleri çağların en iyi kanıtlarıdır.
B) Sanatçı toplumsal olaylara karşı duyarsız olamaz.
C) Eserler sanatçının dünyaya bakış açısını yansıtır.
D) Eserin başarısı toplumda hoş duygular yaratmasına bağlıdır.
E) Eserler sanatçıların duygu ve düşüncelerini anlatma şeklidir.

9. Karl Popper, bilimin esas ilkesinin yanlışlanabilir olduğunu kabul etmektedir. Çünkü mantıken deneysel genellemeler doğrulanamazlar. Ancak yanlışlanabilirler. Örneğin "Bütün kuğular beyazdır." Önermesi dünyadaki bütün kuğular araştırılmayacağı için doğrulanamaz. Ancak karşıt bir tek örnek, önermeyi yanlışlamaya yeter. Yanlışlanan önerme kesin olarak doğrudur.

Buna göre Popper deneysel genellemelerin doğrulanamaz oluşunun hangi temele dayandırmıştır?

- A) Deneysel verilere tamamıyla güvenilememesi
B) Akıl ve mantık illemlerine uygun olamaması
C) Mantıkta sadece bilimsel doğruluk olması
D) Yanlışlanmanın mümkün olmaması
E) Tüm araştırma alanını denetlemenin mümkün olmaması

Çocuğun ilk eğitimi ahlak eğitimidir. Ahlak eğitimi çocuğu kötü iş ve arkadaşlardan uzaklaştırıp iyi arkadaşlarla oynamasını sağlamak, onu iyi davranışlara teşvikle olur. Çocuk altı yaşına gelince okula gönderilmeli, 14 yaşına kadar okutulmalıdır. Öğretmen çocuk eğitimini ve öğretimini bilmeli, çocukların yeteneklerini tanımalı, onlarla ilgilenmeli, onları yalnız bırakmamalı, ölçülü davranmalıdır. Bu dönemde çocuk terbiyeli ve görgülü arkadaşlar edinmelidir. Çocukların birlikte eğitilmeleri onların sıklıklarının engellenecek, birbirlerine saygı göstermeyi, paylaşmayı vb. şeyleri öğreneceklerdir.

Buna göre İbn-i Sina'nın aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenemez?

- A) Hangi sınıf ve statü olursa olsun her çocuk eğitilmelidir.
B) Öğretmen çocuğu tanımalı, onun yeteneklerini bilmeli ve ona göre davranmalıdır.
C) Çocuklar okullarda akran ve arkadaşlarıyla birlikte eğitilmelidir.
D) Çocuğun zevk ve ilgileri genel ve mesleki eğitimde göz önünde tutulmalıdır.
E) Çocuklar oyundan ziyade eğitime yönlendirilmelidir.

MÖ 6. YÜZYIL - MS 2. YÜZYIL (İLK ÇAĞ) FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ Felsefenin ortaya çıkışı
- ▶ MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl felsefesinin ayırtıcı nitelikleri
- ▶ MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerinin analizi

ÖRNEKTİR

1. Platon şöyle diyor: "Tanrı evreni kurarken önce ateşle topraktan işe başladı. Ama gerçekte bu gövdenin katı olması gerekiyordu. Tanrı ateşle toprağın arasına su ile havayı koymuş, onları mümkün olduğu kadar aynı oranda birleştirmiştir. Öyle ki havaya göre ateş ne ise suya göre hava o olmuş, suya göre hava neyse toprağa göre su da o olmuştur. Bu birleşme sayesinde gözle görülür bir gök vücuda gelmiştir. İşte evrenin gövdesi bu dört öğeden yaratılmıştır. Ahengini oradan alan evren, dostluğu da yaratılışındaki bu şartlardan almıştır. O kadar ki tam bir bütünlüğe kavuştuktan sonra artık kendisini birleştiren kuvvetten başka hiçbir kuvvetle bölünmez olmuştur."

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Ahlaki eylemin ölçütüne
- B) Varlığın ana niteliklerine
- C) Varlığın düalist olduğuna
- D) Varlığın kaç çeşit olduğuna
- E) Evreni oluşturan unsurlara

2. Platon, devletteki adaletin insandaki doğrulukla benzer olduğunu, doğru bir adamın doğruluk bakımından adaletli bir devletten ayrı olmayacağını ifade eder. Devlet düzeninde yöneticiler, askerler ve işçiler sınıfı vardır. Evrende var olan akıl, cesaret ve iştaha devlete sınıfsal bir özelliğ zandır. Devletteki her bir sınıf insan ruhundaki bir bölüme karşılık gelir. İnsandaki akıl devletteki yöneticilere, cesaret devletteki askerlere, insandaki iştah devletteki üretici sınıfa karşılık gelmektedir. Devletin adil insanın doğru olması, bu sınıf ve bölümler arasındaki her birine bağlıdır. Sınıflar arasında ahengin olması devlette adaletin, bölümler arasında ahengin olması insandaki doğruluğun olması anlamına gelir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet çıkar mücadelesi sonucunda ortaya çıkmıştır.
- B) Devlet insanların doğal gereksinimlerini gidermek içindir.
- C) Adalet ve doğruluk devlet ve toplum yaşamının temelini oluşturur.
- D) İnsanda doğruluğun, devlette adaletin oluşması uyumlu bir yapıya dayanır.
- E) Sınıflı bir toplumun oluşması toplumsal barışın oluşmasına engeldir.

3. Felsefe, MÖ 6. yüzyılla 5. yüzyıl arasında kalan bir dönemde, İran'da Zerdüş, Hindistan'da Siddhartha Gautama, Çin'de Konfüçyüs Antik Yunan'da Thales karşı karşıya kaldıkları kaotik yapı ya da düzenle hesaplaşırken, yaşadıkları toplumun yerleşik alışkanlıkları, dini inançları ve mitolojik inanışlarıyla yetinmeyerek yeni bir düzen oluşturmaya çalıştılar. Düşüncenin kendilerinde belli bir soyutlaşma eğilimine girdiği bu bilgi ya da filozoflar, daha derinlikli sorular sorup daha iddialı, daha spekülâtif ve öznel yanıtlar ortaya koydular.

Bu parça aşağıdaki yargıların hangisini destekler?

- A) Felsefe Antik Yunan'da ortaya çıkmıştır.
- B) Felsefe dinamik bir yapıya sahiptir.
- C) Felsefenin anlamı zamanla değişmiştir.
- D) Felsefe bilimleri etkilemiştir.
- E) Felsefi düşünceler farklı toplumalarda aynı dönemde görülmüştür.

4. Anaksimandros, Thales'in maddi töz olarak "su" anlayışına, suyun nicelik bakımından sınırlı, nitelik bakımından belirli olduğu gerekçesiyle karşı çıkmıştır. Ona göre su gibi nicelikçe sınırlı bir maddeden, sonlu bir madde kütlesinden evreni meydana getiren sonsuz varlık kütlesi doğamaz. Sonsuz sayıda evren olduğunu öne süren filozofa göre, böyle bir evren görüşü, sonsuz miktarda maddeyi gerektirir. Evrende var olan tüm nitelikleri tek bir niteliğe götürmenin, tüm karşıtları tek bir karşıta indirgemenin doyurucu ve doğru olmamasından dolayı, ona göre, evrenin ilk maddesi ya da maddi tözü nitelik bakımından belirsiz, nicelik bakımından sınırsız bir madde olmalıdır. Ona göre söz konusu özellikleri taşıyan ilk maddesine, hiçbir duyuşal maddeyle özdeş olmayan belirsiz bir varlık, soyut bir ilke anlamında "aperion" adını vermiştir.

Bu parçada tartışılan problem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin imkanı
- B) Bilimin değeri
- C) Varlığın ana maddesi
- D) Varlığın değişmesi
- E) Varlıktaki amaçlılık

5. Ksenophanes'in "Her isteyene para karşılığında bilgelik satanlar" diye tanımladığı filozoflardır. Bu filozofların en ünlü ve önemli temsilcileri arasında, Protagoras, Gorgias, Prodikos, Hippias ve Kallikles bulunur. Bu filozoflar felsefi bir okul oluşturmaktan ziyade, belli bir mesleğin üyesi olan, toplumsal koşulların değişmesinin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan pratik işlerde yol göstericiliğe duyulan açlıktan, kendileri için bir meslek ve yaşam biçimi üretmiş olup para karşılığı ders veren gezgin öğretmenlerdi.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisine açıklık getirilmiştir?

- A) İlk felsefenin konusu nedir?
B) İnsan felsefesi nedir?
C) Bir filozofun temel özelliği nedir?
D) Sofist nedir?
E) Arke nedir?

6. MÖ 6-MS 2. yüzyıl felsefesinde önce doğa üzerine sorunlar tartışılmıştır. Doğa üzerine düşüncelerin merkezini ilk neden ve değişim sorunu oluşturmuştur. Sokrates ve sofistler ile birlikte ilgi doğadan insana, insanın ürettiği değerlere yöneldi böylece bilgi ve ahlak sorunu tartışılmıştır. Platon ve Aristoteles ile varlık, bilgi ve değer alanına ait sistemler kurulmuştur.

Bu parçaya göre MÖ 6-MS 2. yüzyıl felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Felsefi düşünce sistemli hale gelmiştir.
B) Farklı alana ait problemler tartışılmıştır.
C) Sofistler ile felsefenin konu alanı genişlemiştir.
D) İlk problem arke olmuştur.
E) Felsefe zamanla inancın etkisinden kurtulmuştur.

7. Bir sanı bir başka sanıya daha doğru olmayabilir, ama daha iyi, yani daha yararlı olabilir. Daha iyi daha yararlı sanı olan kimse bilgidir, bilgedir.

İlk Çağ felsefesinde yer alan bu düşünceyi;

- I. Sofistler,
II. Rasyonalistler,
III. Sezgiciler

bunlardan hangileri savunmuştur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

8. Sofistler gibi, başlıca insan hayatının pratik sorunlarıyla ilgilenmiştir. Ancak, sofistler yalnız yararı göz önünde bulunduruyorken O, bu soruna gerçek, derin bir ahlâkî ciddiyetle yönelir. Onun gerek sessiz, sürekli felsefi düşünmeleri, gerekse Atina'daki orijinal çalışmaları böyle bir anlayışla beslenmişlerdir. Kendisi bir çığır, bir okula bağlı olmadığı gibi, bir çığır da kurmağa kalkışmamıştır. Ortalıkta, çarşıda-pazarda dolaşır, karşısına çıkanlarla konuşmaya çalışırdı. Bunu da, insanları, hayatlarının anlam ve amaçları bakımından düşünmeye, aydınlanmaya kımıldatmak, onlarda bu isteği uyandırmak için yapardı.

Bu parçada özelliklerine değinilen filozof aşağıdakilerde hangisidir?

- A) Protagoras
B) Sokrates
C) Platon
D) Gorgias
E) Demokritos

9. "İnsan dışına çıkıp da herkese sanki büyük bir konuğu kabul ediyormuşsun gibi davran. Sanki bir kurban töreninde görev almışsin gibi halkına hizmet et. Kendine yapılmasını istediğin şeyleri başkasına yapma. Gerek ülkende gerekse dünyede kendine karşı bir yakınmada bulunulmasına yol açma."

Bu parça, Sokrates'in bir eserinden alıntılanan bu parçada;

- I. İnsanın bilme yetisine,
II. İnsanlara değer verilmesine,
III. Ahlak yasasına

bunların hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

10. Thales, Anaksimenes ve Parmenides gibi filozoflar varlığın kökeninde tek bir ana maddeye yer vermişlerdir. Varlığın bu tek ana maddeden meydana çıktığını savunmuşlardır. Empedokles varlığın kökenine hava, su, ateş ve toprağı; Anaksagoras sonsuz sayıda tohumu, Demokritos ise sonsuz sayıda atomu yerleştirmek suretiyle çok sayıda temel arkhe ya da varlığın varoluşunu öne sürüp bunları gerçeklik olarak tanımladıktan sonra, bütün bir çokluk ya da görünüşler dünyasını söz konusu çoğul gerçekliklerle açıklamışlardır.

Bu parçaya göre İlk Çağ felsefesinde;

- I. Arkenin niteliği
II. Arkenin varlığı
III. Arkenin niceliği

durumlarından hangilerinde değişme görülmüştür?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

1. Mısır ve Mezopotamya'da bilimin olgu toplama, pratik ilgi ve ihtiyaçlara cevap arama aşamasının ötesinde, kuramsal nitelikte sorulara yönelmemiştir. Çin ve Hint'teki felsefenin zaman zaman mitolojik düşünce ve dini açıklamayla iç içe girmiştir. Yunanlı ise pratik kaygılardan uzak bir biçimde, anlamak ve merakını gidermek için bilim yapmış, felsefeyi dini veya mitolojik açıklamadan bağımsız bir açıklama tarzı olarak öne sürmüştür.

Bu parçaya göre Yunan düşüncesini diğerlerinden farklı kılan özellik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Teorik açıklamaya geçme
B) Birtakım sorunları fark etme
C) Sorunları çözme girişiminde bulunma
D) Dinsel bilgiden yararlanma
E) Problem odaklı düşünüş olma

2. Herakleitos'a göre ana madde karşısını içinde barındırmaktadır. Bu karşıtlar çatışarak oluşu sağlamaktadır. Empedokles ise varlığın kökenine su, hava, ateş ve toprak unsurlarını koymuştur. Ona göre bu unsurlar yalın olup bölünmezler. Sevgi ve nefret güçlerinin etkisiyle birleşerek ve ayrılarak varlıkların oluşmasını sağlar.

Bu parçaya göre;

- I. Evrendeki varlıkların meydana gelişi açıklanmıştır.
II. Ana maddedeki değişimler varlıkları meydana getirmektedir.
III. Ana madde birçok öğeden meydana gelir.

yargılarından hangileri her iki filozofun görüşü için söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) I ve III

3. Pyrrhon'a göre nesnelere ilişkin bilgi elimiz ne doğru ne yanlıştır. Duyumlara dayanarak edinilen izlenimler her zaman ve her insan için aynı değildir. İnsanın içinde bulunduğu koşullar ve durumlar duyumlarını etkiler. İnsan, sadece olayları ve ilişkileri anlar, varlığın kendisini ve nesnelerin ne olduğunu anlayamaz. Varlıkların ne olduğuna ilişkin herhangi bir yargı, doğru ya da yanlış olmadığı gibi bunun çelişki de doğru ya da yanlış değildir. Bu nedenle insan, varlık ve onun bilgisi hakkında düşünerek yargıda bulunmamalı hatta yargıdan kaçınmalıdır.

Pyrrhon, parçadaki görüşleri ile aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini temsil etmektedir?

- A) Rasyonalizm
B) Emprizm
C) Pozitivizm
D) Pragmatizm
E) Septisizm

4. Aristoteles'e göre; gerçekten var olanlar tekil olanlardır. Bunlar; üzerinde yazı yazdığımız masa, bahçede gördüğümüz ağaç vb.dir. Aristoteles tekil olanın bilgisine ancak tümelerden hareketle ulaşılabilir. Çünkü tümel önermelerin içinde tekiler olduğundan yapılması gereken, tekileri tümelerden üretmektir. Bunu da tümdengelim yöntemi ile yapabiliriz. Örneğin; "Bütün ağaçlar yapraklıdır. Kavak yapraklıdır. Öyleyse kavak ağaçtır."

Bu parçaya göre Aristoteles, aşağıdakilerden hangisini savunmuş olabilir?

- A) Kesin bilgi akla dayanır.
B) Kesin ve doğru bilgiler tümelerden elde edilir.
C) Gerçek varlıklar tümel ve tekil varlıklardır.
D) Gerçek hiçbir şekile indirilemez.
E) Bilginin oluşumunda tümelerin rolü sınırlıdır.

5. Comfort, Anaksimenes sıcaklık-soğukluk farklılıklarının havanın yoğunluk farklılıklarına indirgenebileceğini söylemektedir. Buna göre su, buzdan daha sıcaktır ve daha az yoğundur. O halde belli miktardaki suyun, donmuş olduğu durumda daha az yer kaplaması gerekir. Oysa, Comfort devam etmektedir, eğer Anaksimenes bir su küpünü soğuk bir gecede kapısının dışına koymuş olsaydı ertesi gün küpün çatladığını görmesi ve bundan buzun sudan daha az yer işgal ettiğine ilişkin teorisini değiştirmeye gitmesi gerekirdi.

Bu parçada eleştirilen görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlk filozoflar fikirlerini gözlem ve deneye dayanmışlardır.
B) Felsefe ilk olarak Antik Yunan toplumunda gelişmiştir.
C) Felsefenin oluşmasında Doğu kültür ve düşüncesi etkili olmuştur.
D) İlk filozofların açıklamaları gerçeğe dayanmamaktadır.
E) Felsefe sorgulayan, bilinenle yetinmeyen anlayışın ürünüdür.

6. ve 7. sorularını parçaya göre cevaplayınız.

Yerin altında bir mağara düşün. Bu mağaranın ağız ışığına açıktır. İçinde yüzleri dip duvara, sırtları da güneş ışığına çevrili insanlar oturmaktadır. Boyunları ve bacakları zincirle bağlıdır. Uzaktaki tepede bir ateş yanmaktadır. Ateşle mağaradakiler arasından yüksek bir yol vardır. Yol boyunca da tıpkı kuklaların kendileriyle seyirciler arasına koyduğu ve üzerinde oyunlarını gösterdiklerine benzeyen bir duvar tasarlar. Şimdi bu duvar boyunca, duvarın boyunu aşan taştan, ağaçtan her türlü insan ve hayvan şekilleri ile her çeşitten bir sürü şeyler taşıyan insanlar tasavvur et. Mağaradakiler," kendileri ile karşılarındaki mağara duvarına düşen gölgelerden başka hiçbir şey görmezler. Dolayısıyla bunların gözünde gerçeklik, yapma şeylerin gölgesinden başka bir şey değildir. Şimdi, gözümüzle gördüğümüz dünyayı mağaranın içine, onu aydınlatan ateşin ışığını da güneşin etkisine benzetelim. Yukarı dünyaya çıkışla oradaki harikaları görmeye gelince bunda da ruhun akıl dünyasına çıkışını gör. Akıl dünyasının son sınırlarında iyi ideası vardır."

6. Platon'un varlık görüşünü dikkate aldığımızda duvara yansıyan çeşitli nesneler aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

- A) İdealar dünyasına
- B) Nesnelere içkin olan özlere
- C) Duyular dünyasına
- D) Zihin formlarına
- E) Bilinç içeriklerine

7. Platon'un varlık görüşünü dayandığı metafordan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hakikat akılla kavranır.
- B) Asıl gerçeklik ideadır.
- C) İdealar zihinden bağımsızdır.
- D) Nesneler dünyası ideaların yansımasıdır.
- E) Duyular olmadan gerçeğin bilgisi elde edilemez.

8. Eğer karşıtlar arasındaki savaş olmasaydı hiçbir şey olmazdı. Evren, karşıtlıkların savaşının meydana getirdiği bir uyumdur. "Karşıt olan şeyler bir araya gelir ve uzlaşmaz olanlardan en güzel uyum doğar. Her şey çatışma sonucunda meydana gelir." Varlıkların meydana gelişi ancak birbirlerine zıt olan ve bundan ötürü birbirlerini devam ettiren zıtların çatışmasına bağlıdır. Savaş her şeyin babası ve kralıdır. Kimini tanrı, kimini insan olarak ortaya çıkarır. Kimini köle, kimini özgür kılar. Her şey akar ve sürekli değişir. "Aynı ırmaklara girenlerin üzerinden farklı sular akar. Aynı ırmaklara gireriz ve girmeyiz. Biziz ve biz değiliz."

Herakleitos'un parcadaki düşüncelerine göre aşağıdakilerden hangisi yanlış değildir?

- A) Karşıtların çatışması evrendeki oluşu sağlar.
- B) Evrende zıtların dengeli bir uyumu hakimdir.
- C) Evren sürekli değişmektedir. Tek şey değişme yasasıdır.
- D) Olan varlığın temel yasasıdır.
- E) Evrendeki değişim duyuların bir aldatmacasıdır.

9. Parmenides'e göre, olan, değişen bir şeyin gerçekten var olduğu söylenemez. Eğer bir şey, biraz önce bir şey, bir an sonra tamamen farklı bir şey ise, ortada gerçekten bir şeyin olduğundan, yani onun var olduğundan söz edilemez. Sürekli başkalaşan bir şey herhangi bir incelemenin konusu da olamaz. Yani onun hakkında herhangi bir bilgi onaylanamaz. Onaylanan ve söylenen şey, onaylanıp söylendiği anda geçerli olmaktan çıkar.

Parçaya göre Parmenides aşağıdaki görüşlerden hangisini eleştirmektedir?

- A) Ana madde su veya hava gibi belli ve sınırlı bir şeydir.
- B) Varlık hakkında duyuların verdiği bilgiler doğru ve kesin değildir.
- C) Evrendeki her şey havanın seyrekleşmesi ve sıkışmasıyla oluşmuştur.
- D) Evrende değişmeyen tek şey değişmenin bir yasaya göre olmasıdır.
- E) Ana madde değişmeden kalan öncesiz ve sonu olmayanıdır.

1. Aklın işi yönetim, cesaretin işi koruyuculuk, iştahın işi bedensel ihtiyaçların karşılanmasıdır. Cesaretin önemli bir işlevi de iştahın çatışma durumunda aklın taleplerini güçlendirmek ona destek olmak ile itaat etmektir. Bölümler arasında çatışma iştahın sınırlarını aşması, ölçülü olmaması ile ortaya çıkar. Bu durumda bedensel istekler insanın yönlendirmeye ve ona egemen olmaya çalışır. Cesaret bu çatışmada tarafsız kalma değil, aklın yanında yer alma, bedensel isteklere karşı çıkarak aklın gücünü artırma işlevine sahiptir.

Platon'un ideal devlet görüşüne ait bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Devletin yapısıyla insanın ruhsal bölümleri arasında ilişki kurulmuştur.
B) Toplumda oluşacak çatışmanın kaynağı istek ve arzuların ölçsüz olmasıdır.
C) İnsanların doğalarına uygun işlerde çalışması toplumda sınıfların oluşmasını sağlamıştır.
D) Her bölümün görevi ayrıdır, diğer bölümlerin işine karışmaz.
E) Bedensel istekler aklın kontrolünde olursa toplumda huzur olur.

2. Aristoteles'e göre gerçek olan tek tek varlıklardır. Bütünlükler ortak bir özelliğe sahiptir. Örneğin, bütün atlar, atlara özgü özellikleri taşır. Bu özellikler "form" adını alır. Formlar, aynı türde yer alan bütün varlıkları karşılaştığı ortak, zamanla değişmeyen, tümel gerçeklerdir. Bilimin konusu da formlardır. Bunlar ancak akılla kavranabilir. Aristoteles, biri doğrudan doğruya deneye dayanmayan, diğeri de gerçek olan, bilimsel bilgiye söz edilebilir ki sadece tekrarlanan algıya dayanan iki tür kavram vardır. Birisi kavrayıcı ve yargıya dayanır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi hem duyular hem de akılla elde edilir.
B) Nesneler evrenindeki tek tek varlıklar asıl gerçek olanlardır.
C) Form varlığın nesnelerdeki değişmeyen özüdür.
D) Formları duyularla değil akıl ile kavramak mümkündür.
E) İdea(form) ayrı bir varlık evrenini oluşturmaktadırlar.

3. Miletli Doğa Filozofları maddeyi kendiliğinden hareket edecek, değişecek, başka şeylere dönüşecek, diğer şeyleri meydana getirecek bir şey olarak düşündüklerinden bu role yakışan bir şeyi ilke olarak kabul etmek ihtiyacındaydılar.

Buna göre, aşağıdaki filozoflardan hangisinin görüşü bu anlayışa tam olarak uygun değildir?

- A) Herakleitos'un gerçek ateştir görüşü
B) Anaksimenes'in her şeyi kuşatan sıcak nefesi
C) Demokritos'un atomcu öğretisi
D) Empedokles'in çengelleri ke görüşü
E) Anaksimandros'un apeiron(sınırsız) varlığı

4. Herakleitos kendisinden önceki filozofların evrende boş boşuna kalıcılık ve süreklilik aradıklarını, oysa onda kalıcılık bulunmaz. Onun mutlak bir değişimin söz konusu olduğunu öne sürer. Değişme karşıtların savaşı olarak dönüşümlü olarak varlık kazanır. Bu değişim durmadan devam eder. Bu değişim durduğunda evrende hayat olmaz, yarınlardan söz edilemez.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Herakleitos'un bu düşüncesiyle bağdaşır?

- A) Var olmak algılanmış olmandır.
B) Değişmeyen tek şey değişmedir.
C) Varlık vardır, yokluk yoktur.
D) Evren ideaların yansımasıdır.
E) Değişme bir aldatmacadır.

5. Empedokles'e göre toprak, hava, su ve ateş, bileşik nesne ya da tözleri meydana getiren temel bileşenler olup bileşik maddelerin bu basit öğelere ayrılabilirdiği yerde, kendileri başka hiçbir şeye indirgenemez. Empedokles'e göre, dört kök madde, bileşik nesnelerin kendilerine bölünebildiği, başka bir şeye indirgenemez olan bileşenlerdir. Onlar bir ressamın paletindeki, çeşitli şekillerde karıştırılmalarının farklı renkleri vereceği, dört temel renktir.

Bu parçaya göre hava, su, ateş ve toprak hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yalındır.
B) Bileşiktir.
C) Varlığın temelidir.
D) Hareketten yoksundurlar.
E) Değişmezler.

6. Thales varlıkların ilk nedeni olarak suyu almıştır. Ona göre su her varlığın değişmeyen ilkesidir. Her şey ondan çıkmıştır. Anaksimenes ise evrendeki varlıkların havanın yoğunlaşmasına bağlı olarak meydana geldiğini söyler. Demokritos'e göre ise evrendeki varlıkların özü atomdur. Atom kendiliğinden hareket eder. Bu hareketi sonucu meydana gelen çarpışmalar ile diğer varlıklar oluşmuştur.

Bu görüşlerin temelinde yer alan ortak düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hiçten hiçbir şey çıkmaz.
B) Var olan hiçbir şey, yok edilemez.
C) Varlık oluş halindedir.
D) Ana madde tinsel bir öze sahiptir.
E) Etki olmadan hareket olmaz.

7. Evreni meydana getiren unsurlar su, toprak, hava ve ateştir. Bu unsurlar kendinden başka bir şeye indirgenemez ve hareketsizdir. Bu ana maddelerin birleşip diğer varlıkları meydana getirmesi için hareket ettiren dış bir gücün olması gerekir. Bu güçler sevgi ve nefrettir. Sevgi birleştirici, nefret ayırıcı güçtür. Bu güçler ana maddelerin farklı oranda bir araya gelmelerini sağlayarak evrendeki diğer varlıkları oluşumunu gerçekleştirir.

Bu parçadaki ana madde düşüncesini savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokritos
B) Anaksimandros
C) Anaksagoras
D) Empedokles
E) Herakleitos

8. Ona göre ahlakın amacı mutluluktur. Ama bu mutluluk ferdin değil, toplumun mutluluğudur. Toplumun mutluluğu ise ancak bir devlet ile mümkündür. Devleti oluşturan bireyler doğalarının yatkın olduğu yöre göre yerine getirdiği süreç mutsuzluk ortaya çıkmaz. İyi eylemlerini iyilik ideasına göre ayarlamalıdır. İyi ideasını bilen ve ona uygun eyleyen ahlaklı ve mutlu olur. Şu halde bireye düşen iyi ideasını bil-meye çalışmak ve ona göre eylemde bulunmaktır.

Bu parçada değinilen ahlak görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sokrates'in mutluluk ahlakı
B) Kant'ın ödev ahlakı
C) Platon'un mutluluk ahlakı
D) Aristoteles'in doğru orta ahlakı
E) Epiküros'un hazcı ahlakı

9. Demokritos, atomların sayı bakımından sonsuz ve biçimlerinin de sonsuz bir çeşitlilik gösterdiğini söyler. Atomlar uzay içinde başlangıçtan beri düşerlerken, onların en büyükleri, en küçüklerine çarpar. Bu çarpmadan doğan sapma hareketleri ve çevrıntiler evrenin meydana gelişinin başlangıcını oluşturur. Böylece daha sonra yeniden yokluğa gitmek üzere aynı zamanda veya birbiri ardından sayısız dünyalar meydana gelir. Demokritos'a göre, şeylerin birbirlerinden farklılığı, atomların sayı, büyüklük, biçim ve düzenlenişlerinin farklı olmasından kaynaklanır. Atomlar, niteliksel olarak birbirlerinden farklı değildirler. Atomlar birbirleri üzerine ancak çarpma ve basınçla etkiye bulunabilirler.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Evren atomların mekanik hareketleri sonucu meydana gelmiştir.
B) Atomlar hareketi bir amaca doğrudur.
C) Evren sonsuz sayıda tohumlardan meydana gelmiştir.
D) Varlığın ana maddesi olan atomların aslı idealer almıştır.
E) Atomların hareketi sevgi ve nefret güçlerinin etkisiyle oluşur.

10. Varlığın ana maddesinin ne olduğunu sorgulamış bir filozoftur. Hocası Thales'in her şeyin temeline koyduğu ilkenin somut ve belli bir şey olmasını eleştirerek ana maddenin belirsiz ve sınırsız olmasını söylemiştir. Ona göre bu sınırsız ve belirsiz olan ana maddede önce sıcak ve soğuk karşıtlığı ortaya çıkmıştır. Bu karşılık diğer tüm varlıkların da oluşmasını sağlamıştır. Düşününün görüşü daha sonra gelişecek olan metafizik düşüncenin ilk tomurcuğu olmuştur.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisine değinilmiştir?

- A) Anaksagoras'ın ana madde 'sperma'lardır anlayışına
B) Anaksimandros'un ana madde 'aperion'dur anlayışına
C) Thales'in ana madde 'su'dur anlayışına
D) Parmenides'in ana madde 'bir olan'dır anlayışına
E) Demokritos'un ana madde 'atom'dur anlayışına

1. Protagoras'a göre, bütün olabilirliği kendisinde toplamış olan ana madde sürekli oluş halindedir. Bu yüzden de hiçbir şey belli bir 'şey' değildir. Bir şey her an, başka şeylere göre şöyle veya böyle bir şey olmaktadır. Mutlak bir varlık yoktur. Nesnelerin nitelikleri bir anda birbirleri üzerindeki etkiden doğmaktadır. Bundan sonra hiçbir nesne için bu şudur diyemeyiz. Olsa olsa değişen bağlantılar içinde, onun başka nesnelere göre ne olmakta olduğunu söyleyebiliriz. Duyumlar da duyumsayanın o andaki durumuna bağlıdır. Onun için algı objeyi bize ancak algılayanın algılama anındaki durumuna nasıl görünmüştü öyle bildirir.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değişmeyen tek varlık her şeyin nedeni olan Tanrı'dır.
B) Evrende her şey oluş durumunda olduğundan nesnel bilgiden söz edilemez.
C) Duyu bilgisi akıl tarafından işlenmedikçe kesinlik kazanmaz.
D) Gerçek varlık nesneler evreninde duyumsadığımız varlıklardır.
E) Gerçek varlık öncesiz ve sonrasız olan idealardır.

2. Sokrates'e göre kendini tanıyan, neyi bilip neyi bilmediğini ayırt edebilen, eylemlerinde bilgiye dayanan insan iyi ve mutlu olabilir. İnsan ancak erdemli olmakla mutlu olabilir. Mutluluk aynı zamanda insanın kendisiyle uyum içinde olması, ruhunun da bir düzene girmesi anlamına gelir. Kişinin kendisiyle uyum kurması, sağlıklı ve önemli etkenlerden biri de, eylemlerine de zamanla aklı egemen kılması ve yapılacak olanlar ile yapılmayacak şeyler arasında doğru bilgiye dayanarak karar vermesidir. Çünkü ancak bilgiden kaynaklanan, sağlıklı temel bir bilgide bulan "iyi", insanı mutlu kılabilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Ahlâkın amacının mutluluk olduğuna
B) Bilgiye dayanan eylemlerin mutluluk verici olduğuna
C) İyi olan eylemin akla dayanan eylem olduğuna
D) Kendisini tanıyan insanların doğru eylemde bulunacağına
E) Ahlâk ilkelerinin kaynağının din olduğuna

3. Bilgi pratiğin, hayatın emrindedir. Bu anlayışla yapılacak iş, bilgili, yararlı yurttaşlar yetiştirmektir. Fakat her şey rölatif olduğuna göre bilgili olmanın yararlı olmanın ölçütü ne olacaktır? Protagoras'a göre bir sanı, başka bir sanıdan daha doğru olmayabilir ama daha yararlı olabilir. Daha yararlı sanıları olan bilgilidir.

Bu parçaya göre sofistlerin bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Bilgi duyulara dayanıyorsa doğrudur.
B) Genel geçer doğruya akılla ulaşılır.
C) Yararlı olan bilgi doğrudur.
D) Bilgi kişiye göre değişir.
E) Bilginin tek kaynağı aklardır.

4. Evrende bulunan her nesne form kazanmış maddedir. Örneğin üze... ders çalıştığımız masayı ele alalım. Bu masanın ağaçtan yapılmış olması maddi sebebi, masa biçiminde olması form sebebi, ders çalışmak için planlanması ereksel sebebi ve bir erek doğrultusunda ağaca masanın formunu kazandıran usta da fail sebebi oluşturmaktadır.

Bu parçada değinilen durum aşağıdakilerden hangisinin açıklamasıdır?

- A) Platon'un idealar öğretisinin
B) Aristoteles'in dört neden öğretisinin
C) Hegel'in mutlak varlık öğretisinin
D) Parmenides'in "bir olan" öğretisinin
E) Demokritos'un atom öğretisinin

5. Aristoteles'e göre bilinen şey, duyuları etkileyen form almış maddelerdir. İnsan, potansiyel olarak maddelerin akıl yoluyla ne olduğunu anlar. Bir şeyin bilinmesi, onun nedenlerinin bilinmesidir. Bilgi; ona göre doğru tümel önermelerle tikel önermeler arasında akıl yürütmeye kurulur, ilgili olduğu nesneyle aynıdır ve onun nedenlerinin bilgisidir. Örneğin, "Sokrates ölümlüdür." sonucuna "Her insan ölümlüdür. Sokrates insandır." Öncüllerinden ulaşılır.

Bu parçaya göre Aristoteles'in bilgi anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgi, aklın etkinliğine dayanır.
B) Bilgi zihinde apriori olarak bulunmaktadır.
C) Doğuştan var olan bilgilere ancak akıl yürütmelerle ulaşılır.
D) Bilgiye, duyu ve aklı aşan bir yetiyle, sezgiyle ulaşılır.
E) Bilgi duyu verilerinden elde edilen izlenimlere dayanır.

6. Sokrates, sofistler gibi ahlaki değerlerin göreceli değil genel geçer olduğunu savunur. Ahlaki doğrular ruhta uyku halinde bulunmaktadır. Bunların ortaya çıkarılması için uğraşılması gerekmektedir. Sokrates insanlara yönelttiği sorularla hakikati bulmasına yardımcı olmaktadır. Sokrates "Cesaret nedir?" gibi sorulardan birini yönelterek tartışmayı başlatır ve onların görüşlerinden hareketle de başka sorular sorarak kendi cevaplarını gözden geçirmelerini sağlar. Tartışma boyunca karşı tarafın fikirlerinin güçsüzlüğünü ortaya çıkarır. Konuşulan konuyla ilgili tanımların ortaya çıkarılmasına ve ahlaklı olunmasına imkan verir.

Bu parçadan Sokrates'in bilgi anlayışı hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Algıya dayanan bilgi algılayanın durumuna göre değişir.
B) Nesnelerin kesin bilgisi doğrudan kavrayışla elde edilir.
C) Bilginin temelinde duyulardan gelen izlenimler yer almaktadır.
D) Bilgi apriori olarak vardır akıl yürütme ve sorgulamayla ortaya çıkarılır.
E) Duyular yanıltıcı olduğundan varlıklar hakkında kesin bilgi elde edilemez.

7. Herakleitos'un varlıkta asıl olanın değişme olması düşüncesi Platon'u kesin bilginin arayışına yöneltmiştir. Platon değişen varlıkların kesin bilgisi olmayacağını söyleyen bir varlık alanı olmalı düşüncesini ileri sürmüştür. Ona göre varlık değişen ve aldatıcı olan nesneler dünyası ve bir de değişmeyen öncesiz ve sonsuz olan idealar evreninden oluşmaktadır. Ona göre duyularla konuşulan nesnelerin bilgisi mutlak değil, görecelidir. İdeaların bilgisi ise kesin ve genel geçer bilgidir. Bu bilgiyle gerçek düşünmeye ulaşılır.

Bu parçaya göre Platon'un bilgi anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi anlayışı varlık anlayışına dayanmaktadır.
B) Kesin bilgi nesnelerin değil, idealarla kavranmasıyla elde edilir.
C) Bilgi, tekil varlıkların tümel kavramla ilişkilendirilmesiyle elde edilir.
D) İnsanın zihninde doğuştan gelen herhangi bir bilgi yoktur.
E) Kesin bilginin oluşmasında hem duyular hem de akıl etkilidir.

8. Demokritos'a göre, gerçek dünyanın temel yapı taşları atomlardır. Atomlar bölünemez, fiziksel gerçekliklerdir. Büyüklükleri ve biçimleri farklıdır. Evrendeki her nesne, boş uzayda dağılmış olan atomların bir bileşimidir. Ona göre hareket, atomların başlıca özelliğidir. Bu hareket mekanik bir zorunlulukla olmaktadır. Rastlantı diye bir şey yoktur. Evrende her şey belirlenmiştir ve hiçbir erektir. Ortaya çıkan her şey mekanik bir nedensellik sonucudur.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Hareketin var olması evrende boşluğun olmasıdır.
B) Atomlar dışarıdan bir etki olmadan hareket ederler.
C) Atomların hareketi düzensiz ve itme hareketidir.
D) Evrendeki tüm atomlar aynı niteliğe sahiptir.
E) Atomların ilk hareketi veren doğaüstü bir güçtür.

9. Aristoteles, varlıkların görünüşlerinin sürekli değiştiğini belirtir. Değişime uğrayan maddelerin değişim süresince özlerini koruduğunu düşünür. "Gerçek varlık nedir?" sorusuna hocası Platon'un görüşlerini eleştirerek cevap verir. Platon, gerçek varlığı fenomenlerden ayrı olarak düşünmüştür. Ona göre gerçek varlık, kendisinin adlandırdığı idealar dünyasındadır ve fenomenler, onların birer kopyasıdır. Aristoteles ise gerçek varlığın ayrı bir dünyada olmadığını düşünür ve Platon'un aksine onların maddelerin özünde olduğunu ileri sürer. Aristoteles'e göre varlıkların değişim içinde olması onların öz ya da tözlerinin değişmesini gerektirmez. Varlıkların özünün korunarak başka başka varlıklara dönüştüğünü savunur.

Bu parçaya göre Aristoteles ile Platon'un varlık anlayışı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Formların nesnelerin özünden bağımsız bir gerçekliği yoktur.
B) Asıl varlık olan idea, nesnelerden bağımsız olarak farklı bir evrende yer alır.
C) İdea/form varlığın aslı olup nesnelere biçim kazandırılmaktadır.
D) Evrendeki her varlık form kazanmış maddedir.
E) Varlığın aslı olan form veya idea nesneler evreninden bağımsızdır.

1. Sokrates'e göre, Yunan toplumunun yaşadığı sorunlar, değerler konusundaki karmaşa, demokratik yaşamın getirdiği yarışma ve çatışma ortamı, yaşama yol gösterecek kuralların ve değerlerin üzerinde düşünmeyi gerektirmiştir. Böyle bir durumda bilgili olanın yeterli, üstün olabileceği anlaşılmıştır. Sokrates, iyi bir toplum için gerekli olan bilgilerin ahlak için de gerekli olduğu kanısına varmış, bilgili olmayı erdemli olmakla bir saymıştır. Bilen insan doğru eylemde bulunur, bilmeyen değil.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisi çıkarılamaz?

- A) Felsefenin ana madde tasarımları Sokrates ile devam etmiştir.
B) Yunan toplumunun yaşadığı sorunlar ahlak konusunu eğilmeyi gerektirmiştir.
C) Bilgili olmak toplum yaşamı ve ahlak için zorunlu görül-müştür.
D) Ahlaki alanda doğru eylem doğru bilgiye dayanır.
E) Toplumsal koşullar oluşan felsefeyi etkilemektedir.

2. "Bu evrende iyilik ve mutluluk olduğu gibi kötülükler de vardır. Çünkü iyiliğe karşı kötülüğün olması gereklidir. Yeryüzü yaşamında kötülüklerden kurtulmak için erdem ve bilgi ile kendisine yaklaşılabilir. İyilik ideasının bilgisine gitmelidir."

Buna göre "iyi ideası"nın bilgisine aşağıdakilerden hangisi ile ulaşılabilir?

- A) Duyu verilerini akıl ile yorumlayarak
B) Eylemlerimize akıl ve tecrübeyi egemen kılarak
C) Kötülüğü bilerek ve idealar dünyasına yönelerek
D) Dinin ortaya koyduğu ilkeleri yaşamımızda rehber edinerek.
E) İyi eylemi yanlış eylemden akıl yoluyla ayırarak

3. Aristoteles'e göre iyi yaşam erdemli yaşam olarak sürdürülebilen yaşamdır. Erdem davranış, sürdürümüzün bizi sürüklediği aşırılıklara düşmemek, iki uç arasında ortayı bulmaktır. Cesur insan ne az korku ve çok korku duyan kişidir. Korkaklığın ve gözü karalığın ortasında gösterilen yürekli-lik, erdemdir.

Buna göre, Aristoteles erdemini hangi yönü üzerinde durmaktadır?

- A) Hazzı amaçlama
B) Mutluluğa ulaşma
C) Ölçülü olma
D) Gösterişten sakınma
E) Yarar elde etme

4. Platon, "Kim yönetmelidir?" sorusuna "filozoflar" diye cevap verir. Platon, filozofların niçin yönetmesi gerektiğini ise şöyle açıklamaktadır; Çünkü filozoflar yönetim bilimi denen bilimi, yönetim uzmanlığı denen uzmanlığı bilmek kabiliyetine sahip insanlardır. Kimleri doğuştan köle kimileri ise efendidir. Öte yandan Platon'a göre erdem herkesin kendi doğasına uygun olan işi yapmasıdır. Göz görmekten, kulak duymaktan, filozof ise yönetmekten mutlu olur. Bunun tersi herkes için hayal kırıklığıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet yönetimi yeteneği ve uzmanlık gerektirmektedir.
B) Yönetme hakkı toplumdaki asil kişilere aittir.
C) İnsan doğasına uygun işi yaparak mutluluğa ulaşabilir.
D) Bazı insanlar yönetim yeteneğine doğuştan sahiptir.
E) Yönetmek sadece filozoflara özgü bir iş olmalıdır.

Aristoteles'e göre bir devletin iyi olup olmaması dış formu-
lastakilerin sayısına bağlı değildir. Bir hükümet, toplu-
luğun içiçe düzelmesini, iyiliğini amaç olarak göz önün-
bulur duruyorsa doğrudur. Sosyal bir varlık olan insan-
ın erdem için doğal bir yatkınlık vardır. Devletteki koşullar
daha yatkınlığı geliştirecek şekilde işlenmeli ve düzenlen-
melidir.

Buna göre devletin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal çatışmaları ortadan kaldırmak
B) Toplumsal kontrolü sağlamak
C) Halkın ekonomik beklentilerini karşılamak
D) Mutlak eşitliği sağlamak
E) Erdemli yurttaşlar yetiştirmek

6. Platon'a göre toplumda değişik ihtiyaçlar bulunduğu için insanlar değişik işlerle uğraşmalı, herkes çiftçilik, kunduracılık yapmamalıdır. Onun devletinde doğruluk, herkesin kendi işine bakması, kendi işini istenilen biçimde yapmasıyla sağlanabilir.

Platon bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesini istemektedir?

- A) İnsanlar arasında eşitliğin
B) Özel mülkiyet sahibi olmayı
C) Sınırsız özgürlüğün
D) Yasalara uyulmasının
E) Yeteneğe dayalı iş bölümünün

7. Güneş ışınları boş bir mekâna yansıdığı anda nesnelerin tanınması gibi, ideaların da bu aleme yansımalarıyla nesneler isimlendirilir. İdealar olmadan bir nesneyi ifadelendirmek ve anlamlandırmak imkansızdır.

Bu yaklaşımı destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Nesneler alemi ideaların görüntüsüdür.
B) Varlığı anlamının yolu, nesneleri kavramaktır.
C) Evrenin oluşumunda madde öncelikli faktördür.
D) Gerçek bilgi değişenin bilgisidir.
E) Evrendeki oluşumlarda, akıl madde ilişkisi vardır.

8. Anaximenes'e göre varlık ve evrendeki her şey "hava"dan meydana gelmiştir. Çünkü hava hem sıkışan hem de genişleyen şeydir. İşte kainattaki varlıklar, bu sıkışma ve gevşeme sonucu ortaya çıkmıştır. Mesela, ateş, su ve toprak asılları itibarıyla hava ve havanın sıkışıp gevşeme derecelerinden başka bir şey değildir. Havanın genişlemesi ve gevşemesiyle ateş, yoğunlaşmasıyla rüzgarlar, bulutlar meydana gelir; bulutlardan su, sudan toprak, yüksek yerlerde topraktan da taşlar meydana gelir.

Anaximenes'in bu yaklaşımı için aşağıdakilerden hangisini söylemek doğru olur?

- A) Ana madde belirlenmiş bir şey değildir.
B) Evrendeki bu oluşumların kaynağında Tanrı vardır.
C) Varlık evrenindeki tüm oluşumlar, havanın farklı durumlarıdır.
D) Gaz halindeki tüm maddeler, kâinatta dönüşmektedir.
E) Her oluşum, kendinden sonrakine başka bir oluşuma temel oluşturmaktadır.

9. Herakleitos'a göre bir tahtanın yakılıp kemiren alevin, yakından bakıldığında, daima iletilen bir süreç olduğu görülür. Alev tahtayı sürekli yakıp kemirerek, onu duman ve buğuya çevirir. Evren de böyle tükenmez canlı bir ateştir, bu ateş sürekli yanar.

Herakleitos'un varlık konusundaki bu yaklaşımını en iyi aşağıdaki yargılardan hangisi anlatır?

- A) Varlıkta bir sonluluk yoktur.
B) Varlık sürekli bir akıştır.
C) Maddesel gerçeklik varlıktan yoksundur.
D) Varlıkta belli bir unsur bulmak imkansızdır.
E) Evren oluşuktan sonra ateş ortaya çıkmıştır.

10. Thales, kendisi meydana gelmemiş ve yok olmayacak olan bir varlığı her şeyin ilk nedeni olarak kabul eder. Meydana gelmemiş ve yok olmayacak olan varlık da, kendi kendisiyle özdeş kalan kalıcı olan bir ana maddedir. Thales bu maddeye "su" der.

Thales'in bu görüşlerine dayanarak aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Hiçten hiçbir şey çıkmaz.
B) Evrenin ilk ana maddesi sudur.
C) Evren madde temelli doğal güçlerle açıklanmalıdır.
D) Evrende sürekli bir değişim bulunur.
E) Evrenin ana maddesi değişmemektedir.

11. Protagoras'a göre tüm bilgiler duyu algısına dayanır. Algılar içinde bulunduğu koşullara göre değiştiğinden genel geçer bir bilgi olmaz. Protagoras, doğruluğun insana göre değiştiğini değişmez bir doğrunun bulunmadığını söyler. Bu görüşünü de: "İnsan her şeyin ölçüsüdür." sözü ile açıklar.

Protagoras'ın "insan her şeyin ölçüsüdür" sözüne dayanarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mutlak bilgi yoktur.
B) Bilginin doğruluğu kişiden kişiye değişir.
C) Kesin doğruya ancak şüphe ile ulaşılır.
D) Birbirine zıt iki görüş aynı ölçüde doğru olabilir.
E) Bugün doğru sandığınız yarın yanlış olabilir.

12. Maddenin başı ve sonu yoktur ve madde ritmik olarak meydana gelen devinmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Bütün varlıklar başı ve sonu olmayan bu ateş yandıkça her zaman var olacaktır. Demek ki ateş tüm varlıkların olmazsa olmaz şartıdır.

Herakleitos'un varlık konusundaki bu yaklaşımından çıkarılacak sonuç, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evren düşüncenin bir yansımasıdır.
B) Maddenin sonu olmadığı için, ana unsur yoktur.
C) Ateş sonsuzluğu simgelediğinden, tüm varlıkların kaynağıdır.
D) Evrendeki tüm oluşumlarda Tanrı etkilidir.
E) Evrendeki düzeni ortadan kaldırmak çok güçtür.

MS 2. YÜZYIL - MS 15. YÜZYIL (ORTA ÇAĞ) FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ MS 2. yüzyıl - MS 15. yüzyıl felsefesinin ortaya çıkışı
- ▶ MS 2. yüzyıl - MS 15. yüzyıl felsefesinin ayırtıcı nitelikleri
- ▶ MS 2. yüzyıl - MS 15. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerinin analizi

ÖRNEKTİR

1. Doğal varlıklar olumsal varlıklardır, çünkü onlar her zaman var olmazlar; doğal varlıklar yaratılmışlardır ve yok olup giderler. Örneğin, bir ağacın var olmadığı bir zaman vardı; o şimdi var olmaktadır ve bir gün varlıktan çıkacaktır. Oysa duyu deneyi bize, nesnelerin, varlıkların var olduğunu göstermektedir. Bundan dolayı, var olan her şey mümkün varlıklardan meydana gelemez. Mümkün varlıkların dışında, bir de zorunlu varlık olmalıdır. Zorunlu varlık, var olmaması mümkün olmayan varlıktır. Bu zorunlu varlık Tanrı'dır.

A. Thomas'ın bu tanrı kanıtlaması aşağıdaki yollardan hangisine örnektir?

- A) Kozmolojik kanıt
- B) Ontolojik kanıt
- C) Düzen kanıtı
- D) Amaç kanıtı
- E) Ahlak kanıtı

2. İbn Haldun'a göre, bireylerin birbirini karşılıklı olarak destekledikleri yerde dayanışma olanağı vardır. Ancak dayanışma duygusu neye dayanır? Bu duygu çeşitli etkilere, söz gelişi ortaklaşa ırk birliğine, din birliğine, tarihin kader birliğine dayanabilir. İbn Haldun için önerilen her bir temelden "önce" insanda bir topluluk bilinci var olması gerekir. Yani insan öteki insanlarla akraba olduğu için değil, akrabalık "bilincini" duyduğu için dayanışma duygusu taşır. Ya da insan aynı amme uğrunda olduğu için değil de, böyle bir bağın bilincine sahip olduğu için kendisini ötekiler ile dayanışma içinde duyar. Oysa bu bir bağın var olduğuna ait olan bilinç, bağlılığı, kendisini en daha önemlidir.

İbn Haldun, toplumsal dayanışmanın oluşmasını aşağıdakilerden hangisine dayandırmıştır?

- A) Topluluk bilincine
- B) Dil birliğine
- C) Din birliğine
- D) Soy birliğine
- E) Tarih birliğine

3. İnsanlar toplum halinde yaşar ve bireyler birbirinin eksikliğini tamamlar. Erdem yardımlaşmadır ancak insanlar kötülükler için de yardımlaşabilirler. Gerçek mutluluğa ulaştıracak konularda yardımlaşan insanlar, erdemli kenti oluştururlar. Erdemli kent tüm organları işlevini yerine getiren bir bedene benzer. Nasıl ki bedende tüm organlar işlevini yerine getirerek onu ayakta tutuyorlarsa erdemli kentte insanlar, birbirine yardım ederek kenti ayakta tutar ve mutluluğu sağlar.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Erdemli toplum iyi birer yardımlaşan toplumdur.
- B) Devlet insanların mutluluğunu herkese eşit davranarak sağlar.
- C) Her türlü konuda yardımlaşma insanların mutluluğunu sağlar.
- D) İyi bir toplum sosyal çıkarların korunduğu toplumdur.
- E) Yöneticilerini halk seçtiği yönetim en iyi yönetimdir.

4. Gazali'ye göre insan doğduğu anda bilgisizdir. Onun çevresini bilmesi algı yoluyla olur. Duyular, çeşitli olayları kavramamızı sağlar. Sonra insanda ayırt etme gücü uyanır. Böylece insan duyumlardan başka şeyleri de kavrar. Ondan sonra zekâ oluşur. Zekânın ötesinde de insanda kalp gözü açılır. "Kalp gözü"yle, onun getirdiği sezgi gücüyle insan, gelecekte olacak, akıl yoluyla bilinemeyecek bazı şeylerin bilgisine ulaşır. Böylece Gazali, doğru bilgiye ulaşmak için duyular ve zekâ yanında sezgiye de yer verir. Ona göre kalp gözü adını alan bu sezgiyle - ruh bedenin baskılarından kurtarılabilirse - Tanrı insan yüreğine bilgi doldurur. İnsan, Tanrı'nın sırlarını sezgiyle elde eder.

Bu parçaya göre Gazali'nin, aşağıdaki yargıların hangisini savunduğu söylenemez?

- A) Duyu, akıl ve sezgi yoluyla bilgiye ulaşılabilir.
- B) Duyu ve akıl sınırlı bir alanda bilgi sağlar.
- C) Metafizik alanın bilgisi sezgiyle elde edilir.
- D) Sezgiye dayanan bilgi kalp hayatıyla ilişkilidir.
- E) Hakikatin bilgisine ancak akıl ile ulaşılır.

5. Farabi'ye göre bütün varlıkların temelinde, "vacibülvücut" vardır. Vacibülvücut, asıl varlık, zorunlu varlıktır. Bütün varlıklar nedenlerini, bu "saf iyilik ve saf akıl" olan yüce varlıktan yani Tanrı'dan alırlar. Tanrı, kendi başına vardır. O, varlığını hiçbir şeyden almamıştır, öncesi ve sonrası yoktur. "Saf ve mutlak akıl" olan Tanrı, "kendi kendisini bilmek suretiyle" dereceli olarak varlık tabakalarını yaratmıştır. Bu tabakalaşma Tanrı'dan taşan ilk akıldan başlayarak nesneler dünyasında maddeye kadar inmektedir.

Bu parçada aşağıdaki durumlardan hangisine değinilmiştir?

- A) Tanrı'nın niteliklerine ve varlığın oluşuna
B) Tanrı'nın varlığını kanıtlama biçimlerine
C) Bilginin aklın etkinliği ile oluştuğuna
D) Akıl ile inancın aynı değerde olduğuna
E) Bilginin üç kaynağının olduğuna

6. "Varlığın mutlaka onu yaratan bir faili vardır." İbn Rüşd'e göre bu delili destekleyen örnekler yaratılan varlıklar sayısından çoktur. Bu nedenle Allah'ı hakkı ile bilmek isteyen bir kimsenin, bütün varlıklardaki hakiki yaratmayı anlayabilmesi için eşyanın cevherlerini bilmesi gerekir. Çünkü eşyanın hakikatini bilmeyen, yaratmanın hakikatini bilemez. Nitekim: "Onlar göklerdeki ve yerdeki sınırsız hükümler ve nizama, Allah'ın yarattığı her şeye bakmıyorlar mı?" ayeti buna işaret etmektedir.

İbn Rüşd'ün Yaratıcı'nın varlığını kanıtlaması hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenbilir?

- A) Tanrı kavramını insanın hayali olarak kanıtlama yapmıştır.
B) İnsanda bulunan iyi ve kötü eğilimi ayırt etme yetisine dayandırmıştır.
C) Evrendeki varlıkların varlığını kayalarından hareket etmiştir.
D) Evrende sebepsiz bir oluşun meydana gelmeyeceğinden hareket etmiştir.
E) İnsanda var olan mutlak adalet düşüncesinden hareket etmiştir.

7. Ruhta bulunan her şey beden varlığına bağlıdır. Çünkü beden öldüğünde insanların anlama, kavrama, hayal etme sorgulama ve yorumlama gibi bilinçsel faaliyetleri de yok olmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisini söylemek mümkündür?

- A) Ruhsal yapı olmadan hareket imkansızdır.
B) Ruh ve beden varlığı oluşturan temel unsurlardır.
C) Varlığı kavramanın yolu, kavramsal özlere ulaşmaktır.
D) Organik yapı olanlar, ruhsal etkinliklerin olması imkansızdır.
E) Her organizmanın yaratıcı etkenler aynı değildir.

8. MS 8. yüzyıl arasında kalan ilk dönem Hristiyan felsefesidir. Bu dönem Hristiyan filozofları aynı zamanda din adamıdır. Tertullian, Cellemens ve Augustinus, bunların önde gelenleridir ve "Kilise Babaları" olarak da adlandırılırlar. Bu dönemde özellikle Augustinus'un izlediği akılla dini açıklama yolu, inancın temel öğretisi hâline gelmiştir.

Bu parçada ifade edilen felsefi dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Skolastik
B) Helenistik
C) Grek
D) Patristik
E) Stoa

9. Yunan'da insanın temel probleminin bu dünyada ve kent-devleti sınırları içinde mutluluğa erişmek olduğu kabul edilmişti; Yunan'da, insanın bu problemi çözebilecek güce sahip bulunduğu ve kendi çabasıyla iyi ve mutlu bir hayata ulaşabileceğine inanılmışken, Orta Çağ'da problemler, yeryüzündeki hayattan ziyade, bu dünyadan sonraki hayatla ilgili olan problemlerdir. Aranan mutluluk, bu dünyadaki mutluluk değil ebedi bir saadettir. Bundan dolayı, Antik Yunan'da bağımsız bir felsefe disiplini olan etik ve estetik çok büyük ölçüde teolojiye tabi hale gelir.

Bu parçaya göre, Orta Çağ felsefesi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefe bilimden beslenmiştir.
B) Felsefenin kavramlarını din kullanmıştır.
C) Felsefe dünya için değil ahiret için yapılmıştır.
D) Felsefe ile inancın verdiği bilgiler birbirine zıt düşmüştür.
E) Felsefenin ve dinin konuları farklıdır.

1. I. Genel kavramlar ayrı bir gerçeklik olarak Tanrı'nın zihninde vardır. (Augustinus)
 II. Genel kavramlar tek tek nesnelerin içinde bulunurlar. (Aquinalı Thomas)
 III. Genel kavramların kendi başlarına gerçeklikleri yoktur. Onlar soyutlama ve genelleme sözlerden ibarettir. (Ockhamlı William)

Tümeller problemi hakkında ileri sürülen bu görüşlerin çatıştığı nokta aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bulundukları yer ve gerçeklikleri
 B) Duyusal yanlarının olması
 C) Farklı bir varlık alanında bulunma
 D) Akıl ile kavranamaması
 E) Varlıklarının kabul edilmesi

3. Farabi'ye göre insanda bir seçme gücü vardır. İnsan aklının ışığıyla kendini çevreleyen gerçekliği aydınlatarak eylemlerinin yönünü seçebilir.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisi ifade edilmiştir?

- A) Vicdan B) İstenç C) Özgürlük
 D) Ahlak yasası E) İyi

4. Evrene baktığımızda bir düzenin, amaçlılığın olduğunu görürüz. İnsan bedeninde bulunan organların uyumlu çalışması, birbirine halefet etmemesi, Güneş, Ay ve Dünya arasında bir düzenin olması, Güneşin her gün doğması ve batması, canlıların doğması büyümesi ve ölmesi; evrendeki diğer canlılar ile insan bedeni arasında bir uyumun olması yani yediğin gıdaların bedenimize yararlı olması üstün bir iradeyi, bir sahibi bir varlığı akla getirmektedir. Bu varlıkta Tanrı'dır.

Bu parçada Tanrı'nın varlığını kanıtlamada geçerli olan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahlakî kanıt
 B) Fizyolojik
 C) Ontolojik
 D) Teleolojik
 E) Dini kanıt

2. Farabi'ye göre insan mutlu bir yaşam sürmek ister. Bunun yolu da ahlaki davranışın ne olduğunun bilinmesidir. Farabi'ye göre ahlaki eylemlerimizin temelinde akıl, irade ve beden erdemleri yer almaktadır. Akıl erdemidir; devleti ve bireylerin yönetilmesi sırasında fayda ve iyiye hizmet ederek ahlaki olur. Yargı melekesi sayesinde iyiyi ve kötüyü tayin ederek, pratik düşüncelerimize yardım eder. Beden erdemi sayesinde insan, beden zararlı olan şeylerden korunarak, sağlıklı kalmayı becerir. İyiyi ve kötüyü ayırt eden erdem, akıl erdemi ve irade erdemidir ki bu insanın asıl özünü oluşturur. Tanrı'dan yansıyan bir güç niteliğindedir. İrade erdemi ise akla uymak, isteksiz olsa da iyi ve doğru yola girebilmek için akla uyum. Beden erdemi, akıl ve irade ile bütünleşerek ahlaki davranışın oluşmasını sağlar.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Ahlakî ve mutlu bir yaşam erdemlerin uyumu sonucu ortaya çıkar.
 B) Ahlakî eylemlerimizin kaynağı Tanrı'dan haz elde etmektir.
 C) Ahlakî yaşam her kişinin kendine dayanarak koyduğu yasalarla mümkün olur.
 D) İnsan bencil doğası gereği daima kendi çıkarına uygun eylemlere yönelir.
 E) İnsanın mutlu olması evrendeki zorunluluğu kavramasıyla mümkündür.

5. A. Thomas'a göre bilgimizin hareket noktasını oluşturan "algı" eşyadan birtakım hayallerin gelip ruhumuza girmesi sonucunda oluşur. Bundan sonra "düşünmenin" aktivitesi başlar. Eşyadan gelen algı hayalleri akıl tarafından kavramlar haline getirilir ve bu kavramlar bize eşyanın yapısını tanıtır. Her türlü bilgiyi gerek algı ve gerekse düşünme anlamındaki bilgi, kesinkes "reel" olan bir şeye geri döner. Bilgimizin, dışımızdaki reel dış dünyaya uygun olduğu, anlam ve zaman bakımından doğrudur. Dış dünyanın varlığından kuşkulananın hiç anlamı yoktur.

A. Thomas'ın bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- A) Sezgicilik
 B) Emprizm
 C) Kritisizm
 D) Rasyonalizm
 E) Septisizm

6. Anselmus'un tipik temsilcisi olduğu Skolastiğin ilk döneminden parlak dönemine geçiş, "Aristo'nun eserlerinin tanınması ile mümkün olmuştur. Aristo'nun eserleri İslam felsefesi aracılığı ile öğrenilmiştir. Yani bu eserler Arapça çevirilerinden Lâtinceye çevrilmiştir. Aristo'nun eserleri "doğa" konusundaki ilginin yeniden uyanmasına neden olmuştur. Henüz Skolastiğin ilk döneminde yaşayan Anselmus, doğa konusuna hemen hemen hiç ilgi göstermemiştir. Oysa Skolastiğin parlak döneminde, söz gelişi Aquinolu Thomas'ta, doğaya ait geniş bir ilgiye, Aristo'ya göre ayarlanmış bir doğa felsefesinin var olduğuna tanık oluyoruz.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) İslam felsefesi Hristiyan felsefesi düşünürlerini etkilemiştir.
- B) Doğa felsefesi Aristoteles'in eserlerinin etkisiyle yeniden başlamıştır.
- C) Orta Çağ felsefesinin ilk döneminde doğa üzerine felsefe yapılmıştır.
- D) İslam filozofları Aristoteles'in eserlerini irdeleyerek felsefeye kazandırmışlardır.
- E) Orta Çağ felsefesinde dinin etkisi son döneme doğru azalmaya başlamıştır.

7. Gazali, felsefeye şüpheyle başlar. Ona göre bilgi, mutlak hakikate ulaşmaktır. Bu hakikati bize ne duyularımız ne de aklımız kazandırabilir. Çünkü duyular aldatıcı ve aklımız ise çelişkili yargılar ve yanlışlıklardan yarılmıştır. Bunun için mutlak bilgiye yalnız iman (inanç) ile ulaşabiliriz. İman da kaynak olarak kalp, aklın değil. Öyleyse mutlak bilgi Tanrı'da var olduğuna göre, bu bilgiye yalnız kalp gözü ile ulaşabiliriz. Kalp gözünün açılması için insan kalbini temizlemeli, o kalp çelişkilerinden ve istisnaların baskısından kurtarmalıdır.

Parçaya göre Gazali'nin bilgi görüşü aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine en yakındır?

- A) Entüisyonizm
- B) Kritisizm
- C) Emprizm
- D) Rasyonalizm
- E) Pragmatizm

8. Tanrı, asıl gerçek, asıl doğru, asıl iyi ve güzeldir. O, bütün varlıkların nedenidir. Tanrı'nın maddesi ve şekli yoktur. Tanrı bilendir, bilinendir. Bilginin kendisidir ve bilgedir. "Tanrı kendi kendisini düşünüyor." demek kendi kendisini biliyor demektir. Tanrı, kendi kendisini düşünürken varlıkları yaratır. Evren, Tanrı'nın varlığının taşması (südur) ve yayılımıdır. Tanrı'ya en yakın varlıklar, "akıllar" hâlinde Tanrı'dan çıkarak var olurlar. Tanrı'ya en uzak varlık, belirsiz nitelikte olan "madde"dir. İnsan akli, etkin akılla ilişkiye geçerek doğru bilgiye ulaşır ve formların bilgisini edinebilir.

Bu parçada varlık ve bilgi görüşüne değinilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aristoteles
- B) İbn Sina
- C) Farabi
- D) İbn Haldun
- E) İbn Rüşd

Orta Çağ'da din, Yeni Çağ'da bilimin oynadığı rolü, ya da işlevi yerine getirmiştir. Tıpkı modern dönemde, bir filozofun düşüncelerini oluştururken zorunlu olarak eldeki bilimsel bilgileri dikkate alması, ulaşılan bilimsel bilgi düzeyinin filozofun düşünceleri üzerinde önemli ve belirleyici bir etkisi olması gibi, Orta Çağ'da da filozof, öncelikle ve temelde felsefi düşüncelerini dinî dogmalarla uzlaştırma çabası içinde olmuştur. Bununla birlikte, Orta Çağ'da felsefeyle din arasında söz konusu olan bu ilişki, tek yönlü bir ilişki olmaktan uzaktır. Felsefi düşünce dinden, dinin dogmalarından etkilendiği gibi, din de felsefi düşünceden yoğun bir biçimde etkilenmiştir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

- A) Orta Çağ'da, felsefe dine teorik bir çerçeve, felsefi bir temel sağlamıştır.
- B) Orta Çağ'da felsefe ilahi bilgileri anlamak için yapılmıştır.
- C) Felsefe ve din Orta Çağ'da birbirlerini etkilemiştir.
- D) Yaşanılan çağ ve koşullar felsefenin oluşmasında etkili olmuştur.
- E) Orta Çağ felsefesi Antik felsefeden etkilenmiştir.

1. Eğer ölüm her şeyden kurtulmak olsaydı bu kötüler için bir hediye olurdu, onlar öldükleri zaman ruhlarıyla birlikte bedenlerinden ve kötülüklerinden de kurtulmuş olurlardı. Şimdi ruhun ölümsüz olduğu açıkça ortadayken kötülüklerden kurtulmanın olabildiğince iyi ve akli başında olmaktan başka bir yolu kalmamaktadır. Çünkü ruh, ait olduğu aleme giderken yanında eğitiminden ve terbiyesinden başka bir şey götüremez.

Bu parçaya dayanarak Orta Çağ felsefesinde ele alınan problem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tümmeller problemi
B) Ruhun ölümsüzlüğü problemi
C) Kötülük problemi
D) Tanrı'nın varlığını kanıtlama problemi
E) İman akıl ilişkisi problemi

2. Tertullianus, Hristiyanlığın inanç kurallarına olduğu gibi inanılmalı, bunları felsefe ile kanıtlamaya kalkışılmamalıdır derken İskenderiyeli Clemens'in ise Tertullianus'un "Akıl almaz olduğu için inanıyorum anlayışı karşısında "anlamak için inanıyorum" anlayışını kovar. Bundan dolayı, ona göre, "inanma" hep "bilme"nin temeli kalmalı, ona yol göstermelidir. Ama erek, önce inanma ile benimsenmiş olanı sonunda kavramaktır, anlamaktır. İnanılanı aklın da alması gerekir.

Bu parçada Hristiyan felsefesinde ele alınan problemlerden hangisine değinilmiştir?

- A) Ruhun ölümsüzlüğü problemi
B) Tanrı'nın varlığını kanıtlama problemi
C) İnanç akıl ilişkisi problemi
D) Tümmeller problemi
E) Kötülük problemi

3. Orta Çağ felsefesi tam ölümsüz bir felsefe değildir. Savunduğu düşünceleri temellendirmek için kullanılan kavram ve yöntem olarak İlk Çağ felsefesinden yararlanılmıştır. Orta Çağ felsefesi dine hizmet eden dini anlamak için bir araç olarak kullanılmış, problemleri bu çerçevede şekillenmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ felsefesinde tartışılan ve öne çıkan bir problem değildir?

- A) Tanrı'nın varlığını kanıtlama problemi
B) Tümmeller problemi
C) Ruhun ölümsüzlüğü problemi
D) Kötülük problemi
E) Güzelliğin kaynağı problemi

4. Hristiyan felsefesi dine yapılan saldırılar karşısında dini savunma amacıyla yazılan yazılar ile başlar. Bu nedenle Hristiyan felsefesinin ilk dönemi filozofları kilise babalarıdır. Bu ilk dönem felsefesi bütünüyle platonizmin damgasını taşır. Dini bir tutum ağır basar. Hristiyan felsefesinin ikinci dönemi ise Aristo felsefesine yönelecektir. Aristoteles'te hep bir bilime yönelme, olgular dünyasına ilgi duyma, olgular dünyasını sistematik olarak düzenleme, bunları kavramlarla işleme kaygısı vardır. Bu ikinci dönem bir okul felsefesidir. Bu dönemin temel amacı akli dini doğrulara uygulamak, inanç konularını olabildiğince anlaşılır yapmak; böylece inanca karşı akıl yönünden ileri sürülmüş olan itirazları karşılayabilmektir.

Bu parçada;

- I. Patristik felsefe,
II. Skolastik felsefe,
III. Stoa felsefesine değinilmiştir?

hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

5. Anselmus'a göre Tanrı, kendisinden daha yetkini düşünülmemeyen veya tasarlanamayan varlıktır. Tanrı'nın yalnızca zihnimizde, bir kavram olarak var olduğunu kabul edelim. Bu durumda, ona göre, tam bir çıkmaza düşeriz, çünkü, hem ideal ve hem de reel olarak, yani hem zihinde ve hem de zihnin dışında var olan bir şey, yalnızca zihinde, bir kavram olarak var olandan kesinlikle daha yetkin olacaktır. Oysa, Tanrı, "kendisinden daha yetkini düşünülmemeyen varlık" olarak tanımlanmıştır. Burada, Tanrı'ya zihinden bağımsız, zihin dışında bir varlık izafe etmezsek, bu tanıma kesinlikle ters düşeriz, yani mantıksal bir çelişki içinde kalırız. Bundan dolayı, "Tanrı hem zihinde bir kavram olarak ve hem de zihin dışında vardır" demek zorundayız.

Parçaya göre Anselmus'un Tanrı kanıtlaması hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Evrende var olan düzenden hareketle Tanrı kanıtlaması yapmıştır.
B) Evrende var olan nedensellik ilkesinden hareket ederek Tanrı kanıtlaması yapmıştır.
C) Evrendeki gözlemlerinden değil salt akla dayanarak Tanrı kanıtlaması yapmıştır.
D) Evrende haksızlığa uğrayan insanlarda var olan mutlak adalet anlayışına göre Tanrı kanıtlaması yapmıştır.
E) Evren ve insan arasındaki ilişkiden hareketle Tanrı kanıtlaması yapmıştır.

6. “Orta Çağ felsefesi Antik felsefeden etkilenmiştir.” **yargısını ileri süren bir felsefeci bu görüşüne;**

- I. Dinsel bir hayatın temeli olarak Epiküros’un mutluluk için dünyevi hazzardan uzak durulması gerektiği düşüncesinin esas alınması,
- II. “Tanrı” ve “ruh” kavramlarının anlaşılmasında ve yorumlanmasında Platon felsefesinin etkileri ile oluşan Plotinos felsefesinin bu konudaki düşüncelerinden yararlanılması,
- III. Tanrı’nın varlığına yönelik akılsal kanıtlamalarda özellikle Aristoteles mantığının kullanılmasını

bunlardan hangilerini kanıt olarak ileri sürebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

7. Maturidi, insan istediği için birden fazla davranışı yaratan Allah’tır. Davranışlardan herhangi birini tercih eden ve yapan insandır. Eş’ariyye, insanın seçmesi için birden fazla davranışı yaratan Allah’tır. Davranışlardan herhangi birini tercih eden ve yapan insandır. Mu’tezile, insan istediği için davranışını kendi oluşturur, davranışının imkânını Allah yaratır. Davranışı tercih eden ve yapan insandır.

İslam kelamcılarının irade özgürlüğü sorunu hakkındaki ortak görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan seçim yapabildiğinden eylemlerinden sorumludur.
B) İnsan özgürdür.
C) İnsan özgür değildir.
D) İnsan ne özgür ne de özgür değildir.
E) İnsan istediği için Allah çeşitli şeyleri yaratmıştır.

8. Orta Çağ felsefesinde Aristo, Platon gibi Eski Yunan filozoflarının doğruyu bulmalarına inanılır, bu filozofların görüşleriyle inanç temelleri üzerine çalışılırdı. Oysa Eski Yunan filozofları doğruyu aramaya ve ona ulaşma çabası içinde olmuşlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Orta Çağ felsefesinin temel özelliğidir?

- A) Akılın inançla temellendirilmesi
B) Doğruların dinin ve birtakım filozofların görüşlerinde bulunduğu varsayılması
C) Otorite sayılan düşünürlerin görüşlerinin eleştirilmesi
D) Dinin verilerinden çok deney ve gözleme inanılması
E) Dinin dogmalarından arınık olunması

9. Tanrı sevgisi, yeryüzünde, Tanrı bilgisinden daha iyidir. Öte yandan aşağı şeyleri bilmek onları sevmekten daha iyidir. Onları bilerek bir anlamda onları anlayışımıza yükseltiriz, oysa onları seversek onlara doğru eğilir, onlara hizmetçi oluruz, tıpkı cimrinin altınlarına kul köle olduğu gibi.

Buna göre Aziz Thomas’ın bu yaklaşımından aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Nesneleri sevmek onlar hakkında bilgilenmektir.
B) Nesnelere köle olmuş insanların, Tanrı’ya yaklaşması düşünülemez.
C) Sevginin her zaman her şeye yönelik olması gerektiği söylenemez.
D) Nesneleri seven insanların kendi katımlarına yükseltiriz.
E) Tanrı bilgisini edinmek değil onu sevmeyi amaç edinmeliyiz.

10. Stoa felsefesine göre doğanın kendi yasaları içinde işleyişi vardır. İnsan da bu işleyişte tabidir. İnsan, kendi dışında gelişen olayları değiştirebilme gücüne sahip değildir. Ama doğa karşısında özgür olmasa da insanın iyiye seçme özgürlüğü vardır. Stoacılığa göre mutluluk, iyinin seçilmesiyle olur. Hayatta iyi olan şey ise erdem ve buna bağlı olarak şekillenen davranışlardır. Kötü olan ise içinde erdemsizliğin barındığı her türlü yaşayıştır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Akıllı ve irade sahibi olan insan doğa karşısında eylemlerinde özgürdür.
B) Doğadaki zorunluluk insanın ahlaki seçimleri için geçerlidir.
C) Doğa karşısında etkisiz olan insan ahlaki alanda erdemli olmayı seçebilir.
D) Mutluluk acıdan kaçınma ve hazzla yönelmeyle elde edilir.
E) Ahlaki yaşamın dayandığı ilkeleri otonom olan insan koyar.

1. Farabi, din ve felsefenin konu ve amaçlarının aynı olduğu görüşündedir. Felsefe ve dinin çeliştiğini söyleyen birinin öncelikle dini anlamadığını belirtir. Konuya bu açıdan yaklaşan birinin dine körü körüne bağlandığını ve bunun doğru bir davranış olmadığını belirten Farabi, inanç ve akla dayalı bilgilerin amacının insanın en yüksek mutluluğuna hizmet etmek olduğunu ileri sürer. O, aklın pratik ve teorik her türlü bilgiyi kavrayabileceğini belirtir ve aklın doğru şekilde işletildiğinde hakikati vereceğini söyler. Aklın kanıtlama kabiliyeti olduğunu ve inanca ait bilgileri kanıtlatabileceğini ifade eder.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İnançlar akıl ile anlaşılabilir.
B) Vahiy bilgisini akılla temellendirmek mümkündür.
C) Aklın ve vahyin ifade ettiği hakikat bir ve aynıdır.
D) İnsanın mutluluğu inanç ve akli bilgiye göre yaşamayla olur.
E) Din ile akıl bilgisi hiçbir şekilde uzlaştırılmaz.

2. Tanrı, ya kötülükleri ortadan kaldırmak ister de, kaldıramaz; veya kaldırılabir, ama kaldırmak istemez; ya da ne kaldırmak ister ne de kaldırılabir, yahut da hem kaldırmak ister hem de kaldırılabir. Eğer ortadan kaldırmak istemiyorsa, O güçsüzdür; ki bu durum Tanrı'nın karakteriyle uyumsuz; eğer ortadan kaldırılabiriyor fakat kaldırmak istemiyorsa, O kışkırtıcıdır; ki bu da Tanrı'nın Tanrı ile uyumsuz; eğer O ne ortadan kaldırmak istiyor ne de kaldırılabiriyorsa, hem kışkırtıcı hem de güçsüzdür, bu durumda da, Tanrı değildir; eğer hem ortadan kaldırmak istiyor hem de kaldırılabiriyorsa, yalnızca bu Tanrı'ya uygundur, o zaman kötülüklerin kaynağı kimdir? Ya da kötülükleri niçin ortadan kaldırmamaktadır?

Bu parçaya göre kötülük probleminin kaynağında aşağıdakilerden hangisi yer almaktadır?

- A) Var olan kötülükler ile iyi Tanrı'nın gücünün bağdaştıramaması
B) İnsan iradesiyle kötülük arasında bir ilişkinin kurulması
C) İnsanın denetimi dışında olan olaylar ile irade özgürlüğü çatışması
D) Tanrı düşüncesinin evrene içkin olarak kabul edilmesi
E) Tanrı'nın ilmi ve gücü ile kötülükler arasındaki uyumsuzluk düşüncesi

3. Augustinus'a göre Tanrı insanı kendisinde hiçbir günah olmaksızın yaratmıştır ve onu kötülüklerden yalıtılmış bir dünyaya yerleştirmiştir. Ama insan Tanrı vergisi özgürlüğünü bilerek kötüyü kullanmış ve günaha düşmüştür. Bazı insanlar bu nedenle ancak Tanrı'nın lütfuyla affedilecek, diğerleri cezaya tabi tutulacaktır. Bu durum da Tanrı'nın hem iyiliğini hem adaletini ortaya çıkaracaktır.

Bu parçaya göre kötülük problemi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanrı kötülüğü bir cevher olarak yaratmıştır.
B) Kötülük insanın yasaları uymamayı seçmesi sonucu ortaya çıkmıştır.
C) Kötülük Tanrı'nın problemi olarak ortaya çıkmaktadır.
D) Kötülük problemi kurt ve özgür irade problemiyle ilişkili bir konudur.
E) Kötülükler evrende iyi şeylerin anlaşılmasını kolaylaştırmıştır.

4. Farabi'ye göre aynı hakikati farklı terim ve yöntemlerle değişik kesimlere aktaran din ile felsefe arasında bir uçurum yoktur.
- İbn Sina bir yandan Helenistik felsefeyi kendi içinde tutarlı ve rasyonel bir sistem haline getirmeye, diğer yandan da temelde akla dayanan bu felsefeyi İslâm inançlarıyla uyumlu hale getirmeye çalışmıştır.
 - İbn Rüşd'e göre aklın ortaya koyduğu bilginin dinin getirmiş olduğuna aykırı olmaz. Çünkü hakikat, hakikata ters düşmez; biri diğerini doğrulayıp pekiştirir.

Bu görüşlerden yola çıkarak filozoflar hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan irade sahibi bir varlık olarak seçim yapabileceğini kabul etmişlerdir.
B) Akıl ile inanç arasında derin bir ayrılık görmeyip ikisini uzlaştırmışlardır.
C) Akli bilginin dini bilgiden daha üstün olduğunu kabul etmişlerdir.
D) Dini hakikatlerin akıl ile tam olarak anlaşılamayacağını ileri sürmüşlerdir.
E) Din ile akıl farklı olup biri diğerini uzlaştırmaz olduğunu savunmuşlardır.

5. İbn Rüşd, akıl ve nasslar arasında temelde bir çelişki görmemiş, her ikisinin, ayrı kategorik ifade biçimlerini temsil ediyorlarsa bile aynı, bir ve tek olan hakikati evrensel, küllî (tümel) ve nihai gerçekliği ifade ettiklerini dile getirmiştir. Ona göre akli bilgi, dinin getirmiş olduğuna aykırı olmaz. Çünkü hakikat, hakîkata ters düşmez; aksine hakîkat hakîkata uygun olur ve onun lehine şehâdetde bulunur, yani biri diğerini doğrulayıp pekiştirir.

Parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Akli bilgi almadan dini bilgi anlaşılamaz.
B) Dini bilgi akli aydınlatır.
C) Hakikatin bilgisini hem akıl hem din verir.
D) Anlamak için önce inanmak gerekir.
E) Dinin hakikatleri akıl ile anlaşılamaz.

6. Farabi; devletin kökenini yaratılıştan çok insanın doğasında arayan fikirleri cehalet belirtisi olarak görmektedir. Çünkü, devlet ferdin iradesinden büyüktür. Öyle ise ferdin iradesine tabi olmayan bir ihtiyaçtan doğmalıdır.

Buna göre, Farabi'nin aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Sözleşmeye dayalı bir devletin gerekliliğini
B) Yapay bir devlet olgusunun kaçınılmazlığını
C) Güçlü bir otoritenin zorunluluğunu
D) Devletin insan özünde olan doğal bir gereksinim olduğunu
E) Toplumun mutluluğu için devletin varlığının gereksizliğini

7. Anselmus: "İnsan önce iman etmeli, kendi Tanrı'ya teslim etmeli, sonra bilgi yolunda, Tanrı'nın bulunduğu ışık altında ilerlemeye çalışmalıdır." der. O'nun amacı, kendisinin önceden iman etmiş olduğunu hakikatin akılla, felsefeyle anlaşılır hale getirmektir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Anselmus'un bu yaklaşımını dile getirmektedir?

- A) İnsan kişisel gelişimine ve doğanın düzenine dikkat ettiği ölçüde mutlu olur.
B) İnsan ancak akıl süzgecinden geçirdiklerine inanmalı ve onları doğru kabul etmelidir.
C) Önce Tanrı'nın varlığına inanmalı, sonra olanları anlamaya ve temellendirmeye çalışmalıdır.
D) İnsan iman hakikatlerinden kuşku duyduğu sürece, güvenilir kesin bilgilere ulaşamaz.
E) İnsan dinsel dogmaların gereksizliğini anladığı gün, genelgeçer bilgiye ulaşabilir.

8. Farabi'ye göre "erdemli bir toplum" ancak iyi yönetimle kurulabilir. İyi yönetim ise ahlakça ve adaletçe iyi işleyen ve topluma açık olan, toplumca seçilen erdemli kişilerle mümkündür.

Buna göre "Erdemli Toplum" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yönetim toplumdan bağımsız gelişir.
B) Yönetimlerin istikrarı uzun süreli tecrübelerle sağlanır.
C) Yöneticileri bilgili olan toplumlar uzun süreli olurlar.
D) Yönetim toplumun ahlakın oluşmasında etkilidir.
E) Her toplum bir yönetim geleneğine sahiptir.

9. Stoacı görüşe göre, iyi yaşam ahlakın temeli, ruhun akıllı olan ve olmayan yetileri arasındaki karşıtlıktır. Ruhun akıllı yönü (logos) akıllı olmayan yönü üzerinde egemenlik kurmasıyla insan erdemli olur. Toplum herkesin, kendi oyununu oynamakla yükümlü olduğu bir sahnedir. İnsanın oynayacağı rolleri, evrensel akıl (logos) belirler. Erdem önceden belirlenmiş olanı benimsemek ve ona katlanmaktır.

Buna göre ahlaki özgürlükle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Özgürlük, baskının ve sınırlamanın yokluğudur.
B) Doğanın ve akılın yasaları aynı olduğundan insan özgürdür.
C) İnsan kendisine önceden belirlenen yazgısının dışına çıkamaz.
D) Özgürlüğün olmadığı yerde sorumluluktan söz edilemez.
E) Ahlaklılık ölçülü olmakla gerçekleşir.

10. Gazali, aklın bütün konuları kavramada yetersiz olduğunu, duyulardan elde edilen verilere de her zaman güvenilemeyeceğini öne sürer. Akıl gibi duyularında birçok yanılgının kaynağı olduğunu açıklar.

Gazali bu düşünceleriyle aşağıdaki felsefi akımlardan hangilerinin görüşlerini yetersiz bulmuştur?

- A) Rasyonalizm - Emprizm
B) Pragmatizm - Realizm
C) Kritisizm - Entüisyonizm
D) Pozitivizm - Analitik Felsefe
E) Fenomenoloji - Emprizm

1. Thomas Aquinas'a göre, akıldan yoksun olan bütün doğal nesneleri izlediğimizde, onların kendileri için en iyi amaçlayan bir eylem gerçekleştirdiklerini görürüz. Bu nesneler, bir hedefe doğru programlanmış gibi davranmaktadırlar. Ona göre, akıldan yoksun canlılar, bilgi ve akıl sahibi bir şey tarafından yönlendirilmedikleri sürece bir amaçla yönelik olarak hareket etmezler. Bütün yaratılmış olan varlıkların kendisine bir şekilde yöneldikleri bir nihai neden vardır ve bu da Tanrı'nın kendisidir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Evrende var olan nedensellik bir ilk hareket ettirici olarak Tanrı'yı gösterir.
B) En yetkin varlık olan Tanrı'nın hem zihinde hem de zihin dışında varlığı vardır.
C) Evrendeki varlıklarda gözlemediğimiz amaçlılık Tanrı'yı gösterir.
D) Evrende var olan düzen ve uyum Tanrı'ya işaret eder.
E) Mümkün varlıklar bir zorunlu varlığı, Tanrı'yı gösterir.

2. Abbasi halifelerinin talimatları doğrultusunda 9-12. yüzyıl arasında Süryani, Arap, Farsî ve Hint çevirmenler sayesinde birçok felsefi eser Arapçaya çevrilmiş ve bu süreçte Beyt'ül Hikme adında kurulan kütüphane ile toplatılmıştır. Abbasi halifesi Mensur tarafından Beyt'ül Hikme'de başlatılan çeviri faaliyetlerinde Aristoteles'in "Organon" ve Porphyrius'un "İsagoji" eserleri (Mantık alanına ait eserler) çevrilmiş, burası bilim ve felsefe alanında bir merkez haline getirilmiştir. Plotinus'un sudûr nazariyesi ve Aristoteles'in mantık görüşleri İslam felsefesi filozoflarını büyük ölçüde etkilemiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) İslam felsefesinin antik dönem eserlerinin Batı felsefesinde tanınmasını sağladığına
B) İslam medeniyetinde ilme ve felsefeye önem verildiğine
C) Mantık alanında önemli eserlerin çevirisinin yapıldığına
D) İslam medeniyetinin bilim ve felsefenin merkezi haline geldiğine
E) Antik dönem düşünürlerinin görüşlerinin İslam felsefesini etkilediğine

3. İnancın bilgisinin bilinip tasdik edilmesi açısından önemli olduğunu belirten Gazali, insanın akli sayesinde bazı bilgilere ulaşacağı ama aklın kesin bilgi verme noktasında yetersiz kaldığı görüşündedir. Vahiy bilgisini güneşe akli bilgiyi ise göze benzeten Gazali, insanın bir şeyi bilmesi onun görülmesi olarak düşünülürse güneş olmadan gözün göremeyeceğini, göz olmadan da ışığın yeterli şekilde idrak edilemeyeceğini ifade eder. İnanca dayalı bilginin kesinliğini, insanın ancak sezgisel olarak kalbi ile bilebileceğini belirtir.

Bu parçaya göre Gazali'nin akıl-inanç görüşü hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Vahiy bilgisini akli bilgiye üstün görmüştür.
B) Akıl bilgisi vahiy bilgisini tam olarak gereklidir.
C) Vahiy bilgisi akıl ile ulaşılabilir.
D) Hakikatın kavranmasında vahiy bilgisini ve akli bilgiyi gerektirmemiştir.
E) Hakikat hem akıl hem inanç tarafından tam olarak bilinemez.

4. Tanrı iyidir ve yarattıklarından çok daha değerlidir. Tanrı iyi olduğu için iyi varlıklar yarattı ve onları nasıl da çevreliyor ve kaplıyor.

(...) Tanrı iyi şeyler yarattığına göre kötü nereden geliyor? Zavallı yüreğimden böyle düşünceler geçiyordu, ayrıca ölüm korkusunun ve gerçeği boşuna aramış olmanın getirdiği kaygılar yüreğimi tedirgin ediyordu.

...

Kötünün ne olduğunu aradım ve onun bir töz olmadığını keşfettim. Kötülük; yüce tözden yani Tanrı'yı senden yüz çeviren, bu içten zenginlikleri reddeden, daha aşağı seviyedeki şeylere dönerek dışarıda gururla şişinen bir iradenin ahlak bozukluğudur.

Augustinus'un, "İtiraflar" adlı eserinden alıntılanan bu parçaya göre kötülüğe yaklaşımı hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kötülük Tanrı'dan kaynaklanan bir sonuç değildir.
B) Tanrı iyi olup ve iyi şeyler yaratmış olduğundan kötüyü istemez.
C) Kötülük insanların zaaflarından kaynaklanır.
D) Kötülüğün oluşmasında insanın zayıf iradesi etkilidir.
E) Kötülük Tanrı'nın insanları cezalandırma biçimidir.

5. Kindî'ye göre her insanın doğrudan Allah ile ilişki kurma imkânı bulunmadığına göre bu konuda O'nun peygamber olarak görevlendirdiği bir elçi vasıtasıyla yüce irâdesini kullarına iletmesi aklın garip karşılayacağı bir şey değildir. Kindî, sonlu, sınırlı ve her bakımdan âciz bir varlık olarak insanın, dünyanın yoktan yaratılışı, ölümden sonra cismani olarak dirilişi ve peygamberlik gibi akıl erdiremeyeceği konularda vahyin kılavuzluğunu gerekli görmüştür.

Bu parçaya göre Kindî'nin;

- I. İnanca ait bazı bilgiler akıl ile anlaşılabilir.
- II. Aklın kavrayamayacağı hakikatlere iman edilir.
- III. Akıl inanca ait her türlü bilgiyi kavrayabilir.

bu yargılardan hangilerini savunduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. ... İnsan halihazırda bir ruha sahip olmasaydı insan diye adlandırılmayacaktı; çünkü insan ne yalnızca bedendir ne de yalnızca ruh; ikisinden oluşmuş bir varlıktır. Ruhun insanın tümü olmayıp insanın daha iyi bir yanı olduğu; beden insanın tümü olmadığı ama daha alt bir yanı olduğu; bundan dolayı da ikisi bir araya gelince insan adını aldıkları gerçekten de doğrudur. İnsan ölümle birlikte bu dünyada sadece bedenini bırakır ve ruhuyla öte dünyaya gider. Çünkü ruh Tanrı'dan ayrılmıştır ve ona geri dönecektir.

Bu parçaya göre Augustinus'un ruh ve beden anlayışına göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsan beden ve ruhtan oluşmuştur.
B) İnsan ruhuyla Tanrıya aittir.
C) İnsanın ruhsal yanı bedensel yanından değerlidir.
D) Ruh bedenle vardır, beden ruhta da vardır.
E) İnsanın bedensel yanı ile öte dünyaya aittir.

7. Maturidi kelimcilerinin göre inanca akıl ve iradeyle davranışlarını tercih eder ve eyleme geçirir. Mümkün olan ve olmayan her şeyin takdiri Allah'a aittir. Eylemin iradi bir şekilde tercihi ve davranışa dönüşmesi insana aittir. Ancak insanın tercih ettiği ve davranışa dönüştürdüğü şeyin kurallarının konulup yaratılması Allah'ın takdiri ile gerçekleşir. Tedbir insandan takdir Allah'tandır.

Buna göre Maturidi kelimcileri aşağıdakilerden hangisini savunmazlar?

- A) Allah'ın iradesi mutlaklıdır.
B) İnsan eylemlerine mecbur olduğundan özgür değildir.
C) İnsan eylemlerinden sorumludur.
D) İnsan seçim yapabildiğinden özgürdür.
E) İnsanın özgürlüğü mutlak değildir.

8. Tanrı'nın evrenle olan ilişkisini anlamaya çalışan Anadolu bilgeleri, Tanrı'ya ve yaratılmışlara sevgi ve aşk duyar. Bu sevgi ve aşk, eylemlerinin temelini oluşturur. Yüzyıllar içerisinde Anadolu topraklarını yeşerten bilgiler 72 millete bir gözle bakmak gerektiğine değinerek, insanlık onuruna işaret etmişlerdir.

Anadolu bilgelerinin görüşleri ahlak felsefesinin aşağıdaki sorularından hangisini cevaplamaya yöneliktir?

- A) Birey ahlaki eylemlerde özgür müdür?
B) Ahlaki eylemlerin amacı mutluluk mudur?
C) Aşk ve sevgi temelinde dayalı evrensel ahlak yasası oluşturulabilir mi?
D) Ahlaki eylemlerin amacı neyi amaçlar mı yoksa araç mı önemlidir?
E) Eylemlerimizde Tanrı'ya karşı sorumluluk varoluşun özünü müdür?

İnanç ile akıl arasındaki ilişki Orta Çağ felsefesinde bir problem olarak görülmüş olup hem İslam filozofları hem de Hristiyan filozofları bu sorunla ilgili görüşler ileri sürmüşlerdir. İleri sürülen görüşlerde ya inanca ya akla ya da her ikisine de yer veren görüşler ortaya çıkmıştır.

Buna göre;

- I. "Akıl almaz olduğu için inanıyorum"
- II. "Anlamak için inanıyorum"
- III. "İnanayım diye biliyorum"

hangileri akıl inanç ilişkisini ifade eden sözlerdendir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

10. ... Ey Rabb'im senin hoşuna gidebilmek için bu şeyleri bilmek yeterli midir? Bütün bilimleri bilmesine rağmen seni bilmeyen insana ne yazık, bilimlerden haberi bile olmayan ama seni tanıyan insana ne mutlu! Hem bilimleri bilen hem de seni tanıyan insan, mutluluğunu bilimleri bilmeye borçlu değildir; seni tanıyarak seni bir Tanrı gibi yüceltiyorsa, sana şükrediyorsa ve boş düşüncelerinde kendini kaybetmiyorsa o zaman mutluluğu sadece senden gelecektir.

Augustinus'un, "İtirafkar" adlı eserinden alıntılanan bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Mutluluğun aşkın bir varlıkta aramanın gereksiz olduğu
B) Tanrı'nın kötülüğün kaynağı olduğu
C) Tanrı'nın evreni yarattıktan sonra ona müdahale etmediği
D) Tanrı'nın varlığını bilmenin imkansız olduğu
E) Mutluluğun kaynağının Tanrı'yı tanımak olduğu

15.-17. YÜZYIL FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- 15. yüzyıl - 17. yüzyıl felsefesinin ortaya çıkışı
- 15. yüzyıl - 17. yüzyıl felsefesinin ayırıcı nitelikleri
- 15. yüzyıl - 17. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerinin analizi

ÖRNEKTİR

1. Hobbes'a göre insan, doğası gereği, bencil bir varlıktır. O, bir yandan maddi ihtiyaçlarının doyurulması peşinden koşarken, öbür yandan, başkalarına hükmetmek, onlara iradesini kabul ettirmek ister. Ancak insanların arzuları, eğilimleri doğal olarak birbirlerine ters veya uzlaşmaz olduğu için bu durum onlar arasında çatışmalara yol açar. Herkesin başkasının zararına olarak bencil arzularını, eğilimlerini tatmin etme peşinden koşması herkesle savaş durumunu yaratır.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisinden söz edilmektedir?

- A) Hobbes'un insan anlayışından
B) Hobbes'un yönetim anlayışından
C) Hobbes'un doğal durum tasvirinden
D) Hobbes'un maddeci olduğundan
E) Hobbes'un bencil ahlaki savunduğundan

2. Spinoza'ya göre, özgür olmak eylemlerimizin gerçek nedeninin kendimiz olması anlamına gelir. Ama biz insanlar, sonlu ve sınırlı varlıklar olduğumuz için, bütün eylemlerimizin nedeni ve sorumlusu olamayız. Bu yüzden her hareketimizde kendi dışındaki nedenlerin esiri olan bir kölelik başka hiçbir şey değildir, yani onun eylemleri kendi iradesinin tercihlerini yansıtmaktan çok, onu tehdit eden şeylere karşı olan korkularını ifade eder. İnsan bu kölelik durumunu özgürlüğe dönüştürebileceğini iddia eder; ona göre, dünyada özgür olmak için yapmamız gereken şey dünyayı, dünyada hüküm süren determinizmi kontrol etmektir. İstedikimiz her şeye sahip olabiliriz. O hâlde, nedenleri bilerek, sahip olduğumuz şeyleri kullanarak istediklerimiz olur kılabiliriz.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsanın özgürlüğü doğaüstü determinizme göre seçimde bulunmaya bağlıdır.
B) İnsan ancak isteklerini akılla kontrol edebilirse özgür olur.
C) İnsan sınırlı bir varlık olsa da akıllı ve iradesi onu diğer varlıklardan ayırmaktadır.
D) İnsan ancak kendi koyduğu yasayla birlikte ahlaki davranabilir.
E) İnsanın tüm eylemleri üstün bir iradeye bağlı olduğundan özgür olamaz.

3. Öğrenmiş olduğu bütün bilgilerin, matematiğin bile, şüpheli ve önermeleri bakımından olasılıklı olduğundan yakınıdır. Kıyas bilgisine güvenmektedir. Onun gayesi kendinden şüphe edilmeyen açık ve seçik bilgiler bulmaktır. Bunun içinde bütün bilgilerden şüphe ederek felsefesine başlamıştır.

Yukarıda sözü edilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kant
B) Aristoteles
C) Platon
D) Descartes
E) Farabi

4. "Bilmek doğaya egemen olmaktır." Doğaya egemen olmak için doğayla savaşmaya, bilmeye girişirken ilk yapılacak şey, ön yargılarda bulunmamız, kendimizi kurtarmaktır. Doğanın dünyasına girerken, önceden edinmiş olduğumuz yargılar ile sanıları bir yana bırakmamız gerekir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine dikkat çekilmektedir?

- A) Ontem
B) Hukuk
C) Hümanizm
D) Varlık
E) Etik

5. Grotius'un devlet felsefesinin temelini doğal hukuk kavramına dayandırır. Doğal hukuk belli birtakım hakların insanın doğasında bulunduğunu kabul eder. Bu haklar, insan doğası gibi, her yerde, her dönemde aynıdır: her insanda, her toplumda birdirler; tarih içinde baskı altında bulunmuşlar, ama hiç bir zaman büsbütün ortadan kaldırılamamışlardır; bu haklar değişmez. Ancak, doğal hukuk kendisini gerçekleştirebilmek için reel bir güce, devlet gücüne muhtaçtır; dolayısıyla devlet, kendisinden önce ve varoluşunun nedeni olan hukuku korumak ile yükümlüdür; devlet, hukukun koruyucusu ve garantisidir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Doğal hukuk değişmez ve evrenseldir.
B) Hukuk olmadan devlet var olamaz.
C) Doğal hukuk doğuştan gelen haklara dayanır.
D) Hukukun kaynağı devlettir.
E) Doğal hukuk devlet olmadan gerçeklik kazanamaz.

6. Felsefi açıklamalar dinsel kabullerin doğrultusunda yapılmaktadır. Akıl-inanç probleminde aklın yetersizliği vurgulanmış, bu eksikliğin inançla tamamlanabileceği düşünülmüştür. Sadece aklın yetersizliği değil bireyin de yetersiz olduğundan kiliseye tam bağlılığın esas alınması gerektiği savunulmuştur. Bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulmamış, doğaya yönelik açıklamalarda Aristoteles'in fizik görüşünde olduğu gibi bazı bilimsel savlar, tartışmasız olarak doğru kabul edilmiştir.

Bu düşüncelere karşı çıkarak felsefenin yapıldığı dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rönesans felsefesi
B) Skolastik felsefe
C) Aydınlanma felsefesi
D) Çağdaş felsefe
E) Helenistik felsefe

7. Hobbes gibi doğal durumla medeni durum arasında bir ayrım yapan Locke, ondan farklı olarak doğal durumu herkesin herkesin kurdu olduğu ve birbiriyle sınırsız savaş içinde bulunduğu bir savaş durumu olarak tasvir etmez. Tersine bu durum ona göre doğal halde yaşayan insanların doğa yasası çerçevesinde birtakım haklara sahip oldukları bir durumdur. Doğal durumda insanlar sadece bir başkasının iradesinden bağımsız olarak kendileri ve mülkleri üzerinde özgürce tasarruf bulundukları kalmazlar, aynı zamanda eşitler. Aralarında medensel ve ruhsal yetiler bakımından eşitlikler. İnsanlar doğada onlar doğanın kendisinden bu kabiliyetleri uygun olarak yararlanma konusunda aynı haklara sahiptirler.

Bu parçaya göre Hobbes ile J. Locke;

- I. Doğal durum ile medeni durum ayrımı yapmışlardır.
II. İnsanın doğal durumunu farklı biçimde tasvir etmişlerdir.
III. İnsanlar doğal durumda birtakım haklara sahiptirler.

için verilen yargılardan hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

8. Spinoza'ya göre insanların eylemlerinin tuhaf görünmesinin nedeni, eylemlerin hem onların arzularına, hem de dış nedenlere bağımlı olmasıdır. Böylece en derin arzumuz, varlığımızı devam ettirmek olmasına rağmen intihar eden insanlar vardır. Veya paraya sahip olmamızın biricik faydası, onun ihtiyaçlarımızı doyurmayı mümkün kılması olmasına karşılık, para hırsına kapılmış bir cimri hayatı için en zorunlu şeylerden kendini mahrum eder. Her an acı, hatıta ölüm bizi tehdit etmektedir. "Birçok tarzda dış nedenlerin etkisi altındayız ve karşıt rüzgârların harekete geçirdiği denizin dalgaları gibi talihimiz ve kaderimizi bilmeksizin yüzüp durmaktayız."

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bireyin eylemleri hem kendi arzularına, hem de dış nedenlere bağımlıdır.
B) İnsan, dış etkenlerin kontrol edebildiği ölçüde özgürdür.
C) İnsan ne isteyene aklı ve iradesiyle karar verdiğinden özgürdür.
D) İnsanın özgürlüğü doğada var olan determinizme bağlıdır.
E) İnsanın kendi koyamayacağı bir kaderi olduğundan özgür değildir.

9. 15. yüzyıl-17.yüzyıl felsefesi dinin baskın olduğu bir düşünce dönemi sonunda ortaya çıkmıştır. Bu dönemin düşüncesi genellikle dinsel felsefe ile mücadele etmeye dayanmaktadır. Antik Yunan felsefesinin yaklaşımı benimsenmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bu dönemde beliren gelişmelerden değildir?

- A) Akli düşüncenin öne çıkması
B) Platonculuğun yeniden canlanması
C) Aristoteles felsefesinin araştırılması
D) İnsanı merkeze alan bir yaklaşımın oluşması
E) İkili evren anlayışının benimsenmesi

1. Spinoza şöyle der: "Bir şeyi iyi olduğu için istemeyiz, o şey istediğimiz için iyidir." Bu görüş, dikkat edilirse, değerler konusunda değerli olan şeyden çok, değerli gören özne, onun ilgileri, duyguları istekleri üzerinde de durmaktadır. Çünkü farklı insan grupları, farklı koşul ve yargılardan ötürü farklı şeyler tercih edebilir.

Bu parçada ahlaki değerlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Haz vermek, ahlaki yargılara ait bir özelliktir.
B) Değerli olan şeylerin özellikleri ahlaki yargılara yön verir.
C) Öznel olarak kabul edemeyeceğimiz ahlaki değerler vardır.
D) Ahlaki değerler sadece iyi olarak kabul edilen isteklerimiz ile ilgilidir.
E) Ahlaki değerler (rölatif) olarak nitelendirilebilir.

2. Rönesans düşünürlerinden Machiavelli'ye göre devlet, gücünü ulustan almalıdır. Hukuk da dini dogmalardan değil, devletin özünden türetilmelidir. Devletin egemen olabilmesi için kullanılacak her türlü yöntem meşrudur.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Devlet dini dogmalardan çıkıp laik olmalıdır.
B) Devlet her türlü kurumun üstünde olmalıdır.
C) Devletin güçlü olması için kullanacağı her türlü yöntem yasalıdır.
D) Devlet yöneticilerinin üstün nitelikli olması gerekir.
E) Devletin yapılanmasında milletin iradesi olmalıdır.

3. Thomas More'un hayalini kurduğu ülkede hiç kimse özel mülk kavramını bilmez. Herkesin evi aynı stildedir. Evlerde bir sokak bir de bahçe kapısı vardır ve kilit yoktur. Sahiplik duygusu olmasın diye on yılda bir ev değiştirilir. Evlerin böylesine düzenli olduğu bir adada kıyafetlerde oldukça düzenlidir. Hemen hemen herkes aynı şekilde giyinir.

Thomas More'un hayalini kurduğu ülkede aşağıdakilerden hangisini temel aldığı söylenebilir?

- A) Ekonomik Refah
B) Özgürlük
C) Eşitlik
D) Saygınlık
E) Bilimsellik

4. Descartes'e göre madde ile düşünce veya beden ile ruh, birbirinden ayrı, fakat aynı ölçüde var olan iki tözdür. Madenin ana niteliği yer kaplamak, ruhun ana niteliği ise düşünmektir. Madde yer kaplar, ancak asla düşünmez. Ruh ise düşünür, ancak asla yer kaplamaz.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Descartes'in görüşünün bir özelliğidir?

- A) Varlığı sadece bir töze göre açıklama
B) Önce maddenin sonra düşüncenin oluştuğunu kabul etme
C) Varlığı düşüncenin üstünü olarak görme
D) Doğru bilgiye ulaşılmanın sırrını söyleme
E) Varlığı hem düşünce hem de maddeden oluştuğunu ileri sürme

Antik Yunan düşüncesine dayanan ve bir bakış açısidir. Skolastik düşünceyle sekteye uğramış Rönesans felsefesiyle yeniden gündem olmuştur. Bu bakış açısı insanı ve evreni yeniden yorumlama anlamı taşır. Bir felsefe değil bir yönelimin adlandırılmasıdır ve insanı özneleştiren bir çaba içerir. Bu bakış açısı, insanın merkeze alındığı ve aklının öne çıkarıldığı bir bakış açısidir. Bu bakış açısı, yeni hayat anlayışı ile insan ve dünya üzerine felsefe yapma isteğinden oluşur.

Bu parçada değinilen konu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hümanizm
B) Ütopya
C) Platonizm
D) Hukuk felsefesi
E) Bilimsel yöntem

6. Rönesans, diğer birçok alanda olduğu gibi MS 2-MS 15. yüzyıl Hristiyan düşüncesinde şekillenen bilim anlayışına da karşı çıkmıştır. Bilimde deney ve gözlem yerine otorite kabul ettikleri bilgilerle bilimsel konularda açıklama yapmaya çalışmışlardır. Rönesans düşüncesi ise bilimde otorite olmuş bilgilere değil deney, gözlem ve hesaplanabilir bilimsel çalışmalara yönelmiştir.

Bu parçaya göre Rönesans felsefesi hangi bakımdan skolastik felsefeden ayrılmaktadır?

- A) Din anlayışları
- B) Yöntem anlayışları
- C) Varlık anlayışları
- D) Bilgi anlayışları
- E) Devlet görüşleri

7. Rönesans biliminin doğuşunun nedeni olarak, bu dönemde insanların, en azından Orta Çağ'ın başlangıcından bu yana ilk kez gözlerini kullanmaları ve doğayı kendi başlarına, kendileri için araştırmaya başlamaları gösterilir. Buna göre, Rönesans'ta Aristoteles'in metinlerine beslenen güvenin yerini olguların doğrudan gözlemi almış, teolojik önyargılarla Skolastik düşünüş yerini ampirik verilerle doğrudan tanışıklığa bırakmıştı.

Bu parçaya göre Rönesans bilimi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Eleştiriye değer verilmiştir.
- B) Otoritelerden bağımsızdır.
- C) Olgulardan hareket edilmiştir.
- D) Teoloji esaslı düşüncelere önem verilmiştir.
- E) İnsan merkezlidir.

8. Geleneksel felsefenin olgulara yönelik açıklamasını derinden sarsmış ve felsefede yeni başlangıçların doğmasına neden olmuştur. Evrenin her şeyi biliniyor olabileceğini destekleyen görüşleri, 15-17. yüzyıl felsefesinin yanında 18-19. yüzyıl felsefesini de derinden etkilemiştir. Mekanist evren anlayışı, Batı'nın doğaya yönelik geleneksel bakışını terk etmesinde etkili olmuştur.

Parçada felsefeye etkisine değinilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) F. Bacon
- B) Descartes
- C) Galileo Galilei
- D) Nicolaus Copernicus
- E) Isaac Newton

9. Onunla birlikte ölçülüp tasarlanmış kontrollü deney araştırmanın biricik temeli haline gelir; bundan sonra düşünce doğayı ölçüye dayanan gözlemler ve deneyler yaparak, fenomenler arasında bağlantılar kurarak kavrar ve böylelikle insanı salt deney bilgisinde kalmaktan kurtararak gerçek bilime yöneltir. Onun açısından doğayı yalnızca duyuların gözüyle görmek yeterli değildir; tek başına düşünme içinde kalınarak yapılacak spekülasyonlar da pek bir işe yaramaz. O, algılanan şeyleri kavramlar halinde derleyip sınıflamakla da yetinmez. O, doğayı gerçekten kavramak, doğa alanında yeni bilgilere ulaşmak istiyorsak, yapılacak şeyin fenomenleri matematik dilinde çözümleyip ifade etmek olduğunu görmüştür.

Bu parçada bilim tarihi konusuna değinilen düşünür aşağıdakilerden hangisidir?

- A) F. Bacon
- B) Descartes
- C) Galileo Galilei
- D) Nicolaus Copernicus
- E) Isaac Newton

10. Gözlem, Rönesans'ta özellikle astronomi ve anatomi konusunda ciddi bilgiler oluşturulmasını sağlamıştır. Kontrollü deneyler ise özellikle fizik alanında bilimsel hesaplamalar yapılmasını, geçici açıklama modeli olan hipotezlerin doğrulanmasını sağlayan bilimsel araştırmanın önemli bir basamağıdır. Gözlem, kontrollü deney ve hipotez sonrası yapılan matematiksel hesaplamalar; bilimsel bilginin güvenilirliğini oluşturmuştur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Bilimsel yöntem basamaklarının
- B) Bilimin kesin olmasının
- C) Bilimin felsefeden farkının
- D) Bilimin rasyonel ve tutarlı olmasının
- E) Bilimsel yöntem değişiminin

1. F. Bacon doğaya egemen olmak için doğayı tanımaya, bilmeye girişirken ilk yapılacak şey, önyargılardan kendimizi kurtarmaktır. Doğanın dünyasına girerken, önceden edinmiş olduğumuz yargılar ile sanıları bir yana bırakmamız gerekir. Böylece zihnimizi yanlışla düşmekten korur doğa hakkında doğru bilgiler elde etme olanağına kavuşmuş oluruz.

Bu parçaya göre, F. Bacon'un felsefeye katkısı hangi alanda olmuştur?

- A) Siyaset B) Yöntem C) Bilgi
D) Varlık E) Sanat

2. F. Bacon, bilimsel araştırmada olgusal verilerin bir araya getirilmesi ve belli bir kurala göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ona göre Skolastik geleneğin doğruluğu denetlenemeyen kabullere ve yanlış fikirlere dayalı çıkarımları terk edilmelidir. Gözlem ve deneyle olgulara yapılan genellemelerden kaplamı geniş olanlar bilimselliğe giden yolda esas alınmalıdır.

Buna göre, F. Bacon'un bilimsel araştırmaya getirdiği yenilik aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tek tek olgulardan hareketle genellemeler yapma
B) Benzerlikten hareket farklı olguları açıklama
C) Tümel önermeden hareketle tekili doğrulama
D) Kontrollü deney yapmaya
E) Zihni ön yargılardan uzaklaştırma

3. Descartes kesinliği araştırma konusunda kendisine özgü bir yöntem geliştirir. Bu yöntem, kesin tüm bilgisini eleştiriden geçirir. Eleştirideki amaç şüphe edilemeyecek bir bilgiye varmaktır. Böylece bilgiye varınca şüphe etmeyi sonlandırır. Descartes bu şekilde şüphe etmediği bilginin "düşünüyorum öyleyse varım" sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca varana dek her türlü bilginin kesinliğinden doğruluğundan şüphe duymuştur.

Descartes'in bu yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Metodik şüphe
B) Tavrı olarak şüphe
C) Diyalektik düşünme
D) Refleksif düşünme
E) Bütüncül bakış

4. Machiavelli parçalanmış ve farklı yönetim birimlerine bölünmüş siyasi birlikten yoksun olan İtalya'da siyasi birliği kurma ve korumak için monarşik mutlakçılığı savunmuştur. Bu yönetim anlayışını savunmasında kralların ilahi yönetme hakkı ile ilgili birtakım yanılsamalardan ziyade, onun güçlü ve istikrarlı bir birliğin ancak mutlak monarşi yoluyla temin edilebileceğine olan sarsılmaz inancı etkili olmuştur.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Dağılan siyasal birliği kurmak için güçler ayrılığı ilkesi getirilmelidir.
B) Monarşik yönetimlerin halkın hoşlanmadığı yönetim biçimleridir.
C) Egemenlik hakkını korumanın birçok yolu vardır.
D) Siyasal yönetim tarihi ve toplumsal koşullardan etkilenmektedir.
E) Devlet savaş durumundan çıkmak isteyen doğal insanın talebiyle oluşmuştur.

Machiavelli, ahlaki bir bakış açısıyla olması gereken üzerinde yoğunlaşmak yerine, tanık olduğu veya gördüğü şekliyle fiili politik hayatı konu almış ve politik olguları incelemiştir. İdeal devletleri betimleme gibi bir amacı olmadığını her fırsatta ifade eden filozof, bir insanın politik hayatın ahlaki ilkelerine göre eylemde bulunduğu takdirde yok olup gideceğini ve bir yöneticinin de aynı şekilde devletin güvenliğini ve refahını temin edemeyeceğini söylemişti.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Siyasal toplumsal düzen mutlak güç üzerine kurulmalıdır.
B) Devlet yönetimi ahlaki ilkelere göre değil, siyasal koşullara göre düzenlenmelidir.
C) Devlet insanın doğasının sonucu zorunlu olarak ortaya çıkmıştır.
D) Siyasal ve toplumsal birliği sağlamak için demokratik yönetime geçilmelidir.
E) Tanrı'nın buyruklarına göre kurulan ve işleyen devlet en iyi olandır.

6. Machiavelli'ye göre, yasa egemenin iradesinin ifadesi olup adaletin kendisi de bu yasa ile ilişki içinde tanımlanır. Bundan böyle adaletin yasaya uygunluk dışında hiçbir ölçütü olmadığı gibi, yasanın da uymak durumunda olduğu hiçbir rasyonel ölçüt yoktur. O, hükümdarın ortak iyiyi veya genel çıkarı gerçekleştirmek amacı güttüğünü, bu ortak iyinin yargıç ya da ölçüsünün de yine hükümdarın kendisi olduğunu söyler.

Bu parçaya göre Makayavelli, aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

- A) Yasama ve yürütme erki meclistir.
- B) Egemenlik yetkisi halka aittir.
- C) İlk hukuk doğal hukuktur.
- D) Yasa her türlü gücün üstündedir.
- E) Egemenin üstünde bir güç yoktur.

7. Rönesans felsefesi, Orta Çağ düşüncesini ayakta tutan otorite ve geleneğe karşı ayaklanma ile başlamış, kültürün her alanında kendinin olan yeni görüşleri ortaya koymaya çalışmıştır. Bu hedefe varmak için Antik Çağ düşüncesi ve anlayışına dayanılmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Rönesans felsefesinin bir özelliği olamaz?

- A) Bağımsız bir düşüncedir.
- B) Olgusal araştırma önem kazanmıştır.
- C) Otoritelere karşı çıkılan düşüncedir.
- D) Teolojik temellidir.
- E) Rasyonel bir düşüncedir.

8. Rönesans, insanı evrensel bir organizmanın renksiz bir üyesi olmaktan kurtarıp onu kişiliğini arayan, benliğinin özel renklerini bütün özellikleriyle ortaya koymak isteyen birey olarak ortaya çıkarırken uluslar da kendi benliklerini duyup bunda yer alan olanakları yani dillerini, düşünce hayatlarını, sanatlarını, siyasi yapılarını özel renkleriyle geliştirmeye başlamıştır.

Bu parçaya göre, Rönesans felsefesi aşağıdakilerden hangisinin gelişmesine neden olmuştur?

- A) Yeni din anlayışının
- B) Tümevarım yönteminin
- C) Bilimde uzmanlaşmanın
- D) Evrensel ahlak ilkelerinin
- E) Bireyselleşmenin ve ulusallaşmanın

9. More, ütopyasının temellerini oluştururken, Hristiyan vahyinden ayrılarak doğal bir din anlayışı geliştirmiştir. Ona göre, farklı görüşlere, kanaat ve inançlara saygı gösterilmesi ve teolojik ihtilaflardan sakınılması gerekir. O, yine de Tanrı'nın varoluşunu ve inayetini, ruhun ölümsüzlüğünü ve ahiret hayatına ait ödülleri reddeden insanlara resmi görevler verilmemesi gerektiğini söyler. Bir insan kişisel olarak her ne düşünürse düşünsün, devletin ve toplumun esenliği söz konusu inançların kabulüne bağlı olduğu için doğal din ve ahlakın doğrularının sorgulanmasına, izin vermez.

Bu parçaya göre More, aşağıdakilerden hangisine önem vermiştir?

- A) Dinsel hoşgörü ve
- B) İktidarın sonsuz olmasına
- C) Bireyselleşmişliği
- D) Demokratik yönetime
- E) Hukukun üstünlüğüne

10. Skolastik felsefede evren açıklamaları verilmiş bilgilere dayanarak açıklanmıştır. Evren teolojik bir bakış açısıyla açıklanmış her oluşun, gelişmenin ardında Tanrı'nın olduğu kabul edilmiş böylece açıklama yapılmıştır. Bu anlayış doğa bilimlerinde meydana gelen değişimle sarsılmış yerini evrendeki olaylar Tanrısal güçlerle değil evrende var olan doğal güçlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Örneğin Descartes, maddi dünyanın ve maddi dünyada ortaya çıkan değişimlerin sadece yer kaplama ve hareketle özdeşleştirilen madde aracılığıyla açıklanabileceğini düşülmüştür.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İkili evren anlayışı etkisini 17. yüzyıl felsefesinde de göstermiştir.
- B) 15. yüzyılda meydana gelen bilimsel gelişmeler mekanik evren anlayışına yol açmıştır.
- C) Evrende meydana gelen olaylar her şeye gücü yeten bir Tanrı tarafından yaratılmıştır.
- D) Tanrı evreni en güzel bir biçimde planlayıp ilk hareketi vermiştir.
- E) Tümdengelim yönteminin yerini tümevarım yöntemi almıştır.

1. İslam felsefesinin kavramsallaşması ve sistematik bir yapıya bürünmesinde özellikle Antik Yunan, Mısır ve Hint felsefelerinden Arapçaya yapılan çevirilerin etkisi büyüktür. Çevrilen eserler, İslam coğrafyasında tartışmalarla irde- lenmiş ve yorumlanarak özgün düşünceler oluşturulmuş- tur. Bu durum, Bağdat ve Tunus gibi yerleri bilim ve fel- sefenin merkezi konumuna getirmiş; astronomi, tıp ve fel- sefe gibi alanlarda gelişmeler olmuştur. Batı; ilk olarak İsl- lam ilimleri, Antik Yunan, Hint ve Mısır eserlerini Arapça- dan kendi dillerine çevirmeye başlamıştır. Batı, İslam fel- sefesini ve çeviri kitaplarıyla karşılaşmadan önce Antik Yunan felsefesinin yalnızca kutsal öğretileri destekleyen düşüncelerini almış, diğerlerini ise dışlamıştır.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangi- sidir?

- A) Batı felsefesi Antik dönem düşüncesine bağlı kalmıştır.
B) Çeviri faaliyetleri felsefe ve bilimin gelişmesini artırmış- tir.
C) Batı felsefesi Arapçadan yapılan çevirilerden önce gelişmemiştir.
D) Felsefenin tartışılan konuları döneme göre değişmiştir.
E) Batı felsefesini en çok Hint felsefesi etkilemiştir.

2. Tüm felsefe tarihini etkileyen Platon ve Aristoteles'in etkisini 15-17. yüzyıl felsefesinde yakından görmek mümkündür. Bu etki daha çok İslam felsefesi üzerinden yapılan çevirilerle kendini gösterir. Antik Yunan düşüncesinin hem orijinal hem de yeni yorumuyla tanışan İslam coğrafyası bu felsefelerde oluşan düşünceler çevirisiyle hızla gelişir. Platon ve Aristoteles akademileri kurularak bu felsefelerin felse- feleri üzerine düşünme yoğunluk kazanır. Bu durum za- manla insan aklını merkeze alan hümanizm anlayışını do- ğurur.

Bu parçadan;

- I. İslam felsefesi yaptığı yorumlarla Batı felsefesini etkile- miştir.
II. Batı, Antik Yunan felsefesini İslam felsefesi yoluyla öğ- renmiştir.
III. İslam felsefesi farklı felsefi dönemler arasında köprü vazifesi görmüştür.

yargıların hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) I, II ve III

3. Patristik Dönem'e ait kilise teolojisi Platoncu yapıda olup St. Augustinus'un fikirleri 12. yüzyıla dek egemen olmuş- tur. Grek metinlerinin Arapça versiyonlarıyla İslam düşü- nürlerinin özgün eserleri ve yorumları Batı'ya ulaştığında ise Grek düşünce dünyasına ait bilgiler büyük bir zengin- leşmeye yol açmış ve Platon'a karşı olan ilgi Aristoteles'e doğru yön değiştirmiştir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebi- lir?

- A) İslam felsefesi Batı felsefesini etkilemiştir.
B) İslam felsefesinin kaynağı Kur'an'dır.
C) İslam felsefesi Antik Yunan düşüncesinden etkilenmiş- tir.
D) Batı felsefesi özgün bir felsefe kuramamıştır.
E) 12. yüzyıla kadar süren çeviriler Batı düşüncesinin temelini oluşturur.

4. Rönesansla başlayıp 17. yüzyılda pekişen düşünce siste- mine modern düşünce adı verilir. Skolastik felsefenin düşü- nünce alanında ve hayatın tüm yönlerinde etkili oluşu, mo- dern düşüncenin yarattığı değişimin yine hayatın her yön- nünde etkili olması sonucunu doğurmuştur. Modern düşü- nünce, felsefenin bilimi ve bilimsel yöntemi temele alan düşünce sistemidir. Birey ve bireyin düşüncesi tüm yönle- riyle önne çıkarılmıştır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi modern düşünce- nin özelliği değildir?

- A) Bireyin rasyonel düşüncesi önem kazanmıştır.
B) Bağımlı düşünmenin yerini özgür düşünce almıştır.
C) Dinin etkisi azalmış bireysel düşünce öne çıkmıştır.
D) Bilimsel araştırmalar doğaya yönelik olmuştur.
E) Üst düzeydeki filozofların düşüncelerine bağlı kalınmıştır.

5. Hobbes, üç tür yönetim ya da devlet olduğunu öne sü- rer. Buna göre, politik iktidar tek kişinin elinde olduğu za- man, bu devlet türü ya da yönetim biçimine monarşi; her yurttaşın bir oy hakkına sahip olduğu bir meclise verildiği zaman, demokrasi; yurttaşlardan sadece bir kısmının oy hakkına sahip olduğu bir meclise verildiği zaman, ona aris- tokrasi adı verilir.

Hobbes'un yönetim sınıflandırmasında aşağıdakiler- den hangisini ölçü almıştır?

- A) İktidarın yapısını
B) Eşitliği
C) Özgürlüğün sınırını
D) Yönetici sayısını
E) Tanrı'nın isteğini

6. Orta Çağ filozofu, doğrunun bulunmuş olduğuna inandığı için "yeni"yi aramaz, sadece hazır bulduğu bir tabloya daha sağlam bir temel kazandırmaya çalışır. Rönesans filozofu ise kendisini yeni ilkeler getiren bir dönemin temsilcisi sayar. Bu nedenle onun istediği, hazır olarak karşısında bulunduğu bir malzemeyi saklayıp sağlamlaştırmak, sistemleştirmek değildir. Hiç yorulmadan yeniden yaratmak, eskiyle savaşmak, işleyeceği araçları arayıp bulmak ve genişletmektir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefenin konuları dönemine göre değişmiştir.
B) Rönesans filozofunun gerçeğe bakışı Orta Çağ filozofundan farklıdır.
C) Orta Çağ filozofunun gerçeklik algısı Rönesans filozofundan üstündür.
D) Orta Çağ filozofu inancın verdiği bilgiyi kuşkuyla karşılamıştır.
E) Her iki dönemin filozofları da hakikat arayışı içinde olmuştur.

7. Hobbes'un emprizmine göre duyum olmak, düşünce olmayacağından, düşünceler nedensel olarak duyuma bağlı olmak durumundadırlar. Öte yandan, duyumun temelinde fiziki nesneler olduğuna göre, düşüncelerin mantıksal olarak fiziki nesnelere de bağlı oldukları söylenebilir. Başka bir deyişle, var olan her şey maddi olduğuna, olup bitenler mekanik nedenlerin bir sonucu olarak yuku bulduğuna göre, bilinecek olan her şeyin duyularımız aracılığıyla bilinmesi gerekir. Duyularımız etkilemeyen varlıkların varoluşunu düşünme Hobbes'a göre, kabul edilemez ve anlatılamaz bir şeydir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Hobbes, felsefesinin temelinde maddeyi koymuştur.
B) Hobbes, dine dayanan düşünce ile mücadele etmiştir.
C) Hobbes, devletin sözleşme ile kurulduğunu savunur.
D) Hobbes bilgi, varlık ve etik görüşünde rasyonalisttir.
E) Hobbes felsefesini ikili varlık üzerine kurmuştur.

8. Varlık özleri bakımından ayrı iki cevher olan ruh ve madde oluşmuştur. Ruhun öz niteliği düşünmedir. Duyumsama, algılama, düşünme vb. onun çeşitli halleridir. Madde'nin öz niteliği ise yer kaplamadır. Cisim düşünmez, ruh da yer kaplamaz. Cisimler dünyasının temel olayı harekettir. Cisimlere hareketi veren Tanrı'dır. Doğa basınç ve çarpma yasalarına göre işleyen bir makine gibidir. Doğanın hiçbir yerinde rastlantı ve doğaüstü güçlerin işe karışması diye bir şey yoktur. Tanrı evreni ve yasalarını yarattıktan sonra, doğayı kendi başına bırakmıştır, doğa kendi yasalarına göre işlemektedir.

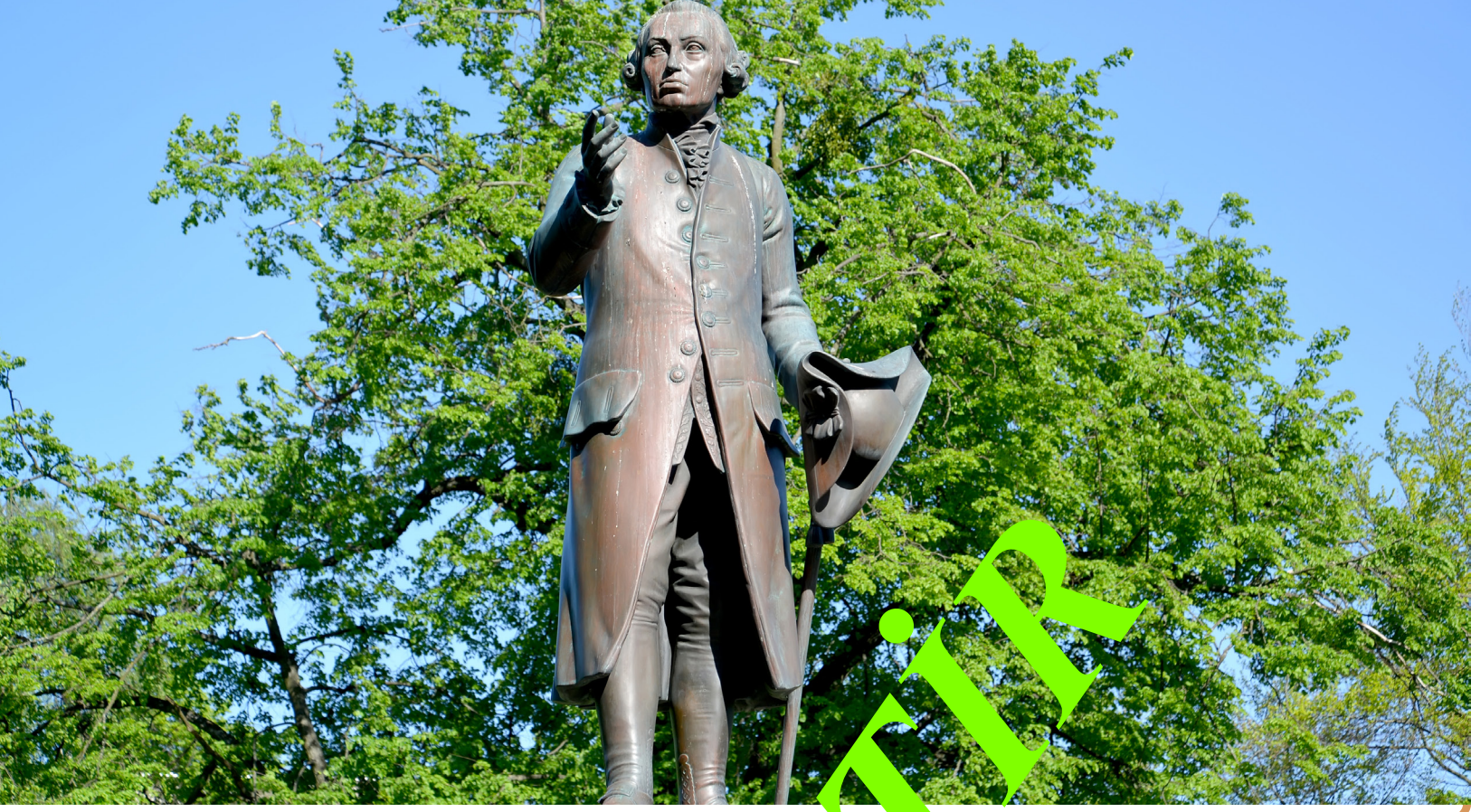
Bu parçadan Descartes'in felsefesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Evren farklı bölgelerde meydana gelmiştir.
B) Madde ve ruh farklı özellikler yüklemiştir.
C) Doğanın varlığı mekanizme dayanır.
D) Tanrı anlayışında deterministtir.
E) Bilgi anlayışında rasyonalisttir.

Dine dayanan bir felsefe anlayışıdır. Problemlerin odak noktasını Tanrı ile ilgili problemler oluşturmuştur. Tanrı'nın varlığı, nitelikleri; evren, etik, siyaset gibi pek çok konu bu odak noktasından bakılarak anlaşılmalı ve açıklanmalı çalışılmıştır. Filozofları yeni bilginin peşinde olmak yerine verilmiş bilgidен hareket etmiş otoriteyi karşılarına almadan onların görüşlerine paralel hareket etmişlerdir. Nitekim bu felsefe anlayışı zayıflamış yerine yeni felsefe oluşmaya başlamıştır. Bu felsefede insan merkeze yerleştirilmiştir. Doğa araştırmaları verilmiş bilgileri doğrulama şeklinde değil evren üzerinde gözlem ve deneysel çalışmalar yoluyla bilgiler edinme, yasalara ulaşmaya çalışılmıştır. Bu filozoflar kilisenin baskısına rağmen özgür ve bağımsız çalışmalar yapmaya çalışmışlardır.

Bu parçada karşılaştırılan felsefe anlayışları aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Skolastik felsefe - Patristik felsefe
B) Sistematik felsefe - Skolastik felsefe
C) Rönesans felsefesi - Aydınlanma felsefesi
D) Skolastik felsefe - Rönesans felsefesi
E) Aydınlanma felsefesi - Patristik felsefe

18.-19. YÜZYIL FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- 18. yüzyıl - 19. yüzyıl felsefesinin ortaya çıkışı
- 18. yüzyıl - 19. yüzyıl felsefesinin ayırıcı nitelikleri
- 18. yüzyıl - 19. yüzyıl filozoflarının felsefi görüşlerinin analizi

ÖRNEKTİR

1. Her buyrulan eylem, ya sonucu bakımından, iyi olarak kabul edilir, ya da kendi başına iyi olarak geçerlilik taşır. İlk durumda eylem bir amaca ulaştırıcı araç olarak anlaşılırken, ikinci durumda kendi başına bir erektir. Bir eylem belli bir ereğe erdiren araç olarak "yararlı"dır, kendi başına erek olması bakımından ise "iyi" olarak nitelendirilebilir. Yararlı bir eylemi isteyen buyruğun biçimi, "koşullu" olmasıdır. Sınıfını geçmek istiyorsan derslerini çalışman gerekir", bu türden bir buyruktur. "Koşulsuz" buyruk ise, herhangi bir erekten bağımsız olduğu gibi, aynı zamanda hiçbir koşula bağlı olmadan kesin ve mutlak olarak ifade edilir. "Doğruyu söylemelisin" bu buyruğa örnektir. Ancak koşulsuz buyruk, ahlaksal bakımdan iyidir ve bir ödev olarak benimsenebilir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ahlak yasası, kendisini buyruk biçiminde gösterir.
B) Herkes için geçerli ahlak yasası olanaklı değildir.
C) Bir hedefe ulaşmaya bağlanan eylemler ahlaki değildir.
D) Bir başka şey için değil, sırf kendisi için istenen eylemler ahlakidir.
E) Eylem alanında oluşan buyruklar koşullu ve koşulsuz olarak ayrılmıştır.

2. Fransa'da Voltaire, Montesquieu ve Rousseau gibi filozoflar, önemli felsefi eserler vermiştir. Ayrıca dönemin ünlü yayını olarak bilinen "Ansiklopedi" eserinde d'Alembert ve Diderot gibi düşünürlerle beraber yazılan yazmış ve bu ansiklopediden cilt cilt yayımlanmıştır. Bu filozoflardan bazıları, düşünsel ve eleştirel yayınlarının yanı sıra olay örgüsü içeren edebî türlerde de eser vermiştir. Voltaire'in "Candide" ve Rousseau'nun "Emile" romanları bunların tanınmış örneklerindendir. Aydınlanma'nın ruhuna uygun, felsefi içerikli eserlerdir. Filozoflar, eserleriyle kültürel etkileşime hız katmış; halkın aydınlanmasına katkı sağlamış ve bu çabalar da Fransız Devrimi'nin oluşmasında etkili olmuştur.

Buna göre, 18.-19. yüzyıl felsefesi için,

- I. Edebiyat ve felsefe etkileşimi olmuştur.
II. Felsefi içerikli önemli eserler verilmiştir.
III. Yazar ve aydın sınıfı doğmuştur.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

3. Hegel'e göre gerçek olan "ide" ya da "geist" (gayst) adını alan mutlak akıldır. İde, değişen ve farklılaşan, maddi olmayan bir varlıktır. İde, değişirken doğayı ve insanın dünyasında yer alan her şeyi ortaya koyar. Dolayısıyla varlık, özü itibarıyla ruhsal yani aklidir. İnsanın aklına göre dünyada bulunan her nesnel varlığın yapısı aynıdır. Bu nedenle insan aklı, kendisiyle aynı yapıda olan varlığı kavrayabilir. Sadece akıl yoluyla deneye başvurmada varlığı kavramak mümkündür.

Hegel'in bu düşüncesinin temelinde aşağıdakilerden hangisi yer almaktadır?

- A) Düşünüyorum öyle varım.
B) Var olmak algılamış olmaktır.
C) Zihnin deneyden önce hiçbir şey yoktur.
D) Gerçek olan aklidir, algılanan gerçektir.
E) Kavramsız algılar kör, algısız kavramlar boştur.

4. Immanuel Kant, ahlaki eylemlerin insanın arzu ve eğilimleriyle tatmin eden, onlara cevap veren, yani insana haz ve mutluluk veren eylemler olduğunu savunmaktadır. Oysa Kant'a göre, bunun tam tersine ancak ödev duygusunun etkisi, belirlemesi sonucunda yapılan eylemler ahlaki eylemlerdir.

Parçaya göre Kant'ın ahlakını diğerlerinden ayıran aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hazza önem vermesi
B) Bireyin aklına dayandırması
C) Eylemlerin sonucunu önemsemesi
D) İyi eylemi niyete bağlaması
E) İlahi buyruğu ölçü alması

5. Yararcı bir ahlak anlayışına sahip olan Bentham, aşağıdakilerden hangisini ahlak anlayışının temeline yerleştirmiştir?

- A) Bireysel çıkarı en üstün tutmak
B) Genelin yararını göz önünde bulundurmak
C) Koşulsuz eylemde bulunmak
D) Kuralsız eylemde bulunmak
E) Sezgiye uygun hareket etmek

6. Locke da, Hobbes ve Rousseau gibi toplumu bir sözleşme üzerine dayandırır. O da Hobbes ve Rousseau gibi bir doğal durum ve medeni durum ayırt eder. Yine her ikisi gibi insanların doğal durumdan medeni duruma geçişlerinin zorunluluğu üzerinde durur. Ancak gerek doğal durum tasviri, gerekse medeni durumda egemene devredilecek haklar ve yetkiler konusunda Hobbes'a taban tabana zıt olduğu gibi Rousseau ile birlikte halkın kendi kendini yönetimini önermekle birlikte bu yönetimin özellikleri konusunda da ondan ayrılır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Üç düşünür de devletin sözleşme ile kurulduğunu savunmuştur.
B) Üç filozof da medeni toplum ve doğal durum ayrımı yapmıştır.
C) Egemenliğin kullanımı hakkında üç filozof da farklı düşünmektedir.
D) Halk egemenliği konusunda üç düşünürde aynı görüşe sahiptir.
E) Devlet yönetimi konusunda Hobbes ile Locke zıt görüşlere sahiptir.

7. Montesquieu, toplumların ve insanların her yasayla uyuşmayacağını belirtmiştir. Çünkü insanlar, kendi tabii mül edebildikleri yasalara uyarlar. Önemli olan yasaların iyilik-kemmelliği değildir, önemli olan yasaların o toplumun karakterine uygun olmasıdır. Çünkü toplum içindeki en mükemmel yasalar toplumun karakterine uygun olan yasalarlardır. Ona göre bu, bütün yasakoyucular tarafından ilke edinmesi gereken bir tespittir. İnsanlar, kendi bulundukları toplumun adabına, örflerine, adabına, geleneksel ve doğal eğilimlerine benzedikleri zaman, yaşamın akışını daha kolay düzenleyen meclisler çıkarabilir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Devlet sözleşme sonucunda ortaya çıkmış bir güçtür.
B) Yasalar bir toplumda düzeni sağlayan en emel unsurlardır.
C) Toplumun kültürüyle, yapısıyla uyumlu olan yasaların benimsenmesi daha kolaydır.
D) Yasaların halk meclislerinde uzlaşısıyla çıkması yasayı başarılı kılar.
E) Egemenliğin halkın elinde olması temel hakların korunması bakımından önemlidir.

8. Bentham insanların, doğaları gereği haz isteyip acıdan kaçındığını savunur. İnsan, daha büyük hazlar için daha küçük hazlardan vazgeçebilmelidir. İnsan, bir toplum içinde yaşar. Bu nedenle, kendi iyiliği için herkesin iyiliğini de düşünmesi gereklidir.

Bentham'ın yukarıdaki yaklaşımında temel aldığı görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her birey için iyi olan bir davranış yoktur.
B) İnsan kişiliğini geliştirerek özgürleşir.
C) İnsan fayda amacı gözetmeden ödev ahlakıyla davranışlarını gerçekleştirmelidir.
D) Birey davranışlarının getireceği sorumluluğa sahiptir.
E) Bireyin haz ve acı duyguları aynı zamanda toplumun mutluluğuna bağlıdır.

Rousseau'na göre devletin kaynağı insan doğasında bulunan özgürlük ve hak eşitliği duygusudur. İnsan doğal durumundayken tüm bu eşitlik içinde mutlu yaşamaktaydı. Ama doğal durumu, tarımın başlaması ve ona bağlı olan mülkiyet kavramının ortaya çıkmasıyla sona ermiştir. Doğal eşitliğin ortadan kalkması da insanları sözleşme yoluyla bir araya gelmeye zorlamıştır. İşte devlet bu toplum sözleşmesinin ürünüdür.

Bu parçaya göre, Rousseau'nun devlet anlayışı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet doğal düzenin devamıdır.
B) Devlet yapma bir kurum olarak ortaya çıkmıştır.
C) Devletin amacı insanlara mutluluk sağlamaktır.
D) Devlet doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır.
E) Devletin amacı yurttaşları ahlakça olgunlaştırmaktır.

10. "Görü olmadan kavramlar boş, kavramlar olmadan görüler kördür."

Kant'ın bu sözünden hareketle bilginin kaynağında;

- I. akıl,
II. deney,
III. sezgi

hangileri yer almaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

1. ve 2. sorularını parçaya göre cevaplayınız.

Hegel, tüm evrenin, bir ilkenin kendini açması ve bir amaç doğru gelişmesi olduğunu savunur. Asıl varlık olan "ide" önce kendi kendinedir. Gizil olan gücünü henüz gerçekleştirmemiştir. (tez aşaması). "ide"nin kendisini bilmesi, tanıması için kendisine bir gerçeklik kazandırması gerekir. Bu gerçekliği doğayla kazanır (antitez aşaması). "ide"nin ikinci gerçekleşme basamağı doğadır. Doğa "ide"nin çok sayıda varlıklara bölündüğü ve başkalaşım kendisine yabancılaştığı alandır. "ide", doğadan sonra insan aklında son bulur ve kendi bilgisine ulaşır (sentez). Sentez aşaması üç basamakta gerçekleşir. İlk basamak, tek tek insanların yaşamında gerçekleşir (öznel ruh). İkinci basamakta ide kendisini toplum, tarih ve devlet olarak gerçekleştirir (nesnel ruh). Üçüncü basamakta ide; din, sanat ve felsefeyle gerçekleşir. Böylece ide kendisini tanımış olur.

1. Hegel'in varlık görüşü için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İde son basamakta yeni bir süreç yaşar.
- B) Asıl varlık olan "ide" değişerek gerçeklik kazanır.
- C) Gerçek varlık olan "ide" tüm var olandır.
- D) Aslı varlık olan "ide" salt akıl ile anlaşılır.
- E) "İde" son basamakta değişmezlik kazanır.

2. Hegel'in bu varlık görüşü aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Diyalektik materyalizm
- B) Mekanik materyalizm
- C) Egzistansiyalizm
- D) Öznel idealizm
- E) Diyalektik idealizm

3. İnsanın düşünce tarzı geçmişten bugüne üç aşama geçirmiştir. İlk aşamada sorunlara cevap arayışında din etkili olmuş, ikinci aşamada metafizik bakış açısı, üçüncü aşamada ise pozitif bakış açısı egemen olmuştur. Bu son aşamada gözlem ve deneysel olandan hareketle sorulara cevap aranmıştır. Felsefe bilime yaklaşmış metafizikten uzaklaşmıştır.

Bu görüşü savunan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Descartes
- B) Hegel
- C) İ. Kant
- D) A. Comte
- E) K. Marx

4. Bentham, ahlaki pratik alanda öngörür. İnsanın doğası gereği acıdan kaçan ve "haz" peşinde olan biri olduğunu söyler. Bu eylemin akılla bilinçli bir şekilde yapıldığında insana erdemli olma niteliği kazandıracağını öne sürer. Acı karşısında hazzı, haz karşısında acıyı ölçüp tartan biri; faydayı hangisinde daha çok görürse ona yönelmelidir. Bentham, bazen büyük hazlar için küçük acılardan veya büyük acılardan kaçmak için küçük hazlardan vazgeçmek gerekebileceğini belirtir.

Parçaya göre, Bentham mutluluğu aşağıdakilerden hangisine dayandırmaktadır?

- A) İnsanın aklıyla kendi mutluluğunu seçmesine
- B) İnsanın haz ve acı dengesini tercihten seçmesine
- C) İnsanın kendi çıkarını toplumsal yararına kurmasına
- D) İnsanın mutluluğunun aracı olan iyi niyete
- E) İnsanın Tanrı'nın buyruklarına uymasına

5. Baranin ortaya çıkışını takip eden dönemde insanların zeka ve kabiliyet farklılıklarının artık gitgide farklılaşan servetlere yol açtığını ve bunun da eski doğa yasasına dayanan ilişkileri tamamen bozduğunu görüyoruz. Oluşan yeni durum, artık toplumdaki hak ihlallerinin doğa yasaları tarafından kontrol altında tutulamaz bir noktaya geldiğini göstermektedir. Artık insanların çoğunluğu doğa yasasına uymamakta, hatta onu tanımayı bile reddetmektedir. Bu devrede artık insanların hayatları, özgürlükleri ve mülkleri tamamen güvensiz bir hale gelmiştir. Bu huzursuz, güvensiz durumdan kurtulmanın yolu diğer insanlarla sözleşme yaparak medeni duruma, devlete geçmek olacaktır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Bireysel zenginleşmeyle birlikte ortaya çıkan güven sorunu devletin kurulmasını sağlamıştır.
- B) Doğal durumda insanlar eşit ve özgür bir yaşam sürmüşlerdir.
- C) İnsanlar doğal durumdayken savaş durumunu yaşamışlardır.
- D) Doğal durumundaki doğal yasalar mutlu bir yaşam için yeterli olmamıştır.
- E) Özel mülkiyetin başlaması doğal durumun bozulmasına yol açmıştır.

6. Devletin toplumsal sözleşme sonucu kurulduğunu savunan filozoflar sözleşme ile oluşan gücün kullanımı konusunda farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bazı düşünürler gücü ya sadece halka vermiş hiçbir güçle paylaşmamış ya da sadece bir tek kişiye vermiştir. Bazı filozoflar da devletin temel ereği bireysel haklar ve birliğin devamıdır. Bunun için gücün tek kişide toplanmasına karşı çıkarak bu gücün dağıtılmasını savunmuştur. Gücün dağıtılması yasama, yürütme ve yargı güçleri arasında paylaşılmasıdır. Bu durum güçler ayrılığı ilkesi olarak bilinmektedir.

Bu parçaya göre filozoflar;

- I. egemenliğin kullanım biçimi,
- II. iktidarın kaynağı,
- III. birey devlet ilişkisi

hangileri hakkında farklı düşünmektedirler?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

7. Locke, insanların doğal ortamda özgür ve eşit olduğunu ve birbiriyle dayanışma hâlinde bulunduğunu belirtir. Eğer bir kişi bu düzeni bozar ve birine zarar verirse, zarar veren kişi, orantılı bir şekilde zarar veren kişiyi cezalandırma hakkına sahiptir. Cezalandırma işinde insanların öfkelerine yenik düşebileceklerini belirtir. Locke, bu durumun kargaşa yaratabileceğini söyler. Dolayısıyla hukukun güvencesi için haklarını insanlara kendilerinin destekleriyle siyasal bir otoriteye yani devlete devretmelerini önerir.

Parçaya göre Locke, devletin görevliğini aşağıdaki-lerden hangisine dayandırır?

- A) İnsanın kendi başına ihtiyaçlarını karşılayamamasına
B) Bireysel hakların korunmasına
C) Bireylerin erdemli yetişmesi için ihtiyaçlarına
D) Tanrı'nın buyruklarına uygun davranma düşüncesine
E) Egemenin gücünü korumaya

8. 18-19. yüzyılın sonlarına doğru özellikle Fransız İhtilali'nin etkisiyle aristokrasi rejiminin ortadan kalkması, düşünsel alanda duygu ve düşüncenin ideal formlarda ifade edilmesini sağlayan özgür bir ortam hazırlamıştır. Bu yeni durum, edebiyatta "romantizm" akımını ortaya çıkarmıştır. Romantizm; toplumun bütün sınıflarına hitap eden, duygu ve coşkunun önemli olduğu ve sade bir dilin kullanıldığı akımdır. Voltaire ve Rousseau gibi Fransız düşünürlerinin öncü olduğu romantizm bütün Avrupa'yı sarmıştır.

Bu parça 18-19. Yüzyıl felsefesi hakkında söylenen aşağıdaki yargıların hangisini destekler?

- A) Akla akılcı düşünce önem verilmiştir.
B) Özgürlük düşüncesi savunulmuştur.
C) Bir kültür felsefesi vardır.
D) Bilimsel düşünme önem kazanmıştır.
E) Yeni felsefi okuller ortaya çıkmıştır.

9. Montesquieu, Kanunların Ruhu adlı eserinde "Kanunlar, ülkenin tabii durumuna göre düzenlenmeli; yani ülkenin büyüklüğüne, coğrafi konumuna, iklimine, toprağının kalitesine, halkın çiftçi, avcı ya da çobanlık gibi belli başlı uğraş tipine, bünyelerinin tahammül edebileceği hürriyet derecesine, halkın dinine, eğilimlerine, zenginliğine, sayısına, ticari yaşamına, eğitim ve terbiyesine ve örf ve adetine uygun olmalıdır. Nihayet, kanunların kendi aralarında da bir takım bağları vardır; menşeleriyle, kanun yapıcısının amacıyla, dayandıkları olaylar düzeniyle de bağları vardır. İşte kanunları, bütün bu noktaları göz önünde bulundurarak incelemek gerekir. Benim bu eserimde yapmak istediğim bundan ibaret.

Bu parçaya göre;

- I. Her yasa, bir başka yasaya bağlıdır.
- II. Yasa, fiziki birçok olayın gerçekliğine bağlı bir ilişkinin ürünüdür.
- III. Yasalar toplumsal sözleşmenin ürünüdür.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

1. Rousseau'ya göre halk yetki vermişse, politik bütüne de aynı biçimde kesin bir yetki vermiş bulunmaktadır. Bu yetki, genel iradenin yönetimi altında olduğu zaman, egemenlik adını alır. Egemen varlık isteyince, her yurttaş devlete yapabileceği hizmetleri yapmak zorundadır. Ama egemen varlık da yurttaşlarını topluma yararlı olmayan hiçbir işe zorlayamaz, hatta böyle bir şeyi isteyemez de. Çünkü insanları topluma bağlayan verilmiş sözler, karşılıklı oldukları için zorunludur. Bu sözlerin özü şöyledir ki, onları yerine getirirken, aynı zamanda kendi hesabımıza çalışmadan başkaları hesabına çalışamayız.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yönetime sahip olan insanlar özel eğitilmiş insanlardır.
- B) Egemen ile halk arasındaki ilişki itaate dayanır.
- C) Egemenin isteklerine itaatin koşulu toplumsal yarardır.
- D) Egemenin buyruğu koşulsuz yerine getirilmelidir.
- E) Egemen güç, bireysel hakları istediği zaman sınırlandırılabilir.

2. Aklın aydınlattığı doğrular ile beslenecek bir kültür sonsuz bir ilerlemeye adaydır. Akla karşı beslenmiş güven yüzünden Aydınlanma düşüncesi aklın etkinliğiyle geleneklerin köleliğinden kurtulacağına, kaderini kendisi kendi eliyle düzenleyeceğine insanın özgürlük ve mutluluğunun boyuna artacağına inanır. Bu güvene bütün kurumları aklın eleştirmesinden geçirir, toplumun ahlak, dini ve eğitimi aklın ilkelerine göre yeni baştan düzenlemeye girişir. Nihayet, yolunu aklın gösterdiği bu yoldan gidilmeden gelişip ilerleyen entelektüel kültür, temellerinde insanlığın birleşeceğini inanır.

Bu parçadan 18. yüzyıl felsefesi ile ilgili çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin ilerlemesine dayanan entelektüel bir kültürdür.
- B) Çeşitli sistemlerin kurulduğu bir felsefedir.
- C) Karşıt fikirlerin öne çıktığı bir felsefedir.
- D) Bilimin egemen olduğu bir felsefedir.
- E) Eşitlik, özgürlük gibi ideallerin tartışıldığı bir felsefedir.

3. Halk yoksulluk içindeyken kralın zenginliği Fransız İhtilali'nin görünür nedenidir. İhtilalin arkasındaki sebepler arasındaysa okuryazarlığın artması ve bağımsız yayınların desteklenmesiyle toplumda büyük bir değişim ve bu değişimi organize eden Fransız aydınları ve onların felsefi görüşleri vardır. Sosyal yaşayıştaki eşitsizlik ve adaletsizlik, aydınlanmayla oluşan özgürlük düşüncesiyle halk içinde krala karşı bir ayaklanma başlatmıştır. Bütün dünyayı etkileyen ihtilal, Fransa'da mutlak monarşinin yıkılması ve cumhuriyet rejiminin kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Din ve devlet işlerinin ayrılmasını istenmesi felsefi tartışmaların sonucudur.
- B) Toplumlardaki önemli değişimlerin ardında yaşanan ekonomik nedenler vardır.
- C) Aydın ve yazarların görüşleri toplumun değişmesinde etkili olmuştur.
- D) Özgürlük engellenen gerekçesiyle otoritelere karşı artmıştır.
- E) Akla güven duyulmuş akılcı düşünce artmıştır.

4. Montesquieu hukukun kökenini, Hobbes gibi, bir toplumsal sözleşmede bulmamıştır. Hukukun insan doğasında yerleşik olduğunu, ancak insanların gereksinimlerine göre değişken olduğunu belirtmiştir. Kurumlar ve yasalar keyfi şekilde düzenlenmemiştir, bunların var olmaları için belli bir takım doğal koşulların olması gerekir. Montesquieu'ye göre, kanunların ruhu, kanunlara sahip olan toplumun ruhundan, yani iklim, toprak, örf ve adet, eğitim, din vs. gibi tarihi ve doğal şartların toplamından kaynaklanır.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hukuk kuralları toplumların yapısına göre değişir.
- B) Hukuk normları toplumsal sözleşme ile devlete verilmiştir.
- C) Hukuk kuralları ortak iradenin anlaştığı ilkelere dayanır.
- D) Hukuk normlarının kökeni Tanrı'nın bildirdiği bilgilerdedir.
- E) Hukuk normlarının özünü insan hakları oluşturmaktadır.

5. I. "Öyle bir davran ki davranışın ilkesi evrensel bir yasa olarak kabul edilebilsin."
 II. "Kendinde ve başkalarında insanlığı bir araç olarak görecektir şekilde değil de onu bir amaç edinecek şekilde davran."
 III. "Her zaman akıllı iradeni, evrensel bir yasa koyucu olarak görevde bulunacağı şekilde davran."
 IV. "Olabildiğince çok sayıda kişinin olabildiğince çok mutluluğunu gözeterek eylemde bulun."

Yukarıda verilen ilkelerden hangileri Kant'a göre ahlaki eylemin ölçütüdür?

- A) Yalnız I
 B) I ve II
 C) II ve III
 D) I, II ve III
 E) II, III ve IV

6. Kant, bilginin duyular ve deney ile başlar, bize bilgilerimizin hammaddesini sağlamış olur. Biz bilgi de işlemlerle başlasak bile, tümüyle deneyden çıkarılamayan bir bilgi türüne sahibiz. Çünkü henüz tüm bilgileri tecrübe etmiş değiliz. Demek ki bilgide duyu deneyinden başka ikinci bir faktör vardır o da akıldır. Akıl, dış dünyadan duyular yoluyla gelen hammaddeyi belli bir biçimde sokar.

Bu parçaya göre Kant, bilgi edinmede aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Düşünce özgürlüğünün
 B) Metafiziğe yönelmenin
 C) Bilgiye değer vermenin
 D) Sezgidenden yararlanmanın
 E) Deney verilerini zihinde işlemenin

7. 17. yüzyıl felsefesinde mutlak monarşiye dayalı devlet sistemleri düşünülmüş, devletin her türlü gücü elinde bulundurmasının birlik ve beraberlik açısından zorunlu olduğu görülmüştür. Bu görüşe tepsi olarak ilk karşı çıkış J. Locke tarafından yapılmıştır. Locke, mutlak monarşiye karşı liberal (özgürlükçü) bir devlet sistemini ileri sürmüştür.

Parçaya göre 18. Yüzyıl felsefesi hangi bakımdan 17. Yüzyıl felsefesinden ayrılmaktadır?

- A) Devletin oluş biçimi
 B) Bilginin kaynağı
 C) Varlığın ne olduğu
 D) Devletin gerekliliği
 E) Egemenlik biçimi

8. "Cumhuriyet'le idare, milletin tümünü birden ya da milletin bir parçasının idareyi elinde bulundurması ve yasaların meclisin çoğunluğu tarafından çıkarılmasıdır. Monarşi ile idare, bir kişinin, ama sabit ve yerleşmiş kanunlarla idaresidir; Despotizm ile idare ise, bir kişinin hiçbir kanun ve kurallara bağlı olmadan kendi istek ve heveslerine göre idaresidir."

Montesquieu, bu belirlemesinde aşağıdakilerden hangisini esas almıştır?

- A) Kanun koyma yetkisinin kimin elinde bulunduğunu
 B) Yöneticilerin yetki verme tarzlarını
 C) Egemenin niteliklerini
 D) İktidarın dayandığı güçleri
 E) Tanrı'nın buyruklarını

9. Hegel bilginin varlık konusunda şu temel önermeyi savunur: "Her şey akıl"dır. Hegel'de aklın yasaları aynı zamanda varlığın yasalarıdır. Akıl ve varlık aynı şey olduğu için varlığın kendisini düşünürken varlığı da düşünür ve onu kavrar.

Hegel bu düşüncesiyle, varlığı anlamada aşağıdakilerden hangisini gereksiz görmektedir?

- A) Mantık ilkelerini
 B) Akıl verilerini
 C) Akıl yürütmeyi
 D) Duyu verilerini
 E) Düşünme süreçlerini

10. Kant, her türlü bilginin deneyle başladığını ancak deneyden çıkmadığını söylemiştir. Ona göre geçerli bir bilginin ortaya çıkması öznenin gelen akıl öğeleri, nesneden gelen duyu öğelerinin varlığını gerektirir. Bilginin oluşması için duyuların dış dünyadan sağlayacağı içeriğe ve aklın sağlayacağı forma ihtiyaç vardır.

Kant'ın kriticizmi bilgi konusunda hangi iki düşünceyi bağdaştırmayı amaçlamıştır?

- A) Empirizm - Pozitivizm
 B) Rasyonalizm - Empirizm
 C) Pozitivizm - Pragmatizm
 D) Entüzyonizm - Fenomenoloji
 E) Rasyonalizm - Pozitivizm

1. 18-19. yüzyılda yaşanan gelişmeler doğrultusunda bilim ve sanayide yaşanan gelişmeler, insanın doğaya bakışını değiştirmiş ve ekonomik temellere dayalı toplumsal yapılar oluşturmuştur. Bu yeni durum karşısında toplumda yeni yaşam kültürleri görülmüş ve yeni oluşmuş toplumsal sınıfların mücadeleleri başlamıştır. Bu durum, insanların özgürlük arayışını da tetiklemiştir. Bu yaşananlar felsefeye yeni anlayışlar getirmiş, özellikle insan ve toplum üzerine yeni düşünceler doğmuştur.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi 18-19. yüzyıl felsefesine ait bir durum değildir?

- A) Hegel'in varlığı önceleyen felsefesi
- B) Olgusal bilgiyi önemseyen pozitif felsefe
- C) Marx'ın diyalektik yöntemi topluma uygulaması
- D) Kant'ın akli ve deneyi sorguladığı kritik felsefe
- E) Descartes'in öznenen hareket eden felsefesi

2. 18. yüzyıl felsefesi geniş çevrelere düşüncelerini benimsetebilmek için bilimin kesin anlatım biçimini pek kullanmaz, her türlü yazı şekline başvurur; düşünürleri de, sistemin düşünüp çalışan filozoflar değil, daha çok Locke, Voltaire gibi büyük yazarlardır. Bunlar yazılarında bilimsel kullanmakla, düşüncelerinin geniş çevrelere de yayılmasını sağlamışlardır. Bu düşünceler, dergilerde, toplantılarda tartışmalarla, ödüllü yarışmalarla, genel topluluklarla felsefe ile sıkı bir işbirliği yapan edebiyatı topluma sunulmuştur.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) 18. yüzyıl felsefesi topluma ulaşması için yalnızca bilimin dilini kullanmıştır.
- B) 18. yüzyıl felsefesi geçmiş felsefelerle hesaplaşmıştır.
- C) 18. yüzyıl felsefesi aklın zirve yaptığı bir felsefedir.
- D) 18. yüzyıl felsefesi farklı yollarla topluma ulaştırılmıştır.
- E) 18. yüzyıl felsefesi bireysel varoluşun değer kazandığı felsefedir.

3. Genel iradenin tezahür ettiği yer, halk meclisleridir. Ancak halkın doğrudan katıldığı veya temsilcilerinin oluşturduğu mecliste her zaman genel iradeye aykırı düşünen veya meclislerde teklif edilecek yasa önerilerine karşı çıkan birileri olabilir. Böyle bir durumda meclisin çalışması, yasa yapması, karar alması çoğunluğun iradesi yeterli ve zorunludur. Bu durum azınlığın özgürlüğünün ortadan kalktığı anlamına gelmez; çünkü insanlar başlangıçta sözleşme yaparken tam bir irade ittifakının olmadığı bir durumda çoğunluğun iradesini kabul edecekleri üzerinde ittifak etmişlerdir.

Bu parçada ifade edilen görüşler, aşağıdaki yönetim biçimlerinden hangisiyle uyumludur?

- A) Aristokrasi
- B) Teokrazi
- C) Demokrasi
- D) Monarşi
- E) Totalitarizm

Kant'a göre, insanların edindiği bilgiler, ne dogmatiklerin ileri sürdüğü gibi mutlak ne de septiklerin iddia ettikleri gibi doğruluk ve kesinlikten uzaktır. Ona göre nesneleri, olayları, dünyayı zihnimizin kategorilerine göre biliriz. Bunlar da zorunlu, kesin ve genel geçerdir. Öyleyse bilinen bu bilgiler neyin bilgisidir? Ona göre bunlar fenomenal sahanın bilgisidir. Yani duyularla algılanabilen varlıkların bilgisidir. Fakat numen alanın bilgisini edinemeyiz. Çünkü numen alanı zihnin kategorilerine göre biçimlenmemiştir ve özün gereği gerçeği bilinmez.

Buna göre;

- I. Nesnel bilgi duyularla sınırlıdır.
- II. Metafizik varlıklara ilişkin bilgimiz spekülatiftir.
- III. Bilginin kaynağı duyu ve aklıdır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

5. Kant bilginin imkanı ve kaynağı konusunda yaptığı sorulama sonucu bilginin kaynağında deneyin ve aklın rolünü belirlemeye çalışmış, bu çalışmasının sonucu kritizizm felsefesi ortaya çıkmıştır. Varlığın ne olduğu konusunda Marx, Hegel'in diyalektik yöntemini benimseyerek bu yöntemi maddeye uygulayarak diyalektik materyalizmin düşüncesini savunmuştur. A. Comte, bilimsel bilgiye önem vermiş olgulara dayanan bilgiyi doğru olarak kabul ettiği düşünceye pozitivist felsefe denmiştir.

Bu parçaya göre 18-19. yüzyıl felsefesinin hangi özelliğine değinilmiştir?

- A) Akla güven duyulmuş ve akılcı düşünce artmıştır.
B) Sanat ve felsefede önemli eserler verilmiştir.
C) Düşünce özgürlüğü desteklenmiştir.
D) Aydın ve yazarlar sınıfı oluşmuştur.
E) Felsefede yeni ekoller çıkmıştır.

6. Batı coğrafyasının toplumsal yaşantısındaki köklü değişimler, Fransız ve Sanayi Devrimi gibi bütün dünyayı etkileyen olayların yaşandığı bir dönemde geleneksel düşünceye karşı aklı özgürleştirmek adına yapılan felsefi bir hareketin adıdır. Bu dönem felsefesinin üzerinde yükseldiği temeller; felsefe, sanat ve bilimde yaşanan gelişmelerle toplumsal değişimlerdir. Bilgi alanında akılcılığın deneyciliğin sentezlendiği bir felsefedir.

Bu parçada değinilen felsefi dönem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Skolastik felsefe
B) Rönesans felsefesi
C) Çağdaş felsefe
D) Aydınlanma felsefesi
E) 17. Yüzyıl felsefesi

7. 18. yüzyıl felsefesi, düşünürler kendilerini geleneksel görüşlerinden, otoriteden, önyargılardan kurtulmak için aklını kullanması, kendi aklıyla kendini aydınlatmasıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi 18. yüzyıl aydınlanma felsefesinin özelliklerinden değildir?

- A) Deneye önem vermiştir.
B) Aklın gücüne güvenilmiştir.
C) Kaynak olarak İncil benimsenmiştir.
D) Temel konu olarak insan ele alınmıştır.
E) Laik bir dünya felsefesi benimsenmiştir.

8. Orta Çağ'ın hayat anlayışına karşı yeni bir dünya görüşü olarak ortaya çıkmıştır. Bu gelişmeyi açan Rönesans, aşkın olan, yani kökü ve ereği bir üst-dünyada bulunan bir hayat düzeninden içkin, kökü ve ereği bu dünyada bulunan bir hayat düzenine geçişin başlangıcıdır. Bu geçişte Rönesans düşüncesi kendini bütün tarihî otoritelerden bağımsız kılmaya, dünya ve hayat üzerindeki görüşlerine yalnız deneyin ve aklın sağladığı doğrularla bir biçim vermeye çalışmış, Orta Çağ'ın statik gelenekler şemasını kırıp düşünme ve değerlemede özgürlüğe ulaşmayı bu yolla denemiştir.

Bu parçada anlatılan bakış açısı değişimi aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Sistematik felsefe
B) Rönesans felsefesi
C) Şüpheli felsefe
D) Aydınlanma felsefesi
E) Skolastik felsefe

9. Bütün ideler duyumdan ya da düşünümünden gelir. Öyleyse zihnin bütün öz niteliklerden yoksun, hiçbir idesi olmayan özel deyimiyle boş levha (tabula rasa) olduğunu düşünelim; bu zihin nasıl donatılacaktır? İnsanın o devingen ve sınırsız imgeleminin (hayal gücü) hem de sınırsız bir değişiklik içinde ona işlediği bu geniş birikim nereden geliyor? Zihin, aklın ve bilginin bütün gereçlerini nereden edinmiştir? Bunu tek sözcükle deneyimden diye yanıtlayacağım. Bilgimizin tümünün temelinde deneyim vardır ve o gereçlerin hepsi de oradan türetilmiştir.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bilginin kaynağı yaşantı ürünlerimizdir.
B) Bilgi edinmenin birçok yolu vardır.
C) Bilginin doğruluğunu sezgiyle biliriz.
D) Duyulara dayanan bilgiler kişiye göre değişir.
E) Kesin bilgi aklın duyuları işlemesiyle oluşur.

1. 18-19. yüzyıl felsefi eserleri problem merkezli ve akla yöneliktir. Daha çok burjuva sınıfına hitap etmektedir. Edebî eserler ise halkın duygularına değinmesi, dönemin atmosferini gözler önüne sermesi ve felsefi tartışmaları bu çizgi üzerinden işlemesi açısından önemlidir. Edebî eserler, felsefenin halk arasında yayılmasına etki eden en önemli alan olmuştur. Filozoflar, edebî eserler de kaleme almıştır. Dil ve edebiyat alanındaki yazarların eserlerinde de felsefenin etkisi görülür. Felsefi ve edebî eserlerin giderek çoğalması düşünsel zenginliği artırmış ve halkın aydınlanmasında etkili olmuştur.

Bu parçada 18-19. yüzyıl felsefesinin hangi özelliğine değinilmiştir?

- A) Akla güven duyulmuş ve akılcı düşünce artmıştır.
B) Felsefe, sanat ve edebiyat ile halka inmiştir.
C) Düşünce özgürlüğü desteklenmiştir.
D) Aydın ve yazarlar sınıfı oluşmuştur.
E) Felsefede yeni ekoller çıkmıştır.

2. O sanki gerçek, içerikli hayatta ödevler arasında bir çatışma ihtimali yokmuş gibi konuşmaktadır. Oysa gerçek hayat, ödevler arasında çatışmalar ve insanı bir seçim yapmaya zorlamalarla doludur. Bir dostumun bana emanet ettiği bir sırrı saklamam mı, yoksa söylemem mi gerekir? Dostuma karşı ödev duygum onu saklamamalı, yalan söylemememe ilişkin ödev duygum ise onun sırrını benden isteyebilir. Bu durumda hangi buyruğa öncelik verilebilir?

Parçada aşağıdaki ahlak anlayışlarından hangisi eleştirilmektedir?

- A) Hobbes'un egoizm ahlakı
B) Nietzsche'in hiççi ahlak anlayışı
C) J. P. Satrtre'nin varoluşçu ahlakı
D) Kant'ın iyi istenç ahlakı
E) Bentham'ın utilitarizm ahlakı

3. Locke'a göre doğal halde yaşayan insanların doğa yasası çerçevesinde birtakım hakları vardır. Doğa durumunda insanlar sadece bir başkasının iradesinden bağımsız olarak kendileri ve mülkleri üzerinde özgürce tasarrufta bulunmakla kalmazlar, aynı zamanda eşittirler. Aralarında bedensel ve ruhsal yetiler bakımından ne kadar farklılıklar olsa da onlar doğanın kendisinden bu kabiliyetlerine uygun olarak yararlanma konusunda aynı haklara sahiptirler.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet sözleşme ile kurulmuş yapma bir kurumdur.
B) Bireysel mutluluk devlet otoritesine bağlıdır.
C) İnsanlar arasındaki haklar bakımından eşitlik vardır.
D) İnsanlar hakları bakımından tam bir eşitliğe sahiptirler.
E) Bireysel hakların korunması devletin temel görevidir.

4. Felsefe İlk Çağ'dan günümüze kadar çeşitli konuları farklı düzeylerde tartışmıştır. Birbirinden farklı görüşler ortaya çıkmış bu görüşlerin bir kısmı diğeriyle karşıtlık oluşturmuştur. Tarihe ve gelişen toplumsal gelişmelere bağlı olarak farklı felsefe dönemleri ortaya çıkmış taşıdığı özelliklerle diğer dönemlerden ayrılmıştır.

Buna göre;

- I. İnsanı ve doğayı sadece akıl temelinde anlamak amaçlanmıştır.
II. Doğru, inancın sağladığı bilgidir. Akıl yeni bilgi aramak yerine var olan bilgiyi anlamaya ve açıklamaya çalışmıştır.
III. İnsan merkeze alınmış, insanın aklını kullanarak doğa yasalarını bileceği inancıyla hareket edilmiştir.

yargılarından hangileri 18. yüzyıl felsefesini yansıtmaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I ve II

5. Toplumun sözleşme ile kurulduğunu ifade eden düşünür "Birbirinden farklı, hatta birbirine aykırı bireysel iradeler nasıl olup da ortak bir yasada birleşeceklerdir?" sorusuna yanıt aramıştır. Ona göre, insanların birbirinden farklı, birbirleriyle çelişik bazı çıkarları vardır. Ancak onların birbirlerine uyan, birbirleriyle uyum içinde olması mümkün olan çıkarları da vardır. Örneğin hayat, özgürlük, eşitlik insanların ortak çıkarlarıdır.

Parçaya göre toplum sözleşmesini olanaklı kılan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ortak çıkarların var olması
B) Bireysel çıkarları korunmak istenmesi
C) Güvenli yaşama isteği
D) Tanrı'nın buyruğuna uyma isteği
E) Haz alma acıdan kaçınmayı isteme

6. Anlığımızı düşüncenin bütün gereçleriyle donatan şey, ya dışsal duyulur şeyler üzerinde ya da zihnimizin algıladığı-mız ya da düşündüğümüz şeylerle ilgili olarak yaptığı iç-sel işlemler üzerinde yaptığımız gözlemlerdir. Bunlar hem edinmiş olduğumuz hem de doğal olarak edinebileceğimiz bütün idelerin kendilerinden fıskırdığı iki bilgi kaynağıdır.

J. Locke'un bu görüşüne göre, bilginin kaynağı aşağıdakilerden hangileridir?

- A) Akıl - Deney
B) Sezgi - Akıl
C) İç deney - Akıl
D) Sezgi - Dış deney
E) Dış deney - İç deney

7. "Benim yerime düşünün bir kitabın, vicdanımın yerini tutan bir din adamım, peşmanım ile ilgilenerek sağlığım için karar veren bir doktorum. Benim zahmete katlanmama hiç gerek kalmaz artık. Para harcayabildiğim sürece düşünüp düşünmemem de pek o kadar önemli değildir; bu sıkıcı ve yorucu işten başkaları beni kurtaracaktır çünkü."

Kant'ın bu parçada tasvirini yaptığı kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlüğüne düşkün olan
B) Bağımsız düşünebilen
C) Merak ve hayret duyan
D) Aklını kullanma cesaretini gösteremeyen
E) Otoritelere bağlı olan

8. İki kişiyi ele alalım. Bunlardan biri bir konu hakkında koyulan ödülü almak için doğru söylüyor, diğeri ise doğru söylemenin iyi olduğuna inandığı için doğruyu söylüyor. Her iki kişi de doğru söyleyerek ahlaken istenen bir eylemi yapıyor. Ancak Kant, bu kişilerden yalnızca birinin davranışını ahlaka uygun bulmaktadır.

Parçaya göre;

- I. Ödevden doğan her eylem iyidir.
II. Ödeve uygun olan her eylem iyi değildir.
III. İyi eylemin ölçütü eylemi yaptıran niyettir.

yargılardan hangileri ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III

9. J. Locke'a göre felsefe, Tanrı, evren, varoluş, ruh, madde gibi kavramları tanımlamaya hatta bunlarla ilgili soruları yanıtladığını iddia etmeye kalkmamalıdır. O, öncelikle insan bilgisinin güvenilirliğini, sınırını, doğruluğunu, kaynağını ele almalıdır.

Buna göre J. Locke'un aşağıdaki yargılardan hangisini savunması beklenebilir?

- A) Öncelikle metafiziğin soruları yanıtlanmalıdır.
B) Bilgi doğuştan olup hatırlamayla ortaya çıkar.
C) Felsefe varlık problemlerine hiçbir zaman çözüm aramamalıdır.
D) Akıl bilginin taşıyıcısıdır.
E) Varlıkla ilgili sorular bilgi ile ilgili sorulardan sonraya alınmalıdır.

1. A. Comte'a göre sadece olguları bilebiliriz. Olgular konusundaki bilgimiz de mutlak değil, rölatiftir. Bir olayın özünün ya da gerçek nedeninin ne olduğunu arayıp sormanın anlamı yoktur. Biz, ancak bu olayın art arda geliş ve benzerlik bakımından, öteki olaylarla olan ilişkilerinin ne olduğunu sorabiliriz. Bu art arda geliş, olguların yasalarını oluşturur. Bilimsel bilginin anlamı da olguların yasalarını öğrenmek, bunların yardımıyla diğer olguları önceden bilebilmektir.

Bu parçaya göre A. Comte'un görüşleri aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilmektedir?

- A) Rasyonalizm
- B) Pozitivizm
- C) Emprizm
- D) Entüisyonizm
- E) Fenomenoloji

2. Locke'a göre, en üstün ve biricik politik güç, yasama gücüdür. Ancak insanın kudrete olan zaafından dolayı bu güce aynı zamanda kendisi tarafından çıkarılacak yasaları uygulama gücü verilmesi tehlikeli olur. Bu nedenle Locke yasama organının yasaları çıkarır çıkarmaz dağıtması ve onların yürütülmesini kendisinden aşağıda olan ve sürekli görev başında bulunacak bir yürütme gücüne verilmesini uygun bulur.

Bu parçaya göre Locke, aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

- A) Devletin sözleşmeyle kurulduğunu
- B) Egemenin tek kişide olmasını
- C) Bireysel hakların güvenceye alınmasını
- D) Güçler ayrılığı ilkesini
- E) Hukukun üstünlüğünü

3. A. Comte insan zihninin, teolojik - metafizik ve pozitif aşamalardan geçerek geliştiğini söyler. Comte'e göre, yaşanan çağ pozitif çağdır, yani bilim çağıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi pozitif çağın özelliklerinden değildir?

- A) Olayları yöneten şeyin, sadece doğa yasaları olduğu düşünülür.
- B) Olaylar arasında değişmez bilimsel ilişkilerin var olduğu savunulur.
- C) Bilimlerin dogmatik bir gidişten kurtarılması esas alınır.
- D) Felsefede pozitifleşip düşüncenin teolojik ve metafizik öğelerinden arınması için çaba gösterilir.
- E) Zihin olayları nesneleri ve bunların gizli kuvvetlerle açıklanmaya çalışılır.

4. Yasama organı Locke'da halk tarafından seçilmiş temsilcilerden meydana gelir: Yürütme organı, yasama organı tarafından çıkarılmış olan yasalara açıkça aykırı düşmeyen bir fiili cezalandıramaz. Ayrıca bu cezanın da tarafsız bir yargı organı tarafından gözden geçirilmesi gerekir. Yasama organı veya halk tarafından kendisine verilen görevin sınırları dışına çıktığı hissedildiği anda yürütme organı, yasama organı veya halk tarafından görevinden uzaklaştırılır.

Bu parçaya göre Locke'un aşağıdakilerden hangisini benimsediği söylenemez?

- A) Yönetimde denetim mekanizmasını
- B) Yasanın üstünlüğünü
- C) Demokratik yönetimi
- D) Yasama ve yürütmenin aynı olmasını
- E) Cezalandırmanın kanuni olmasını

5. Rousseau'ya göre toplum sözleşmesiyle öyle bir toplum kurulacaktır ki, burada her üyenin özgürlük ve çıkarları ortak bir güç tarafından savunulacak ve korunacaktır. Bu toplum biçimi sayesinde herkes herkesle birleşecek ve yasa itaat eden her insan aslında kendine itaat etmiş olacak ve böylece eski doğal durumdaki gibi özgür ve eşit kalacaktır.

Bu parçaya göre medeni duruma geçildiğinde doğa durumundaki gibi eşit ve özgür olmanın yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yasalara uygun davranmak
B) Egemene koşulsuz itaat etmek
C) Eylemlerimizde toplumsal yararı gözetmek
D) Bireysel çıkarı öncelemek
E) Otoritelere karşı durmak

6. Kant'a göre eylemler, zorlama altında yapılan eylemler ve özgürce yapılan eylemler olarak ikiye ayrılırlar. Ahlaki eylemler ancak ikinci tür eylemlerdir, öte yandan özgürce yapılan eylemler de insanın eğilimlerinden kaynaklanan eylemlerle, ödev duygusundan veya ödevden çıkarılan eylemler olarak ikiye ayrılırlar. Kant'a ödev duygusunun etkisi, belirlenmesi sonucunda yapılan eylemler ahlaki eylemler olarak kabul etmektedir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki eylemlerden hangisi ahlaki eylemdir?

- A) Bir gencin güvene almayı düşünmekten doğruyu söylemesi
B) Bir şahidin alacağı mülkü düşünerek olayı çarpıtarak anlatması
C) Bir kişinin "doğruyu söylemek iyidir" düşüncesinin gereği doğruyu söylemesi
D) Bir gencin kendisine yapılmasını istemediğini başkasına yapmaması
E) Bir gencin çıkarı uğruna başkalarının hakkını savunması

7. Yardıma ayırdığım para ancak on kişinin açlığını giderecek kadardır. Yardım edeceğim çocuklardan biri besin almazsa ölme ihtimali var diğer çocuklar ise daha sağlıklılar ama onlar da açtır. Ben çoğunluğun yararını düşünerek eylemde bulunursam ölümle yaşam arasında bir çizgi de olan çocuk ölecek çünkü ona yetecek bir yardımım olmayacak bu bana ahlaki bir durum gibi gelmiyor.

Bu düşüncede olan bir kişi aşağıdaki ahlaki görüşlerden hangisini eleştirdiği söylenebilir?

- A) Ödev ahlakı
B) Utilitarizm
C) Haz ahlakı
D) Erdem etiği
E) Sezgi ahlakı

8. Kant'a göre içimizde kesin bir şekilde varlığını hissettiğimiz bir ödev duygusu vardır. O, 'Yapmalısın, etmelisin' gibi kesin buyruklarla varlığını belli etmektedir. Şimdi bir şeyden sorumlu olmamız için, onu yapma veya yapmama gücüne sahip olmamız gerekir. Mademki içimizde böyle bir sorumluluk duygusu var, o halde özgürüz.

Bu parçaya göre Kant;

- I. Özgür olduğumuz için eylemlerimizden sorumluyuz.
II. Bir eylemin sonucu ahlaki olması için yeterli değildir.
III. Sorumlu olduğumuz için eylemlerimizde özgürüz

hangilerini savunmaktadır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

9. İnsanın başkasının hakkını yemeden özgürce davranma yetisine sahip olduğunu belirten düşünür, özgürlüğün sınırını başkasının hakkının başladığı yerle sınırlandırmıştır. Düşünür, özgürlüğün korunması için devletlerde var olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tek kişide değil ayrı ellerde olmasını ileri sürmüştür. Bu güçler, özgürlüğü kısıtlamamak için birbirini denetlemeleri gerektiğini belirtir.

Bu parçada özgürlük düşüncesi verilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rousseau
B) Locke
C) Kant
D) Hegel
E) Montesquieu

20. YÜZYIL FELSEFESİ

Öğrenilecek Kazanımlar;

- ▶ 20. yüzyıl felsefesinin ortaya çıkışı
- ▶ 20. yüzyıl felsefesinin temel özellikleri
- ▶ 20. yüzyıl felsefesinin felsefi görüşlerinin analizi

ÖRNEKTİR

1. Tin bilimlerinin başlıca yöntemi olan anlama, insanın kendi kurmuş olduğu dünyanın tarihsel bilgisine ulaşmayı amaçlar. İnsan tarihi ve kültürü ancak içerisinden anlayıp kavrayabilir. Bu nedenle tarih ve kültüre ilişkin bilgimiz daima içinde bulunduğumuz tarihsel koşulların ufkuyla sınırlıdır. Bilme ve anlama çabasıyla, tarihsel dünyaya yönelen insan, kendi etik, siyasal, dinsel, estetik, ekonomik vb. ihtiyaçları, ilgileri ve amaçlarıyla hareket eder. Bu nedenle anlamamanın amacı da, insanın/insanların kurmuş oldukları tarihsel gerçekliğin kuruluşunda, süregitmesinde ve değişmesinde rol oynayan ilkelerin, kuralların ve değerlerin bilgisidir.

Bu parçada değinilen sorun aşağıdakilerden hangisiyle ilişkilidir?

- A) Mantıkçı pozitivistizmle
- B) Yeni ontoloji
- C) Hermeneutik
- D) Fenomenoloji
- E) Egzistansiyalizm

2. Onun ahlak felsefesinin temeli "hareket" kavramıdır. Hareket, düşüncenin içsel hâlidir. İnsanın var oluşu düşünme ve hareketle ilgilidir. Hareket, biyolojik olarak yaşamı ve değişimi anlamında değildir. İnsanın kendini ve başka varlıkları değiştirebilmesiyle alakalıdır. Düşünerek hareket etme özelliğine sahip olan insana üstün varlık tarafından amaç verilmiştir. İnsanın amacı sonsuz olana ulaşmaktır. Sonsuz olan Allah'tır. Özgür irade sahibi olan insan; bile-rek ve isteyerek hareketle bulunur; hareketle bulunması insanlık vasfını kazandığını gösterir ve hareketle devam etmesi isteği onun son bulmadığı bir süreçten kaynaklanır.

Bu parçada ahlak görüşüne değinilen çağdaş felsefecimiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nurettin Topçu
- B) İonna Kuçuradi
- C) Macit Gökberk
- D) Mübahat Küyel
- E) Takiyettin Mengüşoğlu

3. "İnsan kendi kendini seçer." dediğimizde her birimizin kendi kendini seçmesini anlıyoruz bundan. Ama insan kendini seçerken bütün insanları da seçer. Kendini seçmesi bütün öbür insanları da seçmesi demektir. Öte yandan bütün insanları seçerken insanoğlu kendini de seçmiş olur. Şöyle ya da böyle olmayı seçmek, bir bakıma seçtiğimiz şeyin değerli olduğunu belirtmek demektir. Çünkü hiçbir zaman kötüyü seçmeyiz. Hep iyiyi (iyi sandığımızı) seçeriz. Herkes için iyi olmayan şey, bizim için de iyi olamaz.

Parçaya göre bireyin kendisini seçmesini ve belirlemesini savunan yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mantıkçı pozitivistizm
- B) İdealizm (Fikirçilik)
- C) Materyalizm (Maddiyatçılık)
- D) Fenomenoloji (Öz felsefesi)
- E) Egzistansiyalizm (Varoluşçuluk)

Sartre'a göre insan ve diğer varlıklar farklı yapıdadır. İnsan dışındaki varlıklar belli bir öze sahip olarak vardır. Bu nedenle insan dışındaki varlıklar değişmez yapıdadırlar. Fakat insan için bu durum geçerli değildir. İnsan, varlığa sahiptir ama bir özü yoktur. Bu özü verecek bir Tanrı, bir güç de yoktur. Bu durumda insan alternatifsiz bir hâlde özgürdür, özgürlüğe mahkûmdur. Bu yüzden insan belirlenmemiştir. Özünü de kendisi yaratacaktır. İnsan istediği her şey olabilme potansiyeline sahiptir.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanda öz varoluştan sonra gelir.
- B) İnsan ne isterse o olabilir.
- C) İnsan sorumluluktan kurtulamaz.
- D) İnsanın dışındaki varlıklar kendisi için varlıktır.
- E) İnsanın özgürlüğü belirlenmiş olmamadan gelir.

5. Bilincin özü yönelim olduğundan bilince yönelik araştırma; bilincin kendisine değil içerdiğine, yöneldiği şeye yani fenomenlere yönelik olmak zorundadır. Fenomenlerin özüne ulaşabilmek için daha önce edinilmiş bilgilerden, ön yargılardan, rastlantısal özelliklerden uzaklaşmak ve bu bilgileri bir kenara bırakmak suretiyle salt bilince ulaşılır ve özler kavranır.

Bu parçaya göre özü görüleme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Diyalektik düşünme
B) Hermeneutik
C) Derinliğine düşünme
D) Paranteze alma
E) Analitik düşünme

6. 18. yüzyıla doğru bilimin etkisi altındaki felsefeye bakış değişmiş, matematik ve fizik alanındaki ilerleme felsefede kesin bilginin aranmasına neden olmuştur. Ana problem, bilginin doğasına ilişkin sorgulamalarda gerçeğin ne olduğu ve nasıl bilinebileceği yönündedir.

Bu açıklamaya göre felsefenin tartışılan ana problemleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Etik - Sanat
B) Bilim - Varlık
C) Bilgi - Bilim
D) Varlık - Etik
E) Bilgi - Varlık

7. Düşüncelerin, anlayışların bilincin üretilmesi, başlangıçta insanların maddi etkinlikleri ile maddi ilişkileriyle tümüyle iç içedir; gerçek yaşamın dilidir bu üretim. Kavrama, düşünme, insanların maddi davranışlarının doğrudan ürün olarak belirir.

Marks bu sözleri ile aşağıdaki düşüncelerden hangisini desteklemektedir?

- A) Varlık sürekli değişim içerisinde.
B) İnsan, varlığın gerçek yapısını bilemez.
C) Gerçek varlık yoktur.
D) Varlığın temelinde madde vardır.
E) Asıl olan ideadır.

8. Kant'ın bilginin kaynağı ve elde edilişi hakkında ortaya koyduğu yaklaşım akılcılığın ve deneyciliğin sentezi şeklinde olmuştur. Hegel Kant'ın yaklaşımını doğru bulmayarak varlığı önceleyen bir felsefe ortaya koymuştur. Bilimlerin hızlı değişmesi felsefede kesin bilgi arayışına neden olmuş bu süreçte olguya, deneye dayanan bilgilerin doğruluğu öne çıkmış olguların dışında kalan, metafizik alanın felsefenin dışına itilmesine neden olmuştur. Bilimin etkisiyle oluşan pozitivizm düşüncesi Marx'ın maddeci felsefesini etkilemiştir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Felsefi dönemler arasında karşılıklı etkileşim olmuştur.
B) Felsefi dönemler birbirinden bağımsız oluşan felsefeler değildir.
C) Her felsefi dönemin kendine has koşulları var olmuştur.
D) Felsefi düşünce birikimli olarak ilerleyerek gelişmiştir.
E) Filozoflar bağnaz ve özgün düşünceler ortaya koymazlardır.

9. Her tabakanın kendine göre bir yasası vardır, fakat aynı zamanda aynı varlık kategorisinde bütün kategoriler iç içe geçme durumundadır. Aşağı tabakanın kategorileri, yukarı tabakada yeniden belirlenir. Örnek fiziğin yasaları canlı varlıklar için de geçerlidir, fakat bu geçerlilik aynı biçimde değildir. Çünkü her yeni varlık tabakası, yalnızca aşağı tabakanın öğelerinin bir araya gelmesini değil, onu aşmış olan "yeni"yi meydana getirmeyi ifade eder. Örneğin yaşam, fizik ve kimya karşısında yeni bir şeydir. Varlık bakımından aşağı tabakanın üst tabakaya gereksinimi yoktur, ancak yukarı tabakaların varlığı aşağı tabakalara bağlıdır. Bu nedenle Tin(Geist) en yüksek varlık tabakası olmasının yanında aynı zamanda en güçsüz varlık tabakası durumundadır.

Bu parçada değinilen varlık görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Diyalektik materyalizm
B) Yeni ontoloji
C) Diyalektik idealizm
D) Fenomenoloji
E) Hermeneutik

1. Toplumca yapmamız gereken şey, yaşama etkisi olan, kendine özgü özelliklerle bezenmiş çağdaş bir kültürle ortaya çıkmak. Şimdi burada bakışlarımız felsefede yoğunlaştığına göre felsefenin de bu kültür kuruluşunda kendine düşen rolü oynaması gerekir. Kişi ve toplum olarak korkuya ürküye kapılmadan, duyguca aşağılık yukarılık gütmeden saptamalıyız: Taşınma felsefeyle düşünme değirmi dönmaz. Kendi felsefemizi kendimiz üretmek zorundayız. Ne var ki başka felsefelere sırt çevirmek yanlışın en yanlışısı olur. Pek çok alanda olduğu gibi felsefede de gelecek; kültürler arası, kültür aşırı iletişim ve etkileşimlere gereksinme göstermekte. Kendi içinde büzülen, kurur. Dışta yaşamaya kalkışan, yok olur.

Bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her toplum kendi değerlerine uygun felsefeler üretmelidir.
B) Bir toplumun gelişmesinde felsefeye düşen görevler vardır.
C) Harici felsefeler ile ilişkiyi kesmeden kendimize has bir kültür oluşturmamızdır.
D) Harici felsefeler bir topluma egemen olursa yerli kültür baskı altında kalır.
E) Çağdaş bir toplum olmanın yolu felsefe yapmaktan geçer.

3. Popper'a göre bir bilgiyi sürekli sınıdıktan sonra, sınıama sonucu hala çürütölmemiş olan görüşler, hiç değilse şimdilik doğru sayılarak bilgi dağarcığına eklenirler. Ona göre önemli olan bir kuramın ne zaman doğrulanabileceğı değil, zaman ve hangi koşullarda yanlışlanmış yani çürütölmuş sayılabileceğidir. Popper, her varsayımı aksi kanıtlarınca ya kadar doğru saymak, bir karşı örnek çıkınca da onu terk etmek üzere bu varsayımı korumak niyetindedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Varsayımlar karşı bir örnek çıkıncaya kadar geçerliliklerini korur.
B) Bir varsayım ortaya çıkan tek bir karşı örnekle geçerliliğini yitirmez.
C) Pek çok sınıamada bulunmuş çürütölmemiş olan görüşler birini dağarcığına eklenir.
D) Bilimin esası olması doğrudur.
E) Bir varsayım yalın çözümler ile desteklenirse yasa haline gelir.

2. Takiyettin Mengüşoğlu, insanın ne olduğu sorunuyla yakından ilgilenmiştir. İnsanı açıklamada onun tek özelliğinden yola çıkmanın hatalı olacağını belirtmiş, insanın tüm yapısı ve eylemleriyle ele alınması gerektiğini üzerinde durmuştur. İnsanın günlük hayatında görülen her şey ahlak konusu içinde ele alınır, bunlar bütünü içinde incelenirse ahlakın ne olduğu anlaşılır ve bu sayısıyla insan da anlaşılabilir olur. Ona göre insan değerli bir varlıktır ve ona yaklaşırken bu değerleri göz ardı edilmemelidir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan özgür olarak doğar.
B) İnsan ahlaksal bir varlıktır.
C) Sorumlu insan özgürdür.
D) İnsanda öz varoluştan sonradır.
E) Özgürlük insanın varoluş gücüdür.

4. Sartre'a göre, insan insanı yeniden oluşturur. Bir tür icat eder. İnsan bilir ki, desteksizdir, hiçbir yerden yardım gelmez. Kendisi her an, insanı keşfetmek, onu icat etmek zorundadır. İnsan, insanın geleceğidir. Ne olursa olsun, insanın yapacağı, kuracağı bir gelecek vardır. El değmemiş bir yarın onu bekler. Bu durumda da insan kendi başına, tek başına bırakılmış olur.

Buna göre Sartre'ın düşüncesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İnsan, yazgısının belirlediğı yaşamda özgürlüğü arar.
B) İyi kavramı, toplumdaki topluma, insandan insana farklılık göstermez.
C) İnsanların anlama ve bilme yetenekleri farklıdır.
D) İnsan ne olacağına, nasıl davranacağına sadece kendisi karar verir.
E) Akıl, insanı iyiye götüren en önemli öğedir.

5. Gadamer'e göre insan zorunlu olarak ön yargılarıyla vardır. Ön yargı, insan için anlamamanın zorunlu koşuludur. Ön yargılar, bir tür ön bilmeyi sağlarken insanın bakış açısının da varabileceği sınırı gösterir. Gadamer, anlamayı ufukların kaynaşması dediği teoriyle açıklar. Ön bilmenin sağladığı kişinin ufku, anlamaya yöneldiği şeyin ufkuyla kaynaşır ve ortaya anlama çıkar. Ufukların kaynaşması, dil ve anlam ilişkisi üzerinden bir insanın sözlerinin anlaşılması veya bir metnin yorumlanması şeklinde olabilir.

Bu parçaya göre;

- I. Ön yargı anlamamanın ön adımıdır.
- II. Anlamak üretilmiş bilginin yeniden üretilmesidir.
- III. Anlama dilin niteliğine göre gerçekleşir.

yargılardan hangileri ileri sürülebilir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. Üretim ve üretimin yanında ürünlerin değiş tokuşu bir toplum düzeninin temelidir. Tarihte her ortaya çıkmış toplumda ürünlerin bölünmesi ve bununla birlikte sınıfların ayrılığı ve insanların toplumsal yaşamdaki yerlerinin (doğuş, mülk, meslek yoluyla) toplumsal ayarlanmalarına bağlı olarak üretilmesine ve ayrıca ürünlerin nasıl değiş tokuş edileceğine bağlıdır. Buna göre bütün toplumsal değişmelerin ve politik devrimlerin son nedeni insan yaşamında araştırılacak değil... Üretim ve değiş tokuş biçiminin değişmelerinde araştırılacaktır; bu nedenle felsefe değil, ilgili dönemin ekonomisinde araştırılacak şeylerdir.

Bu parçadan çıkarılabilecek temel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Madde zihinden bağımsız bir gerçekliktir.
- B) İnsan eylemlerinin temel itici gücü ekonomik yapıdır.
- C) İnsan eylemlerini yapmadan önce düşünür ve öyle yapar.
- D) İnsan yaşamı acıdan kaçınma ve hazzı yönelme arasında geçer.
- E) İnsanın tüm eylemlerinin temelinde bilinç yer almaktadır.

7. Mantıkçı pozitivistler önermeleri doğrulanabilir olma bakımından incelemişlerdir. Onlar için bir önermenin doğrulanabilir olması, o önermenin yanlış ya da doğru olduğunun ortaya konması demektir. Doğrulanabilir önerme, olgusal olarak üzerinde deney yapılmaya uygun önermedir. Metafiziksel önermelerde buna imkân yoktur, onun için anlamsızdır.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki önermelerden hangisi metafizikseldir?

- A) Kar yağarsa hava soğur.
- B) Su, oksijen ve hidrojenlerden oluşan bileşiktir.
- C) Platon Yunan filozofudur.
- D) Evren ve Tanrı aynıdır.
- E) Evrenin bir düzlemi vardır.

8. Kant'ın bilgi ve varlık konusunda geliştirdiği düşüncelerinin, bilgiyi varlığın önüne almasını eleştirerek, bilgiden önce varlığın konu alınması gerektiğini savunmuştur. Felsefe buna göre ancak varlığın felsefesi olabilir ve insan, felsefeyle nesnenin arkasındaki ideyi (fikri) kavrayabilir.

Bu düşünceleriyle 20. Yüzyıl felsefesinin oluşmasında etkisi olan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marx
- B) Hegel
- C) Bergson
- D) Comte
- E) Sören Kierkegaard

9. Çıkış noktası Hegel'dir. Özellikle de ondan gelişme düşüncesi ile diyalektik alır. Kendini Hegel'in bir öğrencisi olarak görmekte ve söylemektedir. O da Hegel gibi, evrenin gelişmesinin diyalektik bir biçimde olduğunu söyler. Hegel her şeyi tinden başlatırken o maddi olandan başlatmaktadır. Kendi deyişiyle Hegel'i baş aşağı eder. Onun idealist tarih anlayışı yerine materyalist tarih anlayışını koyar. Bu materyalist tarih anlayışı da, daha çok, ekonomik anlamda materyalist bir tarih anlayışdır.

Bu parçada değinilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marx
- B) Sartre
- C) Nietzsche
- D) Husserl
- E) A. Comte

1. Süre nedir? Süreyi en iyi kendimizi tam vererek bir melodiye yaşarken anlarız: Gözlerimizi kapayalım ve kendimizi musiki yaşantısına bırakalım. Tek tek sesler, notalar artık parçalanmayacak; dakika ve saniyeler yoktur artık, her uzay parçası yok olmuştur. Bir nota sonra gelen notanın içinde kaybolur ve devinim sürekli bir akış halini alır. Bu yaşantıda maddeyi yeniyoruz, uzayın sınırlarının üstüne çıkıyoruz ve içimizde salt bir süreyi yaşıyoruz. Bütün benliğimizle kendimizi bir işe verdiğimizde de aynı şeyi duyarız. Geçmiş sürekli olarak bugüne akıyor ve geleceğe doğru. Böyle bir tam kendini verişte zaman ortadan kalkar, süre başlar. Süreyi yaşayabilmemizin koşulu bellektir. Bellek zaman aralıklarını yener, geçmiş şimdi olarak yeniden yaşanır. Bellekte uzay ve zamanı bırakıyoruz.

Bu parçaya göre süre aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Geçmiş ve şimdiyi bir bütün olarak duymaktır.
- B) Zamanı mekandan ayrı düşünememektir.
- C) İnsanın Tanrı'yı vicdanında duymasidir.
- D) Başlangıç ve bitiş arasındaki geçen zamandır.
- E) İç güdü ile zekanın birleşmesidir.

2. Evrenin yapısı maddeseldir. Madde, bilincin dışı ve bilinçten bağımsız gerçeklik olarak vardır. Evrenin varoluş biçimi de devinimdir. Devinim olmadan madde olamaz. Madde olmadan da devinim düşünülemez. Evren olmuş bitmiş bir şey değil, diyalektik biçimde sürekli bir süreçtir; olaylar arasındaki bağlantılar zorunlu bağlantılardır ve özü devinim olan maddenin zorunlu gelişme yollarını kurarlar. Gelişme süreci yalnızca niceliksel bir değişim olarak değil, niceliksel değişimlerden niteliksel değişimlere geçen bir ilerleme olarak belirlenir. İnsanın bilinci de bu gerçekliğin diyalektik yapısı ile bağlantı içinde gelişmektedir.

Bu parçada yer verilen düşünceler aşağıdaki felsefi akımlardan hangisini yakınlıkla temsil etmektedir?

- A) Mekanik materyalizm
- B) Diyalektik idealizm
- C) Mantıkçı pozitivism
- D) Diyalektik materyalizm
- E) Analitik felsefe

3. Fenomenoloji, kelime anlamının da tam karşılığı olmak üzere fenomenin incelenmesidir. Fenomen, duyulara konu olan ve duyuusal alanın nesneleri olarak ele alınır. Fenomenler nesnenin kendisi değil, nesnenin insan zihnine konu olan şeklidir. İnsan, aklının duyuları aracılığıyla nesneleri kendi algısında deneyimler.

Buna göre, fenomen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Değişen madde
- B) Canlı varlık
- C) İdeal özler
- D) Nesnelerin bizdeki algıları
- E) Tanrı'nın belirlediği özler

4. 19. ve 20. yüzyılla doğru yaşanan siyasal gelişmeler, sosyoekonomik gelişmeler insanın yalnızlaşmasına, var olan değerlerden uzaklaşmasına ve yeni değerler aramasına neden olmuştur. Bu süreçte Nietzsche, Jasper, Sartre gibi filozoflar insanın varoluşunu öne çıkaran felsefi görüşleri sürmüştür. Onlara göre varoluş özden önce gelmez. Her şey kendi çabasıyla özünü oluşturmaktadır.

Bu parçada değinilen felsefi yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pozitivizm
- B) İdealizm
- C) Egzistansiyalizm
- D) Fenomenoloji
- E) Hermeneutik

5. Günlük hayatta ve bilim üzerine yapılan tartışmaların çoğunun çözümsüz kalmasının temel sebebi her insanın kavramları kendine göre değişik bir anlamda tanımlaması ve herkesi de bu anlamda birleşmeye zorlamasıdır. O halde bilim ve felsefe yapmak istiyorsak işe önce kavramları tam, doğru ve ortak bir şekilde tanımlayarak başlamalı, ciddi dil analizleri yapmalıyız. Bu analizlerden sonra içerdiği netleşmiş bu kavramlarla önermeler kurmalı ve bu önermeleri de sembolik mantıkla denetlemeliyiz. Bu yolla asla çözümsüzlük ve yanlış sonuca ulaşmak mümkün değildir.

Bu parçada 20. yüzyıl felsefesinde ortaya çıkan felsefi yaklaşımlardan hangisine değinilmiştir?

- A) Analitik felsefe
- B) Sezgicilik
- C) Faydacılık
- D) Deneycilik
- E) Görüngü bilim

6. Fransız İhtilali'nin sonuçları değerlendirildiğinde devrimi isteyenler tarafından öne sürülen adalet ve eşitliğe dayalı toplum düzenine ulaşamadığına yönelik görüşler ortaya çıkmaya başlamıştır. Pozitivizm akımı öncülüğünde Fransa'da yeni bir düzen arayanlar olmuştur. Sanayi Devrimi üzerine yapılan eleştiriler de İngiltere'de gitgide tırmanmış ve yeni düzen arayışları orada da görülmeye başlamıştır. Toplumda adil bir bölüşüm olmadığı fikri Almanya'yı da içine almış ve tüm Avrupa'yı, 20. yüzyıla doğru ise dünyayı sarmıştır. Bu gelişmeler doğrultusunda felsefede yeni fikirler oluşmuştur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi 20. Yüzyılda gelişen fikirlerden değildir?

- A) Hermeneutik
- B) Materyalizm
- C) Egzistansiyalizm
- D) Fenomenoloji
- E) Yeni ontoloji

7. Realite, gerçek dünya birlikli bir oluş değil, ayrışık (heterogen), bir cinsten olmayan katmanlardan kurulu bir oluşun bir kunoş bir yapıdır.

Dört katman ayırır Hartmann:

- a. Cansız nesneler anorganik dünyanın temel katmanını oluşturlar. Bu katman ile fizik ilgilidir.
- b. Canlı varlıklar yaşam olaylarını gösterirler. Bu katmanla biyoloji ilgilenir.
- c. Ruhlu varlıklar bilinç olaylarını gösterirler. Bu katmanla ruh-bilim ilgilenir.
- d. Tinsel varlıklar, demek ki, insanlar aynı zamanda kendi üzerinde bilinci gösterirler. Bu katmanla da tin felsefesi, kültür felsefesi ilgilenir.

Hartman varlık katmanlarını belirlerken aşağıdakilerden hangisini ölçüt almış?

- A) Varlıkların nitelik bakımından ayrışmasını
- B) Varlıkların birden çok tözden oluşmasını
- C) Varlığın zihne bağlı olma durumunu
- D) Varlığın zihinden bağımsız olma durumunu
- E) Varlığın hem madde hem de düşünsel boyutlu olmasını

8. Özgürlük problemini etik açıdan ele almış ve ona varoluşçu felsefe akımı ekseninde yanıtlar aramıştır. Varoluşun önden önce geldiğini ve insanın bu öze eklediği özgürlüğünse sonradan oluştuğunu ileri sürer. Her insana açık olan özgürlüğe ulaşma durumunu sadece bazı insanların gerçekleştirebileceğini savunur. Özgürlüğün insana ait bir özellik olduğunu düşünen Sartre'ı eleştirir ve özgürlüğü varoluşun olanağı olarak ele alır.

Bu parçada çağdaş felsefecilerimizden hangisinin düşüncesine değinilmiştir?

- A) Hilmi Ziya Ülken
- B) İonna Kuçura
- C) Rıza Tevfik
- D) Ayhan Sayılı
- E) Takiyettin Mengüş

9. Hegel'in felsefesini bireyin öznel olarak var olma şansını ortadan kaldırdığını düşünerek eleştirmiştir. Hegel'in akıl ile gerçeği birbirine eşlemesi noktasında nesnel bir sistem olduğunu ve bu sistemde öznel bir varoluşa yer vermediğini dile getirerek eleştirmiştir. Hegel'in nesnel gerçeklik görüşünün karşısına öznel gerçeklik görüşünü çıkarır. Buna göre gerçek olan varoluştur. Bu düşüncesiyle varoluşçu felsefenin de öncüsü olmuştur.

Bu parçada 20. Yüzyıl felsefesinin oluşmasında katkısına değinilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marx
- B) Husserl
- C) N. Hartman
- D) Comte
- E) Sören Kierkegaard

10. Bilim adamları bilimsel olgu ve olaylara yaklaşırken kendi dönemlerinde var olan bilimsel anlayış ve genel bakış açısına göre olaylara yaklaşırlar. Bu genel zihniyet değiştikçe de bilim adamlarının olaylara yaklaşımı buna paralel değişir. Bu zihniyeti bilimsel bir gözlük olarak görmek mümkündür, her bilim adamı çalışmalarını yaparken aynı gözlüğü kullanır ve bu bakış onun ürettiği sonuçları etkiler.

Parçada "etkinlik olarak bilim" yaklaşımının hangi kavramı anlatılmaktadır?

- A) Yanlışlanabilirlik
- B) Paradigma
- C) Doğrulanabilirlik
- D) Nesnellik
- E) Nedensellik

1. Bunalım dönemi içinde genç bir bilim insanı, çıkar ve yeni bir bakış açısı yani paradigma öne sürer. Önceleri büyük bir tepki alan genç bilim insanı, sonraları taraftar bulmaya başlar. Eski topluluğun yaşlı üyeleri genç bilim insanının önerdiği yeni paradigmaya karşı koymalarına rağmen eski paradigmayı kabul edenler arasından bazı genç bilim insanları topluluktan ayrılarak yeni paradigma etrafında toplanırlar. Ne zaman yeni paradigma eski paradigmadan daha çok bilim insanı topluluğuna sahip olursa bilimsel devrim gerçekleşir. Devrimin gerçekleşmesi ve eski paradigmanın yaşlı üyelerinin ölmesiyle yeniden olağan bilim dönemine girilir.

Bu parçadan;

- I. Bilimsel devrim ile olağan bilim dönemi başlar.
- II. Bilimsel devrim yeni paradigmanın oluşmasıyla gerçekleşir.
- III. Yeni paradigmaya yaşlı bilim insanları tepkisel yaklaşmaktadır.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Hartman'a göre, her realite katmanının kendine göre bir yasası vardır, her biri kendine göre bir yenilik ve bunu bir önceki basamakla belirlemeye olanaklıdır. Her katman dayandığı katmana göre yeni bir şey getirmiştir. Bir yüksek katman bir önceki katmanı aşmıştır, ama onun tarafından belirlenmiş değildir. Örneğin ruhsal katman organik katmana bağlıdır ama onu aşarak belirlenmemiştir. Bir yukarı katmanın getirdiği yenilik, aşağı katman üzerinde bir gücü vardır. Yüksek katman kendisine temel olan aşağı katmana göre özgürdür.

Bu parçadan çıkarılacak en genel yargı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Varlık katmanları arasında sebep sonuç ilişkisi vardır.
B) Varlık katmanları artan niteliğe bağlı olarak özgürleşmektedir.
C) Alt varlık katmanı var olmak için üst varlık katmanına bağlı değildir.
D) Varlıklar bir öze göre meydana getirilmiştir.
E) Tüm var olanlar bir yaratıcının varlığına bağlıdır.

3. Felsefenin tarihsel gelişimi üzerine düşünceler üretmiştir. Onun kültürler arası etkileşimi üzerinde durmuştur. 'Felsefe nasıl doğmuştur, doğduktan sonra Roma'ya, Yahudi, Hristiyan ve Müslüman çevreye, Avrupa'ya, Osmanlılara nasıl, hangi yolla ve ne olarak geçmiştir? Felsefe hakkında birtakım bilgiler olarak mı yoksa çıkarılgısından uzak, uyumlu ve evren önünde saygılı, şaşkınlıktan doğan eleştireci bir düşünce anlayışı olarak mı?' gibi sorular sorarak konuya açıklık getirmektedir. Felsefenin aslında Antik Yunan'da başlamadığını doğanın karşısında duyulan şaşkınlıktan doğduğunu belirtmektedir.

Bu parçada çağdaş felsefecilerimizden hangisinin düşüncesine değinilmemiştir?

- A) Nurettin Topcu
B) İsmail Küçürafadi
C) Macit Gökçek
D) Müberrut Kültür
E) Tahsin Mengüç

Efendi ahlakı güç istenciyle oluşan üstün insan ahlakıdır. Güç istemi, yaşam ve oluşturma. Bir var olma, hâkim olma içgüdüdür. Bu güç istemi ile harekete geçen insan bir üstün insandır. Bu üstün insan çağının her türlü kokuşmuş değerlerini karşısına alan ve reddeden bir protestocudur. Çağında geçerliliği olan iyi ve kötünün ötesine geçmiş olan bu üstün insan kendisini aşmış ve yeni değerler yaratabilme gücüne ulaşmıştır. Kendi değerini kendisi yaratabilen insan kendi ahlakını kendisi oluşturur.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi efendi ahlakının özelliği değildir?

- A) Özgürdür.
B) Yeni değerler üretendir.
C) Geleneksel değerlerle barışıktır.
D) Kendi ahlaki değerlerini oluşturur.
E) Güç istemiyle hareket eder.

5. Çağdaş felsefe kendine özgü yanlarıyla birlikte geçmişin etkisiyle ortaya çıkan bir felsefedir. Bu felsefenin oluşmasında Rönesans felsefesinden beri oluşan bakış açısı ve ileri sürülen bilgi ve gerçeğin ne olduğu hakkındaki görüşler etkili olmuştur.

Buna göre, aşağıdaki görüşlerden hangisi 20. Yüzyıl felsefesinin oluşmasında etkisi olan bir düşünce değildir?

- A) "Düşünüyorum öyleyse varım."
B) "Gerçek olan olgusaldır."
C) "Görüşüz kavramlar boş, kavramsız görüşler kördür."
D) "Gerçek olan akılsal, akılsal olan gerçektir."
E) "Hakikat bellidir, onu aramaya gerek yoktur."

6. Özgürlük problemini etik açıdan ele alan İonna Kuçuradi, varoluşun özden önce geldiğini ve insanın bu öze eklediği özgürlüğünse sonradan oluştuğunu ileri sürer. Her insana açık olan özgürlüğe ulaşma durumunu sadece bazı insanların gerçekleştirebileceğini savunur.

Parçaya göre İonna Kuçuradi'nin aşağıdaki felsefi yaklaşımlardan hangisini eleştirdiği söylenebilir?

- A) Gadamer'in yorumlama anlayışını
B) Bergson'un sezgi ahlakını
C) Sartre'nin varoluşçu felsefesini
D) E. Husserl'in görüngü felsefesini
E) Nietzsche'nin "üstinsan" anlayışını

7. Karl Popper'a göre, bilimdeki esas olan ölçüt doğrulanabilirlik değil yanlışlanabilirlik. Çünkü hiçbir bilimsel önerme mutlak anlamda doğrulanamaz. Bu özelliğine sahip değildir. Yanlışlanmadığı sürece biz o önermenin doğru olduğunu kabul ederiz.

Buna göre Popper'ın hareket noktası ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilim, neden-sonuç ilişkisine göre araştırma yapar.
B) Bilim, evrensel sonuçlara ulaşır.
C) Bilimsel kuramlar aksi ispatlanana kadar geçerlidir.
D) Bilimdeki doğrular genellenebilir niteliktedir.
E) Bilimsel çalışmalar nesnel bir tutumla gerçekleştirilir.

8. 20. yüzyıla doğru bilimlerin gelişmesinden etkilenen düşünür, pozitivizm görüşünü ileri sürmüştür. Materyalist anlayışa dayalı olan bu fikir, metafiziği reddederek olgunun dışında gerçek hiçbir şey olmadığını ve ancak deneye dayalı bilimsel bilginin gerçeğin bilgisini içerdiğini savunmuştur. Bu görüşüyle sonraki felsefeyi etkilemiştir.

Bu parçaya göre 20. Yüzyıl felsefesinin oluşmasında etkisi olan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marx
B) Hegel
C) Kant
D) Comte
E) Sartre

9. T. Kuhn, bilimi anlamak için bilimsel çalışmanın yapıldığı bilimdeki tüm öğeleri, özellikle de bilim dışı öğelerin irdelemeye dikkat çekmiştir. Bu sürecin öğeleri arasında bilim insanının psikolojisi ve yaşadıkları toplum yapısı çok önemlidir. Bunlar dikkate alınmalıdır. Çünkü bilim insanı kendisini bu unsurlardan tam olarak soyutlaması olanaklı değildir.

Bu parçaya göre bilimin hangi yanına eleştirel yaklaşılmaktadır?

- A) Olgusal olmasına
B) Nesnel olmasına
C) Genel geçer olmasına
D) Evrensel olmasına
E) Dinamik olmasına

10. Paradigma belli bir bilim adamı topluluğunun kabul ettiği bir bakış açısı olarak bilimsel kuramların ve yasaların uygulanmasını gerçekleştiren, kavram, yöntem veya bilimsel görüşlerdir. Bilimin oluşumu ve gelişimi bir paradigmadan diğerine geçişle olanaklıdır. Bu devrimsel bir etkinliktir.

Bu parçaya göre "paradigma" aşağıdakilerden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Bilimsel etkinliklerin teknolojiye uygulanmasıdır.
B) Bir dönemde geçerli olan, bilim adamlarının bilimsel anlayışıdır.
C) Olanı olduğu gibi anlatan nesnel bir yöntemdir.
D) Bilim tarihinin dönemlere göre ayrılıp açıklanmasıdır.
E) Bilimin varsayımlarının deneye temellendirilip ispatlanmasıdır.

1. Bir kuşağın diğerinden öğreneceği ne kadar çok şey olsa da bir kuşak asla insan faktörünü gerçek anlamda atalarından öğrenemez. Bu açıdan her bir kuşak taze bir başlangıç yapar, bir önceki kuşaktan; bu kuşağın görevinden kaytarıp kendi kendini aldatmamış olması kaydıyla farklı bir görevi yoktur ve daha ileri gitmez. Bu otantik insan faktörü tutkudur. Tutkuda bir nesil hem kendisini hem de bir diğerini tam olarak anlar. Bu nedenle hiçbir kuşak bir diğerinden nasıl seveceğini öğrenmez, hiçbir kuşak başlangıçtan başka bir yerden başlayamaz.

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Varoluş geçmişten bağımsız ve bireye özgüdür.
B) Varlık bir yasaya göre değişimdir.
C) Varlık maddenin değişik halleridir.
D) Varlık salt bilinçle görülen özdür.
E) Varlık diye bir şey yoktur.

2. Aristoteles'in "Fizik" eseri, Plotemy'in "Almagest"i, Newton'un "Prensip ve Optik" eserleri, Franklin'in "Elektrik", Lavoiser'in "Kimya" ve Lyell'in "Jeoloji" kitapları butanlar ve diğer yapıtlar, belli bir araştırma alanında geçerli sayılan sorunların ve yöntemlerin gelecekte uygulanması yapacak kuşaklar için tanımlanmasında uzuna süre hizmet gördüler. Bunu yapabilmelerini de iki türlü özeleğe sahip olmalarına borçluydular. Her birinin temel etkeni, insanı ya da ilerleme, rakip bilimsel etkinlik tarzları, bağımlı olanları çevrelerinden koparıp kendilerine çeşitlik kadar yeni ve benzersizdi. Aynı zamanda, insanın bilimin çözümü, yeniden oluşacak bir toplumun ilerideki çabalarına bırakacak kadar açık uçlu idi yani gelecekte de yeni gelişmelere açıktı.

T. Kuhn bu parçada aşağıdaki yaklaşımlardan hangisine açıklık getirmiştir?

- A) Paradigma
B) Ön deyi
C) Devrim
D) Doğrulama
E) Olağan bilim

3. J.P. Sartre, insan doğası diye bir şey olmadığını, insan kendisini nasıl yaparsa öyle olduğunu savunur. Ona göre, evrende kendi varlığını kendisi yaratan tek varlık insandır. İnsan karar verirken tek başınadır, bütün sorumluluk onun omuzundadır.

J.P. Sartre bu görüşleriyle aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmıştır?

- A) İnsanın yaratılıştan verilmiş bir öze sahip olduğuna
B) İnsanın eylemlerinden dolayı sorumlu olabileceğine
C) Doğru bilginin insandan bağımsız olması gerektiğine
D) Bu alemin dışında bir alemin olabileceğine
E) Evrensel ahlakın yasından ayrılamayacağına

4. Etrafımdaki nesneler benden bağımsız olarak vardırlar. Ben onları görmek istediğimde onlara yönelirim. Bu yönelme bilinçle olur. Yöneldiğim nesne söz gelimi bir portakal olsun ben bu portakalın özünün bilgisine varmak için portakal hakkında daha önce bende var olan her türlü bilgilerin bilinç düzeyinde bir kenara bırakmak suretiyle salt bilinçle onları görürüm. Salt bilinç ile var olan özü kavramam mümkün değildir.

Bu parçada aşağıdaki felsefi yaklaşımlardan hangisine değinilmiştir?

- A) Kritik felsefe
B) Mantıkçı pozitivizm
C) Fenomenoloji
D) Varoluşçuluk
E) Diyalektik materyalizm

5. Nietzsche'ye göre geleneksel ahlak sıradan insanları bağlar. Oysa güçlü insan kendi ahlaki değerlerini kendi yaratmalıdır. Güç en büyük erdemdir, zayıflık bir kusurdur. Var olan ahlaki değerler yıkılmalı onun yerine daha güçlü daha irade sahibi bir ahlak sistemi konmalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki görüşe uygundur?

- A) Ahlak çok sayıda insan için en büyük mutluluğu getirmelidir.
B) Ahlak bir bilgi sorunudur.
C) İnsanın ekmek ve suyu varsa Tanrı Zeusla bile yarışabilir.
D) Ahlak bir koşula bağlı olmadan gerçekleştirilmelidir.
E) İrade ve ahlakın erdemi güçtür.

6. Taşlar, maddesel nesneler tek katmanlı varlığı, bitkiler iki katmanlı varlığı, hayvanlar üç katmanlı varlığı, insanlar dört katmanlı varlıklardır. Bu katmanlar birbiri üzerine bir evin katları gibi sıralanmışlardır. Zemin katın üst katlara gereksinmesi yoktur, onlar olmadan da olabilir, ama tersi olamaz. Zemin kat olmadan üst katlar olamaz. Demek ki aşağı katlar tek başlarına da var olabilirler, ama yukarı katlar aşağı katlar olmadan var olamazlar.

Bu parçadan;

- I. İnorganik varlıklar olmadan organik varlıklar olmaz.
- II. Ruhsal varlık katmanı inorganik ve organik varlıkların özelliklerini de barındırır.
- III. Alt katmandan üst katmana çıkıldıkça sahip olunan nitelikler artmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

7. Comte'a göre, insanlık bugün geldiği noktaya uzun bir tarihsel süreçten geçerek ulaşabilmiştir. Her türlü olgunun, Tanrısal güçlerle açıklandığı dönemi preolojik; soyut kavram ve gizli güçlerle açıklandığı dönemi metafizik; doğal yasalarla ve ilkelerle açıklanan bilimsel ise pozitif dönem olarak adlandırmıştır.

İnsanlık tarihine ilişkin Comte'un bu açıklaması aşağıdakilerden hangisinin dayanağını oluşturur?

- A) Her toplumsal dönemin kendine özgü koşulların sonucu olmasının
B) Toplumdaki her değişimin bir nedeninin olmasının
C) Toplumdaki değişimin her alanda olduğu gibi kaçınılmaz olmasının
D) Toplumlarda gelişirken belli tarihsel süreçlerden geçmelerinin kaçınılmaz olmasını
E) Tarihsel süreçlerden geçerken bu sürecin her toplumda farklı olmasının

8. Nietzsche özellikle modern Batı insanının değerlerinin çöküşüne dikkat çeker. Ona göre insan bu değerleri olduğu gibi bir kenara bırakıp yeni değerler yaratmalıdır. İnsan değer yaratabildiği ölçüde üstün insan olarak özgürdür. Özgürlük böylece güç istenci ile değerler yaratmak ve bu yaratılan değerlere göre yaşamaktır. Ahlaklılığın başka ölçütü de yoktur.

Bu parçaya göre ahlaklılığın ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haz peşinde koşmak
B) Güç istenci ile hareket etmek
C) Genelin yararına çalışmak
D) Ödev duygusuyla hareket etmek
E) Yenesi değerler yaratmaya göre yaşamak

9. Varoluşçu filozof Kierkegaard, insanın temel sorunu bilgi ve bilme değil, varoluşun kendisidir. Varoluş, hiçbir zaman hazır değildir; oluş içinde olan insan, sürekli yeni kararlar alıp seçimler yaparak kendini yeniden sentezler. İnsanın seçim yapabilmesi özgür oluşundandır. Özgürlük ise kişinin sonuçlarının sorumluluğunu almayı gerektirir.

Bu parçadan çıkarılacak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Öz varoluştan öncedir.
B) Varoluş dinamiktir.
C) İnsan kendisi için varlıktır.
D) Ahlak inanca dayanır.
E) Üstün insan kendi değerlerini oluşturandır.

10. Doktor hastasına tanı (teşhis) koymak istiyor. Hastayı özenle inceliyor, analizler yapıyor, hasta haftalarca denetim altında tutuluyor. Bergson bütün bunlara önem veriyor. Anlaşığı sıkı bir biçimde kullanmadan, büyük çabalar ve sağlam bir yöntem olmadan bilim de felsefe de yapılamayacağını biliyor. Ama bilim tek başına yeterli değil ona göre. Doktor bütün belirtileri sıkı sıkıya araştırmıştır, ama şimdi bir şey kalıyor: "Bir anda yakalama, kavramadır." işte buna Bergson sezgi der.

Bu parçaya göre sezgi nedir?

- A) Akli duylara egemen kıldır.
B) Hakikatin duyumuyla kavranmasıdır.
C) İçgüdü ve zekanın birleşimidir.
D) Salt düşünceyle hakikatin bilinmesidir.
E) Salt bilinçle özün görülmesidir.